

La neologia lèxica catalana

JUDIT FREIXA

ELISENDA BERNAL

M. TERESA CABRÉ (ed.)

Institut
d'Estudis
Catalans

SECCIÓ
FILOLÒGICA

La neologia lèxica catalana

BIBLIOTECA FILOLÒGICA, LXXVI

La neologia lèxica catalana

JUDIT FREIXA

ELISENDA BERNAL

M. TERESA CABRÉ (ed.)

Barcelona, 2015

Institut
d'Estudis
Catalans

SECCIÓ
FILOLÒGICA

Biblioteca de Catalunya. Dades CIP

La **Neologia** lèxica catalana. — (Biblioteca Filològica ; 76)

Bibliografia

ISBN 9788499652351

I. Freixa, Judit, ed. II. Bernal, Elisenda, 1971- ed. III. Cabré, M. Teresa (Maria Teresa), 1947- ed.

IV. Institut d'Estudis Catalans. Secció Filològica

V. Col·lecció: Biblioteca Filològica (Institut d'Estudis Catalans) ; 76

1. Català — Neologismes

811.134.1'373.43

Aquesta publicació compta amb el suport de l'Obra Social "la Caixa"

© dels autors dels textos

© 2015, Institut d'Estudis Catalans, per a aquesta edició

Carrer del Carme, 47. 08001 Barcelona

Primera edició: desembre del 2015

Text revisat lingüísticament per la Unitat de Correcció del Servei Editorial de l'IEC

Disseny de la coberta: Azcunce | Ventura

Compost per Fotoletra, SA

Imprès a Open Print, SLL

ISBN: 978-84-9965-235-1

Dipòsit Legal: B 29852-2015

Són rigorosament prohibides, sense l'autorització escrita dels titulars del *copyright*, la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol procediment i suport, incloent-hi la reprografia i el tractament informàtic, la distribució d'exemplars mitjançant lloguer o préstec comercial, la inclusió total o parcial en bases de dades i la consulta a través de xarxa telemàtica o d'Internet. Les infraccions d'aquests drets estan sotmeses a les sancions establertes per les lleis.

Taula

Abreviacions	7
Presentació, <i>per Elisenda Bernal, M. Teresa Cabré i Judit Freixa</i>	9
1. La neologia per prefixació, <i>per Elisenda Bernal, Elisabet Llopart i Maria Gené</i>	13
2. La neologia per sufixació, <i>per Mercè Lorente i Laura Cantero</i>	29
3. La neologia per composició culta, <i>per Paola Cañete, Sabela Fernández i Francina Janer</i>	53
4. La neologia per composició patrimonial, <i>per Alba Coll, M. Amor Montané i Albert Morales</i>	71
5. La neologia per sintagmació, <i>per Judit Freixa i Sandra Rojas</i>	83
6. La neologia per truncació (abreviació, acronímia i siglació), <i>per Elisenda Bernal, Judit Freixa i Elisabet Llopart</i>	99
7. La neologia per conversió sintàctica i per lexicalització, <i>per Elisenda Bernal i M. Teresa Cabré</i>	119
8. La neologia semàntica, <i>per Ona Domènech, Rosa Estopà, Teresa Graells i Helena Sacasas</i>	133

9. La neologia per manlleu, <i>per Mariona Barrera, Queralt Alsina, Alejandro Fernández i Marc Font</i>	147
10. Observacions sobre la innovació lèxica catalana: conclusions, <i>per M. Teresa Cabré i Judit Freixa</i>	171
Bibliografia	183
Annex. Paraules del català actual. Selecció de neologismes lexicogràfics, <i>per Elisenda Bernal, Marc Font i Judit Freixa</i>	191

Abreviacions

A	adjectiu	EP	<i>El País</i>
adj	adjectiu	ESC	<i>Escena</i>
adv	adverbi	EST	<i>L'Estel</i>
Ara	<i>Ara</i>	ET	<i>El Temps</i>
AV	<i>Avui</i>	etc.	etcètera
BDN	<i>Badalona 2000</i>	f	femení
BI	<i>Barcelona Informació</i>	FAN	<i>Fanteatre</i>
BOBNEO	banc de dades de l'Observatori de Neologia	FCOM	format per composició
BTX	<i>Butxaca. L'Agenda Cultural de Barcelona</i>	FCONV	format per conversió
BUSCANEO	extractor de neologia	FCULT	format per composició culta
	formal	FLEX	format per lexicalització
CLR	<i>Claror</i>	FPRE	format per prefixació
COM	COM Ràdio	FSINT	format per sintagmació
conj	conjunció	FSUF	format per sufixació
coord.	coordinador/a	FTRUNC	format per truncació
CR	Catalunya Ràdio	GDLC	<i>Gran diccionari de la llengua catalana</i>
det	determinant	IEC	Institut d'Estudis Catalans
DIEC2	<i>Diccionari de la llengua catalana</i>	IG	<i>L'Independent de Gràcia</i>
dir.	director/a	LH	<i>L'Hiperbòlic</i>
DiR	<i>DiR Emotions / Revista DiR</i>	loc	locució
DPN	<i>Diccionari de paraules noves</i>	LV	<i>La Vanguardia</i>
DRAE	<i>Diccionario de la lengua española</i>	m	masculí
DT	<i>Diari de Terrassa</i>	MA	manlleu d'altres llengües
ed.	editor-a; edició	ME	manlleu de l'anglès
		MET	recull de neologismes editat a Meteora
		N	nom

NO	<i>El 9 Esportiu</i>	TIC	tecnologies de la
núm.	número		informació i la
OBNEO	Observatori de Neologia		comunicació
p.	pàgina	TO	<i>Time Out</i>
PC	<i>El Periódico de Catalunya</i>	TR3S	<i>Revista del TR3SC</i>
PD	<i>El Punt Diari</i>	TRI	<i>El Triangle</i>
PM	<i>Pols Mèdic</i>	TSC	<i>Tot Sant Cugat</i>
prep	preposició	TV3	Televisió de Catalunya
R1	RAC1	v.	volums
RACC	<i>Revista del RACC</i>	V	verb
RTT	<i>RTT. Revista Independiente</i>	v intr	verb intransitiu
	<i>del Grupo Teletaxi</i>	v pron	verb pronominal
SEM	neologisme semàntic	v tr	verb transitiu
SIN	sinònim	VF	<i>Vida en Forma</i>
SP	sintagma preposicional	vol.	volum
TEA	<i>Teatre BCN</i>	VOXUSO	<i>Diccionario general de la</i>
TG	<i>Toc de Gràcia</i>		<i>lengua española</i>

Presentació

ELISENDA BERNAL, M. TERESA CABRÉ I JUDIT FREIXA

Fa molt de temps que l'Observatori de Neologia (OBNEO) de la Universitat Pompeu Fabra volia fer aquesta contribució: un volum que presenti les tendències actuals de la neologia lèxica catalana, i que representi una aportació científica al debat sobre la vitalitat del català a partir de l'estudi de les característiques de la innovació del seu lèxic.

L'Observatori de Neologia¹ va començar la seva feina d'observació de neologismes l'any 1988, amb textos de premsa. Des del principi, la Secció Filològica de l'Institut d'Estudis Catalans (IEC) va confiar en aquest projecte i el va ajudar a establir-se, i l'Observatori cada any ha presentat els resultats en aquesta institució, uns resultats cada vegada més complets perquè els textos de procedència dels neologismes vénen de fonts molt més diversificades des de fa uns anys: textos de revistes no especialitzades, textos orals de ràdio i textos de premsa de procedències diverses.

Les dades que recull l'Observatori no passen per cap judici prescriptiu: el projecte recull totes aquelles unitats lèxiques considerades neològiques des d'un punt de vista lexicogràfic, és a dir, perquè no apareixen en els diccionaris presos com a corpus de referència (*Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans, DIEC2, i *Gran diccionari de la llengua catalana* de la Fundació Enciclopèdia Catalana, GDLC). Així, es recullen neologismes estables, efímers, denominatius, transgressors, i també castellanismes més o menys necessaris, anglicismes de moda, etc. Aquesta actitud totalment descriptiva reposa sobre la idea que l'IEC serà qui farà la tasca normalitzadora a partir dels materials recollits, però també respon a una voluntat teòrica de naturalesa lingüística: ens interessa recollir allò

1. Vegeu-ne la presentació a www.iula.upf.edu/obneo/obpresca.htm.

que realment diuen i escriuen els parlants, per poder tenir una visió més real del fet lingüístic, que ens ha de permetre explicar cada vegada més finament com es comporten els parlants i per què.

Per a aquest volum, l'Observatori no ha tingut en compte les dades més antigues, i ha deixat de banda tot allò que era neològic fa vint o vint-i-cinc anys. Tots els exemples provenen de textos d'aquest mil·lenni, i molt majoritàriament, dels anys 2007 a 2009. En aquest període, es van recollir un total de 9.916 neologismes diferents (amb repeticions, 16.565 ocurrences): un 60,5 % provenen de textos de premsa d'àmplia difusió, un 32 % de textos orals de la ràdio, i un 7,5 %, de revistes generals i poc revisades des del punt de vista lingüístic.

En la taula 1 podem veure com es reparteixen els neologismes segons el procés d'innovació lèxica amb què s'han format. Els capítols d'aquest volum segueixen també l'ordre d'aquesta taula:

TAULA 1

Percentatges de neologismes segons el procés d'innovació

<i>Procés</i>	<i>Percentatge (%)</i>
Prefixació	13,1
Sufixació	10,6
Composició culta	8,6
Composició patrimonial	3,8
Sintagmació	13,5
Truncació	3,8
Conversió i lexicalització	2,8
Semàntics	5,3
Manlleus	33,8
Total	95,3 ²

A dins de cada capítol s'ofereixen resultats amb detall i exemples, però aquí només volem fer notar que dos terços dels neologismes documentats s'han creat amb els mecanismes de formació propis de la llengua i un terç amb el recurs al manlleu. I que, dins dels recursos propis, la derivació és el més freqüent, ja que prefixació i sufixació sumen un 23,7 % del total. La composició culta i la sintagmació són recursos també molt productius, però ja no ho són tant la resta de recursos. Com veurem en els diferents capítols i sobretot en el capítol final

2. Gairebé un 5 % del total no apareix en el percentatge final perquè són el resultat de processos híbrids i de variacions que no s'han tingut en compte per a aquest treball.

de conclusions, els percentatges dels processos són diferents segons els textos que prenguem com a punt de referència: per exemple, en els textos orals hi ha més castellanismes i en els textos de premsa hi ha més derivació.

Els capítols han estat elaborats per membres de l'Observatori de Neologia. Es dedica un capítol a cadascun dels processos, i en tots es tracta d'aspectes com la descripció del procés i dels subprocessos o regles, la freqüència dels neologismes o la distribució temàtica que presenten. Més enllà d'aquests aspectes, però, en cada capítol s'han analitzat altres aspectes particulars, perquè cada procés de formació és diferent, com també ho són les persones que han escrit els diferents capítols.

Tots els capítols tenen un to descriptiu, molt il·lustrat amb exemples,³ i una part final contrastiva. En el contrast, s'hi han tingut en compte aspectes com els diferents tipus de buidatge, i s'ha eixamplat l'anàlisi cap al contrast amb la llengua castellana, ja que l'Observatori de Neologia també disposa de corpus de neologismes en castellà procedents del buidatge de premsa i revistes castelles editades a Barcelona.

De fet, l'origen d'aquests capítols es troba en els textos presentats en el IV Seminari de Neologia,⁴ que va organitzar l'Observatori de Neologia el juny de l'any 2011, i en què es va discutir especialment la semblança en la innovació lèxica catalana i castellana, amb l'objectiu de determinar el pes que podria tenir el castellà en la innovació del català. Per a aquesta publicació, s'ha mantingut la síntesi d'aquest contrast al final de cada capítol però s'ha prioritzat en tots els textos una perspectiva d'estudi de la neologia des de la pròpia llengua.

Al final dels capítols sobre els diferents mecanismes d'innovació lèxica, hi ha un apartat de bibliografia que conté totes les referències que apareixen en el volum, i també altres treballs que no hi apareixen, de manera que la bibliografia pretén ser un document de consulta útil i representatiu (per bé que no sigui exhaustiu).

El volum conté finalment un recull de neologismes. S'ha seleccionat un conjunt de mots que s'han considerat representatius dels usos lèxics actuals, com ho demostra l'elevada freqüència que tenen.⁵ Els neologismes van acompanyats de contextos reals de l'ús, amb indicació de la font i la data, i d'altres informacions bàsiques com la categoria gramatical i remissions en alguns casos.

Aquesta presentació tenia dos objectius: d'una banda, fer de marc dels treballs que conté el volum, explicant la procedència de les dades i altres informacions generals que ja no caldrà repetir en cadascun dels capítols, i d'altra banda, presentar algunes tendències generals, que situïn el lector abans d'iniciar la lectura.

3. Tant els neologismes com els exemples es presenten tal com han estat recollits. En alguns casos hi ha errors, i s'ha optat per no marcar-los amb la indicació *[sic]* per no carregar el text.

4. El programa es pot consultar a www.iula.upf.edu/agenda/age034ca.htm.

5. S'han obviat, però, els castellanismes d'ús freqüent en la llengua oral que no apareixen en els textos escrits.

1. La neologia per prefixació

ELISENDA BERNAL, ELISABET LLOPART I MARIA GENÉ

1.1. INTRODUCCIÓ

La prefixació és un dels mecanismes més productius en la formació de paraules noves en català, com s'ha dit a les pàgines introductòries. En efecte, en les dades analitzades corresponents al període 2007-2009 trobem 1.182 neologismes diferents⁶ (1.072 dels quals procedeixen del corpus escrit i 110 de l'oral), creats amb 49 prefixos, que recollim en la taula 2, en què els presentem agrupats en ordre descendent pel significat.⁷

Atenent les dades de la taula 2, destaquen clarament els prefixos negatius, que constitueixen un 25,13 % del total de casos, cosa que significa que un de cada quatre neologismes construïts per prefixació vehiculen un significat d'oposició, contrarietat o contradicció (sobretot amb *anti-*, *des-* i *in-*, i *no-*, respectivament). Els segueixen de prop els prefixos locatius, amb un 22,17 %, tot i que hi intervenen molts més prefixos que en el cas de la negació. El tercer grup en presència quantitativa és el dels prefixos graduals (18,36 %), els més freqüents dels quals, com veurem a l'apartat 1.4, formen al seu torn una jerarquia: *arxi-* i *ultra-*, d'una banda, i *sobre-*, *super-* i *hiper-*, de l'altra. Els prefixos modificadors són el quart grup pel que fa a nombre de neologismes (13,37 %); dels diversos significats que vehiculen, en destaquen sobretot dos: el quantitatiu, amb *multi-*, i el qualificatiu, amb *neo-* i *pseudo-*. Finalment, tant el signi-

6. Val a dir, però, que gairebé la meitat dels neologismes prefixats són hàpaxs.

7. En el recompte hem omès les diferències de tipus formal, sia per la presència o absència de guionet (*anti-cultura* - *anticultura*) o per variacions ortogràfiques (*coresponsable* - *corresponsable*). Així mateix, tant els neologismes que apareixen documentats amb dues categories diferents (*multisala_N* - *multisala_A*) com els substantius amb referents humans de dos gèneres (*multiinstrumentista_m* - *multiinstrumentista_f*) han estat agrupats en aquest recompte.

TAULA 2
Neologismes prefixats (2007-2009) classificats segons el significat

Significat	Prefixos ⁸	Nombre	Exemples
Negatiu	oposició	189	anticalç, contracampanya
	contrarietat o privació	57	a-política, descapacitat, disharmònic -a, infumable
	contradicció	31	no-lloc
		277 (25,13 %)	
Locatiu	posició	224	cocreador, exoplaneta, extraconjugal, inframodel, interfamiliar, intrahistòria, metaficció, paranasal, pronuclear, sobrecostella, sotscap, submón, supraorbital, transvaginal, vicecalde
	procedència	38	extènic
		262 (22,17 %)	
Gradatiu	positiu	169	arxivial, hiperric, repentinar, sobreactuar, superluxe, ultrajove
	negatiu	48	semierror
		217 (18,36 %)	
Modificador	quantitat	93	binacional, nonpartidisme, multiracisme, panhispanisme, pluripotent, polipoeta, tricampiò
	manera	5	malinterpretar
	dimensió	1	microexcavació
	qualificació	59	neodriuada, pseudomiracle
		158 (13,37 %)	

Aspectual	reversió	<i>des-</i> (20), <i>de-</i> (1)	21	<i>desincentivar, deconstruir</i>
	iteració	<i>re-</i> (100)	100	<i>refinançar</i>
	causa	<i>a-</i> (3), <i>en-</i> (11)	14	<i>atomacar, encimentar</i>
	reflexiu	<i>auto-</i> (1)	1	<i>automutilar-se</i>
			136 (10,99 %)	
Temporal	anterioritat	<i>avant-</i> (2), <i>pre-</i> (74)	76	<i>avantpenúltim, preestrena</i>
	posterioritat	<i>post-</i> (54)	54	<i>postcoïtal</i>
			130 (9,98 %)	

8. Entre parèntesis donem el nombre de casos diferents, sense repeticions.

ficat temporal com els matisos d'aspectualitat tenen uns percentatges semblants: 10,99 % per als aspectuals (dels quals el 84,75 % expressa iteració per mitjà del prefix *re-*) i 9,98 % per als temporals, amb els prefixos *pre-* i *post-*.

És clar que no és possible dedicar espai en aquestes pàgines a cadascun dels prefixos que s'han utilitzat per crear paraules noves, per la qual cosa presentem a continuació els aspectes més destacables dels neologismes de cadascun dels grups.

1.2. ELS PREFIXOS NEGATIUS

Del total de neologismes formats per prefixació, destaca per damunt de tots el prefix *anti-*, amb 170 casos diferents, que constitueixen un 14,38 % del total. En principi, és un prefix negatiu que expressa oposició a la base, nominal o adjectiva, a la qual s'adjunta, tal com s'observa a *anticultura* o *antipedagògic -a*, per exemple:

- Creguérem en l'**anticultura** com l'exaltació de la ignorància. [AV, 10/01/2008]
- Potser després ens podríem plantejar apretar més els alumnes per permetre el pas de curs (ui no, que això és **antipedagògic**). [AV, 13/06/2009]

Així mateix, aquest prefix destaca també pel fet que s'adjunta a qualsevol tipus de base nominal o adjectiva, sobretot de l'àmbit de la política o la societat: simple (*anticalç*) o complexa (*antipersonal*), siglada (*anti-PP*), manllevada (*antisпам*), nom propi (*antiCopperfield*), o base pertanyent al registre col·loquial (*antisociata*), per esmentar els casos més habituals.

Ara bé, es detecta cada cop més un tipus de formació que presenta, pel cap baix, dues dificultats d'anàlisi, i que podem observar en formes com ara *mesures antiestrès*, *lluita antitransvasament* o *moviments antisistema*:⁹

a) des del punt de vista sintàctic, van precedides d'un substantiu, de manera que funcionen categorialment com a adjectius;

b) des del punt de vista flexiu, no respecten sempre la concordança formal amb el substantiu plural que acompanyen.

En efecte, si atenem els exemples següents s'observen clarament les dues ca-

9. Serrano-Dolader (2002) constata que en castellà aquestes formacions són cada cop més freqüents, i que, atenent les característiques que presenten, *anti-* se situa en una zona «perifèrica» difusa entre les preposicions i els prefixos. Així mateix, apunta que és el prefix més productiu del castellà actual, especialment en la llengua oral i el llenguatge publicitari i periodístic.

racterístiques que acabem d'esmentar; el funcionament clarament adjectiu fa que alternin en els textos tant la forma sobre la base substantiva com l'adjectiva, en la qual es produeix la concordança pertinent:¹⁰

- Empreses de neteja o de desinfectants ofereixen a internet lots **antigrip**. [AV, 04/09/2009]
- Respecte a l'automedicació, el catedràtic apunta que darrerament s'ha donat alguna sorpresa en aquest sentit, sobretot en casos de productes **antigripals** per a infants. [AV, 29/01/2008]
- En el mateix lloc web es pot comprar un lot **antigripal** on no hi falta res, mascareta inclosa. [AV, 04/09/2009]

Aquest és, però, l'únic cas recollit en què tant trobem la base nominal com l'adjectiva, ja que, de fet, no es dona aquesta alternança en casos com els següents, tot i que serien possibles, a partir dels adjectius *envellidor -a* o *acneic -a*:

- La medicina, especialment, considera la Plower Plate una eina molt útil a l'hora de tractar lesions diverses, i per donar suport a tractaments i programes **antienvelliment**. [DiR, 01/12/2009]
- Els productes **antiacne** treballen molt millor a la nit, són localitzats i de gran eficàcia. [VF, 01/09/2008]

Sembla que, al marge de la concordança de nombre amb el substantiu que acompanya el neologisme amb *anti-*, la tendència que es pot observar és que, en cas que el substantiu sigui una entitat abstracta, tendeix a romandre invariable (tres primers exemples), mentre que si designa una entitat concreta, pot aparèixer en la forma plural (tres últims exemples):¹¹

- Crema **antiedat** de Sveltia d'efecte prolongat, amb àcid hialurònic, col·lagen i extracte de plàncton. [DiR, 01/12/2009]
- Ara és el moment del corrector **antifatiga** d'efecte allisant; esteneu-lo des del lacrimal cap a fora. [TSC, 15/02/2008]
- Les prohibicions **antisequera** passen a ser recomanacions. [AV, 09/06/2008]
- Espectaculars resultats **antiarrugues** els que obté el Repairwear Lift Firming Night de Clinique, un còctel energètic i antioxidant. [VF, 01/09/2008]

10. Passa el mateix amb el cas de (*mines*) *antipersona* - *antipersonals*, tot i que en el període estudiat només s'han recollit formes de la base substantiva (de fet, la forma *antipersonal* només ha estat detectada per l'Observatori entre els anys 1995 i 2000).

11. No tenim documentats a la base de dades de l'Observatori tots els contextos possibles d'aparició, però una recerca no exhaustiva a Internet duta a terme el novembre del 2012 sembla confirmar-ho: no trobem (tampoc en castellà) les seqüències *cremes antiedats*, *correctors antifatigues*, *crema antiarruga*, *producte antimosquit* o *tractament antitaca*.

- Pobles de l'interior denuncien el vol d'avionetes **antitempestes**. [PC, 02/05/2008]
- Fotodepilació, fotorejuveniment, fototeràpia **antitaques**, fototeràpia anti-acne. [EST, 15/01/2009]

Finalment, cal tenir també en compte que si fan referència a entitats animades, la concordança és més freqüent:

- De fet, no han transcendit xifres concretes de ferits, però hi ha diversos testimonis que asseguruen haver vist els abusos de les autoritats xineses contra els manifestants, que haurien usat gasos lacrimògens, entre d'altres mètodes **antiavalot**. [AV, 17/03/2008]
- Agents **antiavalots** dels Mossos han dissolt cap a tres quarts d'onze del matí d'aquest dimecres els piquets de transportistes en vaga concentrats al peu de la N-II a la Jonquera. [AV, 13/06/2008]

La casuística que acabem d'exposar sobre els derivats amb *anti-*, juntament amb el fet que és, sense cap mena de dubte, el recurs més freqüent en la formació de paraules actual, requereix una reflexió teòrica que va més enllà dels objectius d'aquest treball. No obstant això, és necessari destacar-ne l'alta productivitat i la diversitat d'estructures en què els parlants els usen, així com també el fet que reflecteix de manera evident les tendències socials actuals.

En un grau comparativament molt inferior, per expressar la privació es recorre als prefixos *des-* i *in-*. El prefix *des-* privatiu s'adjunta sobretot a bases nominals i adjectives, i de vegades és recategoritzador, ja que forma verbs a partir de noms i adjectius. Per la seva banda, el prefix *in-* apareix sobretot amb adjectius:¹²

- En una compareixença davant el Parlament Europeu, Trichet ha explicat que l'economia de l'eurozona està registrant **desinflació**. [PC, 22/01/2009]
- Un dimecres, una amiga nostra, en un intent de sortir d'un període de sequera involuntària i **desteranyinar-se**, decidí citar un «rollo» seu del qual no recordava gaires coses. [LH, 01/02/2009]
- Aquest serà l'autèntic moment de Madrid, tot i que potser ja no serà l'hora de Gallardón, sempre **impuntual** amb la història. [PC, 06/10/2009]
- Així és com la classe dirigent del país es mou amb una mescla de precaució i d'**indissimulat** orgull. [AV, 03/01/2007]

12. Quan trobem el prefix *des-* adjuntat a bases verbals, el significat és de reversió, és a dir, la possibilitat de fer una acció per tornar a un estat previ, entesa com una modificació aspectual del verb de base, que conformen els oposats lèxics: *deslegitimar*, *desestructurar* i *descatalogar* en són exemples. Vegeu Varela i Martín García (1999) per a més detalls.

Finalment, per expressar la contradicció es recorre al prefix *no-*, que s'adjunta majoritàriament a substantius, deverbals o no, i de manera residual, a adjectius i verbs:

- L'equip negociador treballa amb el **no-calendari**, sense presses per arribar a un bon acord. [AV, 06/02/2009]
- Una estètica de la hiperrealitat que acaba convertint aquesta ciutat en un **no-lloc** que ha intentat, no sense frustració, imposar un espai real per a l'art autèntic. [AV, 12/07/2007]

1.3. ELS PREFIXOS LOCATIUS

Els prefixos locatius giren al voltant de dos grans significats: posició i procedència, per bé que sovint cal entendre la posició de manera metafòrica, com un valor derivat del locatiu original.¹³ aquest és el cas del prefix locatiu més productiu, *pro-* (amb un 22,77 % del total dels neologismes que expressen posició), que representa l'antítesi del prefix *anti-*, i que s'adjunta a adjectius i substantius, majoritàriament de l'àmbit social i polític:

- Antirès, però **prociència** al màxim. [PC, 22/11/2009]
- Després de les eleccions al país balcànic, la UE ja va expressar la seva satisfacció per la futura formació d'un govern **proeuropeu** i va instar Belgrad a formar «aviat» el nou executiu. [AV, 13/02/2007]

De fet, la relació semàntica antitètica que *pro-* manté amb *anti-* fa que sigui freqüent trobar la parella simètrica de neologismes: són ben nombrosos els casos formats sobre la mateixa base que apareixen tant amb el prefix *pro-* com amb *anti-*, com es pot veure a *procastrista* i *anticastrista*, *proirlandès* -*esa* i *antiirlandès* -*esa*, *proeuropeu* -*ea* i *antieuropeu* -*ea*, etc.

Per la seva banda, el prefix *co-* és el segon prefix més productiu d'aquest grup. Novament, cal interpretar el valor locatiu que té no en el sentit posicional estricte, ja que els neologismes que es detecten no tenen aquest significat, sinó que només és productiu el sentit comitatiu, tal com es desprèn dels exemples següents:

- Crític de cinema i **coguionista** de *La línea recta*, Daniel V. Villamediana (Valladolid, 1975) ha triat un tema atípic per al seu debut cinematogràfic: la tauromàquia. [AV, 12/03/2009]
- 987 euros en ajuts per **cofinançar** la redacció de plans d'ordenació urbanística municipal. [AV, 13/08/2009]

13. Tanmateix, cal aclarir que amb el significat locatiu estricte que vol dir 'davant' no es recull cap neologisme en el període estudiat.

El prefix *inter-* és el tercer prefix productiu dels que expressen posició, amb un significat d'intercalació, que connecta dues o més entitats (designades per la base). Cal fer constar que el seu correlat *entre-* no presenta cap neologisme en el període estudiat, com sí que ocorre amb els parells que expressen posició inferior *sub-* i *sots-* o *sobre-* i *supra-*.¹⁴

Per a la posició inferior, a més dels esmentats *sub-* i *sots-*, trobem exemples amb *infra-* i *vice-*. Tant amb *sub-* com amb *infra-* trobem neologismes amb el significat locatiu literal, tal com es veu en els dos primers exemples, però també figurat (exemples següents). En canvi, *sots-* i *vice-* només s'adjunten a substantius que designen càrrecs (últims exemples):

- Des del 2007 la Conca de l'Ebre compta amb un Pla d'Actuació en Situació de Sequera, impulsat pel Ministeri de Medi Ambient que permet aplicar uns índexs homogenis per a analitzar la situació de les diferents **subconques**. [AV, 05/04/2008]
- A l'altura de l'àtic, la pudor ja anticipa un **inframón** rere la porta. [PC, 12/10/2009]
- Després, a nivell intern, es creen **subcomptes** per poder fer el repartiment dels beneficis entre els clients que hi han participat. [AV, 21/01/2007]
- El pacte té per objectiu millorar l'accés a l'habitatge amb un acord sobre el sòl, millorar l'allotjament a la gent gran i possibilitar el de la gent jove, evitar l'exclusió social residencial, rendibilitzar i posar en lloguer el parc desocupat, millorar la qualitat del parc i l'accessibilitat física als habitatges, eradicar l'**infrahabitatge** i els sense sostre i l'assetjament immobiliari. [AV, 13/04/2007]
- Permet-me ser **sots-auxiliar** de l'ambaixada catalana del Carib. [AV, 05/09/2009]
- Les noves oficines, situades a la cèntrica Rockefeller Plaza, a Nova York, es van inaugurar ahir —de la mà de la **viceconsellera** d'Exteriors, Roser Clavell, i amb la presència dels expresidents de la Generalitat i del Parlament. [AV, 23/01/2009]

Finalment, cal destacar el prefix locatiu *ex-* que denota la direcció de dins cap enfora, però que només trobem adjuntat a substantius que designen persones o càrrecs, per indicar que han deixat d'ocupar-lo, o bé a altres noms, per indicar que han deixat de ser el que el substantiu significa (on és relativament freqüent

14. Analògament al cas de *inter-*, no hi ha en el període estudiat neologismes creats amb *super-* amb significat locatiu, tot i que sí que se'n recullen amb significat gradatiu.

trobar bases que són noms propis); en tots dos casos, hi ha un nombre elevat de casos en què la base és un compost o un sintagma:¹⁵

- Amb Minardi es trobava Cesare Fiorio, **excap tècnic** de Ferrari. [PC, 02/10/2009]
- L'**exprimera dama** dels Estats Units Jackie Kennedy va passar dues nits de passió amb Marlon Brando, segons un nou llibre que sortirà aviat a la venda. [PC, 26/06/2009]
- El ministre d'Exteriors inicia avui una visita de tres dies a Guinea Equatorial, l'única **excolònia** espanyola a l'Àfrica subsahariana. [PC, 10/07/2009]
- Aquests dies no són gaire bons per a l'**expspice girl**, ja que una revista del Regne Unit la considera la celebritat amb pitjor cos (per allò que sembla un xupa-xup), i curiosament la millor és Megan Fox (la noia dels somnis de Rossi, segons ha confessat). [AV, 13/06/2009]

1.4. ELS PREFIXOS MODIFICADORS I GRADATIUS: AL CAIRE DE L'ASPECTUALITAT

En els estudis lexicològics, normalment s'ometen les paraules formades amb sufixos aspectius (diminutius, augmentatius, pejoratius) per tal com es considera que no creen pròpiament significats nous, sinó que només en realcen un aspecte, amb l'excepció dels casos en què han sofert una lexicalització i passen a denominar un concepte diferent (Cabrè, 1994, 2002; Bernal, 2015), com passa a *ungla - unglot* o *color - coloret*. En aquests estudis es parla majoritàriament de sufixació, però és clar que aquests matisos avaluatius es poden expressar també amb la prefixació, tal com recullen les dades recollides a l'Observatori. Així, destaca per damunt de la resta la presència aclaparadora del prefix *super-* amb aquest matís expressiu i, fins i tot, irònic:¹⁶

- Ho fan **superbé**, són uns cracks. [R1, 02/02/2008]
- Ara bé, la **superdistribució** del departament queda en 3 hores a 1r i cap hora a 2n. [AV, 24/07/2007]
- Si tens una agenda **superàmplia**, potser hauries de reduir aquesta agenda. [CR, 23/11/2007]

15. Segons la metodologia d'Observatori de Neologia (2004a), no es recullen els neologismes prefixats amb *ex-* quan s'adjunta a noms que fan referència a càrrecs, oficis o relacions personals (com ara *exalcalde*, *examant*).

16. Més tenint en compte que es recullen molt pocs casos dels altres significats que pot tenir el prefix: locatiu (0), superioritat (9), temporal (0), que representen un 11,11 % del total de casos prefixats amb *super-*. Cal afegir encara que el GDLC recull que el significat avaluatiu és rar, fet que contrasta fortament amb les dades neològiques: «Més rarament, 'en excés', amb la idea de sobrar. Ex.: *superabundant*».

Tot i que alguns autors, com Azorín Fernández (2000), qualifiquen *super-* com un cas de revitalització d'un prefix culte generalitzat en el llenguatge juvenil, tal com es constata a Bernal i Sinner (2009), sembla que traspasa la frontera juvenil i l'hem de situar en el registre col·loquial general. Aquesta observació és vàlida també per a la resta de prefixos, ja que quan no s'utilitzen amb el significat etimològic, que sol ser locatiu, reforcen l'expressivitat de l'enunciat:

- Candidats com Barack Obama o Hillary Clinton donen una sensació de canvi, però hi ha massa injustícia, massa **hiperrics** i **hiperpobres**. [AV, 28/02/2008]
- Avui al Primer Toc us explicarem tots els detalls de l'acord **hiperanunciat** amb una persona que coneix perfectament Fernando Alonso; després, tertúlia postchampions. [R1, 30/09/2009]
- L'aposta de moda **ultrajove** del grup Inditex ja té 500 botigues a 34 països. [AV, 25/12/2007]

Aquesta càrrega intencional es manifesta també en l'ús del prefix intensiu *re-*, de caràcter subjectiu i col·loquial, tal com s'indica a Bernal (2012), que permet, fins i tot, que es combini amb altres prefixos, per destacar-ne encara més aquest component:

- Els usuaris de Rodalies estan més que **retips**. [AV, 21/12/2007]
- I **recontragràcies** per rematar la cosa dient que limitar-nos a la Torre Agbar no contribueix al coneixement de la varietat geogràfica i de la complexitat històrica de Catalunya. [AV, 01/01/2009]
- La vacuna de la Grip A serà la mateixa que fins ara s'ha fet servir per a la grip normal. És a dir, està provada i **reteprovada**. [AV, 01/08/2009]¹⁷

Quant als prefixos modificadors, destaquen clarament els prefixos quantificadors i qualificadors, amb 58,86 % i 37,34 %, respectivament, del total de neologismes recollits amb aquests prefixos. Dins dels quantificadors, destaca per damunt de la resta el prefix *multi-*, actualment molt per davant dels prefixos sinònims *pluri-* i *poli-*, sense que l'origen llatí o grec del prefix marqui cap preferència a l'hora de triar-ne l'un o l'altre, tal com mostra el fet que arribem a trobar parells formats sobre la mateixa base:

- Una de les més conegudes és la **multipremiada** *El embrujo de Shangai*, que va ser portada al cinema per Fernando Trueba. [TO, 14/02/2008]

17. Aquest cas és anòmal, per tal com la seqüència *-te-* no pertany a cap prefix, però sembla producte de la influència de la forma intensiva *requete-* del castellà. Tanmateix, el considerem una mostra de la voluntat intensificadora de l'autor.

- El món del disc va començar gairebé igual, nosaltres vam fer 12 discos per Harmonia Mundi, tots **pluripremiats**. [COM, 06/09/2009]
- Els candidats hauran de presentar les seves propostes per dirigir aquest nou equipament de caràcter **multifuncional** abans del dia 15 d'octubre. [PC, 23/09/2009]
- El CIE del Baix Llobregat té uns 400 metres quadrats de superfície útil, distribuïts en una recepció i sala d'espera, una sala de treball principal, dos despatxos, quatre sales de reunions, una sala **polifuncional** i un espai infantil. [AV, 17/03/2007]

Finalment, els prefixos qualificatius actuen com a adjectius que modifiquen la base nominal a la qual s'adjunten.¹⁸ En el cas de *neo-*, 'nou', les bases solen designar doctrines, tendències, etc., i els seus seguidors, mentre que amb *pseudo-*, 'fals', les bases són molt més diverses, així com també trobem casos de bases adjectives:

- La crisi és preocupant i fa trontollar l'estat del benestar. Hi ha brots de **neomascclisme**. [AV, 04/03/2009]
- Aquest **neocinema** (¿mobicinema?) va començar explotant un gènere germà del cinema còmic mut: un slapstick apocalíptic que enregistrava agressions a vianants desprevinguts, o a victimitzats companys d'institut o de feina. [AV, 01/02/2007]
- Em deixava el principal, per què no deixeu aquestes **pseudo-notícies** pel Dominical? [AV, 01/02/2008]
- Apte per a amants d'emocions postisses i teatre **pseudomodern**. [FAN, 01/02/2009]

1.5. ELS PREFIXOS ASPECTUALS VERBALS

En aquest apartat tractem dels processos de prefixació que afecten l'acció, modificant-ne l'aspecte verbal (reversió, amb el prefix *des-*, i iteració, amb *re-*), creant verbs causatius (amb els prefixos *a-* i *en-*) o bé produint reflexivitat (amb *auto-*, del qual en el període estudiat només es detecta un cas: *automutilar-se*).

La iteració és, sense cap mena de dubte, la modificació aspectual més freqüent, amb el 73,53 % dels casos dels verbs neològics aspectuals. El prefix *re-* s'adjunta bàsicament a verbs transitius, tot i que també el trobem en molts substantius deverbals:

- Catalunya, Balears i Andorra **refundaran** l'Institut Ramon Llull. [AV, 21/10/2007]

18. Com indiquen Varela i Martín García (1999, p. 5036), aquesta característica també la comparteixen alguns prefixos gradatius, com *hiper-*, 'gran', o *super-*, 'superior', però els prefixos qualificadors no tenen contingut intensiu.

- L'hospital Joan XXIII **va reprogramar** les cites amb l'especialista a causa de la vaga de metges del 2006. [AV, 05/05/2009]
- Aquesta dada no té en compte les **reemissions** que es fan durant algunes setmanes d'estiu. [AV, 04/02/2007]
- Els projectes arquitectònics de prestigi que es fan a tot el món tenen **reorientacions**, com, per exemple, el museu Getty de Los Angeles o el mateix Guggenheim. [PC, 20/12/2007]

La reversió implica necessàriament una acció prèvia, de la qual deriva i amb la qual estableix una oposició semàntica: els dos verbs suposen el mateix procés, però de manera inversa. Aquest significat es construeix amb el prefix *des-*, tot i que trobem la variant culta *de-*, que apareix sincrònicament amb verbs començats per *c-*, com *deconstruir*:¹⁹

- L'opció més viable és millorar el transport públic i **desincentivar** l'ús del cotxe. [AV, 21/04/2008]
- L'oposició al projecte s'estén a l'enderrocament de tres finques, una del segle XVIII i dues del XIX, que **han estat descatalogades**. [PC, 10/06/2008]

Finalment, els verbs causatius es formen amb els prefixos *en-* i *a-*, a partir de bases nominals i adjectives:²⁰

- En lloc d'un espai de trobada serà un lloc de pas, i que atraurà grups d'*skaters* que, en una plaça **encimentada** i amb tant desnivell, trobaran un lloc perfecte per patinar. [AV, 13/01/2009]
- «Potser hi ha encara la necessitat d'anar-nos **acompassant** i d'anar-nos trobant», sosté Enrique Barón. [AV, 21/03/2007]

1.6. ELS PREFIXOS TEMPORALS

Tot i que podríem esperar que els prefixos temporals es comportarien de manera simètrica, l'observació de les dades revela que hi ha diferències evidents. D'una banda, els prefixos d'anterioritat tenen una distribució desequili-

19. La revitalització d'aquesta forma es deu ben probablement a la influència del prefix anàleg anglès *de-*, present a *deforestation*, *to debug*, *decontamination*, etc.

20. Hi ha diverses propostes teòriques de considerar aquests casos formacions parasintètiques, per tal com s'analitzen com a processos en què es dona simultàniament prefixació i sufixació, i es creen, per tant, estructures ternàries, del tipus [en[vell]ir] (vegeu Varela (1990), Serrano-Dolader (1995), entre d'altres). Tanmateix, a l'Observatori de Neologia aquestes formacions es consideren casos de prefixació recategoritzadora, adoptant la posició de Cabré (1988, 1994, 2002). Vegeu també Bernal (2007) per a una anàlisi dels verbs neològics amb aquests prefixos que formen sèries derivatives corradicals.

brada: el prefix *pre-* és el recurs més freqüent, que combina amb noms, adjectius i verbs, en detriment del prefix *avant-*, que té una presència residual amb només dos casos (*avanttítol* i *avantpenúltim -a*). De l'altra, en els neologismes formats amb el prefix de posterioritat *post-* només se'n registren de nominals i adjectivals.

L'estreta relació que mantenen *pre-* i *post-* es manifesta en el fet que trobem en el període analitzat parells de neologismes amb les mateixes bases: *preadolescent* i *postadolescent*, *precampanya* i *postcampanya*, *precolpista* i *postcolpista*, etc. Així mateix, cal destacar que amb *pre-* es dona l'únic cas d'ús recursiu d'un prefix dins el període estudiat, amb un matís lúdic afegit:

- És un any molt interessant, amb el clima **preprepreelectoral** que ja estem vivint, és un any superinteressant. [R1, 10/09/2009]

1.7. ASIMETRIES ENTRE FORMA I SIGNIFICAT

En alguns casos dels que hem presentat amb *anti-*, però també en altres exemples construïts amb prefixos diferents,²¹ es produeix una discordança entre la construcció formal i la construcció semàntica de la nova derivació. Si reprenem algun dels exemples que hem vist anteriorment, podem establir clarament l'estructura morfològica tal com es veu a continuació:

<i>antigripal</i>	[anti [[grip] al]]	grip → gripal → antigripal
<i>interministerial</i>	[inter [[ministeri] al]]	ministeri → ministerial → interministerial
<i>monoparental</i>	[mono [[parent] al]]	parent → parental → monoparental
<i>protaurí</i>	[pro [[taur] í]]	toro → taurí → protaurí
<i>postnadalenc</i>	[post [[nadal] enc]]	nadal → nadalenc → postnadalenc

La relació morfològica és clara: els prefixos s'adjunten a l'adjectiu derivat, però la relació semàntica no s'estableix amb l'adjectiu sinó amb el substantiu:

<i>antigripal</i>	'contra la grip'
<i>interministerial</i>	'entre ministeris'
<i>monoparental</i>	'd'un sol parent'
<i>protaurí</i>	'a favor dels toros'
<i>postnadalenc</i>	'després de nadal'

21. Pena (2003) especifica per al castellà que es tracta dels prefixos que s'adjunten a adjectius que indiquen adhesió o oposició, relació locativa, relació temporal o quantificació.

És probable que aquest desajustament entre forma i sentit faciliti la creació de neologismes amb el mateix significat i que la cerca inconscient de la relació simètrica directa i transparent entre els constituents i el seu significat afavoreixin l'abundància de construccions amb la base nominal, com a *anticorrupció*, *antimàfia*, *antimatrimoni*, *multiespai*, *multiformat*, etc., tot i que en alguns casos es donin dobles:

- L'estrès **postvacances** afecta més a qui fa feines rutinàries. [AV, 05/08/2009]
- Els psicòlegs aficionats a inventar síndromes ja se l'han inventada i en sentirem a parlar al setembre, però des d'aquí volem afegir algun aspecte a l'anomenada síndrome **postvacacional**. [AV, 30/07/2007]
- Volant **multifunció** en pell. [PC, 02/11/2007]
- Tenim interès a difondre a Catalunya els nous conceptes d'equips de mecanització **multifuncional** amb una de les noves màquines, ara per ara l'única que hi ha al país amb les seves característiques. [AV, 17/09/2007]

1.8. ASPECTES DE CONTRAST CATALÀ-CASTELLÀ

A continuació analitzem, molt succintament, la coincidència entre el català i el castellà en les unitats neològiques formades per prefixació. Ens limitem a seleccionar les unitats més freqüents en totes dues llengües per observar semblances i diferències (vegeu la taula 3).²²

La taula ens deixa veure que les coincidències són òbvies: català i castellà coincideixen àmpliament en aquelles paraules d'ús més freqüent. Els neologismes no marcats en negreta (és a dir, no coincidents dins de la taula) també serien coincidents si ampliéssim el contrast a les unitats amb freqüència mitjana. Hi observem altres coincidències: en totes dues llengües les àrees temàtiques predominants són política i economia, els prefixos més productius (*anti-*, *super-*, *pro-* i *sobre-*) també presenten una coincidència alta.

22. Per tal d'evitar el biaix causat per la diferència de criteris d'inclusió de paraules en les diverses obres lexicogràfiques, no s'han tingut en compte aquelles paraules que en una de les llengües eren neologisme, però que en l'altra es documentaven en el corpus d'exclusió (aquest procés, per tant, ha consistit a buscar en el DRAE i el VOXUSO les dades catalanes i en el DIEC2 i en el GDLC les dades castellanes): per exemple, en català *antifranquista*, *deslegitimar*, *il·legalització*, *inassumible*, *incivisme*, *interanual*, *preconstitucional*, *postelectoral*, *reagrupar*, *redefinir*, *renegociar*, *resituar* i *subdirector* són neologismes perquè no apareixen repertoriats en el GDLC ni en el DIEC2, però que en castellà no ho són perquè apareixen en el DRAE. En la direcció inversa, els casos es redueixen a dos: *deslocalización* i *recomprar*, fet que posa de manifest la diferència de criteris entre el català i el castellà a l'hora d'incloure paraules als diccionaris. (No obstant això, cal recordar, en aquest sentit, que en el pròleg del DIEC2 s'esmenta de manera explícita la previsibilitat semàntica de les paraules prefixades i sufixades, motiu pel qual moltes formes neològiques formades per mitjà d'aquests processos no s'hi inclouen.)

TAULA 3
Neologismes més freqüents en català i en castellà

<i>Català</i>	<i>Castellà</i>
anticatalà -ana	anticatalán -ana
<i>anticatalanisme</i>	<i>anticopia</i>
<i>anticatalanista</i>	anticrisis
anticrisi	<i>antimonopolio</i>
<i>antioccidental</i>	<i>antipirateria</i>
antisistema	antisistema
<i>exprimer ministre</i>	<i>copago</i>
<i>exprimera dama</i>	<i>desacomplejar</i>
<i>intermodal</i>	<i>desestructurar</i>
prooccidental	<i>extrasolar</i>
<i>refundació</i>	<i>intradía</i>
sobrecost	<i>multiétnico -a</i>
superheroi	<i>neoconservador -a</i>
<i>transfronterer -a</i>	<i>prepago</i>
ultranacionalista	prooccidental
viceprimer ministre	<i>remezcla</i>
	<i>seminuevo -a</i>
	sobrecoste
	<i>superestrella</i>
	superhéroe
	ultranacionalista
	<i>vicealcalde</i>
	viceprimer ministro

Caldria estendre el contrast al total de neologismes prefixats, i sobretot a les regles de formació per prefixació, per poder valorar el grau de coincidència entre les dues llengües. Caldria comparar la freqüència total dels prefixos i també veure si els processos més nous relacionats amb la formació de prefixats són idèntics en totes dues llengües.

1.9. CONCLUSIONS

La prefixació és un mecanisme de formació de paraules noves molt productiu en el català actual, tal com era esperable i tal com demostren les dades recollides per al període 2007-2009. Tanmateix, cal destacar el fet que més del 50 % de casos són hàpaxs, tot i que també és remarcable el fet que hi ha força casos que ocorren amb freqüència i que es corresponen, a grans trets, amb exemples de paraules construïdes amb els prefixos més productius. Semànticament, els prefixos més

productius són els negatius (gairebé un de cada quatre), entre els quals destaquen els neologismes amb el prefix *anti-*, que combina en la major part de casos amb substantius, la qual cosa genera unes estructures formalment i semànticament substantives, però sintàcticament adjectives, perquè solen modificar el substantiu que els precedeix.

Per la seva banda, els prefixos locatius, tant si indiquen posició com procedència, que conformen el segon grup quantitativament més important, s'utilitzen sovint metafòricament. Amb els exemples aportats, hem vist també que els prefixos gradatius i modificadors afegeixen sovint expressivitat a la base a la qual s'adjunten, fet que els acosta a la derivació aspectiva, que hi afegeix una característica dimensional (diminutius, augmentatius) o valorativa (positiva, negativa). Quant als neologismes formats amb prefixos aspectuals, destaquen sobretot els que indiquen iteració, i dins els neologismes formats amb prefixos temporals s'ha donat l'únic cas d'ús recursiu d'un prefix.

Finalment, les dades contrastives entre català i castellà mostren un grau de coincidència destacable pel que fa als neologismes més freqüents en les dues llengües. En aquest sentit, és important remarcar la diferència de criteris lexicogràfics que s'observen quant a la inclusió o no dels neologismes prefixats en les obres de referència d'una llengua i de l'altra.

2. La neologia per sufixació

MERCÈ LORENTE I LAURA CANTERO

2.1. INTRODUCCIÓ

La sufixació ha estat sempre un dels mecanismes de formació de paraules més habitual i més espontani, i per tant més natural en el sentit que els parlants no el senten gens forçat. Durant el període 2007-2009 la sufixació continua sent un dels procediments més productius en la generació de neologismes en llengua catalana. Les dades observades en aquest treball validen, doncs, aquesta tendència general.

La distinció de Guilbert (1975) entre els neologismes de llengua i de discurs, d'una banda, i els neologismes denominatius i expressius, de l'altra, s'ha aplicat a bastament a la neologia formada per sufixació. Els lexicògrafs no solen incorporar en els diccionaris unitats lèxiques absolutament predictibles per l'aplicació de les regles de sufixació, com els adverbis acabats en *-ment*, els diminutius, els augmentatius o els superlatius. Tanmateix, val a dir que la tradició lexicogràfica catalana no és gens gasiva a l'hora d'incorporar altres derivats ben predictibles, com els sufixats amb *-ció*, *-ment*, *-dor -a*, *-er -a*, *-eria*, *-iu -iva*, *-ós -osa*, entre d'altres.

Malgrat aquest alt índex de neologismes sufixats de llengua o predictibles, treballs anteriors com el d'Observatori de Neologia (2004b) defensen la necessitat d'una bona descripció de les unitats sufixades filtrades com a noves, per poder observar-hi casos que modifiquen les condicions de les regles de formació subjacents, per mostrar tendències marcades en la productivitat d'alguns afixos o d'algunes classes de bases o per incidir en la valoració de la neologicitat de les noves formes (Domènech *et al.*, 2009).

En aquest capítol mostrarem les dades quantitatives i qualitatives dels neologismes sufixats, documentats al llarg del trienni 2007-2009 a la premsa escrita en català. Això ens ha de permetre veure si hi ha hagut canvis en les tendències ob-

servades anteriorment o si es mantenen, i es reforcen, els afixos i els processos més productius que ja s'havien documentat anteriorment.

L'anàlisi s'organitza en tres grans blocs, segons la categoria gramatical dels neologismes sufixats: verbals, adjectius i nominals. Invertim l'ordre de presentació més habitual, començant pels verbs, perquè, malgrat que configuren el volum més reduït de neologismes sufixats, sovint estan directament relacionats amb els neologismes nominals i adjectius.

Dels verbs ens interessa destacar no només els procediments morfològics de formació de neologismes, sinó també la sintaxi i la semàntica que presenten les noves unitats verbals. En relació amb els adjectius és interessant incidir en la correlació entre afixos i bases seleccionades, i aprofundir en la descripció semàntica. En la bibliografia de referència (Cabré, 2002, p. 757-761) els adjectius sufixats més productius s'organitzen semànticament en les classes següents: *relacionat o pertinent a, propi de, partidari o seguidor de, propens a una qualitat o probabilitat*. sotmetem els neologismes adjectius documentats a una proposta de subclassificació de les esmentades categories. Dels neologismes de categoria adjectiva ens interessa revisar també el grau de restricció de la selecció lèxica de la combinatòria nom-adjectiu.

En el cas dels neologismes nominals focalitzem també l'atenció en els aspectes semàntics, sense deixar de fer referència a les regles de formació morfològiques. Partim de la classificació dels neologismes nominals inclosa a Observatori de Neologia (2004b, p. 43-63), per observar si es manté concentrada la productivitat en les categories de noms d'oficis, noms de lloc, noms col·lectius, noms d'objectes, noms de manifestacions d'un ésser animat, noms de doctrines o opcions ideològiques, noms de qualitat, i noms d'acció i efecte.

Després de l'anàlisi dels neologismes sufixats del trienni, reservem un espai per al contrast dels resultats amb el comportament genèric de la neologia per sufixació en llengua castellana del mateix període. No pretenem fer una anàlisi comparativa exhaustiva, sinó veure de manera genèrica fins a quin punt hi ha coincidències en els derivats i en les bases, cosa que podria explicar-se per necessitats denominatives comunes (referents internacionals, política estatal, mercat comú), o fins a quin punt es tracta d'interferències directes de la llengua castellana sobre les solucions neològiques del català (sufixos manllevats, canvis semàntics).

El capítol es tanca amb una síntesi dels models més productius dels neologismes sufixats en català en els darrers anys, que pugui servir de base per a l'actualització dels estudis de seguiment de la creativitat lèxica en català.

2.2. LES DADES ANALITZADES

L'anàlisi quantitativa dels neologismes sufixats documentats per l'Observatori de Neologia en el període 2007-2009 ofereix els resultats inclosos en la taula 4.

TAULA 4
Neologismes sufixats diferents (2007-2009)

<i>Font</i>	<i>Lemes</i>
Escrita (premsa i revistes)	923
Oral	123

La coincidència absoluta entre els lemes documentats a la premsa escrita i els extrets dels mitjans audiovisuals és de trenta-nou unitats, majoritàriament substantius (*madridisme*, *sanació*, *veterania*), tot i que també coincideixen alguns verbs (*invisibilitzar*, *positivitzar*, *publicitar*) i adjectius (*esperable*, *exitós -osa*, *gaudinià -ana*).

Tot i que el buidatge de fonts orals no és comparable al de fonts escrites, perquè es fa manualment i perquè no es fa sistemàticament sobre un percentatge estable de les emissions diàries del panorama audiovisual (Domènech *et al.*, 2002, p. 277-282), cal destacar que el nombre de coincidències documentades suposa un 31,7 % del total dels neologismes detectats en fonts orals. Si sumem també les coincidències parcials de neologismes que comparteixen la mateixa base, que es pot observar en la taula 5, el total de coincidència entre els neologismes de fonts orals i els de fonts escrites arriba al 46,3 %, cosa que mostra la necessitat denominativa que motiva el neologisme en canals i registres diferents.

És interessant també observar que trobem cinquanta-vuit neologismes sufixats de fonts orals que no es documenten en les fonts escrites (i que representen el 47,15 % del total dels neologismes de font oral), com ara *avergonyidor -a*, *replantejable* o *tarotista*. Tanmateix, cal tenir en compte que els neologismes de font oral, per les situacions comunicatives en què es generen, tenen una probabilitat força alta d'incloure unitats de caràcter més espontani (*afartamenta*), errors (*priorisme*) i també interferències del castellà (*patejar-se*).

Fixem-nos en els àmbits temàtics que generen els neologismes sufixats. La lectura superficial dels neologismes extrets de fonts orals ja ens permet observar que els esports, i sobretot el futbol, s'emporta un percentatge força alt de noves creacions (21,9 %), seguit de la política (10,5 %), de la cultura lligada als mitjans de comunicació (10,5 %) i del grup format per societat, dret i economia (13,8 %). Fora d'alguns neologismes esparsos de temàtica variada (creences, tecnologia, comerç), els neologismes sufixats de fonts orals restants són de difícil ubicació dins d'un àmbit temàtic i, a més, presenten una fesomia propera a l'error, a la interferència del castellà o a un registre lingüístic del tot col·loquial, com *afartamenta*, *desapassionament*, *guantada*, *priorisme*, *rajamenta*, *tensionalitat*.

Pel que fa a la distribució temàtica dels neologismes sufixats de premsa escrita, tot i que es poden identificar alguns temes que no havíem documentat en les

TAULA 5
Neologismes de la mateixa família o relacionats per la base

<i>Fonts orals</i>	<i>Fonts escrites</i>
<i>aguerrista</i>	<i>aguerrisme</i>
<i>barcelonita</i>	<i>barcelonitat</i>
<i>clientelisme</i>	<i>clientelista</i>
<i>cruyffisme</i>	<i>cruyffisme, cruyffista</i>
<i>despistada</i>	<i>despistador</i>
<i>economicitat</i>	<i>economicista</i>
<i>empenyada, empenyamenta</i>	<i>empenyadura, empenyament</i>
<i>esferificació</i>	<i>esferificació, esferificar</i>
<i>explosivitat</i>	<i>explosivitat, explosionar</i>
<i>facilisme</i>	<i>facilitador</i>
<i>freakada</i>	<i>freakisme/frikisme/friquisme</i>
<i>frontisme</i>	<i>frontisme, frontista</i>
<i>hegemonitzar</i>	<i>hegemonisme</i>
<i>invisibilitzar</i>	<i>invisibilitzar, invisibilització</i>
<i>jazzista</i>	<i>jazzer -a</i>
<i>laportisme</i>	<i>laportisme, laportista</i>
<i>lligueta</i>	<i>lliguera</i>
<i>madridisme</i>	<i>madridisme, madridista</i>
<i>maratonià -ana</i>	<i>maratonià -ana</i>
<i>marquetinià -ana</i>	<i>marquetingnitzar-sel/marquetinitzar</i>
<i>mentalisme</i>	<i>mentalista</i>
<i>motivador</i>	<i>motivacional</i>
<i>negacionista</i>	<i>negacionista, negacionisme</i>
<i>nuñisme, nuñista</i>	<i>nuñisme/nunyisme, nuñista</i>
<i>oficialització</i>	<i>oficialització, oficialisme</i>
<i>partidització</i>	<i>partitocràtic -a</i>
<i>patrimonialitzar</i>	<i>patrimonialitzar, patrimonialització</i>
<i>puigcerquista</i>	<i>puigcercosista</i>
<i>pujolià -ana, pujolada</i>	<i>pujolià -ana, pujolisme, pujolista</i>
<i>tactificar</i>	<i>tacticisme, tacticista</i>
<i>victimització</i>	<i>victimitzar</i>
<i>yihadista</i>	<i>jihadista, jihadisme</i>

fonts orals (meteorologia, salut i medi ambient), els àmbits temàtics que es mostren ben productius coincideixen amb els referits a les fonts orals, però amb percentatges distints. Aquí, la política, en sentit ampli, s'endú el percentatge més alt de neologismes sufixats, un 27,4 %, seguit de la cultura, focalitzada sobretot pels mitjans de comunicació de massa, amb un 20,8 %, i de l'activitat econòmica, amb un 8,9 %. Hi ha un percentatge important (19,2 %) de neologismes sufixats que no poden adscriure's a cap temàtica concreta, ja que s'usen en contextos diversos amb el mateix significat, alguns dels quals són clarament neologismes de llengua o predictibles, com *apunyament*, *autoagredir-se*, *bretoleria*, *desajustament*, *descartable*, *facilitador*, *pensable*, *provatori -òria*, *regable*. Altres temàtiques destacades són esports (5,5 %), psicologia i actituds (4,7 %), societat i migracions (4,4 %), salut i estètica (3,3 %), tecnologia (2,9 %), medi ambient i meteorologia (1,8 %) i religió i creences (1,1 %).

2.3. NEOLOGISMES SUFIXATS DE CATEGORIA VERBAL

Segons les dades de l'Observatori de Neologia, el sufix verbalitzador més productiu en català és el sufix *-itzar*. Bernal (2000, p. 181) i Observatori de Neologia (2004b, p. 77-78) ja indicaven que s'està invertint la tendència observada en l'anàlisi de diccionaris en què *-ejar* apareixia com a més productiu, a favor del sufix *-itzar*. En les dades del període 2007-2009 documentem cinquanta-sis verbs no recollits en diccionaris derivats de bases nominals i adjectives amb el sufix *-itzar*; mentre que només detectem onze verbs sufixats amb *-ejar*, tres amb *-ificar* i un amb *-itar*.

Alguns dels verbs identificats com a neologismes sufixats amb *-itzar* en el període analitzat ja havien estat recollits en anàlisis anteriors. A l'Observatori de Neologia (2004b, p. 78-79) ja s'inclou *editorialitzar*, *esclerotitzar*, *fidelitzar*, *hiperbolitzar*, *ideologitzar*, *idiotitzar*, *judicialitzar*, *minoritzar*, *patrimonialitzar*, *precaritzar*, *tematitzar* i *victimitzar*, que tornem a destacar per tal com encara no han estat introduïts en diccionaris de referència. Centrem la nostra anàlisi en la quarantena restant per veure fins a quin punt segueixen les pautes de formació previstes i quines classes sintacticosemàntiques en resulten.

D'acord amb les gramàtiques descriptives (Cabrè, 2002, p. 751-756), les bases amb què pot combinar-se el sufix *-itzar* poden ser nominals o adjectives, i els radicals poden mantenir-se inalterables o poden patir canvis formals. Els verbs derivats resultants poden ser transitius amb valor de causatiu de canvi o intransitius amb significat d'acció agentiva (Bernal, 2000, p. 158-165).

En les dades analitzades, i com era previsible, una bona part de les bases a les quals s'adjunta el sufix *-itzar* són nominals i podem ordenar els derivats segons la semàntica de la base en els grups següents:

— Bases nominals d'objecte: *búnquer* > *bunqueritzar*, *pols* > *pulveritzar*, *títol* > *titulitzar*.

— Bases nominals abstractes: *dreta* > *dretitzar*, *rutina* > *rutinitzar*.

— Bases nominals eventives (accions, activitats, estats): *futbol* > *futbolitzar*, *màrqueting* > *marquetinitzar* / *marquetingnitzar*, *mastectomia* > *mastectomitzar*.

— Bases nominals d'individus: *client* > *clientelitzar*, *espònsor* > *esponsoritzar*, *jíbaro* > *jivaritzar* [sic].

— Bases nominals onomàstiques: *Òscar* > *oscaritzar*, *Guantànamo* > *guantanamitzar*.

Convé esmentar que algunes d'aquestes bases nominals són manlleus adaptats d'altres llengües (del castellà, *jíbaro*; de l'anglès, *màrqueting*, *espònsor*) o configuren cultismes (*pulveritzar*, *mastectomitzar*). Des del punt de vista formal, els canvis que aplica el procés de formació són mínims: o bé no hi ha canvis en la base, o simplement se n'elimina la vocal final i hi ha translació d'accent.

La resta de bases són adjectives i presenten la morfologia següent:

— Adjectius simples o derivats acabats en *-al*: *provincial* > *provincialitzar*, *sexual* > *sexualitzar*, *teatral* > *teatralitzar*; i el manlleu de l'anglès *medical* > *medicalitzar*.

— Adjectius derivats acabats en *-ble*: *invisible* > *invisibilitzar*, *rendible* > *rendibilitzar*, *visible* > *visibilitzar*.

— Adjectius simples acabats en *-iu* *-iva*: *positiu* *-iva* > *positivitzar*.

— Adjectius derivats acabats en *-à* *-ana*: *africà* *-ana* > *africanitzar*, *mexicà* *-ana* > *mexicanitzar*.

— Altres adjectius derivats: *bipolar* > *bipolaritzar*, *corpori* *-òria* > *corporeïtzar*, *folkloric* *-a* > *folkloritzar*.

— Altres adjectius simples: *anònim* > *anonimitzar*, *cretí* *-ina* > *cretinitzar*, *viril* > *virilitzar*.

El comportament sintacticosemàntic dels neologismes verbals sufixats amb *-itzar* és el previsible en el cas dels derivats d'adjectius. Pràcticament tots els verbs que combinen una base adjectiva amb aquest sufix són verbs transitius i pertanyen a la classe semàntica dels causatius de canvi, com exemplifica el context següent:

- Aquest mes de març, Google ha anunciat que, als 18 mesos de tenir gravada una consulta al seu diari, n'**anonimitzarà** parcialment l'adreça IP i, que als 24 mesos, n'esborrarà les dades sobre galetes (cookies). [AV, 09/04/2007]

S'aparten d'aquest comportament alguns dels neologismes verbals que han estat documentats exclusivament com a verbs pronominals. *Africanitzar-se*, *folkloritzar-se* i *marquetingnitzar-se* són verbs incoatius de procés de canvi i, en

els contextos analitzats, no es fa referència a cap agent ni a cap causa que motiví el canvi. D'altra banda, *federalitzar-se* i *solidaritzar-se* regeixen complements preposicionals encapçalats per la preposició *amb* i són verbs agentius d'acció:

- Després va venir la transició a la democràcia i la fugida dels grans negocis fora del centre de la ciutat, que **es va africanitzar** ràpidament. [PC, 23/09/2009]
- Segons Vives no es tracta de **solidaritzar-se** amb els treballadors que ja porten 22 dies en vaga, sinó que és una mostra que tots els empleats reclamen un conveni que els englobi a tots i equipari les seves condicions laborals. [AV, 01/08/2008]

Tots els verbs analitzats creats amb *-itzar* a partir de bases nominals són transitius, però segueixen des del punt de vista semàntic quatre patrons ben diferenciats:

— Causatius de canvi, amb el sentit de 'fer que l'objecte directe sembli o esdevingui com la base': *dretitzar*, *sucursalitzar*, *guantanamitzar*.

— Agentius d'acció d'activitat, amb el sentit de 'fer el rol propi de la base per a l'objecte directe': *esponsoritzar*, *titulitzar*, *tutoritzar*.

— Agentius d'acció d'aplicació, amb el sentit d'operar amb la base sobre l'objecte directe': *monitoritzar*, *mastectomitzar*.

— Agentius d'acció de transferència, amb el sentit de 'donar la base a l'objecte directe': *oscaritzar*.

Pel que fa al sufix *-ejar*, les gramàtiques (Cabrè, 2002, p. 751-753) solen destacar-ne la disponibilitat: pot combinar-se amb bases de diverses classes semàntiques i permet formar verbs de diversos tipus sintàctics i de classes semàntiques també variades. Podem caracteritzar els onze neologismes acabats en *-ejar* documentats en el període 2007-2009 com segueix:

— De base nominal:

Manlleus: *mítin* > *mitinejar*, *rèset* > *ressetejar*, *túnning* > *tunejar*.

Noms propis (també forans): *Chikilicuat* > *chikilicuatregar*, *Google* > *googlejar*.

Noms comuns variats: *ras* > *rassejar* [sic], *silueta* > *siluetejar*, *teló* > *telonejar*.

— De base adjectiva: *espanyol -a* > *espanyolejar*, *directe -a* > *directejar*.

Observem, doncs, al costat d'una reducció evident de la productivitat del sufix, una limitació clara pel que fa a la disponibilitat. Hi ha una concentració molt alta de formes manllevades que ens fa reprendre'n l'anàlisi en l'apartat dedicat a la interferència i el calc de la llengua castellana.

Tanmateix, i encara que probablement es tracti de calcs, vegem a quins tipus sintàctics i a quines classes semàntiques pertanyen els verbs formats amb *-ejar*:

— Verbs transitius causatius de canvi d'estat:

- S'ha de **ressetejar** el disc dur i enfocar el futur. [AV, 21/01/2008]
- Es veu, però, que només és una mena de parada a boxs amb la intenció de **tunejar** el format i retocar-lo d'on convingui fins que pugui tornar a donar la cara. [AV, 04/03/2009]

— Verbs transitius agentius d'acció:

- Sort en tinc que **googlejar** Corbacho veig que és del PSC-PSOE, m'alleuja molt veure que una mesura com aquesta parteix de les esquerres. [PC, 18/06/2008]
- El dia que vam **telonejar** Bob Dylan va ser la bomba. [PC, 22/02/2008]

— Verbs intransitius que expressen tendència:

- Ara tenim, doncs, la Chacón **espanyolejant** ni més ni menys que a l'exèrcit. I com podeu veure estem tots els catalans d'un optimisme que enlluerna, oi que sí? [AV, 05/06/2009]
- La primera cosa que cal dir de *Blau de Prussi* és que és impossible veure-hi l'autor d'*Obaga*. Ells mateixos han elaborat un pedagògic vídeo amb els quatre passos bàsics per **chikilicuatrejar** bé. [PC, 12/04/2008]

— Verbs intransitius que expressen freqüència o comportament:

- Cada vegada estic més convençut dels directes, i en aquest país si no **directejaves** no feies res. [AV, 01/08/2009]
- [...] i també perquè Carme Chacón pogués **mitinejar** sobre alguna cosa palpable. [PC, 28/11/2009]

Com podem veure, no hi ha una correspondència estricta entre els tipus de les bases i els tipus dels derivats, cosa que reforçaria la hipòtesi de l'origen de calc.

La formació de verbs sufixats mitjançant els sufixos *-ificar* i *-itar* és només testimonial. L'únic cas amb *-itar*, *publicitar*, només pot ser explicat pel mecanisme propi de la llengua, a partir d'una base adjectiva per obtenir un verb transitiu i causatiu de canvi d'estat si considerem que la base n'és l'adjectiu *públic*, i que el derivat té el significat genèric de 'fer públic l'objecte directe'. No obstant això, sembla haver-hi consens a pensar que el significat més segur és 'fer publicitat de l'objecte directe', imprevisible a partir del mecanisme esmentat.

El sufix *-ificar* combina amb radicals nominals i adjectius per formar quasi sempre verbs transitius de caràcter causatiu. Aquest és el comportament documentat en els tres neologismes identificats en el període analitzat:

- De base adjectiva: *crònic* -a > *cronificar*, *esfèric* -a > *esferificar*.
- De base nominal: *zombi* > *zombificar*.

En síntesi, els verbs derivats per sufixació nous no transgredeixen els mecanismes previstos per la llengua (bases, sufixos i regles de formació), ni modifiquen les tendències de productivitat detectades en els darrers temps (*-itzar* es manté com l'afix més productiu). En tot cas, el que podem confirmar amb aquesta anàlisi actualitzada és la tendència marcada cap a la creació de verbs transitius causatius de canvi a partir de totes les bases adjectives i d'una part molt important de les bases nominals. D'altra banda, són especialment interessants els verbs que s'aparten d'aquesta tendència general, els verbs intransitius, els intransitius pronominals i els transitius d'acció no causatius.

2.4. NEOLOGISMES SUFIXATS DE CATEGORIA ADJECTIVA

La formació d'adjectius per sufixació ha estat sempre força productiva a partir de bases verbals i nominals. Els estudis sobre neologia indiquen que continua sent productiva, però observen que la creativitat es concentra en la combinació de bases nominals i verbals amb uns quants sufixos per oferir adjectius derivats de classes semàntiques escasses (Observatori de Neologia, 2004b, p. 66).

Ordenem les dades obtingudes començant pels mecanismes més previsibles, pels neologismes de llengua: els adjectius de possibilitat acabats en *-ble*, els agentius-causatius acabats en *-dor* -a i altres adjectius deverbals amb significats regulars.

Cusó i Sadurní (2000) ja van fer notar que la combinatòria del sufix *-ble* estava quedant limitada a verbs transitius de la primera conjugació, molts dels quals de caràcter neològic, restricció confirmada també a Observatori de Neologia (2004b), tot i que detectaven una mínima pervivència de l'adjunció del sufix a bases de la tercera conjugació (*extradible*). Les dades del període 2007-2009 reforcen també aquesta tendència, i mostren que la disponibilitat de les bases també abraça la segona conjugació i algun verb intransitiu (*viure*):

- Bases verbals de la primera conjugació: *apilable*, *muntable*, *teatralitzable*.
- Bases verbals de la segona conjugació: *batible*, *vivable*, *reconeixible*.
- Bases verbals de la tercera conjugació: *persegüible*.

Dels casos anteriors convé destacar que hi ha casos d'adjectius neològics que formen part de col·locacions de selecció lèxica molt restrictiva, si més no amb les dades disponibles: *futur viable*, *fets sancionables*, *jugador seleccionable*, {zona, superfície, àrea} *regable*, *actor* o *actriu nominable*, *sectors deslocalitzables*, *envasos retornables*, *text teatralitzable* o *transatlàntic enfonsable*. L'adjectiu *persegüible* exigeix també de manera selectiva pocs modificadors adverbials:

- Es tracta d'una burla conjectura i d'unes afirmacions repugnants, prou greus com per ser **perseguidibles** penalment i civil. [AV, 17/11/2007]

Aquestes col·locacions freqüents no pressuposen que hi hagi hagut una lexicalització posterior a la creació formal del neologisme: no hi ha canvi de significat, simplement l'ús s'ha especialitzat en alguns casos, mentre que d'altres adjectius es combinen de manera oberta o poc limitada (*jutable, descartable, relativitzable*, etc.).

L'adjunció del sufix *-dor -a* a bases verbals, majoritàriament de la primera conjugació, genera de manera productiva adjectius, que sovint són usats com a substantius, amb significat actiu (agent o causa del predicat verbal), com ara *avergonyidor -a, discriminador -a* o *maltractador -a*. Tots són casos perfectament predictibles per la gramàtica (neologismes de llengua) i sense canvi de significat. Entre les bases hi predominen els verbs sufixats amb *-itzar* i algun manlleu adaptat com *zapejar* (de *zàping*). A diferència dels adjectius amb *-ble*, no sembla haver-hi una tendència marcada cap a la col·locació o selecció lèxica restrictiva: *màxim rebotejador de la lliga, capacitat rebotejadora, metge rehabilitador, finalitat rehabilitadora, hospital rehabilitador, capacitat mobilitzadora, agència mobilitzadora, factor mobilitzador*.

Relacionats amb els anteriors, tenim també alguns casos d'adjectius derivats amb el sufix *-tori -tòria*, tradicionalment vinculat a la selecció de bases cultes (Ruaix, 1986; Cabré, 2002, p. 759). Tanmateix, cal destacar el valor tèlic dels adjectius derivats en *-tori -tòria* enfront dels derivats amb *-dor -a*. Tots dos construeixen adjectius deverbals actius, però mentre que els sufixats amb *-dor -a* hereten el paper d'agent o de causa del verb de la base, els derivats amb *-tori -tòria* n'hereten el valor tèlic o instrumental: *document cobratori* 'que serveix per a cobrar', *gravamen confiscatori* 'que serveix per a confiscar', *mesures recaptatòries* 'que serveixen per a recaptar', etc. És interessant observar el percentatge alt de col·locacions dels adjectius amb *-tori -tòria* que seleccionen substantius valoratius o mesuradors com *valor, capacitat* o *afany*, mentre que el substantiu que exerceix l'acció verbal apareix com a complement: *valor provadori de les gravacions, capacitat dissuasòria de la llei*.

Altres adjectius predictibles per la gramàtica, sense entrar en el debat de si són derivats o simplement formes flexionades, són els participis de present. En el treball de buidatge neològic de textos de premsa escrita, se n'han extret uns quants que cal revisar. Mentre que la majoria de casos, com *aclaparant, desafiant* o *reflectant*, poden ser qualificats sens dubte de neologismes de llengua, sense canvi de significat, hi ha tres lemes que no segueixen el mecanisme previst:

- De base nominal (única ocurrència): *estatutents* 'els redactors de l'Estatut'.
- De bases verbals no documentades: *feixistitzant* (no es documenta el verb *feixistitzar* en cap altra forma), *opant* (l'hipotètic verb *opar* derivat per conversió

de la sigla OPA tampoc no s'ha documentat, fora dels lemes participials *opant* i *opada*).

El darrer bloc d'adjectius derivats de verbs que configuren pretesament neologismes de llengua són els sufixats amb *-iu -iva*. A més de les construccions de base culta (*addictiu* de *addicció*, *propositiu* de *proposició*, i fins i tot *eurovisiu* de *Eurovisió*), els derivats en *iu -iva* continuen mostrant-se relativament productius amb verbs de la primera conjugació, transitius o intransitius: *adaptatiu -iva*, *conspiratiu -iva*, *replicatiu -iva*, etc. Cal dir que sovint es tracta d'usos propis d'àmbits especialitzats:

- La Sala estima provat que el pres, que ha estat politoxicòman, pateix un important deteriorament orgànic derivat de la seva addicció i actualment pateix un complex i sever trastorn **adaptatiu** conseqüència de la seva estada a la presó, unes greus seqüeles que no són irreversibles. [PC, 10/04/2008]
- No entenem com passar de la sopa primitiva al món de l'ARN, però des que tenim una molècula amb habilitats catalítiques i **replicatives** podem comprendre què va seguir després. [AV, 13/02/2007]

Com hem vist, els sufixos adjectivadors que generen neologismes de llengua més productius són *-ble*, *-dor -a*, i a distància *-tori -tòria* i *-iu -iva*. Les gramàtiques recorden que els sufixos *-aire*, *-dís -dissa*, *-er -a*, *-ívol -a* i *-ós -osa* també poden combinar-se amb bases verbals per formar adjectius, però les dades analitzades són contundents en aquest punt: no hi ha producció neològica amb aquests recursos, fora d'algun exemple escadusser com *marejadís -issa*. Recuperarem més endavant, en canvi, alguns d'aquests sufixos combinats, però, amb bases nominals.

Els adjectius sufixats de bases nominals són caracteritzats com a adjectius de relació (Cabré, 2002, p. 757), i s'acosten necessàriament a la noció de neologismes denominatius. Les bases solen ser també neològiques o noms propis, i de la novetat referencial en surt la necessitat denominativa, tot i que hi podrem veure alguns casos de neologismes expressius.

Les gramàtiques i els treballs anteriors de neologia destaquen els sufixos següents com a generadors de derivats adjectius a partir de bases nominals:

- De relació genèrica: *-er -a*, *ar*, *-ari -ària*, *-oide*, *-ic -a*, *-il*.
- Per a gentilicis: *-à -ana*, *-í -ina*, *-enc -a*, *-ès -esa*.
- De possessió d'una propietat: *-ós -osa*, *-at -ada*, *-ut -uda*.
- Que indiquen 'propi de': *-esc -a*, *-ívol -a*, *-al*.
- Que indiquen 'partidari o seguidor de': *-ià -iana*, *-ista*.

De les dades analitzades els més productius són, amb escreix, els adjectius derivats amb el sufix *-ista*, exclusivament vinculats als àmbits de la política i el

futbol. Quan les bases són noms propis, de persones, partits polítics i entitats esportives, els derivats tenen el significat de 'seguidor de', si s'usen com a substantius o si es combinen amb substantius genèrics com *seguidor*, *partidari*, *simpatitzant*. Si, en canvi, els derivats amb *-ista* amb les mateixes bases es combinen amb altres substantius, com *febre*, *joc*, *vídeo*, *comunitat*, els derivats amb *-ista* passen a formar part del bloc de relació genèrica i en alguns casos a distingir el referent de la base. Convé destacar que els noms propis de referència en altres àmbits temàtics distints de la política i de l'esport no generen neologismes amb *-ista*.

— Seguidors o partidaris de personalitats de la política catalana i espanyola, actuals i històrics: *aguirrista*, *campista*, *montillista*.

— Seguidors o partidaris de personalitats de la política internacional, actuals i històrics: *chavista*, *fujimorista*, *obamista*.

— Seguidors o partidaris de jugadors, entrenadors i presidents de clubs de futbol: *bojanista*, *gattusista*, *guardiolista*.

— Clubs esportius o marques esportives: *ferrarista*, *interista*, *osasunista*.

— Partits polítics: *baasista*, *olivista*, *penabista*.

Quan les bases són noms comuns que remetent a col·lectius o moviments formen derivats amb el sentit de 'membre de' (*camorrista*, *tallerista*). Si les bases es refereixen a instruments de música o per a la pràctica d'un esport, els derivats signifiquen 'practicant de' (*parapentista*, *vibrafonista*). Hi ha bases que apel·len a conceptes polítics, moviments o creences (com *gihad*, *estat*, *secessió*, *reglament*) i que permeten crear també derivats nominals amb *-isme*; en aquest cas els derivats adjectius tenen el significat de 'partidari o seguidor de' (*identitarista*, *jihadista* [sic], *stuckista*).

Per extensió, el sufix *-ista* també permet crear adjectius a partir de bases nominals, i en paral·lel a neologismes nominals amb *-isme*, per referir-se a partidaris de tendències, modes, comportaments o actituds: *menfotista*, *peix-al-covista*, *tacticista*, etc., i, per analogia, també els practicants de certes activitats (*creuerista*). La resta de neologismes adjectius acabats amb *-ista* documentats són adjectius relacionals (*mundialista*, *gasista*, *mileurista*) i alguns simplement són variants expressives d'adjectius usuals (*bilingüista*, *generalista*, *puntista*), com ja havia fet notar abans Observatori de Neologia (2004b, p. 72).

El sufix *-ià -iana* és el segon més productiu i s'adjunta bàsicament a bases antroponímiques per formar adjectius de valor polisèmic: si els adjectius es combinen amb noms d'individus (*lector*, *seguidor*, *autor*, *polític*) aleshores poden rebre una interpretació de 'seguidor de', però en molts casos es combinen amb substantius de resultat del tipus *obra*, *petjada*, *actitud*, *jugada*, i funcionen simplement com a adjectius relacionals. Podem observar com, a diferència del sufix *-ista*, l'adjunció de *-ià -ana* a antropònims té més àmbits temàtics per cobrir, com ja semblen mostrar les dades de Barrera *et al.* (2002, p. 266-267):

- Literatura: *borgià -ana, rodoredià -ana, woolfià -ana*.
- Arts: *burtonià -ana, magrittià -ana, mironià -ana*.
- Política: *berlusconià -ana, carodià -ana, zetapenià -ana*.
- Futbol: *guardiolaà -ana, maradonià -ana, messià -ana*.
- Gastronomia: *bullinià -ana*.
- Religió i filosofia: *davidià -ana, oraclià -ana, popperià -ana*.

No s'observen canvis en la productivitat de neologismes adjectius sufixats de caràcter relacional respecte d'obres anteriors (Observatori de Neologia, 2004b, p. 66-70). Hem agrupat els que les gramàtiques qualifiquen de purament relacionals amb els que formen gentilicis i els que expressen 'propi de' perquè els considera subclasses dels relacionals. Així, els mecanismes de formació documentats són els següents, per ordre de més a menys freqüència:

— Sufix *-ic -a* amb bases nominals variades des de tots els punts de vista, i molt properes a àmbits tècnics i científics. Des del punt de vista semàntic hi ha molta diversitat: instruments, artefactes, substàncies naturals, ossos, patologies, o conceptes socials, econòmics i religiosos; des del punt de vista formal hi ha bases simples, sufixades, compostes i manllevades (*adrenalític -a, partitocràtic -a, voyeurístic -a*). Molt més limitada és l'adjunció d'aquest sufix a bases que són noms propis: *abrahàmic -a, lusitànic -a, patagònic -a*.

— El sufix *-er -a* forma d'entrada adjectius relacionals neutres ('relatiu a', 'relacionat amb'), però val a dir que, quan es combinen amb noms d'individus o quan se substantivitzen, aleshores mostren el significat d'agent que realitza una activitat i algun cop arriben a denominar professions (vegeu l'apartat següent), seguint el patró tradicional:

— Adjectius relacionals: *cimenter -a, coper -a, mitinguer -a*.

— Adjectius i noms amb valor expressiu: *cartillers* ('usuaris de la sanitat que abusen del servei'), *vestits bigoters* ('presumptes suborns'), *pel·lícules palomiteres* ('molt comercials'), *històries patilleres* ('d'una determinada època històrica a Espanya'), *bullanguers* ('partidaris del moviment obrerista de mitjan segle XIX'), *motxiller* ('motorista de suport en les curses al desert'), *empresa facturera* ('empresa tapadora, que només serveix per facturar'), *polítics palanganers* ('que fan la pitjor feina que es pot fer').

— El sufix *-al* ha estat caracteritzat perquè s'adjunta a bases cultes i s'ha vinculat també la producció neològica d'adjectius relacionals amb aquest sufix a la influència de la llengua anglesa sobretot en terminologia tècnica i científica (Cabrè, 1992; Rull, 1999). Observatori de Neologia (2004b, p. 67) es distancia una mica d'aquesta idea, tot defensant l'autonomia de la llengua general en les noves formacions i limitant aquesta possible influència a les bases terminològiques del tipus *feromonal*. Les dades de què disposem en aquest període no són usades restrictivament en el discurs dels especialistes, però no per això deixen de ser termi-

nològiques, com veiem per la morfologia de base culta i per la distribució d'àmbits temàtics:

- Educació: *conductual, educacional, tutorial*.
- Salut: *disfuncional, femural*.
- Economia i laboral: *concurstal, vocacional*.
- Arquitectura i disseny: *perimetral, objectual, projectual*.
- Altres: *inspiracional, motivacional, penumbral*.

— Encara que amb una proporció molt més baixa, el sufix relacional *-ari -ària* és prou productiu amb bases nominals simples o sufixades amb *-itat*: *cavernari -ària, identitari -ària, mesetari -ària*, etc.

— Descrit habitualment com a formador de cultismes, s'han relacionat els adjectius derivats amb el sufix *-il* amb bases nominals que signifiquen 'càrrec' o 'estatus' (*caciquil, mongil*). Les dades del període 2007-2009 ofereixen noves possibilitats encara que poc productives, no exemptes de ser explicades per interferència del sufix parent del castellà, com ja proposa Rull (2004, p. 156-157): bases amb noms propis de polítics que generen adjectius connotats negativament o crítics (*montillil, zapateril*) i bases amb noms comuns diversos no connotats: *banderil* ('amb funció de bandera'), *gamberril* ('propí de gamberros'), *matronil* ('amb aspecte de matrona').

— Amb les dades disponibles no podem afirmar que el sufix relacional i creador de gentilicis *-í -ina* sigui mínimament productiu. N'hem documentat només tres exemples, que ja s'havien detectat en obres anteriors (*capitalí, principatí, angelí*). La resta de sufixos utilitzables per formar gentilicis tampoc no presenta gens de vitalitat. En fonts escrites documentem amb el sufix *-enc -a andreuenc i colomenc*, que fan referència a equips de futbol; *costabravenc -a i ebrenc -a*, que remeten a regions supracomarcals, i els adjectius no gentilicis *batasunenc -a i palauenc -a*, que es refereixen respectivament al moviment independentista basc i al govern de la Generalitat. El sufix *-à -ana* ens ofereix mostres escadusseres en el període analitzat: *borgeà* (relatiu a l'obra de Borges) o *rusticà* (que fa referència a la Cava lleria Rusticana).

— No hem localitzat en les gramàtiques de la llengua catalana cap referència al sufixoide *-ita*, pretesament creat per analogia de la terminació de la paraula *urbanita*. En les dades del període documentem les formes *barcelonita i jerusalemita*, amb bases toponímiques.

La resta de sufixos adjectivadors que encara són mínimament productius generen adjectius que indiquen 'possessió d'una qualitat' o 'tendència habitual'. A més del sufix més freqüent que se sol incloure en aquest apartat en les gramàtiques, *-ós -osa*, hem incorporat també els escassos neologismes formats amb *-ívol -a, -oide i -esc -a*, perquè més enllà de comportar-se com a adjectius relacionals, fan esment dels atributs més sobresortints dels referents.

— El sufix *-ós -osa* s'adjunta, com és previst per la gramàtica, a bases nominals que fan referència a una característica, un atribut, una qualitat, per produir adjectius que expressen la possessió en abundància de l'atribut esmentat: *esquerdós -osa* (que té moltes esquerdes perquè és antic), *exitós -osa* (que té molt d'èxit), *glamurós/glamurós -osa* (que té molt de glamur), *marxós -osa* (que té molta marxa o que és molt animós), *naftalinós -osa* (que és molt antic).

— Amb el sufix *-ívol -a* hem trobat el lema *zapaterívol -a* que també expressa la possessió de trets propis del referent de la base (*enredades zapaterívoles*).

— El sufix *-esc -a* descrit com a sufix relacional no és gens productiu (només *canallesc -a*), fora d'algunes mostres formades per la combinació del sufix amb bases antroponímiques (*corominesc -a*, *valleinclanesc -a*). Els derivats també incorporen la referència a trets físics o conductuals característics de la base: *etimologia corominesca*, *figura duranesca*, *patilles quasi goyesques*, *esperpent valleinclanesc* (d'un altre autor).

2.5. NEOLOGISMES SUFIXATS DE CATEGORIA NOMINAL

Com hem comentat en la introducció, a Observatori de Neologia (2004b, p. 43-63) s'observava que la productivitat de neologismes nominals sufixats estava concentrada en les necessitats denominatives de professions o activitats especialitzades, llocs, col·lectius, objectes nous, doctrines o opcions ideològiques, qualitats, manifestacions pròpies de persones i accions i efectes. Les dades del període 2007-2009 confirmen una productivitat considerable distribuïda en diversos sufixos per a la creació de noms d'oficis i especialitats i noms d'acció i efecte. També tenim una productivitat alta en noms de doctrines, qualitats i manifestacions pròpies de persones però sense variació sufixal. En canvi, la formació de noms d'objectes, de col·lectius i de llocs és menys freqüent del que podríem esperar, si més no mitjançant la sufixació.

El recurs de sufixació per a la denominació d'objectes nous està limitada a l'adjunció del sufix *-dor -a* a bases verbals de la primera conjugació: *aromatitzador*, *intercanviador*, *localitzador*. La selecció de gènere sembla estar relacionada amb l'origen adjectiu del neologisme i la seva adjunció, explícita o implícita, a un nucli nominal de gènere masculí o femení. De fet, alguns dels casos detectats només es documenten com a modificadors del nucli dins d'un sintagma: *telescopi refractor*, *màquina cancel·ladora*, (*planta*) *dessalinitzadora* (vegeu el capítol 6).

Pel que fa als noms de col·lectius, que les gramàtiques relacionen amb els sufixos *-ada*, *-alla*, *-am*, *-ari*, *-at*, *-atge*, *-eria*, *-ia* i *-eda*, la creació actual es limita a l'ús dels sufixos *-eria* (*fatxeria*, *gringueria*, *xaleteria*), *-ada* (*centimada*, *culerada*, *turistada*) i un únic cas amb *-atge* (*estocatge* per 'conjunt d'estocs'). Així, hi ha una sèrie

de neologismes nominals acabats amb *-ada* el significat dels quals recull tant el sentit de 'grup de' com el d'acció de protesta': *bicicletada*, *botzinada*, *quantada*, *torxada*. Només s'identifica un cas de nom de col·lectiu sufixat amb *-ari* (*imaginari*), que és testimonial si admetem que la resta de neologismes formats amb aquest sufix expressen noms de lloc amb bases nominals que remetent a animals: *dofinari*, *papallonari*, *pingüinari*. A part d'aquests establiments, els únics noms de lloc nous que documentem usen el sufix *-eria*: *dolceria*, *ferrovelleria*, *fotocopisteria*, *sidreria*.

Els noms d'oficis i professions, com ja s'havia documentat en etapes d'anàlisi neològica anteriors, es formen mitjançant l'adjunció dels tres sufixos polisèmics, *-ista*, *-dor -a* i *-er -a*, seguint els models patrimonials. Actualment, però, el més productiu és el sufix *-ista*, tant pel que fa a la quantitat de novetats documentades com per la seva disponibilitat en àmbits temàtics ben diversos, com *crucigramista*, *fashionista*, *tarotista*, etc. Destaquem un parell de neologismes que tenen com a bases topònims menors, *ramblista* i *encantista*, que es refereixen als comerciants de la Rambla i els Encants, respectivament.

En segona posició, el sufix més utilitzat per a la formació de noms d'oficis o d'especialitats és el sufix *-er -a*. La mena de bases nominals seleccionades imposa una certa lectura col·loquial o informal sobre els derivats en *-er*, que sovint identifiquem amb especialitzacions o amb aficions més que amb professions regulades: *autobuser -a*, *festivaller -a*, *tertulianer -a*, etc. Reforça aquest caràcter informal el fet que, per a algunes d'aquestes formes neològiques amb *-er*, la llengua disposa de variants usades en contextos formals (*conductor d'autobús*, *actor de teatre*, *tertul·lià*, entre d'altres), cosa que ens acosta la solució amb *-er* a la neologia expressiva i no a la denominativa.

Tot i la productivitat general del sufix *-dor -a*, és escassa la seva funció creadora de noms d'oficis, malgrat que sigui l'únic sufix amb aquest significat que s'adjunta a bases verbals. En el període 2007-2009 documentem substantius com *cuidador -a*, *desenvolupador -a*, *motivador -a* (com a alternativa al manlleu *coacher*) o *versionador*, per exemple.

El sufix *-aire* ha estat descrit com a generador de noms d'oficis a partir de bases nominals (Cabré, 2002, p. 745). Tanmateix, la producció actual de derivats amb aquest sufix s'orienta cap a l'expressió d'activitats relacionades amb aficions (*blocaire/blogaire*, *carrossaire*) o amb actituds o tendències (*piscinaire* 'futbolista que es tira sovint a la piscina').

El sufix *-isme* és, sens dubte, el més abundant entre els neologismes nominals. Amb bases antroponímiques els derivats es refereixen a doctrines o orientacions polítiques, lideratges polítics i esportius, tendències musicals, i de vegades a les èpoques de vigència dels anteriors. Amb noms comuns o amb adjectius com a base s'obtenen denominacions de moviments socials, preferències estètiques, tendències en la conducta social.

— Bases de nom propi: de la política (*kirchnerisme*, *saddamisme*, *zapaterisme*), del futbol (*alcorconisme*, *cruyffisme*, *periquisme*), de la música (*jamietisme*, *youtubisme*), o de topònims (*alemanyisme*, *andalusisme*).

— Bases de nom comú: *col·leguisme*, *perepunyetisme*, *saltimbanquisme*, *xarneguisme*.

— Bases adjectives: *assistencialisme*, *facilisme*, *tropicalisme*.

— Bases verbals o de participi: *entreguisme*, *seguidisme*.

— Bases sintagmàtiques: *bonrotllisme*, *sensecorbatisme*, *tantmenfotisme*.

— Bases manllevades: *hooliganisme*, *buenisme*, *neandertalisme*.

L'augment progressiu de la productivitat del sufix *-isme* estaria relacionat amb l'increment de la disponibilitat cap a nous tipus de bases i per a nous registres lingüístics, a més de la incorporació de la neologia expressiva al costat de la neologia denominativa. Així, el significat més prototípic ressenyat a les gramàtiques de 'doctrina o moviment social' s'ha vist superat pel de 'tendència conductual', que s'acosta al de 'qualitat' representat per altres sufixos. En la mateixa línia podem esmentar l'ús expressiu del sufix grec *-itis* ('inflamació') per a la formació de derivats nominals a partir de noms propis o de noms comuns i amb el significat de 'seguidisme exagerat', 'mania' o 'excés de': *guardiolitis*, *cumbritis* (vegeu el capítol 3).

Precisament els sufixos reservats per a la formació de noms de qualitat han estat tradicionalment *-eria*, *-esa*, *-ia*, *-itat*, *-etat*, *-ncia* i *-or*. Les dades analitzades, en canvi, mostren que pràcticament només s'utilitza el sufix *-itat* en la formació de neologismes, amb l'excepció de poques formacions amb *-esa*, *-eria*, *-ncia* i *-or*. Els derivats amb *-itat* porten bases adjectives simples o derivades com es detalla a continuació:

— Bases adjectives acabades amb *-al*: *letalitat*, *meridionalitat*, *sobrenaturalitat*, inclosos adjectius no documentats, com *tecnicitat* (**tecnic*) i *tensionalitat* (**tensional*).

— Bases adjectives sufixades amb *-ble*: *empleabilitat*, *ineluctabilitat*, *raonabilitat*.

— Bases adjectives sufixades amb *-iu* *-iva*: *explosivitat*, *narrativitat*, *progressivitat*.

— Bases adjectives sufixades amb *-ós* *-osa*: *dubtositat*, *rigorositat*, *vigorsitat*.

— Bases adjectives que són gentilicis: *barcelonitat*, *europaïtat*, *menorquitat*.

— Altres bases adjectives: *economicitat*, *singlilitat*.

Com hem dit abans, amb una productivitat molt inferior trobem noms de qualitat, derivats a partir de bases adjectives adjuntades als sufixos *-esa* (*fatuesa*, *liquidesa*), *-eria* (*bretoleria*, *palanganeria*), *-ia* (*progressia*) o *-ncia* (*condolència*, *insurgència*, *itinerància*).

Arribats a aquest punt, sembla interessant aturar-nos davant de dos dels neologismes nominals més usats en els darrers temps: *emprenedoria* i *governança*.

Formats respectivament a partir d'una base adjectiva (*emprenedor* -a) i d'una base verbal (*governar*), comparteixen el fet de combinar-se amb sufixos patrimonials però, ara per ara, de poca productivitat. A més, la revisió dels contextos en què apareixen ens mostra que són força polisèmics: denoten 'qualitat', 'activitat', 'tendència' i, de vegades, fins i tot 'doctrina':

- Què ens recomana per acostar-nos al més ràpidament possible al model d'**emprenedoria** del Silicon Valley? [AV, 13/03/2007]
- El fet que al G-20 s'hi barregin països rics i pobres dóna rellevància a aquest fòrum informal de cooperació i diàleg, si bé els països que no hi van ser cridats han arribat a dir que no té la legitimitat que el multilateralisme exigiria per arribar a dissenyar un sistema de **governança** mundial capaç d'evitar futures crisis sistèmiques i de rebalancejar les asimetries de poder existents en el sistema mundial. [PC, 23/09/2009]

A prop del significat de 'qualitat', les gramàtiques (Cabré, 2002, p. 745) han distingit el de 'manifestació pròpia d'un ésser animat' de noms derivats de bases nominals amb el sufix *-ada*. Les dades neològiques del període ens permeten copsar que es manté viu el mecanisme amb bases onomàstiques de la política i del futbol (*filesada*, *maragallada*, *xarlotada*) i, més limitadament, amb bases de nom comú (*cacicada*, *freakada*, *americanada*, *idiotada*, *marcianada*).

Per tancar aquest apartat, cal referir-nos a les formacions que expressen 'acció i efecte'. Dins dels sufixats de categoria nominal representen el cas més proper a la noció de neologismes de llengua. Les gramàtiques hi preveuen l'adjunció a bases verbals dels sufixos *-ció*, *-ment*, *-atge*, *-dera*, *-dura*, *-all*, *-alla*, *-or*, *-dissa*, *-im*, *-era* i *-et*. Els casos que tenen més representativitat són:

— Sufix *-ció* adjunt a bases verbals sufixades amb *-itzar*: *futbolització*, *partidització*, *vietnamització*.

— Sufix *-ció* adjunt a d'altres bases verbals: *baremació*, *desvirtuació*, *impartició*.

— Sufix *-ment* adjunt a bases verbals de la primera i la tercera conjugacions: *acomplexament*, *enrocament*, *recruament*, *acolloniment*, *impartiment*, *menysteniment*.

— Sufix *-dura* amb verbs de la primera conjugació: *emprenyadura*.

— Sufix *-ada* amb verbs de la primera conjugació: *copiada*, *emprenyada*, *hissada*.

— Sufix *-atge* amb verbs de la primera conjugació: *patrullatge*, *tallatge*, *taratge*.

— Sufix *-menta* amb verbs de la primera conjugació: *cardamenta*, *emprenyamenta*, *ploramenta*.

El sufix *-menta* no sol ser descrit a les gramàtiques de referència, bàsicament perquè alguns autors el consideren la variant femenina de *-ment*, però com asse-

nyala Rull (2004, p. 74-75) indica una intensificació de l'acció o efecte respecte de les formes en *-ment* i pertany a un registre col·loquial, assenyalat també per Bernal i Sinner (2009), per la qual cosa des de la neologia ens interessa fer-ne el seguiment diferenciat per observar si continua sent tan productiu com era.

Notem que els sufixos *-dera*, *-era*, *-all*, *-alla*, *-dissa*, *-im* i *-et* han deixat de ser usats en la formació de noms deverbals amb significat d'acció i efecte. Pel que fa a *-atge*, tot i que n'hem documentat dos derivats deverbals, la majoria dels casos identificats estan formats a partir de bases nominals encara que mantenen el significat eventiu: *billetatge* 'facturar bitllets', *caudillatge* 'fer de cabdill', *esquirolatge* 'treballar durant una vaga', *estocatge* 'emmagatzemar', *interinatge* 'estar en situació interina', *minutatge* 'mesurar el temps'.

També amb el significat d'acció i efecte tenim els substantius vinculats als verbs formats amb el sufix *-ejar*. Després del debat sintetitzat a Rull (1999; 2009, p. 11-49) cal dir que els escassos neologismes identificats en aquest període no permeten decantar el debat cap a una banda o l'altra. El cas de *trafiqueig* pot considerar-se derivació pròpia per tal com adquireix el significat de 'tasca continuada' per oposició a *traficar*; mentre que *xoriceig* és indubtablement un calc del castellà *choriceo* en el sentit de 'lladreria' o 'lladronici'. Altres casos documentats en el període que ja havien estat comentats per Rull (1999; 2009) són *fogueig* i *pirateig*.

El sufix *-ada* és dels més polisèmics, tal com ens fa veure Cabré (1994, p. 103). Forma noms de qualitat a partir de bases adjectives, noms de col·lectiu, especificat, cop, mesura temporal i contingut amb bases nominals, i finalment noms d'acció i efecte amb bases verbals. Hem detectat creacions neològiques sufixades amb *-ada* que es refereixen a col·lectius, especificitats (o manifestacions pròpies d'animats) i acció i efecte. Lògicament, era previsible que les denominacions de mesura del temps siguin poc productives, però tampoc no hem recollit ni noms de cop ni noms de contingut. Volem destacar que, com hem mostrat amb d'altres casos de sufixació, la frontera entre un significat i un altre no sempre és clara. Recollits com a neologismes per acció del filtre lexicogràfic, els casos de *manguerada* i *poalada*, amb bases nominals, ens serveixen per fer veure que tant poden ser interpretats com a contingut (de la base), com a efecte de l'acció, i com a acció brusca (pròxima a la noció de cop). De manera semblant, el neologisme *ribotada*, aplicat a la retallada parlamentària de l'Estatut, es documenta en contextos en què funciona com a acció i efecte, tot i que no té base verbal, i manté un cert matís de 'cop o ferida'. Aquesta polisèmia que inclou una accepció eventiva, que també hem vist en els noms de col·lectiu del tipus *bicicletada* o *botxinada*, ens fa hipotetitzar que, excepte en el cas dels noms de col·lectiu pur, el sufix *-ada* aporta productivament el significat eventiu quan combina amb bases nominals no eventives, tal com passa també a *pantanada* ('trencament d'un pantà') o a *capada*

(forma usual a Mallorca per al cop de cap). També cal tenir en compte la tendència vers les lexicalitzacions de participis de passat acabats en *-at* com a substantius masculins, per expressar noves tècniques i productes, que autors com Marquet (1984) o Rull (2004) consideren calc del castellà:

- [En un anunci per paraules] Pintures i lacats. Pintura rústica, **esponjats**, estucats, façanes... [EST, 15/01/2009]

No hem localitzat a les obres de referència (Cabré, 1994, 2002; Rull, 2004, 2009) cap menció del sufix *-ina* per a la creació de noms d'objecte, potser perquè consideren que es tracta de la lexicalització de la forma femenina del sufix adjectivador *-í -ina*. Pensem, però, que cal analitzar aquests casos separatament per tal com s'adjunten a bases diverses per crear neologismes denominatius i perquè cal diferenciar-los de sengles interferències del castellà. En aquest període documentem *enganxina*, amb base verbal, i *tirolina*, amb base onomàstica, a més de les interferències clares del castellà *bambalina*, *escabextina* o *moralina*.

Per tancar aquesta revisió dels neologismes de categoria nominal, cal fer una ullada als escassos derivats amb sufixos valoratius que es recullen a l'Observatori, i cercar-hi els que es lexicalitzen per cobrir alguna necessitat denominativa. Així, en el buidatge de neologismes sufixats del període analitzat trobem:

— Amb sufixos augmentatius: *botellot*, *xaletarro*. Revisats els contextos d'ús, només podem considerar lexicalitzat el substantiu *botellot*, com a possible alternativa del castellà *botellón*, que ha deixat de ser augmentatiu per significar un esdeveniment.

— Amb sufixos diminutius: *estatueta*, *futbet*, *paradeta*. Tot i que alguns casos són ben tradicionals en l'ús, com *caleró* (usat habitualment en plural), *escoleta* ('escola bressol') i *lleixivet* en mallorquí, la resta ha perdut el caràcter valoratiu per denominar referents nous.

2.6. COINCIDÈNCIES NEOLÒGIQUES I INTERFERÈNCIES DE LA LLENGUA CASTELLANA

Un dels objectius fonamentals dels estudis de neologia és comprovar el grau de vitalitat de la llengua i la capacitat de resistència que té davant de les interferències formals o pragmàtiques d'altres llengües dominants. Les dades recollides per l'Observatori de Neologia en llengua catalana i en llengua castellana en la premsa escrita potser no poden donar una resposta contundent a la qüestió plantejada, però permeten reenfocar l'anàlisi en els aspectes següents, diversos i complementaris:

— La interferència de lemes sufixats: quan els parlants cometen interferències sense voler o conscientment per causar un efecte expressiu.

— La coincidència de necessitats denominatives: quan els parlants de les dues llengües comparteixen la necessitat de crear neologismes denominatius per referir-se a objectes nous, a activitats noves o a idees noves.

— La coincidència de necessitats expressives: quan els professionals dels mitjans de les dues llengües, en compartir referents i espais comunicatius, reformulen morfològicament denominacions existents per obtenir una determinada càrrega connotativa.

Les dades proporcionades durant el període 2007-2009 presenten interferències evidents del castellà cap al català. A la premsa escrita trobem casos com *bareto*, *burricie*, *catalanutxo* o *moralina*, per exemple. En els mitjans orals, tot i la limitació del buidatge, hem detectat *escabetxina*. Com podem observar, les interferències directes no són gaire nombroses (només un 1 % del total de lemes analitzats), però hem de tenir en compte que és probable que n'hi hagi més, algunes classificades directament com a manlleus o altres tipus de neologisme, i que a més els textos escrits són revisats, no espontanis. En qualsevol cas, aquests pocs casos sufixats pertanyen sobretot a registres informals, excepte *penumbral* i *pinotxa*, i denoten més aviat necessitats de caràcter expressiu.

Per a la neologia és interessant analitzar la interferència «amagada», és a dir, l'entrada de recursos impropis sota l'aparença de formes pròpies. A més de les mancances competencials i dels errors dels parlants, la principal causa de la interferència amagada és la pressió de la morfologia de llengües dominants per imposar patrons de sufixació a d'altres llengües. Recordem les prevencions de diversos autors com Marquet, Ruaix o Badia davant de l'augment dels sufixos *-ejar*, *-eig*, *-atge*, *-il* o *-at* (Rull, 2004, 2009; Bernal, 2005) o les de Cabré (1994) sobre la formació d'adjectius amb el sufix *-al*. A part de l'aparició de sufixos impropis o de l'augment desequilibrant d'altres sufixos propis, la pressió també es pot manifestar per la selecció de radicals manllevats. Així hem vist en textos catalans derivats amb radicals del castellà, com *buenisme*, *cumbritis*, *trincaire* ('lladre'), i també trobem força radicals de l'anglès en suposats neologismes del castellà, com *hackear*, *randomizar* o *spamear*.

Un dels principals obstacles per detectar la interferència «amagada», en el cas de llengües romàniques, és la coincidència formal de radicals, sobretot quan són de base culta, i la proximitat formal d'alguns recursos afixals. Per això sembla recomanable abandonar debats irresolubles entre els qui hi veuen sempre interferències lèxiques i els qui no n'hi veuen mai cap. D'interferència, en el sentit de pressió, segur que n'hi ha, i de coincidències, segur que també.

Partim de la idea que els neologismes denominatius cobreixen necessitats compartides per comunitats lingüístiques diferents però properes sobretot des del punt de vista socioeconòmic. Ens interessa, doncs, veure (o descartar) les coincidències neològiques que responen a necessitats denominatives, ubicades sobretot

en les classes semàntiques d'objectes, llocs, activitats, idees, representats per derivats sufixats de categoria nominal.

— Objectes: *airejador/aireador; intercanviador/intercambiador; localitzador/localizador*.

— Llocs: *dofinari/delfinario; papallonari/mariposario; pingüinari/pingüinario*.

— Activitats: *ambientalista/ambientalista/medioambientalista; curtmetrista/cortometrajista; desenvolupador/desarrollador*.

— Idees: *piscinaire/piscinero; bonrotllisme/buenrollismo; creuerista/cruceirista*.

Hem revisat només alguns casos nominals, però la coincidència de necessitats denominatives inclou també neologismes verbals, substantius deverbals i força adjectius de caràcter relacional: *anonimitzar/anonimizar; medicalitzar/medicalizar; bipolaritzar/bipolarizar*, entre d'altres.

En treballar amb fonts periodístiques no podem obviar les necessitats expressives dels mediadors, que també poden ser coincidents. En aquest punt és on hem trobat menys coincidències, potser per les limitacions d'aquest estudi, potser pels criteris dels serveis lingüístics dels mitjans implicats. Sufixos expressius productius entre els neologismes del castellà del tipus *-ato* (*aznarato, gorilato, quinquenato*), *-ucho* (*barcucho, politicucho*), *-ón -ona* (*derechona, segundón*), *-erio* (*facherío*), *-aco -a* (*moraco*), *-illo -a* (*rojillo*), *-ata* (*segurata, sociata*) o *-azo* (*taquillazo, cacelazo*) no solen tenir alternatives en català ni tan usuals ni tan variades. A banda de les interferències clares o amagades que hem esmentat, aquestes necessitats expressives se solen cobrir amb procediments propis no coincidents (*-ada, -itis, -ívol -a*).

Un cop confirmat que, d'interferències i de coincidències, en tenim a bastament, no ens resistim a proposar que la comparació interlingüística i l'anàlisi de la interferència, entesa com a pressió d'una llengua damunt de l'altra, seria interessant de reenfocar-les cap a l'observació de la concentració o l'ampliació de recursos i de procediments de creació lèxica.

2.7. CONCLUSIONS SOBRE MODELS I PRODUCTIVITAT DELS NEOLOGISMES SUFIXATS

La revisió dels neologismes de premsa oral i escrita en llengua catalana del període 2007-2009 confirma les tendències observades en estudis anteriors vinculats a l'Observatori de Neologia i ens permet apuntar algunes hipòtesis per a línies de treball futur. En síntesi, podem aportar les conclusions següents:

— Tot i les limitacions metodològiques en el buidatge oral, més del 45 % dels neologismes sufixats coincideix amb els neologismes extrets de fonts escrites, i els neologismes coincidents s'inclouen fonamentalment en la neologia denominativa.

— En general, la política és l'àmbit temàtic que concentra el nombre més gran de neologismes sufixats, denominatius i expressius, de registre formal i informal.

— Es consolida la pèrdua de productivitat d'alguns sufixos patrimonials en benefici d'altres que concentren la pràctica totalitat de les formes documentades. Els sufixos més productius són *-itzar*, *-dor -a*, *-ista*, *-ià -ana*, *-isme* i *-ció*.

— Els neologismes de llengua, predictibles per la gramàtica, suposen més del 15 % dels neologismes filtrats pel corpus lexicogràfic d'exclusió.

— La majoria de neologismes de categoria verbal són transitius i pertanyen a la classe semàntica dels causatius de canvi. Per tant, són especialment interessants els verbs nous que s'aparten del model (intransitius, pronominals o no, i els transitius d'acció).

— Els neologismes de categoria adjectiva acabats amb *-ble*, *-dor -a* i *-ori -òria* es combinen en discurs de manera molt restrictiva.

— Es detecta una tendència de canvi de significat dels sufixos menys productius, que passen de menys marcats a més expressius, o de més denotatius a més connotats: *-esc -a*, *-oide*, *-ívol -a*, *-il*, *-ita*, *-itis*.

— La reducció de sufixos productius fa augmentar la polisèmia, i ofereix neologismes sufixats de significats complexos (*bicicletada*, *ribotada*) i accepcions noves no ressenyades anteriorment (*-ada* amb significat d'acció i efecte).

— El sufix *-ada*, tot i que s'adjunti a bases nominals, pot comportar un significat eventiu, més enllà dels casos ressenyats de 'cop de (la base)', semblantment al que fa el sufix *-atge* combinat amb radicals nominals.

— Fora dels casos d'interferència directa o «amagada», la coincidència entre les solucions neològiques entre català i castellà sembla motivada per necessitats denominatives. Per tant, es fa difícil detectar si un cas concret es produeix per interferència o per coincidència.

3. La neologia per composició culta

PAOLA CAÑETE, SABELA FERNÁNDEZ I FRANCINA JANER

3.1. INTRODUCCIÓ

Aquest treball suposa la continuació d'una sèrie d'anàlisis descriptives sobre el paper de la composició culta en la formació neològica a partir de dades procedents de l'Observatori de Neologia (Observatori de Neologia, 2004b; López *et al.*, 2008; Freixa, 2009; Cabré *et al.*, 2009). En aquesta ocasió ens proposem analitzar aquest procés de formació de paraules en català des d'una perspectiva diacrònica per veure si ha experimentat variacions pel que fa a la seva productivitat en la creació de neologismes. Així mateix, analitzarem en detall les formes cultes més freqüents per tal de caracteritzar-ne el comportament en la creació de paraules noves des del punt de vista morfològic, semàntic i d'ús.

En el protocol de treball d'Observatori de Neologia (2004a), la composició culta es defineix com un procés de formació de paraules a partir de la unió d'una forma prefixada culta i una forma sufixada culta (*biogènia*, *megapolis*), una forma prefixada i una paraula de la llengua (*autoajuda*, *enoturisme*, *metaliteratura*) o bé un radical de la llengua i una forma sufixada culta (*aromateràpia*, *dissenyitis*). Es consideren formes prefixades i sufixades els formants cultes d'origen grecollatí que aporten el significat originari d'aquestes llengües (com ara *bio-*, amb el sentit de 'vida' a *bioètica*) però també els formants que sorgeixen de l'escurçament d'una forma patrimonial. Aquest segon cas el representa, per exemple, el formant *euro-* que adopta el significat d'«Europa» o «europeu» a la unitat *eurocopa*, ja que transmet el significat ple de la paraula patrimonial.²³ Per acabar, i en la línia fronterera amb la composició patrimonial, es consideren compostos a la manera culta els neologismes creats per la unió de dues paraules, sia amb guió o sense, sempre que

23. Per a un estudi sobre les diferències entre aquests nous elements composicionals i els formants cultes, vegeu García-Palacios (2001) i Vallès (2007).

el primer element incorpori una vocal d'enllaç que l'assimila a un element culte i que el diferencia formalment de la paraula amb independència lèxica (*albanokosovar, catalano-cubà*).²⁴

Presentem a continuació, doncs, els compostos cultes neològics del període 2007-2009; després, examinem l'evolució cronològica de la productivitat de la composició culta en català, en relació amb altres mecanismes de formació al llarg de la dècada del 2000 i fem una comparació breu amb el castellà.

3.2. DADES I METODOLOGIA

En el període comprès entre 2007 i 2009, s'han documentat 1.143 neologismes formats per composició culta que es corresponen a 765 neologismes diferents, dels quals 635 (83 %) presenten formes prefixades i 130 (17 %), formes sufixades. Cal destacar, a més, que hi ha formes molt recurrents: el 55,75 % de les unitats creades amb una forma prefixada i el 46,15 % de les unitats creades amb una forma sufixada presenten una de les deu formes més freqüents, de les quals ens ocuparem amb més detall en l'apartat 3.4: d'una banda, comparem els significats de les formes que es donen en els diccionaris de referència (DIEC2 i GDLC) amb els significats que presenten en el corpus neològic; de l'altra, analitzem l'àrea temàtica dels neologismes formats amb aquestes formes. L'observació d'aquests dos aspectes permet identificar algunes característiques innovadores en el comportament d'aquests formants.

3.3. EL PAPER DE LA COMPOSICIÓ CULTA EN LA FORMACIÓ DE NEOLOGISMES EN CATALÀ

A partir de l'anàlisi dels neologismes del banc de dades de l'Observatori de Neologia, la composició culta presenta una distribució bastant regular des de l'any 2000 fins al 2009 i, malgrat que experimenta pujades i baixades, es manté entre el 12 % i el 14 % de la neologia registrada a l'OBNEO. Si ens fixem en els anys 2007 a 2009, veiem que la composició culta representa el 12 % respecte del total de neologismes recollits durant l'any 2007, el 13 % l'any 2008 i el 13 % l'any 2009.²⁵

La presència, cada cop més gran, de la composició culta en les llengües romàniques ha estat assenyalada per diversos autors. Així doncs, autors com Bauer (2003, p. 35) consideren que la tendència a l'alça pel que fa a l'ús de les formes prefixades i sufixades en les llengües romàniques es deu a la influència de l'anglès

24. Aquesta classificació no està lliure de problemes i en cap cas es presenta com una proposta definitiva. Vegeu Cabré (2006) per a una reflexió sobre la problemàtica de la classificació de neologismes que es fa servir a l'Observatori de Neologia.

25. Aquests percentatges es refereixen a la composició culta en els textos de premsa. Si tenim en compte el conjunt de textos (revistes i textos orals), el percentatge baixa considerablement.

i al fort pes que té en els processos de comunicació i globalització actuals: «this can be seen as a movement away from prefixation and towards something more like compounding».

D'altra banda, segons Guerrero i Pérez (2009, p. 65), l'increment en l'ús de la composició culta s'associa al procés de banalització d'aquest mecanisme, similar al de molts termes o formants cultes que abans estaven restringits al llenguatge científic o tècnic. Aquest fet ha augmentat la facilitat amb la qual els parlants recorren als formants cultes per crear paraules noves i, el que és més interessant, amb els quals «crea nuevos elementos adaptando voces patrimoniales al formato de los clásicos elementos griegos y latinos».

3.3.1. *Tipus de formacions i naturalesa dels elements composicionals*

Com hem dit més amunt, dins la composició culta se'n poden distingir quatre subtipus:²⁶

1) Neologismes compostos mitjançant formants cultes, que resulten de la unió de dos o més formants cultes (*biogènia, megapolis*).

2) Neologismes compostos per formes prefixades cultes, que resulten de la unió d'un formant culte en posició inicial i una paraula de la llengua catalana (*teoconservador -a, etnocultura*).

3) Neologismes compostos per formes sufixades cultes, que resulten de la unió d'un formant culte en posició final i una paraula de la llengua catalana (*aromateràpia, llenguafòbia*).

4) Neologismes compostos a la manera culta, creats per la unió de dues paraules, en què s'afegeix a la primera una vocal d'enllaç (-o-) que confereix un cert matís culte a la unitat (*albanokosovar, catalano-cubà*).

En la taula 6 indiquem el percentatge que representa cadascun d'aquests processos dins de la composició culta en català. Com podem veure, el 75 % dels neologismes s'han format per la unió d'un formant culte en posició inicial a una paraula patrimonial. En el 80 % d'aquests casos, les formes prefixades tenen origen grecollatí i transmeten el significat originari (*teleassistència, fotodepilació*); en un 20 % dels neologismes prefixats, els elements composicionals provenen de l'escurçament de paraules patrimonials i, en la seva majoria, coincideixen formalment amb un formant culte grecollatí. Per exemple, en el neologisme *telecomèdia*, l'element *tele* aporta el significat de 'televisió', i no pas el de 'distància', com a *teleassistència*. Ara bé, en alguns casos aquestes formes prefixades no tenen un homònim grecollatí

26. Hem fet servir com a referència la classificació proposada a Observatori de Neologia (2004b). Nosaltres, però, hem dividit la composició híbrida que s'hi proposa en dues categories: formes prefixades cultes i formes sufixades cultes.

TAULA 6
*Pes dels diferents subtipus de composició culta en la formació
 de neologismes en català*

<i>Tipus de formació culta</i>	<i>Percentatge (%)</i>
Forma prefixada + forma sufixada	5
Forma prefixada + paraula patrimonial	75
Paraula patrimonial + forma sufixada	7
Unió amb vocal d'enllaç	13
Total	100

i resulten simplement de l'escurçament d'una paraula simple, com ara *euro-* (*euro-mediterrani*) que prové de la paraula *Europa*. En contrast amb l'elevada productivitat de les formes prefixades, els neologismes creats amb formes sufixades representen només el 7 % del total.

Pel que fa a la naturalesa de les bases lèxiques que intervenen en aquests dos processos de composició híbrida, en la majoria dels casos ens trobem davant paraules patrimonials catalanes. Ara bé, entre les formes prefixades tenim un 2,24 % de bases manllevades d'altres llengües (*megabyte*, *aquafitness*), mentre que el 7,69 % dels neologismes formats amb formes sufixades tenen com a base noms propis (*abbamania*, *tintinofília*).

Dels diferents subtipus presentats en la taula anterior, la composició a la manera culta, és a dir, la unió de dos adjectius amb una vocal d'enllaç, és el segon procés més productiu amb un 13 % dels neologismes. En la majoria dels casos es combinen dos adjectius gentilicis per formar un gentilici compost (*suecofinlandès*, *russofrancès*); en d'altres, els dos adjectius que es combinen donen lloc a un neologisme que transmet la totalitat del contingut semàntic dels elements, en relació de juxtaposició (*politicocultural*, *suburbio-ferroviari*).

En l'altre extrem, el tipus menys productiu, amb un 5 % dels neologismes, correspon al procés canònic de composició culta i el que més es fa servir en la formació de termes en els llenguatges d'especialitat. Principalment, els formants que hi intervenen són d'origen grecollatí i aporten els significats originaris en aquestes llengües (*biogènia*); veiem, però, que en una minoria dels casos també hi participen aquests elements composicionals nous o prefixoides (*telegènia*).

3.3.2. *Formes prefixades i sufixades més freqüents en català*

Presentem a continuació la llista de les deu formes prefixades més freqüents en el corpus:

TAULA 7
Formes prefixades més freqüents

<i>Formes prefixades</i>	<i>Lemes</i>	<i>Formes</i>	<i>Percentatge (%)</i>
<i>auto-</i>	116	176	18,3
<i>mini-</i>	43	75	6,8
<i>macro-</i>	41	60	6,5
<i>euro-</i>	31	85	4,9
<i>micro-</i>	25	37	3,9
<i>video-</i>	23	50	3,6
<i>eco-</i>	21	85	3,3
<i>tele-</i>	20	29	3,1
<i>mega-</i>	17	30	2,7
<i>ciber-</i>	17	20	2,7
Total	354	647	55,8

Com podem observar, més de la meitat dels neologismes creats amb formants inicials s'han creat amb aquests deu formants (55,8 %). La forma prefixada més productiva és *auto-* i el valor que aporta a la paraula nova es pot considerar més gramatical que no pas lèxic, i per això té un comportament més flexible i pot combinar-se amb un nombre més gran d'unitats. Si ens mirem, però, el formant *auto-* des del seu significat, la seva productivitat podria ser indicadora de la tendència actual per aprendre a gestionar-se un mateix (*autoajuda*, *autoconfiança*, *autoinculpar-se*). Igualment, el fet que *mini-* o *macro-* també generin molts neologismes es pot explicar pel valor diminutiu i augmentatiu que tenen, respectivament: modifiquen el significat del primitiu només qualitativament, i la nova significació no és nova per tal com no denota un objecte o concepte nous. Així doncs, aquests formants es poden adjuntar a qualsevol paraula que denoti un objecte dimensional, i des del punt de vista semàntic, el seu valor s'aproxima més a un afix valoratiu que no pas a un formant culte.

Pel que fa a les formes sufixades, podem veure en la taula següent que les deu formes sufixades més freqüents concentren un 46,1 % dels neologismes construïts mitjançant aquest mecanisme. També observem que la productivitat d'aquests formants és inferior que la que hem vist per a les formes prefixades. Així doncs, el sufix més productiu, *-fòbia*, només crea nou neologismes diferents en el període 2007-2009. De la mateixa manera, la freqüència dels neologismes és molt més baixa, ja que gairebé la majoria apareixen registrats només una vegada a la base de dades en el període estudiat.

TAULA 8
Formes sufixades més freqüents

<i>Formes sufixades</i>	<i>Lemes</i>	<i>Formes</i>	<i>Percentatge (%)</i>
<i>-fòbia</i>	9	10	6,9
<i>-oide</i>	8	10	6,1
<i>-fob</i>	7	7	5,4
<i>-teràpia</i>	7	7	5,4
<i>-fon</i>	6	6	4,6
<i>-leg</i>	6	9	4,6
<i>-logia</i>	5	7	3,8
<i>-metre</i>	5	6	3,8
<i>-cidi</i>	4	5	3
<i>-mania</i>	3	3	2,3
Total	60	70	46,1

Totes deu formes sufixades formen paraules de categoria nominal, tot i que n'hi ha quatre que també poden denotar adjectius relatius a persona (*-oide*, *-fob*, *-fon*, *-leg*). Des del punt de vista de la seva naturalesa, es poden considerar formants clàssics, en el sentit que tots provenen del fons grecollatí; trobem, però, una proporció molt més elevada d'elements grecs, contra només un del llatí (*-cidi*). El recurs a aquests elements està molt estès en el llenguatge científic i, tot i que alguns formants s'associen més a una disciplina determinada (*-teràpia* en medicina o *-cidi* en dret), la majoria circulen transversalment per moltes disciplines científiques.

3.4. ANÀLISI QUALITATIVA

A continuació, analitzem els neologismes formats amb les deu formes prefixades i deu formes sufixades més freqüents. Pel que fa a les formes prefixades, n'estudiem el significat, les àrees temàtiques en les quals apareixen, i destaquem aquelles formes prefixades que presenten unes característiques innovadores respecte de l'ús documentat. Pel que fa a les formes sufixades, a més de l'estudi del significat i les àrees temàtiques, ens centrem en l'anàlisi del fenomen de la banalització d'aquestes unitats.

3.4.1. *Comportament de les deu formes prefixades més freqüents*

Dins les deu formes prefixades més freqüents, *macro-*, *micro-*, *mega-*, *mini-* i *ciber-* representen gairebé un 20 % del total de neologismes analitzats al corpus.

Són formes gregues i llatines que mantenen el significat original, sense cap transgressió respecte del comportament descrit en les gramàtiques i s'adjunten majoritàriament a substantius. Els neologismes es distribueixen sobretot en les àrees temàtiques d'urbanisme (*megaciutat*, *minipis*) i tecnologia (*macroordinador*, *microrobot*). En general, aquestes formes presenten una producció elevada de neologismes perquè estan molt estabilitzades en l'ús general.

Pel que fa a *ciber-*, és una forma prefixada que prové de l'anglès *cyber-* que apareix en el GDLC (no en el DIEC2) definida com a 'forma prefixada del mot *cibernètica*', cosa que fa que gairebé la meitat dels neologismes documentats pertanyin a l'àmbit temàtic de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) (*cibertext*, *ciberaula*), però també n'hi ha de relacionats amb la societat (*ciberprotesta*, *cibercafé*), o amb la seguretat (*ciberdelinqüent*, *cibersepte*).

3.4.1.1. Auto-

Auto- és la forma prefixada que presenta més neologismes: 116 lemes i 176 formes. Aquestes xifres representen més del 18 % del total del subcorpus de neologismes creats amb formes prefixades.

Pel que fa al significat de la forma prefixada, en els diccionaris de referència en català (DIEC2 i GDLC) trobem dues possibles realitzacions: la primera, que trobem en 115 neologismes, està relacionada amb el significat etimològic original 'd'un mateix o per si mateix', i l'altra, resultat de la truncació de la paraula *automòbil*, que només trobem en el cas de *autotaxi*.

Els neologismes formats amb *auto-* són presents en diverses àrees temàtiques, entre les quals destaquen considerablement per sobre de les altres medicina i general (tots dos àmbits amb 24,14 %), seguides a distància per política (15,52 %) i societat (9,48 %). Cal dir que en l'àmbit de medicina trobem exemples amb un cert grau d'especialització (*autoinflamatori*, per exemple), però predominen sobretot els neologismes que pertanyen a l'àrea de la psicologia:

- S'ha de destacar que investiguem en la participació de gens **autoinflamatoris** en les artritis cròniques. [PC, 23/07/2009]
- D'altra banda, la majoria de llibres d'**autoajuda** són molt esotèrics, i parlen de coses que no són al nostre abast, se centren en els nostres propòsits. [AV, 18/02/2008]

És interessant destacar que la forma prefixada *auto-*, a diferència del que succeeix amb les altres formes prefixades analitzades, que s'adjunten principalment a bases lèxiques nominals i adjectives, s'adjunta també a bases lèxiques verbals: *autoconvèncer-se*, *autoenganyar-se*, *autoinculpar-se*.

3.4.1.2. Eco-

El percentatge de productivitat de *eco-* dins el corpus representa el 3,31 % del total, amb vint-i-un lemes documentats. Veiem, però, que té una freqüència de formes bastant alta, vuitanta-cinc en total. Això es deu a l'elevada freqüència d'aparició en el corpus del neologisme *ecosocialista*, que presenta cinquanta-sis ocurrences.

Pel que fa a l'origen i el significat de la forma prefixada *eco-*, tant en el DIEC2 com en el GDLC es presenten tres possibles significats: el primer com a forma prefixada d'origen grec que significa 'casa', el segon com a 'ecologia' o que s'hi relaciona, i el tercer com a forma prefixada d'origen llatí amb el significat de 'so', tot i que cal remarcar que només es documenten neologismes amb el significat d'ecologia (*ecobarri* o *ecosocialista*), probablement, a causa de l'augment de la preocupació pel medi ambient i de les polítiques ecologistes. Així doncs, *eco-* té una presència elevada sobretot en l'àmbit de la política (19,05 %), però també en els àmbits de societat, urbanisme i medi ambient (tots amb 14,29 %). Tanmateix, també es troba un cert abús d'aquest formant, a causa del fet que el seu significat s'ha anat banalitzant, com es pot comprovar en els contextos següents:

- El fundador d'aquesta formació, Santiago Vilanova, ha lamentat la seva pèrdua i ha destacat la seva tasca en la lluita antinuclear i el seu caràcter feminista i **ecopacifista**. [AV, 18/02/2008]
- A les tendències s'hi sumen el romanticisme italià, l'**ecothriller** i la joventut intercultural. [PC, 18/10/2009]

3.4.1.3. Euro-

En el corpus, *euro-* presenta vint-i-nou lemes i vuitanta-dues formes, que representen gairebé el 5 % del total. La majoria dels neologismes documentats presenten només una o dues ocurrences, no obstant això, *eurozona* en presenta vint-i-sis, cosa que explica el nombre elevat de formes presents en el corpus. La forma *euro-* és tractada com un prefixoide al DIEC2, mentre que per al GDLC és una forma prefixada. Tot i que rebí una categoria diferent, la definició és més o menys la mateixa: segons el DIEC2, és un 'prefixoide del mot *Europa*'; segons el GDLC, és una 'forma prefixada d'*europèu*'. D'altra banda, hem identificat un significat que no està recollit en els diccionaris però que sí que trobem en l'ús: 'relatiu a la Unió Europea'.

Pel que fa al significat dels neologismes creats amb *euro-*, hi ha bastant equilibri entre l'ús de *euro-* amb el significat d'Unió Europea (disset casos) i l'ús de

euro- amb el significat d'Europa (dotze casos). En alguns casos, però, és difícil determinar el significat de la forma prefixada, a causa de la proximitat de significat i de l'ús indiscriminat de la forma prefixada:

- TVE recupera José Luis Uribarri com a pilot de la nit de les **eurocançons**. [AV, 25/05/2008]
- Per això, tots els sondejos alerten que l'**euroindiferència** es pot traduir diu-menge en un nou rècord d'absentisme a les urnes. [AV, 05/06/2009]

L'àrea temàtica en la qual trobem més freqüentment neologismes creats amb la forma prefixada *euro-* és la política (*eurocandidat*, *eurocambra*, *eurotractat*), amb gairebé un 65 % respecte del total de neologismes amb *euro-*, tot i que també el podem trobar en altres àrees, de manera molt més puntual, com els esports o la cultura.

3.4.1.4. Tele-

La forma prefixada *tele-* presenta vint lemes i vint-i-nou formes, xifres que representen el 3,15 % del corpus analitzat. Pel que fa al significat, en trobem dos de documentats en els diccionaris: el valor de 'distància' el trobem en neologismes com *teleassistència* i *teletransportar-se*, mentre que amb el de 'televisió', s'ha recollit *teleporqueria* o *telecomèdia*.

Pel que fa a la distribució dels significats de *tele-*, hi ha un equilibri entre les definicions recollides en els diccionaris: trobem nou neologismes que presenten el significat tradicional de 'distància', vuit amb el significat de 'televisió', i tres casos en què el significat no coincideix amb cap dels anteriors i que es relaciona amb 'telèfon' (Bernal, 2010): *telemàrketing*, *telemoto* i *teleoperadora*.

Els neologismes formats amb *tele-* estan distribuïts en deu àrees temàtiques diferents, entre les quals destaquen cultura (25 %) i TIC (20 %). La major part dels neologismes classificats en aquestes àrees temàtiques s'han creat amb el significat de 'televisió' i, per tant, fan referència als mitjans de comunicació. Tal com planteja Bernal (2010), els neologismes creats amb *tele-*, amb el significat de 'televisió', es poden considerar formats per composició patrimonial si prenem *tele-* com una truncació del mot 'televisió' i no com un formant, ja que *tele* es fa servir com a paraula autònoma en la llengua.

3.4.1.5. Video-

La forma prefixada *video-* presenta vint-i-tres lemes i cinquanta formes, xifres que representen el 3,62 % del total de neologismes que hem analitzat. Pel que fa

al significat, els diccionaris catalans diferencien el prefixoide amb el significat de ‘videocasset’, de la forma prefixada del mot llatí que significa ‘jo veig’ i que indica referència a la imatge dels mitjans audiovisuals. Tots els neologismes del corpus presenten la forma prefixada; probablement, l’ús de *video-* amb el significat de ‘videocassette’ està disminuint a causa de l’obsolescència de l’ús del videocasset com a objecte.

L’àmbit temàtic més freqüent de *video-* són, amb un percentatge del 43,47 %, les TIC. També tenen una presència important la tecnologia no relacionada amb la comunicació (26,09 %) i la cultura (21,74 %):

- Enguany incorpora la subsecció Cinema, amb obres de **videoart**. [AV, 11/02/2009]
- En el seu **videoblog**, combina els seus monòlegs —amb humor, ironia i referències contínues al sexe— amb imatges adients a cada tema. [AV, 13/01/2009]
- La companyia, capitanejada per Antonio Gómez, presenta dues línies clares d’investigació; una és el desenvolupament de sistemes de vídeo i l’altra la recerca en **videointel·ligència**, molt lligada a la intel·ligència artificial. [AV, 21/03/2007]

3.4.2. Grau de penetració d’algunes formes sufixades cultes al lèxic comú

L’observació del comportament de les deu formes sufixades més freqüents en la formació de neologismes permet donar compte del fenomen de banalització que s’està produint en la composició culta en llengua catalana. Com s’ha dit en l’apartat 3.3.2, la totalitat d’aquests formants d’origen grec i llatí han entrat a la llengua catalana a través del vocabulari de les especialitats; ara analitzarem quins canvis s’han produït en l’ús que se’n fa actualment en la formació de neologismes de la llengua general.

3.4.2.1. Formants amb grau de banalització elevat: *-fòbia*, *-fob -a* i *-oide*

Els formants *-fòbia*, *-fob -a* i *-oide* constitueixen un primer grup de formants que es fan servir per crear neologismes de la llengua general i que estan molt integrats en el fons morfològic de la llengua catalana, ja que s’adjunten a bases patrimonials i es fan servir en registres col·loquials i fins i tot humorístics. El formant *-fòbia* és l’element composicional en posició final més productiu en la formació de neologismes per al català en el període analitzat (6,92 %). D’altra banda, el formant *-fob -a*, que forma substantius i adjectius de persona, figura en tercera posició, amb un 5,38 % dels neologismes.

En el corpus neològic analitzat, aquests formants transmeten els mateixos significats que es consignen en els diccionaris (GDLC i DIEC2): designen, res-

pectivament, ‘mania, aversió’ o la persona que professa aquests sentiments. El seu comportament és bastant regular pel que fa a la semàntica de les bases. En la majoria dels casos, s’adjunta a designacions de religions (*islamofòbia*, *judeofòbia*) o a gentilicis (*hispanofòbia*, *lusofòbia*, *eurofòb*) i, en menor mesura, a col·lectius d’orientació sexual minoritària (*homòfob*, *transfòbia*).²⁷ En conseqüència, observem que els neologismes formats amb aquests elements pertanyen, majoritàriament, a àmbits socials o religiosos. Pel que fa a les bases, trobem tant unitats lèxiques patrimonials (*espanyolofòbia*) com formants cultes (*sinofòbia*).

El comportament observat en la formació de neologismes amb *-fòbia* i *-fob -a* permet constatar el grau elevat d’integració d’aquests formants en la llengua catalana: mostren flexibilitat a l’hora de combinar-se amb paraules patrimonials i la totalitat dels neologismes registrats pertanyen al lèxic comú. Sembla que aquests formants cultes, que abans eren només productius en àmbits especialitzats restringits com ara la psiquiatria, han experimentat un procés de banalització i s’utilitzen amb normalitat en la llengua general, i fins i tot en formacions efímeres i col·loquials, com observem en el context següent:

- El ministre d’Interior es va mostrar contundent ahir i va atribuir el no del PP a l’Estatut, a la seva catalanofòbia i **zapaterofòbia**. [PC, 09/06/2006]

Per la seva banda, el formant *-oide* constitueix un altre cas clar de diferenciació entre l’ús terminològic i l’ús en la llengua general. L’anàlisi demostra que s’adjunta tant a substantius (*reumatoide*, *cannabinoide*) com a adjectius (*feixistoi-de*). En el primer cas, els neologismes constitueixen, en la seva totalitat, unitats terminològiques relatives a substàncies químiques (*cannabinoide*) o malalties (*reumatoide*). No obstant això, la major part dels neologismes (72 %) estan formats a partir d’una base lèxica adjectiva i formen unitats que pertanyen a l’àmbit de la política (*marxistoi-de*) o de la societat (*conspiranoide*). Des del punt de vista semàntic, el sentit de ‘semblança general’ (GDLC) és present en l’ús terminològic i no terminològic, però en aquest últim, l’element *-oide* aporta, a més, un matís despectiu a la paraula que integra:

- Tot i que la història de la lletja Betty no deixa de ser una actualització **sentimentaloide** del conte clàssic de l’aneguet lleig, ara com ara és també una font de beneficis. [AV, 12/03/2009]

27. De fet, en el període 2000-2009, només s’han documentat dos neologismes que s’escapen d’aquesta regularitat: *zapaterofòbia* i *tecnofòbia*.

3.4.2.2. Formants que conserven l'ús terminològic: *-logia* i *-leg -loga, -teràpia*

Les formes *-logia* i *-leg -loga*, que formen substantius o adjectius i noms de persona, provenen del vocable grec *logos* i es troben a la llista de les deu formes sufixades més freqüents en català, amb set i nou registres entre 2007 i 2009.

Aquests elements estan documentats tant en el DIEC2 com en el GDLC però, si bé a *-leg -loga* es consigna el sentit d'«especialista», a *-logia* només es dóna el sentit original de la paraula grega: 'paraula, discurs' (DIEC2) i 'paraula, raó, teoria, tractat' (GDLC). Aquests formants, tradicionalment, es feien servir per designar les disciplines o especialitats i les persones que s'hi dedicaven; ara han traspassat la frontera especialitzada i al costat de neologismes de procedència clarament terminològica com *epidermologia* o *neurofisiòleg*, també trobem bases lèxiques patrimonials (*mun-dologia*), i un subgrup constituït a partir de noms propis (*sabinologia*),²⁸ en els quals s'observa una banalització del significat, com es pot veure, per exemple, en *rumorologia*, en què *-logia* aporta un significat de 'conjunt de' i s'empra amb sentit irònic:

- Superat ja el tràngol de la **rumorologia**, els dubtes i la incertesa que havia despertat la sobtada cancel·lació de la seva gira... [AV, 10/01/2007]

Encara que la banalització d'aquest formant és un fet consignat en les obres de referència —en el DIEC2 s'etiqueta com pertanyent al lèxic comú—, encara trobem una proporció més gran de neologismes terminològics: el 55 % dels neologismes pertanyen a l'àmbit de la medicina (*immunohematologia*), el 9 % al medi ambient (*glaciòleg*) i el 9 % a la ciència en general (*nanometrologia*), mentre que les àrees socials, com ara la religió (*cienciòleg*) o la societat (*rumorologia*), engloben el 27 %.

D'altra banda, el formant *-teràpia*, que es defineix com a 'teràpèutica' (DIEC2), 'guarició o tractament' (GDLC), és l'única de les formes sufixades més freqüents que rep una marca temàtica especialitzada: segons el DIEC2 pot formar unitats del lèxic general o de la medicina i la farmàcia. Si analitzem l'estructura morfològica dels neologismes creats amb aquest element, trobem en la majoria dels casos la combinació de dos formants grecs, com a *geoteràpia*, *hidroteràpia* o *talassoteràpia*. Des del punt de vista formal, aquests neologismes «semblen» especialitzats i pertanyents a l'àmbit de la medicina. Ara bé, si ens fixem en el tipus de tractament, veiem que denoten teràpies alternatives tot i que practicades per la comunitat mèdica (*ozonoteràpia*) o, d'altra banda, tractaments no destinats a curar una patologia, sinó a millorar el benestar personal (*risoteràpia*, *cromoteràpia*).

28. En el treball de Cabré, DeCesaris, Bayà i Bernal (2000), en el qual s'elabora una llista dels sufixos que s'adjunten a noms propis per formar neologismes a partir de dades de l'OBNEO, apareix registrada la forma *-leg -loga*, però no *-logia*.

En aquests casos, el grau d'especialització d'aquestes unitats és molt baix o gairebé inexistent, com es pot comprovar en el context següent:

- Hi haurà sessions de **risoteràpia**, de ball, obres de teatre, jornades tècniques per a cuidadors, reunió d'entitats, conferències de salut i assessorament de vivenda. [PC, 16/06/2005]

Per acabar, trobem en un grup reduït d'unitats la combinació de *-teràpia* amb veus patrimonials. En aquests casos, ens trobem davant neologismes de formació efímera, que pertanyen al registre col·loquial i que estan carregats d'un fort to humorístic. És el cas de *laborteràpia*, *patinoteràpia* o *telefonoteràpia*:

- Allò era la **laborteràpia**; és a dir, teràpia per la feina: «Anem a fer com si treballéssim». [CR, 26/01/2008]
- I, de manera urgent, s'hauria d'aplicar una **telefonoteràpia** —potser a base d'unes reunions de telefooadictes anònims— orientada a recuperar el seny de telefonar amb brevetat, en hores decents i sense interrompre la intimitat familiar, malaltia que darrerament, a causa dels mòbils, ha esdevingut una veritable epidèmia social. [AV, 01/06/2001]

En resum, veiem que l'ús especialitzat encara és present en el comportament lexicogenètic d'aquests formants, tant per la naturalesa dels elements amb els quals es combina com per les àrees temàtiques dels neologismes a les quals s'adscriuen. Malgrat això, l'ús banalitzat també hi és present, i, tot i que en menor mesura, haurem de veure com progressa en el futur.

3.4.2.3. Diferenciació semàntica entre l'ús terminològic i general: *-fon -a* i *-metre*

En els apartats anteriors hem analitzat la banalització d'alguns formants cultes en la formació de neologismes en relació amb dos criteris: la naturalesa més o menys culta de les bases i el grau d'especialització dels neologismes obtinguts. Ara bé, el contingut semàntic dels formants es mantenia, tant en els neologismes terminològics com en els no terminològics. No obstant això, en l'anàlisi també hem constatat que les diferències entre l'ús especialitzat i no especialitzat d'un formant també es poden manifestar en la diferenciació de sentits o fins i tot en l'aparició de sentits nous associats al vocabulari general, tal com succeeix amb les formes *-fon -a* i *-metre*.

Pel que fa al formant *-fon -a*, tant el DIEC2 com el GDLC consignen dues entrades homònimes: la primera té el significat 'que sona a través de' (GDLC),

present a *telèfon*, i la segona incorpora els sentits ‘parlant de’, present a *francòfon*, i ‘que sona’ (*homòfon*). En el corpus d’anàlisi hem observat que la totalitat dels neologismes documentats en català s’adjunten a gentilicis per designar parlants d’una llengua determinada, és a dir, que de les tres accepcions documentades en els diccionaris, només en selecciona una, que és la menys tècnica des del punt de vista de la semàntica. D’altra banda, si bé s’adjunta tant a formants cultes (*germanòfon*), com a bases patrimonials (*bascòfon*), observem que els neologismes es fan servir en contextos no especialitzats vinculats a la política o els esports:

- Els francòfons tenen vuit escons i fins i tot la minoria **germanòfona**, de només 75.000 habitants, té reservada una cadira a l’Eurocampra. [AV, 09/06/2009]
- El govern flamenc escindeix la federació belga de futbol i separa administrativament els clubs amateurs **neerlandòfons** i francòfons. [AV, 03/12/2008]

Es pot observar, doncs, que la integració al lèxic comú català s’ha produït només en un dels sentits que tenia en el llenguatge especialitzat. De fet, si analitzem els neologismes registrats a la base de dades des del 2000, comprovem que només una unitat, *datàfon*, selecciona un sentit diferent i conserva, en un grau més elevat, el valor terminològic.

Finalment, l’element *-metre* constitueix un cas d’aparició d’un sentit nou en el seu ús general. Aquest formant té un significat àmpliament recollit en els diccionaris, de ‘mesura’ (DIEC2, GDLC). En canvi, en la majoria dels neologismes documentats el significat d’aquest formant s’especifica i significa ‘aparell de mesura’. La primera accepció només apareix en un neologisme (*hectòmetre*),²⁹ mentre que en les vuit unitats restants designen dispositius de mesura. No obstant això, la varietat de les bases a les quals s’adjunta fa que, de vegades, el significat sigui difícil d’escatir: a *citòmetre* o *aplaudímetre* la base denota l’entitat objecte de mesura, però a *guardialòmetre* o *mourinhòmetre* la relació entre el primer element i el formant no és tan clara, cosa que dificulta la comprensió del significat d’aquestes unitats.

3.5. ASPECTES DE CONTRAST CATALÀ-CASTELLÀ

A continuació, presentem una anàlisi contrastiva breu entre català i castellà per veure el grau de semblança que presenten aquestes dues llengües en la inno-

29. Segons el nostre parer, l’estatus neològic de *hectòmetre* és clarament dubtós i només es deu al fet que no apareix documentat en els diccionaris d’exclusió.

vació lèxica per composició culta. En la taula següent es mostren els vint neologismes més freqüents formats per composició culta en els últims anys en català i en castellà. Aparentment, només coincideix el mot *eurozona*, però en realitat la coincidència és més elevada: les unitats marcades amb un asterisc no tenen la parella en l'altra llengua perquè ja apareix en els repertoris lexicogràfics i, doncs, ja no són unitats neològiques.

TAULA 9
Neologismes més freqüents en català i castellà
durant els anys 2007-2009

Castellà	Català
<i>autoayuda</i>	<i>aerolínia*</i>
<i>biocarbicante</i>	<i>albanokosovar</i>
<i>bioetanol</i>	<i>autoanomenar-se*</i>
<i>ciberataque</i>	<i>biocombustible*</i>
<i>cibercafé*</i>	<i>cardiorespiratori -òria*</i>
eurozona	<i>cranioencefàlic -a*</i>
<i>fibromialgia</i>	<i>ecosocialista (adj)</i>
<i>fotogaleria</i>	<i>ecosocialista (n)</i>
<i>fotoperiodismo*</i>	<i>euromediterrani -ània</i>
<i>geoestratègic</i>	<i>europarlamentari*</i>
<i>heptacampeón</i>	eurozona
<i>homóforo*</i>	<i>fotoperiodista</i>
<i>macrojuicio</i>	<i>megawatt*</i>
<i>macrourbanización</i>	<i>minisèrie*</i>
<i>megapíxel</i>	<i>minitransvasament</i>
<i>microblog</i>	<i>serbobosnià -ana</i>
<i>microcrédito</i>	<i>socioeconòmic -a*</i>
<i>miniportátil*</i>	<i>sociolaboral*</i>
<i>telerrealidad</i>	<i>videoconsola*</i>
<i>videogaleria</i>	<i>videovigilància*</i>

Com podem observar en la taula 9, la majoria dels vint neologismes més freqüents en totes dues llengües estan formats per prefixació culta (per exemple, *cibercafé*, *macrojuicio* en castellà i *cardiorespiratori*, *euromediterrani -ània* en català). Cal destacar que en català també trobem neologismes formats per la unió de dues paraules en què s'afegeix a la primera una vocal d'enllaç (*albanokosovar*, *serbobosnià -ana*).

Observem també una àmplia coincidència entre totes dues llengües quant als formants prefixats utilitzats en els neologismes més freqüents: *auto-* (*autoayuda* en

castellà i *autoanomenar-se* en català), *bio-* (*biocarburi* i *bioetanol* en castellà i *biocombustible* en català); *euro-* (*eurozona* en català i castellà i *europarlamentari* -ària i *euromediterrani* -ània en català), *foto-* (*fotoperiodismo* i *fotogaleria* en castellà i *fotoperiodista* en català), *mini-* (*miniportàtil* en castellà i *minisèrie* i *minitransvasament* en català) i *video-* (*videogaleria* en castellà i *videoconsola* i *videovigilància* en català); dels quals *euro-*, *mini-* i *video-* es troben entre les deu formes més freqüents analitzades anteriorment en català. Les formes *auto-*, *eco-* i *mega-*, que també formen part de les deu formes analitzades abans, també es troben en la taula.

A continuació, hem volgut comprovar el grau de coincidència de les formes prefixades i sufixades utilitzades en català i castellà més enllà dels neologismes més freqüents, i també la seva productivitat en la generació de neologismes en totes dues llengües. La taula següent mostra la proporció de prefixos i sufixos que coincideixen o no coincideixen en totes dues llengües.

TAULA 10
Grau de solapament dels formants prefixats i sufixats en la generació
de neologismes en català i castellà (2007-2009) (en percentatge, %)

	Formants prefixats (%)	Formants sufixats (%)
Només català	27,10	29
Només castellà	34,35	23
Totes dues llengües	38,55	48

Podem observar que el català i el castellà comparteixen una proporció més gran de formes sufixades que de formes prefixades (48 % respecte d'un 38,55 %). D'altra banda, així com en català la proporció de formants únics és similar tant per als prefixos (27,10 %) com per als sufixos (29 %), en castellà hi ha un nombre més elevat de formes prefixades que no s'han registrat en el corpus neològic del català. Per exemple, els elements *andro-* i *hidro-* apareixen entre els formants del castellà però no entre els del català. El fet que tinguin una freqüència baixa o freqüència zero al corpus es pot deure al caràcter especialitzat que presenten aquestes dues formes prefixades.

En castellà, les formes prefixades més freqüents són *auto-*, *ciber-*, *micro-*, *mini-*, *macro-*, *bio-*, *euro-*, *video-*, *mega-* i *franco-*. Si els comparem amb la taula 7 dels formants inicials més freqüents en català, veiem que la coincidència entre el català i el castellà és notable, ja que vuit de les deu formes prefixades més freqüents coincideixen en totes dues llengües. Per la seva banda, les formes sufixades més freqüents en castellà són: *-logo*, *-ga*, *-fobia*, *-logia*, *-oide*, *-filo*, *-itis*, *-terapia*,

-fobo i *-manía*. Si les comparem amb les formes sufixades més freqüents en català (taula 8), podem veure que el grau de coincidència entre totes dues llengües és molt elevat, ja que set dels deu elements coincideixen.

Així doncs, aquesta petita anàlisi contrastiva permet concloure que la coincidència pel que fa a la freqüència d'utilització d'uns formants determinats és més elevada que no pas les unitats que es creen amb aquest recurs en totes dues llengües.

3.6. CONCLUSIONS

L'anàlisi descriptiva que hem dut a terme sobre el paper de la composició culta en la formació neològica en llengua catalana ha permès confirmar que es tracta d'un dels mecanismes més comuns de creació de paraules noves. Si bé la productivitat de la composició culta sembla haver-se mantingut al llarg de la dècada dels 2000, hem pogut constatar que tant els formants com el procediment en si mateix estan experimentant un procés de banalització. Tradicionalment, aquest procés estava reservat al vocabulari de les ciències i les tècniques, però avui en dia els parlants recorren a la composició culta amb naturalitat i facilitat per denominar entitats o fenòmens generals, és a dir, per satisfer les seves necessitats denominatives del dia a dia. Aquest procés de banalització es reflecteix a través de diversos fenòmens que hem assenyalat en aquest estudi. En primer lloc, dels diferents tipus de processos que s'emmarquen sota la composició culta, el menys productiu és la composició mitjançant dos formants cultes, precisament el més emprat en la formació de vocabulari terminològic. En canvi, la tendència més comuna actualment consisteix a combinar formants cultes, sobretot inicials, amb paraules de la llengua general.

Un altre signe de la banalització d'aquest mecanisme de formació es reflecteix en l'aparició de significats nous associats a alguns formants cultes, que poden evocar encara el significat terminològic original o una accepció clarament desvinculada. L'aparició d'aquests significats nous més propers al coneixement lèxic dels parlants fa que n'augmenti l'ús, en entrar a formar part del vocabulari actiu dels parlants. D'altra banda, l'aparició de formants nous per truncació de paraules patrimonials i sense connexió formal amb formants cultes, com ara *euro-*, és un indicador de la vitalitat i l'evolució del mecanisme de composició culta.

Finalment, un altre signe de la desterrminologització d'aquest procés s'observa en la varietat d'àrees temàtiques en què s'inscriuen els neologismes. Com hem vist, les àrees predominants són la societat, la cultura o la política per sobre de la medicina, el medi ambient o l'economia. En alguns exemples és constatable fàcilment la càrrega expressiva i a vegades irònica que tenen alguns neologismes, sobretot en unitats neològiques creades amb formes sufixades, com ara *rumorologia* o *primaveritis*.

4. La neologia per composició patrimonial

ALBA COLL, M. AMOR MONTANÉ I ALBERT MORALES

4.1. INTRODUCCIÓ

La composició patrimonial forma unitats a partir de dues bases (simples o complexes), que es poden caracteritzar des del punt de vista formal i semàntic de la manera següent:

a) Des del punt de vista de l'estructura interna, presenten una diversitat àmplia: nom-nom (*camió-escala*, *furgoneta bomba*), verb-nom (*contacontes*, *buscavides*), adjectiu-adjectiu (*socialcristià -ana*, *marxista-leninista*), verb-verb (*conserver-rehabilitar*, *copia-enganxa*), adjectiu-nom (*migcamp*, *malesnotícies*), etc.

b) Des del punt de vista gràfic, els compostos patrimonials es poden escriure de tres maneres diferents: amb els dos radicals junts (*bancaassegurança*, *artista-pausa*), amb els radicals units amb un guionet (*alcalde-president*, *amor-odi*) o amb els radicals escrits separadament (*menjar escombraria*, *estat membre*). Sembla que aquestes diferències en la grafia podrien respondre a diferents nivells de fossilització de les estructures: més gran quan els dos noms s'escriuen junts o amb guionet i més baixa quan s'escriuen separadament. En treballs anteriors (Cabré *et al.*, 2013), s'ha observat que les llengües romàniques presenten tendències gràfiques diferents a l'hora d'escriure els compostos patrimonials. Aquestes diferències tenen repercussions morfològiques, per exemple, en la formació del plural, ja que, d'una banda, el fet d'escriure els dos noms junts bloqueja la possibilitat de flexió interna, perquè aquest nivell màxim de fossilització fa que aquestes unitats es comportin de manera similar a les unitats derivades, per exemple (*bancaassegurances*, **banquesassegurança*, **banquesassegurances*). D'una altra banda, en canvi, les possibilitats de formació del plural quan els dos noms s'escriuen separats o amb un guionet són diverses, i sovint no són sistemàtiques (*estats membre*, *estats membres*).

c) Des del punt de vista semàntic, les unitats formades per composició patrimonial poden classificar-se en endocèntriques o exocèntriques en funció de la situació del nucli. I temàticament, es poden agrupar segons el seu ús en diferents àmbits temàtics: esports, societat, política, economia, etc.

En paral·lel a l'anàlisi de les tendències neològiques amb referència als aspectes que acabem de mencionar, també presentem la coincidència de neologismes compostos entre català i castellà. Així, comprovarem si el castellà utilitza els mateixos mecanismes de formació per denominar els mateixos conceptes que el català, a banda de constatar si cada neologisme català té el seu equivalent en castellà.

4.2. EL CORPUS D'ANÀLISI

Segons les dades recollides per l'Observatori de Neologia, durant el període 2007-2009 en català es van documentar 399 neologismes formats per composició patrimonial. Eliminant-ne les repeticions, els compostos neològics d'aquest període són 312, que analitzem a continuació.

4.2.1. *Categoria gramatical*

Els 312 neologismes formats per composició patrimonial del corpus presenten la distribució següent pel que fa a la categoria gramatical:

TAULA 11
Distribució dels compostos segons la categoria gramatical

<i>Categoria gramatical</i>		<i>Freqüència absoluta</i>	<i>Freqüència relativa</i>	<i>Exemples</i>
Nom	Nom masculí	159	51	<i>amor-odi, aparcacotxes</i>
	Nom masculí plural	1	0,3	<i>altibaixos</i>
	Nom femení	78	25	<i>càmera-ull, ciutat aparador</i>
Adjectiu		74	23,7	<i>capllaçat -ada, caradura</i>

Destaca el fet que només es documenten neologismes compostos de dues categories gramaticals: nom i adjectiu, i no hi ha cap verb (fins i tot en cas que el compost estigui format per dos verbs, el resultat és nominal, com a *copia-enganxa*). La predominant és la categoria nominal, que representa més de tres quartes parts dels neologismes compostos (76,3 %). Entre aquests, els noms masculins són majoritaris i els noms lexicalitzats en plural són molt poc usats (menys d'un 1 %).

4.2.2. *Grafia*

Quant a la grafia, distingim tres maneres d'escriure els compostos patrimonials: amb els radicals separats per un guionet, escrits separadament (amb un espai) o escrits junts. Quantitativament, es distribueixen de la manera següent:

TAULA 12
Distribució dels compostos segons la grafia

<i>Grafia</i>	<i>Freqüència absoluta</i>	<i>Freqüència relativa</i>	<i>Exemples</i>
Amb guionet	162	51,9	<i>gos-guia, galeria-botiga</i>
Separadament	67	21,5	<i>prova pilot, rata talp</i>
Junts	83	26,6	<i>portapaquets, tallaous</i>

Com es pot observar, la majoria dels compostos patrimonials neològics s'escriuen amb guionet. Els neologismes que s'escriuen junts són el segon grup que té més pes percentual i, finalment, els que s'escriuen separadament representen poc més d'un 20 % dels compostos neològics en llengua catalana. Per tant, sembla que la tendència general és la construcció de neologismes compostos soldats (que es poden escriure junts o amb un guionet entre els dos radicals).

Tanmateix, detectem que es produeixen vacil·lacions en la grafia d'alguns mots compostos. En general, sembla que no afecten el significat del neologisme, com ara a *caixa niu* / *caixa-niu* o a *guardarrail* / *guarda-rail*.

4.2.3. *Estructura interna*

Des del punt de vista estructural, els compostos patrimonials poden presentar diverses estructures internes, com es recull en la taula 13. D'acord amb aquesta taula, l'estructura més utilitzada per a la creació de paraules compostes en llengua catalana és nom + nom (N + N), que representa més de la meitat del total de neologismes (56,7 %). Els compostos formats per dos adjectius (A + A), amb un 13,5 %, i els formats per un verb i un nom (V + N), amb un 11,6 %, són les altres dues estructures més freqüents, encara que a força distància.

Les altres estructures sumen el 18,2 % restant. Algunes es troben entre l'1 % i el 10 % i, per tant, podem considerar que tenen un ús relativament freqüent: neologismes formats per un nom i un adjectiu (N + A), amb un 6,4 %; formats per un adjectiu i un nom (A + N), amb un 4,5 %; formats per dos adjectius units per una conjunció (A + conj + A), amb un 3,2 %, i, finalment, formats per tres noms (N + N + N), amb un 1,3 %. En canvi, estructures com les de combinacions

TAULA 13

Distribució dels compostos segons l'estructura interna

<i>Estructura</i>	<i>Freqüència absoluta</i>	<i>Freqüència relativa</i>	<i>Exemples</i>
N + N	177	56,7	<i>gos policia, teatre-fòrum</i>
A + A	42	13,5	<i>socialcristià -ana, unionista-espanyolista</i>
V + N	36	11,6	<i>passadroga, xuclatintes</i>
N + A	21	6,7	<i>capquadrat, caradura</i>
A + N	14	4,5	<i>tristpartit, rural-naturalesa</i>
A + conj + A	10	3,2	<i>blanc-i-vermell, verd-i-blanc -a</i>
N + N + N	4	1,3	<i>llibre-testimoni-receptari, partenaire-ajudant-noia</i>
Altres	8	2,6	<i>copia-enganxa, nacional-socialista-unionista-nonacionalista, fora-carretera, via verda-carril bici, altibaixos, sociata-progre-friqui</i>

de tres i quatre adjectius, dos verbs, etc., són molt menys freqüents: s'utilitzen de manera puntual i no superen l'1 %.

4.2.3.1. Relació entre estructura i grafia

Dos aspectes formals que sembla que estan directament relacionats en la composició patrimonial són la grafia (la manera com s'uneixen per escrit els radicals que formen el compost) i l'estructura interna (establerta a partir de la categoria gramatical d'aquests radicals). Aquest creuament pot aportar informació pel que fa al grau de lexicalització de les paraules formades per composició patrimonial, en el sentit que podria variar tant en funció de la grafia com de l'estructura.

Presentem l'anàlisi de les sis estructures més freqüents, amb deu o més neologismes diferents cada una (i que constitueixen el 95,9 % del total de compostos neològics), que són, de fet, les estructures que en la bibliografia es presenten com a prototípiques per a la composició patrimonial (Observatori de Neologia, 2004b).

Per poder observar tendències neològiques en relació amb la grafia i amb l'estructura interna, hem creuat les dues variables. Presentem les freqüències absolutes obtingudes en la taula següent:

TAULA 14
Relació entre grafia i estructura interna dels compostos

Estructura	Escrits junts		Escrits amb guionet		Escrits separats	
	Nombre	Exemple	Nombre	Exemple	Nombre	Exemple
N + N	24	<i>bancaassegurança</i>	91	<i>amor-odi</i>	61	<i>buc insígnia</i>
A + A	12	<i>nacionalpatrioter -a</i>	30	<i>infantil-juvenil</i>	0	—
V + N	32	<i>aparcacotxes</i>	4	<i>escanya-pobres</i>	0	—
N + A	3	<i>capquadrat</i>	12	<i>boca-terrosa</i>	5	<i>gol fantasma</i>
A + N	8	<i>socialpatriotisme</i>	6	<i>rural-naturalesa</i>	0	—
A + conj + A	0	—	10	<i>blanc-i-negre</i>	0	—
Total	79		153		66	

Com hem observat, l'estratègia d'unió dels radicals menys freqüents per als compostos patrimonials en català és escriure'ls separatament. El fet que més destaca és que només hi ha dues estructures que corresponen a aquesta darrera forma gràfica, N + N i N + A. La majoria són estructures de dos noms en les quals el nucli semàntic és el primer element i el segon té un valor categoritzador (*període vall*, *buc insígnia*, *cançó protesta*, *camió bomba*, *ciutat apaparador*). L'alta freqüència d'aparició d'un mateix nom amb aquest valor categoritzador en estructures compostes pot provocar, en alguns casos, que el nom s'acabi considerant un adjectiu i que, fins i tot, es reculli en les obres lexicogràfiques de referència amb aquesta nova categoria gramatical. Aquest és el motiu pel qual trobem cinc compostos d'estructura nom-adjectiu escrits separatament, la majoria dels quals podrien també classificar-se com a dos noms, ja que el segon element del compost és en origen un nom que s'utilitza en funció d'adjectiu (*fantasma*, *estrella*).³⁰ La funció adjectiva d'aquests dos noms es troba recollida en el GDLC i per aquest motiu l'estructura interna ha estat etiquetada com a nom-adjectiu i no com a nom-nom. Entre els altres seixanta-un neologismes escrits separatament hi trobem algunes estructures recursives que podrien seguir aquesta mateixa evolució lexicogràfica: *bomba* (*camió bomba*, *carta bomba*, *furgoneta bomba*, *motxilla bomba*) i *pilot* (*prova pilot*, *fase pilot*).

Pel que fa als neologismes que s'escriuen junts, observem una tendència en els que presenten l'estructura N + N: dels vint-i-quatre que documentem, vuit contenen un manlleu, majoritàriament de l'anglès (*cartaweb*, *jazzaeròbic*, *poprock*).

30. Val a dir que aquest ús adjectiu només el recull el GDLC i no el DIEC2, i que probablement està motivat per la freqüència d'ús. Es poden considerar també, doncs, noms, i això permet dir que els compostos d'estructura N + N són els únics que s'escriuen separats.

Aquest fet dóna suport a la idea defensada per Buenafuentes (2007) que considera que la manera d'escriure els dos noms junts podria ser influència de l'anglès, llengua en la qual un dels tipus compositius més freqüents és el que agrupa dos noms.

La resta de neologismes que s'escriuen junts responen a les estructures prototípiques de la composició patrimonial, que tradicionalment s'han escrit d'aquesta manera (sobretot en el cas de l'estructura V + N: *trencacors*, *portacedé*, *passadroga*) o que s'escriuen així des de la reforma de la norma d'ús del guionet (estructures A + A i A + N: *liberaldemòcrata*, *nacionalcatalanista*, *socialcristianisme*, *nacionalfeixisme*).

Pel que fa als neologismes que s'escriuen amb guionet, la forma gràfica més freqüent, sovint, aquests compostos estan formats per dos noms coordinats, tendència que ja s'apuntava a Observatori de Neologia (2004b): *amor-odi*, *bar-restaurant*, *casa-museu*, *causa-efecte*, *dansa-teatre*, *menjador-cuina*.³¹ En aquests casos, sembla que el guionet actua com a marca de lexicalització, en el sentit que els dos elements es presenten més units que si s'escrivissin separatament, tal com apunta Seghezzi (2011, p. 82): «Las marcas tipográficas también suelen ser buenos indicadores de la unión de los elementos en una denominación sintagmática».

Aquesta equitat en els elements del compost també sembla ser la causa de l'ús del guionet en els neologismes formats per dos adjectius (*mitjà-alt*, *costumista-popular*, *negre-groc*) i també en els casos en què els dos elements estan units mitjançant una conjunció, estructura que s'escriu sempre amb guionet, potser imitant l'estructura dels numerals compostos (*vint-i-dos*), encara que sovint el guionet és necessari per evitar lectures errònies, tal com estableix la norma: *blanc-i-vermell -a*, *verd-i-negre -a*.

Entre els neologismes N + A que s'escriuen amb guionet també trobem un grup que segueix la norma establerta sobre les paraules que comencen amb el nom d'un punt cardinal: *sud-coreà -ana*, *nord-vietnamita*. La resta de casos solen transgredir les indicacions normatives i fan ús del guionet, encara que els radicals del compost s'haurien d'escriure junts: *escanya-pobres*, *social-capitalisme*, *socialdemòcrata*.

4.2.4. Àrea temàtica

Pel que fa a les àrees temàtiques en les quals es creen compostos patrimonials nous en llengua catalana, trobem molta diversitat, que queda recollida en la taula següent:

31. Com veurem més endavant, la majoria són compostos endocèntrics coordinats i el guionet és la marca gràfica que millor assenyalava la coordinació.

TAULA 15
Distribució dels compostos segons l'àrea temàtica

Àrea temàtica	Freqüència absoluta	Freqüència relativa	Exemple
General	96	30,8	<i>boca orella</i>
Cultura	39	12,5	<i>acció-conte</i>
Política	36	11,6	<i>esquerra-dreta</i>
Esport	30	9,6	<i>hoquei patins</i>
Societat	18	5,8	<i>barri fantasma</i>
Economia	17	5,5	<i>bancaassegurança</i>
Gastronomia	14	4,5	<i>menú degustació</i>
Origen territorial	11	3,6	<i>nord-català -ana</i>
Seguretat	11	3,5	<i>camió bomba</i>
Tecnologia	11	3,5	<i>appleaddicte</i>
Urbanisme	7	2,3	<i>carril bici</i>
Motor	6	1,9	<i>portapaquets</i>
Biologia	4	1,3	<i>cèl·lula mare</i>

L'àmbit etiquetat com a general és on es troba el percentatge més alt de neologismes compostos (30,8 %). Dins d'aquest grup trobem mots que fan referència a diversos aspectes: principalment, trobem paraules que es refereixen a persones a través de la descripció d'una qualitat (*capquadrat*), però també hem detectat llocs (*ciutat-tomba*, *menjador-cuina*), objectes de la vida quotidiana (*paper film*), adjectius generals (*mitjà-alt mitjana-alta*), fenòmens (*efecte dominó*) o períodes temporals (*matí-migdia*, *gener-setembre*).

A banda d'aquest àmbit, com es pot veure en la taula, els altres àmbits en què trobem més paraules formades per composició patrimonial, són els que estan relacionats amb les ciències humanes i socials: cultura (12,5 %), política (11,6 %), esport (9,6 %), societat (5,8 %), economia (5,5 %) i gastronomia (4,5 %). Altres àmbits en els quals la creació neològica per composició és freqüent són els següents, la majoria dels quals podem considerar de caràcter científicotècnic: biologia (1,3 %), motor (1,9 %), seguretat (3,5 %), tecnologia (3,5 %), urbanisme (2,3 %) i origen territorial (3,6 %). Per sota de l'1 %, trobem compostos que es poden adscriure a àmbits com la ciència, l'educació, la medicina, la moda, la religió i el transport.

Finalment, volem remarcar el fet que les àrees que tenen més d'un 5 % de neologismes compostos coincideixen, en tots els casos excepte en el de general,

amb seccions que apareixen freqüentment en tots els diaris. És el cas de cultura, política, esport, societat i economia. Per tant, és lògic que es localitzin més neologismes en aquests àmbits, ja que són els més tractats en les fonts de buidatge.

4.2.5. Semàntica

Des d'un punt de vista semàntic, els neologismes compostos poden tenir un nucli endocèntric o exocèntric (Observatori de Neologia, 2004b; Estopà, 2009a; Bernal, 2012b). Els compostos endocèntrics, habitualment formats per dos noms, són aquells que tenen un nucli semàntic intern, és a dir, es troba en un dels radicals que constitueixen la unitat, tot i que la relació que s'estableix entre els dos components no és sempre la mateixa per a tots els neologismes (Observatori de Neologia, 2004b, p. 151).

Els compostos que tenen un nucli semàntic exocèntric són aquells que funcionen de complement categoritzador-especificador d'un nom implícit en el context de la unitat lèxica, és a dir, tenen un referent semàntic extern. Aquests compostos responen prototípicament a les estructures de V + N i V + A, tot i que hi ha altres compostos que tenen un referent extern i que tenen altres estructures internes (majoritàriament amb un o diversos adjectius).

Presentem en aquest quadre un resum quantitatiu de les dades referents als compostos endocèntrics i exocèntrics:

TAULA 16
Distribució dels compostos segons el nucli semàntic

<i>Nucli semàntic</i>	<i>Freqüència absoluta</i>	<i>Freqüència relativa</i>	<i>Exemples</i>
Endocèntric	182	58,01	<i>camió bomba, teatre-fòrum</i>
Exocèntric	130	41,99	<i>caçafortunes, guarda-rail</i>

4.2.5.1. Compostos endocèntrics

Segons Observatori de Neologia (2004b, p. 151), podem distingir dues categories diferents de compostos endocèntrics: la primera categoria correspon a aquells neologismes en què un dels dos noms, generalment el primer, és el nucli semàntic de la unitat i l'altre nom, generalment el segon, té un valor categoritzador, especificador, de l'altre. Hem trobat seixanta-set unitats que responen a aquestes característiques, com ara *cançó protesta*, *carril bici*, *habitació iglú* o *marebarbie*.

La segona categoria de compostos endocèntrics correspon a aquells neologismes en què hi ha una relació semàntica coordinada entre els dos radicals, encara que es tendeix a pensar que el primer continua sent el nucli semàntic perquè difícilment es pot invertir l'ordre dels components. En el corpus hi ha un total de noranta-un compostos endocèntrics d'aquest tipus, com ara *bar-restaurant*, *dinar-míting*, *esquerra-dreta* o *folk-rock*. També s'observa que hi ha alguns compostos representats gràficament de dues maneres diferents (*poprock/pop-rock*, *tiquet restaurant / tiquet-restaurant*, *top manta / topmanta* o *furgoneta bomba / furgoneta-bomba*), cosa que no sol tenir conseqüències semàntiques. No obstant això, en aquesta segona categoria predominen les unitats escrites amb guionet (un total de seixanta-set enfront de deu que s'escriuen juntes). Per tant, tot apunta que els endocèntrics coordinats solen estar formats amb un guionet i segueixen les tendències generals dels compostos patrimonials, tal com s'ha observat anteriorment en l'apartat 4.2.2.

En aquest grup de compostos hem observat que hi ha un conjunt d'unitats que presenten un comportament diferent de la resta d'endocèntrics, perquè reflecteixen l'estructura «entre N [i] N»:

- De la Vega compareixerà a petició pròpia per explicar les relacions **església-estat**. [AV, 09/01/2008]
- El consell nacional d'Unió ha delegat en el comitè de govern perquè completi la llista amb altres persones del partit respectant la representació territorial i la paritat **home-dona**. [AV, 01/02/2009]
- La interacció **obra-espectador** es fa necessària en el joc de *Paraules creuades*, orgànic de R. Neuenschwander. [BTX, 01/04/2007]

Finalment, per als compostos endocèntrics hem fet una altra anàlisi, prenent com a punt de partida Estopà (2010), la qual ens permet determinar el tipus de relació semàntica entre els components:

— Compostos atributius. Se n'han recollit vuitanta-un casos. Es tracta de compostos categoritzadors, que serveixen per denominar un tipus d'una categoria més àmplia: normalment, el primer nom és la categoria i el segon, la subcategoria, com *efecte dominó* o *paper film*.

— Compostos copulatius. Se n'han recollit quaranta-un casos i en podem distingir de dos tipus: les unitats que presenten una relació equitativa, com ara *artista-celebritat* o *tarda-vespre*; i les unitats en què el primer radical «té la funció de ser també» el segon radical, per exemple *motxilla bomba* (una motxilla [amb funció de] bomba) o d'altres en què un radical «també és» l'altre radical, és a dir, que ha adquirit trets semàntics propis de l'altre radical, per exemple *pis pastera* (pis amb trets semàntics propis de la pastera, com ara l'amuntegament de gent).

4.2.5.2. Compostos exocèntrics

Podem distingir dos grans grups entre els compostos que tenen un nucli semàntic exocèntric: aquells que mantenen una relació metafòrica amb el nucli que categoritzen i aquells que especifiquen el nucli a través d'un significat literal i, a més, el significat final del neologisme és composicional (Observatori de Neologia, 2004b, p. 150), i quant a l'estructura dels compostos exocèntrics, corresponen prototípicament a dues estructures: verb-adjectiu i verb-nom. En la majoria d'exemples, el significat del compost expressa una relació metafòrica (*buscavides*, *guarda-espatlles*, *xuclatintes*), tot i que també trobem exemples que tenen un significat recte i composicional (*aparcacotxes*, *passadroga*, *tapapenis*).

A més d'aquests tipus d'estructures internes, cal incloure en el grup de compostos exocèntrics els compostos de categoria adjectiva, la qual cosa els converteix de manera implícita en compostos de nucli exocèntric, ja que fan referència a un mot extern al compost: *costumista-popular*, *sociata-progre-friqui*, *nacional-socia-lista-unionista-nonacionalista*, *blanc-i-vermell*, etc.

4.3. ANÀLISI DE LA COINCIDÈNCIA ENTRE LLENGÜES

Una cinquena part dels compostos neològics analitzats tenen un equivalent en castellà recollit també per l'Observatori de Neologia durant el mateix període.³² Tanmateix, si ampliem el període de cerca des de 1989 i fins a 2010, la coincidència puja fins a dos terços, quantitat que augmenta si ampliem la cerca a Google o si tenim en compte que alguns neologismes que ho són en català no ho són en castellà perquè els diccionaris ja els incorporen en el leuari.

No obstant tot això, el nombre de coincidents absoluts entre català i castellà (neologismes compostos patrimonials en català que presenten un equivalent castellà documentat al banc de dades de l'Observatori de Neologia, BOBNEO, als diccionaris castellans o a Google) és de 286 (91,64 %), nombre que considerem elevat. El 8,36 % restant correspon al conjunt de neologismes catalans que no presenta cap coincident, com ara *bicimascletada* o *capllaçat -ada*.

Pel que fa a la temàtica, s'observa una tendència en ambdues llengües: els neologismes coincidents corresponen a paraules que fan referència a realitats compartides (cultura, política, esport: *contacontes/cuentacuentos*, *unionista-es-*

32. Entre aquests seixanta-dos neologismes coincidents en castellà, hem trobat quatre casos que ja estan recollits en la darrera edició del DRAE (*célula madre*, *socialcristiano* i *socialcristiano -na*, aquest últim amb les categories gramaticals d'adjectiu i nom masculí). Cap d'aquests coincidents no està documentat en el VOXUSO. El DRAE, que actualitza de manera constant la versió en línia, ha incorporat des de 2009 els quatre neologismes coincidents que acabem d'enumerar. El VOXUSO, en canvi, com que no ha actualitzat el diccionari des de 2009, no presenta cap dels coincidents castellans documentats al BOBNEO.

panyolista / *unionista-españolista*, *esportista revelació* / *deportista revelación*), a realitats importades (tecnologia: *carta web* / *cartaweb*) o a referents tangibles (neologismes d'àmbit general responen a aquest tret, com ara *tenda-bungalow* / *tienda-bungalow* o *paper film* / *papel film*).

Quant als neologismes no coincidents, cal tenir en compte que estem comparant neologismes procedents d'un corpus de buidatge similar (premsa editada a Barcelona) però de llengües diferents, cosa que significa que en l'anàlisi i comparació dels neologismes de les dues llengües no hem detectat grans diferències culturals ni polítiques, ja que procedeixen d'uns textos publicats en el mateix lapse temporal i donen compte dels esdeveniments d'un mateix territori. Per exemple, tant en català com en castellà documentem diversos neologismes en què una de les bases és *nació* (o derivats) amb referència a la nació catalana (*nacionalcatalanisme/nacional-catalanismo*, *nacionalisme-independentisme* / *nacionalismo-independentismo*).

Finalment, és interessant fer notar que no sempre l'equivalència semàntica es correspon amb l'equivalència formal, en el sentit que no sempre són compostos patrimonials, sinó que en castellà trobem compostos cultes o sintagmes, per bé que el grau de coincidència quant al procés és molt alt (94,02 %), i només aïlladament les dues llengües recorren a processos diferents (vegeu la taula 17).³³

TAULA 17
Coincidència amb el castellà

Exemple		Mecanisme de formació del coincident castellà	Freqüència relativa
Català	Castellà		
<i>caradura</i>	<i>caradura</i>	composició patrimonial	94,02
<i>serbi-croat -a</i>	<i>serbocroata</i>	composició culta	4,23
<i>capquadrat</i>	<i>cabeza cuadrada</i>	sintagmació	0,70
<i>pixapins</i>	<i>pixapí</i>	manlleu	0,35
<i>buscavides</i>	<i>buscavidas</i>	semàntic	0,35
<i>verd-i-negre</i>	<i>verde y negro</i> / <i>verdinegro</i>	diverses opcions	0,35

33. A l'hora de fer aquesta cerca àmplia d'equivalents, s'ha previst que pot ser que un neologisme empli el mateix mecanisme de formació que l'altra llengua (com seria el cas de la majoria: *caçatresors* en català; *cazatesoros* en castellà) o que, al contrari, variï (com, per exemple, en el cas del neologisme català *serbi-croat -a*, format per composició patrimonial, que té el coincident castellà *serbocroata*, format per composició culta). També, en alguns casos es constata que les formes coincidents entre llengües no mantenen la mateixa grafia (*bolígraf pistola* en català; *bolígrafo-pistola* en castellà).

4.4. CONCLUSIONS

Destaquen els aspectes següents de l'anàlisi dels compostos neològics:

a) Des del punt de vista morfosintàctic, els neologismes compostos són exclusivament noms i adjectius, amb un predomini clar de la categoria nominal.

b) Pel que fa a l'estructura interna, la més freqüent correspon a l'estructura N + N. Les altres tres més freqüents són A + A, V + N i N + A, que són, amb N + N, les que tradicionalment s'han considerat les estructures de formació prototípiques de la composició patrimonial. La resta d'estructures té una representativitat anecdòtica.

c) Quant a la forma gràfica, els compostos patrimonials neològics s'escriuen quasi sempre amb guionet. Els compostos d'estructura N + N s'escriuen quasi sempre separatament, i entre els que s'escriuen junts, predominen els d'estructura N + N, V + N i A + A.

d) Quant a l'àmbit temàtic, majoritàriament hem detectat compostos de temàtica general en el corpus. Les àrees temàtiques més freqüents són les relacionades amb les ciències humanes i socials, com ara cultura i política.

e) En l'anàlisi semàntica hem documentat un nombre més alt de compostos endocèntrics que de compostos exocèntrics, que es correspon amb el fet que l'estructura interna més freqüent en el corpus és la de N + N.

f) La presència de manlleus no adaptats (majoritàriament de l'anglès o del castellà) en la formació de compostos patrimonials constitueix un percentatge baix.

D'altra banda, hem vist que la coincidència entre català i castellà és molt elevada (91,64 %), a banda de ser dues llengües molt properes, especialment en els àmbits generals i en els més propers a la vida quotidiana, com ara la cultura, la política, la societat o l'economia. Pel que fa a la no coincidència, malgrat que no és representativa, creiem que és important remarcar el fet que trobem neologismes en català, sobretot lligats a la realitat cultural catalana (*cagatió* n'és l'exemple paradigmàtic), que no tenen equivalent documentat en castellà.

Finalment, també hem vist que, en general, la coincidència semàntica sol correspondre's amb una coincidència estructural: així, l'existència d'un equivalent en l'altra llengua es correspon, per regla general, a una paraula formada per mitjà del mateix recurs de paraules.

5. La neologia per sintagmació

JUDIT FREIXA I SANDRA ROJAS

5.1. ASPECTES INTRODUCTORIS

Segons l'Observatori de Neologia, un neologisme sintagmàtic és un neologisme format a partir de diversos lexemes que segueixen una estructura sintàctica i que s'han lexicalitzat. Altrament dit, són unitats que han passat a formar part del component lèxic de la gramàtica després d'un procés de lexicalització, els diferents lexemes de les quals mantenen relacions sintàctiques com les que trobem a les oracions. Els neologismes *violència de gènere*, *canvi climàtic*, *àrea verda* o *full de ruta* són exemples de paraules noves formades amb aquest procés d'innovació lèxica.

5.1.1. *Frontera amb altres processos de formació de paraules*

Fixem-nos que aquest procés manté una relació de gran proximitat amb altres processos de formació de paraules: *cotxe híbrid*, per exemple, està relacionat amb *cotxe bomba*, però només trobarem el primer dins de la sintagmació ja que els exemples com *cotxe bomba*, d'estructura de nom + nom (N + N), els trobarem dins del procés de la composició patrimonial perquè no s'ha lexicalitzat una estructura oracional.³⁴

Tampoc no trobarem en aquest procés exemples que, tot i tenir efectivament una estructura sintagmàtica superficial o subjacent, han estat tractats en altres processos de formació. Per exemple, manlleus com *master class*, *safety car* són unitats sintagmàtiques, però s'ha prioritzat el fet de procedir d'una altra llengua a

34. Si bé és cert que des d'altres models teòrics no es defensa aquesta distinció entre sintagmació i composició.

l'hora de classificar-los i, doncs, són al capítol 9. D'altra banda, formes com *autonòmiques* o *portàtil* són reduccions d'unitats sintagmàtiques (de *eleccions autonòmiques* i de *ordinador portàtil*, respectivament), però en aquest cas apareixen en el capítol de truncacions (capítol 6), ja que el neologisme és pròpiament una unitat monolèxica formada a partir d'una unitat sintagmàtica. Trobaríem exemples semblants per a unitats sintagmàtiques que són també neologismes semàntics i unitats derivades que són sintagmàtiques, però que han fet el pas cap a neologismes amb l'adjunció d'un afix.

5.1.2. Objectius i dades d'anàlisi

Justament per la seva naturalesa polilèxica, els neologismes sintagmàtics són les unitats més freqüents en el llenguatge tècnic i científic, perquè tenen una estructura classificatòria en què la base del sintagma sol correspondre al nucli (i, semànticament, a l'hiperònim) mentre que el complement del sintagma sol correspondre a l'especificació d'aquest nucli i n'expressa una característica rellevant (com ara la funció, el tipus o el mitjà). Ho veiem en exemples com *esquat isomètric*, *cultiu ecològic*, *densitat òssia* o *televisió digital terrestre*.

Les unitats sintagmàtiques, però, també són presents en la llengua general, encara que en un percentatge més baix. Segons les dades de l'Observatori de Neologia, més del 20 % del total anual de neologismes correspon a la sintagmació, dada que la situa en els blocs de productivitat elevada de la formació de paraules de la llengua general, juntament amb els processos de prefixació, de sufixació o de manlleu. En canvi, el percentatge de neologismes sintagmàtics baixa a poc més del 10 % si només tenim en compte els resultats obtinguts amb els textos escrits, que seran la nostra base d'anàlisi. Més endavant dedicarem un apartat específic al contrast que presenten els neologismes sintagmàtics segons els textos de procedència (vegeu l'apartat 5.3.1).

En aquest treball tindrem en compte els estudis anteriors que descriuen la creació de paraules a partir del procés de sintagmació (Alvar Ezquerro, 1993; Estornell, 2006; Gaviño i Rivas, 2001; Gràcia, 2002; Lerat, 1994), i especialment aquells que han tractat de la sintagmació per a la formació de neologismes (Adelstein *et al.*, 1997; Estopà, 2004, 2009a). Intentarem que aquesta aportació compleменти i actualitzi els treballs anteriors: amb dades recents i més diversificades.

Efectivament, i com ha estat dit en la introducció d'aquest volum, les dades que tindrem en compte es basen en els exemples obtinguts a l'Observatori de Neologia en el període 2007-2009, i només puntualment recorrerem a exemples d'altres anys. Només tindrem en compte les dades procedents del buidatge manual, ja que l'eina informàtica de buidatge automàtic (BUSCANE) no detecta les unitats sintagmàtiques.

Considerem que aquestes dades són més diversificades que les que trobem en treballs anteriors perquè procedeixen de textos de menes diferents (premsa escrita, revistes i textos radiofònics) i perquè en l'apartat de contrast tindrem també en compte exemples del castellà documentats pels mateixos mitjans en textos escrits en aquesta llengua.

Així doncs, dedicarem una part del treball a la descripció dels neologismes sintagmàtics a partir de les dades seleccionades que acabem d'esmentar; serà una descripció que tindrà en compte aspectes com la freqüència, la categoria gramatical, l'estructura morfosintàctica i l'àmbit temàtic d'ús. I dedicarem una segona part al contrast segons els tipus de text (premsa, revistes i textos orals) i segons la llengua (entre català i castellà).

5.1.3. *Subjectivitat de la detecció dels neologismes sintagmàtics*

Les dades d'anàlisi corresponen a tots els neologismes considerats sintagmàtics durant el procés de buidatge de l'Observatori de Neologia durant el període 2007-2009. Com s'ha dit en la presentació d'aquest volum, el buidatge es fa d'acord amb un criteri lexicogràfic pel qual es consideren neologismes les unitats detectades en l'ús i no documentades en el corpus lexicogràfic d'exclusió. Els pros i contres del criteri lexicogràfic han estat ja exposats en ocasions anteriors,³⁵ però destaquem només l'aspecte més positiu, el fet de ser el criteri que permet la identificació de neologismes amb més objectivitat, i l'aspecte més negatiu, el fet d'obligar a considerar neologismes unitats que no apareixen en el diccionari per altres motius que no són la novetat (per exemple, paraules antigues, dialectals, especialitzades o predictibles).

Els neologismes sintagmàtics no gaudeixen del benefici de l'objectivitat en la identificació que acabem d'esmentar. Juntament amb els neologismes semàntics, són unitats que han de ser analitzades més meticulosament que la simple constatació de si ja apareixen o no en els diccionaris. En el cas dels neologismes semàntics, cal determinar si l'ús contextual s'adiu amb la definició del diccionari, i en el cas dels sintagmàtics, cal determinar si aquella seqüència constitueix una unitat ja lexicalitzada o si és una seqüència discursiva que no remet a una unitat semàntica.

En aquest treball no entrarem en aquesta discussió perquè l'objectiu és un altre, però haurem de tenir en compte el biaix que pot representar aquest marge de subjectivitat en la identificació dels neologismes quan arribi l'hora d'interpretar els resultats. És evident que alguns dels neologismes sintagmàtics de l'Observatori són exemples més clars d'unitats lexicalitzades que no pas d'altres (*software lliure*, *cotxe solar* i *contracte laboral* contrasten amb *cervell ideològic*, *cita bilateral*

35. Vegeu Cabré *et al.* (2004).

i *cursa de promoció*), però la sorpresa i poca estabilitat d'alguns dels exemples de sintagmàtics que veurem en aquest treball també la trobem en unitats formades per altres processos: *desraonament*, *apatètic* o *tripatir*, exemples d'unitats no sintagmàtiques creades *ad hoc* que no tindran estabilització en l'ús dels parlants.

5.2. DESCRIPCIÓ GENERAL DELS NEOLOGISMES SINTAGMÀTICS

En aquesta part del treball mirarem de caracteritzar els neologismes sintagmàtics catalans d'acord amb els paràmetres que poden donar-nos més informació sobre la seva formació i el seu ús, prenent com a base els 606 exemples (689 si hi comptem també les repeticions) procedents del buidatge de textos escrits (més endavant farem el contrast amb els exemples de textos orals).

5.2.1. Anàlisi de la freqüència

El 90,4 % dels neologismes (548 exemples) tenen una sola ocurrència i això significa que el conjunt de les unitats amb una freqüència superior a 1 no arriba a sumar ni el 10 %, fet que demostra que les unitats sintagmàtiques neològiques recollides per l'Observatori de Neologia tenen molt poca estabilitat en l'ús o bé que hi ha un biaix metodològic. Si bé és cert que el percentatge de neologismes documentats una sola vegada és molt elevat en el total de dades de l'Observatori de Neologia (se situa en un 82 %), cal dir que els neologismes sintagmàtics són el conjunt més poc freqüent, fet atribuïble a la subjectivitat en la detecció que hem comentat més amunt.

Les unitats amb dues ocurrències (42 exemples) representen el 6,9 %, i les unitats amb tres ocurrències (deu exemples), l'1,6 %. Tant les unitats amb freqüència quatre (tres exemples) com cinc (tres exemples) sumen un 0,5 %. Així doncs, també trobem exemples de neologismes sintagmàtics amb indicis d'estabilització. Són exemples com els següents, que il·lustrem amb un dels contextos d'aparició:

- El grup d'experts nomenat pel departament d'Economia i Finances ha actualitzat per al període 2002-2005 els càlculs de la **balança fiscal** de Catalunya amb l'Estat. [AV, 12/07/2008]
- Intenta que Espanya no quedi despenjada de l'escena internacional, amb la defensa de la vella idea de l'aliança de civilitzacions i que és pitjor el **canvi climàtic** que no la crisi. [CR, 25/09/2009]
- Qualsevol pas de futur s'ha de fer estrictament a partir de parlar i arribar a acords molt amplis: el **cap de llista**, les llistes, el programa, el projecte. [AV, 02/11/2008]
- Ahir, a Màlaga, Mariano Rajoy va seguir el **full de ruta** al peu de la lletra, però es va ficar en un terreny pantanós quan va relacionar el nombre d'estrangers que han ar-

ribat a l'Estat espanyol durant els darrers anys amb l'augment de la delinqüència. [AV, 24/02/2008]

- Per una altra banda, Gamesa es troba en un procés de venda d'un conjunt de **parcs eòlics** en territori espanyol per una potència instal·lada total de 1.000 megawatts en els propers 5 anys. [AV, 07/07/2002]
- Tampoc era qüestió de veure's desbordat per una allau de **sense papers** —la majoria afganesos que fugen de la guerra— a les comissaries franceses. [PC, 23/09/2009]
- El servei personal no només es manifesta en l'ajuda a la dona víctima de **violència de gènere**, violència domèstica, els nens en risc o la gent gran que està malalta o sola, sinó que també ha de contemplar els passos comuns que fa la gent cada dia. [PC, 23/09/2009]
- Segons dades comunitàries, l'any passat l'ús de les **xarxes socials** va créixer un 35% i s'espera que es dupliqui el 2012. [AV, 11/02/2009]

5.2.2. Anàlisi de la categoria gramatical

Amb la sintagmació no es formen adjectius, verbs o adverbis. Es creen fonamentalment neologismes nominals (84,4 %) i locucions (15,5 %). En el cas de les locucions, les verbals dupliquen les adverbials o adjectives (10,3 % i 5,2 %, respectivament). Com podem veure en els exemples següents, les locucions verbals en català s'organitzen a l'entorn d'un conjunt petit de verbs:

- *anar*: *anar a la seva bola, anar al compàs, anar de farol, anar sobrat -ada*;
- *caure*: *caure en banda, caure en sac buit, caure un puro*;
- *donar*: *donar la campanada, donar la tabarra, donar la talla, donar llum verda, donar un cop de timó*;
- *fer*: *fer bandera de, fer banyes, fer la gala, fer l'egipci, fer números, fer pinya, fer sofà, fer un parèntesi*;
- *posar*: *posar contra les cordes, posar el fermall d'or, posar en marxa, posar la cirereta, posar negre sobre blanc, posar-hi pegues, posar-se guapo, posar-se les piles*;
- *tirar*: *tirar aigua al foc, tirar la canya, tirar pel carrer del mig*;
- *treure*: *treure ferro, treure les espases de la beina, treure pit*.

És evident que la majoria d'aquestes locucions verbals noves documentades per al català no són altra cosa que traduccions calcades (i de vegades mal traduïdes) de formes castellanes tradicionals. De fet, per a algunes d'aquestes locucions existeix una expressió catalana tradicional i més o menys viva en l'ús dels parlants. En qualsevol cas, però, també és cert que d'altres locucions són neològiques perquè no estan recollides en el corpus d'exclusió, però són habituals en el bon ús dels parlants.

Pel que fa a les locucions adverbials o adjectives, veiem que es formen a partir de poques preposicions molt productives, bàsicament la preposició *a* però també *de* i *en*:

- *a*: *a càmera lenta, a cop de talonari, a foc baix, a foc mitjà, a la baixa, a la curta, a l'espanyola, a la fresca, a l'alça, a l'europea, a l'última, a peu d'urna, a porteria buida, a tota pastilla*;
- *de*: *de baix cost, de bandera, de carnet, de llarg, de llibre, de protecció oficial*;
- *en*: *en clau de, en ratxa, en termes relatius, en xifres absolutes*.

5.2.3. Anàlisi de l'estructura morfosintàctica

En aquest apartat ens ocuparem dels neologismes sintagmàtics nominals que, com hem dit, representen el 84,4 % del total. Els agruparem segons l'estructura morfosintàctica interna, per observar quines són les tendències des d'aquest punt de vista en català:

TAULA 18
*Productivitat de les diverses estructures
morfosintàctiques nominals*

<i>Estructura</i>	<i>Nombre d'exemples</i>
N + A	341
N + <i>de</i> + N	104
N + prep + (det) + N	32
N + prep + N + A	21
N + A + A	4
Altres	10

5.2.3.1. N + A (nom + adjectiu)

L'estructura N + A és amb molta diferència l'estructura més productiva per formar unitats neològiques sintagmàtiques (56,2 %). Aquest resultat contrasta amb les unitats sintagmàtiques terminològiques, ja que en els usos especialitzats l'estructura N + A manté el primer lloc de manera més igualada amb la segona estructura més rendible, que és N + *de* + N. Dins de l'estructura N + A hi hem comptabilitzat també els disset casos (2,8 %) que presenten l'estructura inversa A + N, amb els adjectius *alt -a* i *baix -a*, alterant l'ordre de paraules neutre en català, com ara *alta cuina, alta velocitat, alt tribunal, baix cost*.

Alguns dels sintagmes neològics són plurals lexicalitzats (*aigües grises, tecnologies transversals*) o poden contenir un manlleu en la base o en l'extensió (*hipoteca*

subprime), o poden aparèixer-hi sigles, noms propis i signes alfanumèrics (*sal Maldon*).

D'altra banda, l'adjectiu que acompanya el nom pot tenir característiques diverses. Pot ser un adjectiu simple, derivat o deverbals i, en tots tres casos, els exemples són molt abundants. Dins dels adjectius simples, trobem molts adjectius de color: *bitllet verd*, *llista blanca*, *premsa rosa*, *catifa vermella*, etc. Els exemples amb adjectius simples, però, no s'esgoten amb els colors i trobem, entre molts d'altres, exemples com *mercat persa*, *motor mixt* o *rock dur*.

Els exemples de neologismes sintagmàtics amb l'estructura N + A amb adjectiu derivat són els més nombrosos de tots: *líder espiritual*, *lluita partidista*, *massa muscular*, *reagrupació familiar*, *rock ambiental*, *seu institucional*, *terrorisme domèstic*. I, finalment, també són nombrosos els exemples amb adjectius deverbals: *marc regulador*, *mobilitat sostenible*, *paraigua defensiu*, *pas no semaforitzat*.

5.2.3.2. N + SP (nom + sintagma preposicional)

Si sumem els resultats de les tres estructures de nom + sintagma preposicional de la taula 18 (N + *de* + N, N + *prep* + (det) + N i N + *prep* + N + A) obtenim un 25,8 % (157 neologismes). És, doncs, la segona estructura més rendible per formar sintagmes neològics.

a) N + *de* + N (nom + preposició *de* + nom)

Aquesta és l'estructura més lexicalitzada de les diverses possibilitats dins del grup amb sintagma preposicional i és també molt més productiva que tota la resta d'estructures d'aquest bloc juntes (representa un 17,1 %). *Administració de loteria*, *aula d'acollida*, *cap de llista*, *centre de dia*, *comiat de fadrí*, *cursa de veterans*, *esportista d'elit* són exemples de neologismes amb aquesta estructura morfosintàctica.

Com podem veure, els neologismes formats amb aquesta estructura tenen normalment el nucli endocèntric representat pel primer nom del sintagma, i l'extensió o complement del sintagma compleix una funció categoritzadora del nucli, i les relacions semàntiques que s'estableixen són diverses. Una *cursa de veterans* és certament una cursa en què competeixen veterans, el *barret de cowboy* és el barret típic dels cowboys. En canvi, en altres sintagmes el significat del nucli és metafòric, ja que, per exemple, una *aula d'acollida* no té només el significat físic d'aula.

b) N + *prep* + (det) + N (nom + preposició + (determinant) + nom)

Un 5,2 % d'exemples són variacions respecte de l'estructura anterior. Com podem veure a continuació, trobem exemples amb les preposicions *a*, *en*, *per*, *per a* i *sobre*, tot i que la majoria són sintagmes construïts també amb dos noms i la preposició *de*, però presenten un determinant (en tots els casos, l'article determi-

nat). Tot i que sol ser una pista de menys lexicalització, en aquests neologismes s'observa que no és així.

- *a*: *arròs a banda, cara a cara, colze a colze, final a quatre, olla a pressió, tot a cent, tu-a-tu;*
- *de + det*: *abraçada de l'ós, arts de l'amor, bomba del buit, corredor de la mort, eix del mal, esdeveniment de les anelles, excap del govern, fruita de l'amor, guerra de les galàxies, marca de la casa, pastilla de l'endemà, política del misto, política del no, política del taltant, programa del cor;*
- *en*: *sortida en tromba, veu en off, clau en mà, colzes en politja;*
- *per*: *carnet per punts;*
- *per a*: *cafè per a tothom, estoreta per a sushi;*
- *sobre*: *patinatge sobre gel.*

Les possibilitats sintagmàtiques amb preposicions alternatives a *de* són diverses però molt menys productives. No obstant això, els neologismes que s'hi formen no presenten indicis definitius de menys lexicalització i alguns estan instal·lats sòlidament en els usos lingüístics actuals.

c) N + prep + N + A (i N + prep + A + N) (nom + preposició + nom + adjectiu / nom + preposició + adjectiu + nom)

Un petit conjunt d'exemples tenen una estructura sintagmàtica més complexa que incorpora un tercer lexema. Es tracta d'un adjectiu que pot modificar el nom de la base sintagmàtica (com a *crisi econòmica global*) però que normalment modifica el nom de l'extensió del sintagma: *activitat d'alt impacte, aerolínia de baix cost, centre d'alt rendiment, construcció d'obra pública, paquet de rescat bancari, política de mà estesa, ultrasò d'alta densitat, vol de llarg recorregut, zona d'activitat invertida*, etc.

Encara que la majoria de sintagmes tenen dos lexemes i que un petit percentatge en té tres, en els textos especialitzats no és infreqüent la presència de neologismes sintagmàtics amb més de tres lexemes. En canvi, en textos generals sí que és infreqüent. Són unitats que es lexicalitzen més difícilment i que, quan ho fan, no són recollits a l'Observatori de Neologia perquè tenen un significat altament especialitzat.

5.2.3.3. Resta d'estructures

Tanquem aquest apartat d'anàlisi morfosintàctica referint-nos a la resta d'estructures sintagmàtiques, que representen un 2,2 %. Esmentem, en primer lloc, els quatre exemples de l'estructura N + A + A: *crisi econòmica global, font energè-*

tica renovable, freqüència cardíaca màxima, televisió digital terrestre. Com es pot veure, es tracta d'una estructura amb què es formen neologismes més especialitzats i per això són casos residuals a l'Observatori de Neologia.

També amb caràcter residual, trobem algun exemple de l'estructura N + A + prep + N (nom + adjectiu + preposició + nom): *agent local d'igualtat*. I hem agrupat en un darrer bloc els exemples que no responen a cap de les estructures descrites. Són sintagmes com *alto-el-foc, punt i final, relleu esquena mixta, vist-i-plau*.

5.2.4. Anàlisi temàtica

En aquest apartat mirarem de trobar tendències quant al camp temàtic en què s'utilitzen els neologismes sintagmàtics. Per poder-ho fer, hem classificat les unitats seguint un conjunt d'etiquetes de caràcter genèric:

TAULA 19
Anàlisi temàtica dels neologismes sintagmàtics

<i>Àrea temàtica</i>	<i>Freqüència (percentatge, %)</i>
Expressions	118 (19,4)
Economia	83 (13,7)
Política	65 (10,7)
Societat	59 (9,7)
Esports	55 (9)
Medicina	41 (6,7)
Cultura	32 (5,2)
Gastronomia	30 (4,9)
Transports	29 (4,7)
Dret	26 (4,3)
Tecnologia	21 (3,4)
Ecologia	18 (2,9)
Comunicació	16 (2,6)
Milícia	13 (2,1)
Total	606

És evident que la majoria de neologismes sintagmàtics pertanyen a l'àrea de l'economia. Com podem veure en la taula, sumen el 13,7 %, i no ens ha d'estranyar perquè, si bé l'economia ocupa sempre un lloc prominent en els diaris generals, en un període de crisi econòmica, la presència dels termes d'economia es

torna un fet encara més habitual. Sia per parlar de la crisi (*crisi econòmica global*) o per parlar de noves unitats sorgides arran d'aquesta crisi, com *hipoteca sub-prime*, *bombolla immobiliària* o *embargament hipotecari*.

En realitat, però, els neologismes econòmics constitueixen el segon grup en importància i no pas el primer, constituït pels neologismes de caràcter expressiu (19,4 %). Majoritàriament són unitats locutives, com *ploure al gust de tothom*, *marejar la perdiu*, *donar la campanada*, etc., que no poden associar-se a cap àrea temàtica concreta i que molt sovint reproduïxen estructures del castellà.

Política i societat ocupen les posicions 3 i 4 en nombre de neologismes, i en l'altre extrem trobem les àrees temàtiques menys productives com comunicació, ecologia i milícia, àrees que, realment, no ocupen tantes pàgines de diari com les anteriors. De totes maneres, la distància tan gran de resultats també es pot explicar per un altre factor que no hem pogut controlar en aquest treball, i és el fet que aquestes àrees també siguin molt productives neològicament, però que creïn les seves unitats a partir d'altres recursos d'innovació lèxica: manlleus de l'anglès per a la comunicació, del francès i de l'italià per a la gastronomia, formacions cultes per a l'ecologia, etc.

5.3. ESTUDI CONTRASTIU DELS NEOLOGISMES SINTAGMÀTICS

Dedicarem aquesta part del treball a l'observació de determinats aspectes de contrast que poden donar informació sobre els neologismes sintagmàtics en l'ús. Primer de tot, contrastarem els neologismes sintagmàtics segons els textos de procedència i, després, introduïrem els neologismes sintagmàtics en castellà per veure si la semblança entre català i castellà és elevada o baixa.

5.3.1. *Contrast segons el tipus de text*

Com s'ha explicat en la introducció d'aquest volum, l'Observatori ha detectat neologismes en la premsa diària d'àmplia difusió des de l'inici (l'any 1988), però en anys posteriors es van anar diversificant els tipus de textos per tal d'oferir una visió més completa dels usos neològics en català. Primer van ser textos procedents de revistes no especialitzades i sovint (però no sempre) no revisades lingüísticament, i després van ser textos orals radiofònics.

Del total de neologismes recollits a l'Observatori de Neologia durant el període 2007-2009, un 13,5 % són neologismes sintagmàtics. Aquest percentatge, però, és el resultat de tres percentatges diferents perquè només un 5,33 % dels neologismes procedents de textos de premsa són sintagmàtics, i només un 15,15 % dels procedents de revistes també ho són, mentre que un 28,63 % dels neologismes procedents de textos orals són sintagmàtics.

D'acord amb aquests percentatges, la neologia sintagmàtica no ofereix diferències quantitatives rellevants entre els textos escrits (diaris i revistes), però el contrast amb els textos orals és molt significatiu i s'explica per diferents tipus de raons. D'una banda, cal tenir en compte el biaix de la detecció automàtica: en els textos escrits s'utilitza el BUSCANEJO, eina de detecció automàtica de neologismes, però aquesta eina informàtica no es pot utilitzar en textos orals. En principi, això no afecta directament la neologia sintagmàtica, perquè no es pot detectar manualment en cap tipus de text, però sí que hi afecta indirectament perquè els percentatges dels processos és diferent en textos orals i escrits.

D'altra banda, els textos orals tenen una velocitat d'emissió diferent dels textos escrits, que són textos més preparats i més revisats. És possible que una unitat sintagmàtica sigui una resposta més ràpida a una necessitat denominativa del parlant, precisament per la seva simplicitat de formació, tan lligada a la forma discursiva oracional. A més, és un recurs que permet combinacions creatives que segurament donen un marge d'expressivitat més elevat que altres tipus de formacions. El discurs oral, més que l'escrit, busca l'expressivitat mitjançant els diferents recursos lingüístics, entre els quals els recursos lèxics.

Si analitzem el grau de coincidència dels neologismes sintagmàtics en els tres tipus de textos, haurem de tenir en compte que, com hem dit, més del 90 % de les unitats només s'han documentat una vegada i, doncs, només apareixen en un dels tres tipus de buidatge. Les unitats amb una freqüència mínima de tres ocurrences són les que permeten analitzar el grau de coincidència segons els tipus de textos.

Observem que hi ha neologismes que efectivament s'han documentat en els textos orals i en els textos escrits (tant de premsa com de revistes). Són exemples com *primer equip*, *violència de gènere*, *cap de llista*, *canvi climàtic* o *bombolla immobiliària*, necessaris per parlar de temes de gran actualitat i que formen part del llenguatge de cada dia. Alguns neologismes de l'àmbit esportiu (com *secretari tècnic*, *cos tècnic* o *fase de grups*) són compartits pels textos orals i els textos de premsa, però no pels textos de revistes, pel fet que no es buiden revistes d'esports.

Alta cuina, *contaminació lumínica*, *escut antimíssils*, *full de ruta*, *memòria històrica* i *xarxa social* són exemples d'unitats que documentem en textos orals i escrits (però no sempre en premsa i revistes), però també trobem exemples d'unitats freqüents que són pròpies d'un dels tipus de textos. Per exemple, unitats com *mal rotllo* i *bon rotllo* són molt freqüents i exclusives dels textos orals (només s'ha documentat una vegada *bon rotllo* a la premsa i cap vegada en les revistes analitzades) i, en canvi, *alt tribunal* i *a peu d'urna* són més pròpies dels textos periodístics, segons les dades de què disposa l'Observatori de Neologia.

5.3.2. *Contrast entre català i castellà*

Els neologismes sintagmàtics en català i en castellà coincideixen poc. Si bé és cert que totes dues llengües són molt pròximes, i que els neologismes provenen de textos de premsa editada a Barcelona (en català i en castellà) que parlen aproximadament dels mateixos fets i notícies, també ho és que no són textos del tot equivalents ni paral·lels; són textos diferents que procedeixen de fonts semblants.

Des d'un punt de vista quantitatiu, el contrast amb el castellà ens ofereix aquest punt de partida (període 2007-2009):

TAULA 20		
<i>Contrast numèric entre català i castellà</i>		
	<i>Neologismes</i>	<i>Ocurrences</i>
Català	606	689
Castellà	751	872

La diferència entre les xifres del castellà i del català no indica una tendència més marcada del castellà a la neologia sintagmàtica, sinó que té a veure amb el total de neologismes obtinguts per a cada llengua i sempre en relació amb el nombre de textos buidats.

El total de neologismes sintagmàtics coincidents entre català i castellà puja a 106 (xifra que representa un 17,5 % sobre el total de 606 neologismes sintagmàtics), però el grau de coincidència entre les parelles d'unitats (catalana i castellana) no sempre és igual. Distingim quatre situacions de coincidència:

1. Formes etimològicament idèntiques: *carnet per punts / carnet por puntos, bon rotllo / buen rollo, reagrupació familiar / reagrupación familiar, igualtat de gènere / igualdad de género, línia de crèdit / línea de crédito, president electe / presidente electo*, etc. Entre el total de coincidents, aquest grup de màxima coincidència representa el 57 % del total.

2. Formes equivalents amb canvi lèxic i manteniment del significat del sintagma: *aerolínia de baix cost / compañía de bajo coste, habitatge protegit / vivienda protegida, síndrome postvacances / depresión postvacacional, pastilla de l'endemà / píldora postcoital, puny d'acer / puño de hierro*, etc. Entre el total de coincidents, aquest grup representa només el 10 % del total.

3. Coincidència fora del període estudiat (per a una de les dues llengües); és a dir, una de les dues formes ha aparegut en el període estudiat (2007-2009) però per documentar l'altra dins de l'Observatori, cal ampliar la cerca a altres anys: *fil conductor / hilo conductor, cap de llista / jefe de lista, hipoteca d'alt risc / hipoteca de alto riesgo, memòria històrica / memoria histórica, punt calent / punto caliente*, etc. Representen un 28,3 %.

4. Coincidència ja repertoriada, quan la parella existeix però inicialment no eren coincidents perquè en una de les dues llengües ja és una forma incorporada al diccionari i, doncs, ja no es recull com a neologisme: *full de ruta* / *hoja de ruta* (que ja apareix en el DRAE), *servei secret* / *servicio secreto* (que ja apareix en el DRAE), etc. Només un 4,7 %.

Com hem dit, només un 17,5 % dels neologismes sintagmàtics catalans coincideixen amb els neologismes sintagmàtics castellans. Podem dir que és un percentatge baix perquè, a banda que la semblança sistemàtica d'aquestes dues llengües romàniques és un fet notori, tots els neologismes procedeixen de textos de premsa i de revistes editats a Barcelona durant el mateix període. Per això volem mirar d'il·lustrar algunes de les raons que expliquen l'elevada divergència que presenten castellà i català en la formació de neologismes sintagmàtics.

a) Subjectivitat de la detecció: les dades procedeixen de diaris elegits aleatòriament i potser si s'haguessin buidat parelles de diaris (el mateix dia en català i en castellà), el nombre d'unitats coincidents seria més alta. Però també en aquest cas hi hauria intervingut la subjectivitat de la detecció que, com hem dit, té un pes important en la neologia sintagmàtica.

b) Documentació externa a l'Observatori: de fet, la coincidència és baixa dins les dades de l'Observatori, però es poden documentar gairebé totes a la Xarxa. La coincidència entre català i castellà, doncs, és més elevada del que ens indiquen les dades de l'Observatori de Neologia. A tall d'exemple, a l'Observatori de Neologia trobem documentats per al castellà els neologismes *asamblea nacional*, *crédito fácil* i *muro del silencio*, unitats que no documentem en català a l'Observatori però que fàcilment podem trobar amb una cerca a Google (*asamblea nacional*, *crédit fácil* i *mur del silenci*). La situació inversa es produeix igualment: a l'Observatori no documentem els equivalents castellans de *integració vertical*, *lleï de partits* i *permís penitenciari*, però sí que els documentem a Google (*integración vertical*, *ley de partidos* i *permiso penitenciario*).

Així doncs, els resultats obtinguts a l'Observatori no s'han d'interpretar com si català i castellà estiguessin innovant el seu lèxic de maneres molt divergents, sinó que s'ha de tenir en compte que les dades de l'Observatori presenten limitacions a l'hora de fer determinats contrastos i interpretacions: en aquest cas direm que, allà on la detecció sigui manual i subjectiva, les afirmacions sobre el contrast entre català i castellà han de ser prudents.

c) Neologismes no estabilitzats: en les dades de l'Observatori trobem exemples de neologismes poc travats i no estabilitzats en l'ús. Com hem comentat, la frontera entre allò que es pot considerar una unitat lexicalitzada i allò que cal considerar un sintagma lliure és una frontera difusa. I de fet, algunes unitats que han estat recollides com a neologismes sintagmàtics són ben discutibles. Per al

català hem trobat exemples que certament no serien prototípics: *esdeveniment de les anelles*, *fumigació lingüística*, *mite del català empenyat* o *sexe de barra lliure*, i n'hem trobat d'igualment dubtosos per al castellà: *autogolpe legítimable*, *película comestible* o *facultativo de trinchera*.

Aquests «neologismes» han estat fruit d'una formació efímera i difícilment es tornaran a documentar en una segona ocasió. Això significa que tampoc no es documentarà el neologisme paral·lel en l'altra llengua i, per tant, aquesta és una de les raons que expliquen la falta de coincidència entre els neologismes sintagmàtics en català i en castellà.

d) Diferents mecanismes de formació: no hem pogut documentar el paral·lel català de *mensaje de texto* (*missatge de text*) a les dades de l'Observatori, però sí que hem documentat *sms* en el mateix corpus. Igualment, no hem pogut documentar el paral·lel castellà de *coixí verd* a les dades de l'Observatori però sí que hem documentat *ecocojín* en el mateix corpus. Aquests i altres exemples demostren que sovint la divergència entre català i castellà es produeix formalment, però es comparteix el concepte (i el referent). Si constatem que català i castellà poden haver pres camins diferents per establir una denominació en l'ús, estem constatant també que totes dues llengües presenten un cert grau d'independència en la innovació lèxica.

e) Diferents estructures sintagmàtiques o semàntiques: si en l'apartat anterior ens hem referit al fet que català i castellà puguin utilitzar diferents mecanismes de formació de paraules per innovar el lèxic, ara ens referim al fet que puguin utilitzar el mateix mecanisme (la sintagmació) però a partir d'estructures no coincidents. Un exemple és *bomba racimo*, neologisme castellà amb l'estructura N + A (en què la posició de l'adjectiu està ocupada per un nom en funció d'adjectiu), neologisme per al qual podem trobar fins a quatre formes diferents en català: la primera forma seria l'equivalent literal (amb la mateixa estructura) *bomba raïm*; una segona forma seria *bomba de raïm* (amb estructura N + de + N); la tercera forma documentada és *bomba clúster* (en què es manté l'estructura però canvia la motivació semàntica) i, finalment, podem trobar el neologisme *bomba de dispersió* (en què se suma el canvi d'estructura i de motivació semàntica).

5.4. CONCLUSIÓ

En aquest estudi hem pogut veure que la sintagmació és un recurs productiu per a la formació de paraules en català. Ho és més en textos orals que en textos escrits, però fins i tot en aquests darrers se situa entre els recursos més productius.

Sabem que la sintagmació és el recurs més habitual en la formació d'unitats terminològiques, però en aquest treball hem pogut veure que les unitats sintagmàtiques no especialitzades són més freqüents del que potser es podia pensar

sense dades quantitatives. Hem vist també que és un recurs utilitzat en els diferents camps temàtics, si bé és cert que la freqüència varia d'un a un altre i que, en qualsevol cas, molts neologismes sintagmàtics són expressions generals que no poden considerar-se de cap camp concret.

Hem vist també que per construir unitats sintagmàtiques es recorre a les estructures morfosintàctiques més habituals, i que la sintagmació també és variada des del punt de vista del grau d'estabilització en l'ús de les unitats que en resulten.

Finalment, un dels resultats més rellevants de l'estudi és la baixa coincidència dels neologismes sintagmàtics en català en castellà, fet que ens deixa pensar que l'autonomia del català en la innovació lèxica actual no ha de ser posada en dubte.

6. La neologia per truncació (abreviació, acronímia i siglació)

ELISENDA BERNAL, JUDIT FREIXA I ELISABET LLOPART

6.1. ASPECTES GENERALS DE LA NEOLOGIA PER TRUNCACIÓ

En aquest capítol s'apleguen els recursos de formació de paraules que tenen com a resultat paraules trencades, incompletes o, més ben dit, truncades. Més enllà d'aquest tret comú, l'abreviació, l'acronímia i la siglació són tres recursos independents i per això en aquest capítol en tractem separatament, després d'una primera anàlisi conjunta de caràcter introductori i quantitatiu.

La truncació és un fenomen poc tractat en les gramàtiques, probablement perquè és un procés menor des del punt de vista de la productivitat: segons les dades de l'Observatori de Neologia, els neologismes formats per truncació representen menys del 4 % del total de la innovació lèxica actual en català.

A diferència dels altres capítols d'aquest volum, aquí estenem l'anàlisi a les dades de la dècada 2000-2009, perquè si ens restringim als anys 2007-2009, en resulta un corpus massa petit d'exemples. Les dades de què disposem són les de la taula 21, en què es pot veure que la productivitat de l'abreviació és molt més elevada que la de l'acronímia i la de la siglació.

6.2. LES ABREVIACIONS

Entenem per *abreviació* qualsevol escurçament d'una paraula, com *boli* 'bolígraf', però també d'un sintagma, com *motora* 'llanxa motora'. Presentem a continuació les dades neològiques del període analitzat, separant els casos de truncació sil·làbica dels escurçaments de sintagmes.

TAULA 21
Productivitat dels recursos de truncació

<i>Procés</i>	<i>Neologismes</i>	<i>Percentatge (%)</i> ³⁶
Abreviació	147	1,99
Acronímia	84	1,14
Siglació	41	0,55
Total	272	3,70

6.2.1. Introducció i delimitació

En classificar els neologismes formats per abreviació, Observatori de Neologia (2004a) considera tant els escurçaments de paraules, com ara *profe* ‘professor’, *tele* ‘televisió’, *prota* ‘protagonista’, com els escurçaments de sintagmes, com a *mosso* ‘mosso d’esquadra’, *tèrmica* ‘central tèrmica’, etc.³⁷ Estrictament, però, els diversos autors que s’han ocupat de l’abreviació s’hi refereixen només per al primer grup d’exemples, en què intervé una regla fonològica que elideix una part de la paraula (normalment, la final). Així, bona part dels autors que en parlen (Cabré, 1994; Mestres, 2001; Veny, 1991) presenten les abreviacions com a escurçaments fònics. Cabré Monné (2002, p. 893-894), a més, distingeix entre els truncaments per la dreta, que s’apliquen als antropònims per crear hipocorístics a partir de la síl·laba tònica, dels truncaments per l’esquerra, que són un fenomen «més modern i d’influència castellana». Més enllà dels noms propis, però, ens interessen especialment el que Cabré Monné (2002, p. 909-910) anomena *altres formes escurçades*, que són truncaments per l’esquerra de compostos de dos o més elements amb contingut semàntic diferenciat, com a *micro* ‘micròfon’, *disco* ‘discooteca’, o no, com ocorre en els casos de *uni* ‘universitat’, *mani* ‘manifestació’, etc.³⁸ En tots els casos, la paraula que en resulta sempre té dues síl·labes i l’accent se situa, generalment, en la primera.³⁹

Tenint en compte el que apunten els autors, ens ocupem a continuació dels casos marcats com a neologismes formats per abreviació, segons si responen a truncaments de tipus fonològic o sintagmàtic.

36. El percentatge és sobre el total de neologismes de l’Observatori de Neologia per al mateix període.

37. Cal tenir en compte, però, que dels casos d’abreviació dels sintagmes N + A, en què s’elideix el substantiu i l’adjectiu passa a actuar com a nom, es tracta amb més detall en el capítol següent.

38. En aquest sentit, la *Gramàtica de la llengua catalana* de l’Institut d’Estudis Catalans (2002, § 5.1) recull només la truncació «que es produeix en els compostos cultes, en els quals s’elimina un dels seus components, normalment el segon. Aquest és el cas de mots com *autobús* (de *autoòmnibus*), *moto* (de *motocicleta*), *ràdio* (de *radiodifusió*) o *zoo* (de *zoològic*) [...]».

39. No obstant això, tenim mostres, per bé que són residuals, d’estructures monosil·làbiques, trisil·làbiques i, fins i tot, tetrasil·làbiques, que comentarem més endavant.

6.2.2. Anàlisi de casos

En total, en els deu anys del període d'estudi, s'han detectat 147 casos diferents d'abreviacions (94 per a les abreviacions fonològiques d'una sola paraula —63,95 %— i 53, per a les abreviacions sintagmàtiques de més d'una paraula —36,05 % del total—).

6.2.2.1. Abreviacions fonològiques

Des del punt de vista formal, totes aquestes abreviacions són truncaments per l'esquerra de les paraules completes de les quals provenen. La majoria (68 casos, que són el 72,34 % del total) són bisil·làbics, i, fins i tot, alguns dels trisil·làbics es poden comptar dins d'aquest grup, com *càrdio*, *fisio* [*sic*], *isquio* [*sic*], *pòlio*, *quí-miol/químio* [*sic*] o *tuadell*, atesa la tendència a la pronúncia monoftongadora del català en contextos amb la i o la u àtones precedint una vocal (vegeu Cabré Monné i Prieto, 2004, i Cabré Monné i Prieto, 2008, entre d'altres).

En el cas dels trisil·làbics i tetrasil·làbics, cal distingir encara entre els que provenen d'un compost culte (*hetero*, *meteo*, *electro*, *otorino*, o fins i tot *sadomaso*, format amb un element travat —*sado*— format a la manera culta) de la resta, per tal com tenen sentit lèxic ple i aplicar-los una reducció més gran comportaria, ben probablement, la inintel·ligibilitat per part del receptor. En aquest sentit, *teleco* es podria considerar una formació anòmala perquè al formant *tele-* s'hi afegeix la primera síl·laba del segon element, *comunicacions*, però creiem que la formació d'aquesta abreviació es justifica per evitar l'homofonia amb *tele* 'televisió', totalment arrelada en la llengua.⁴⁰ Són especialment interessants els exemples de *manifa* 'manifestació' (que coapareix juntament amb l'esperable *mani*) i *indepe*, per tal com s'escurcen sense tenir en compte la coda sil·làbica.⁴¹

Per la seva banda, dins les formes monosíl·labes, escasses també en la formació d'hipocorístics, distingim entre les abreviacions de compostos A + N *curt* 'curtmetratge' i *llarg* 'llargmetratge', l'abreviació que acaba en la reducció al morfema del prefix (*trans* 'transsexual'), de manera anàloga als compostos cultes que hem vist més amunt, l'aïllament d'una part d'un acrònim *med* (de *euromed*), i *doc*, com a abreviació de *documental*.

40. Aquesta explicació val també per al cas de *cafeta* 'cafeteria': l'abreviació de dues síl·labes es confondria amb *cafè*.

41. De fet, la coda es manté sempre, tal com veiem en formes com *híper* o *ciber/cíber*. Cau, en canvi, en el cas de *paki* 'pakistanès', tot i que potser es pot explicar com a resultat d'una reanàlisi sobre la forma *pakis*, en què s'ha interpretat la -s de final de síl·laba com a morfema de plural, cosa que facilitaria la forma singular *paki*.

Finalment, cal destacar la presència de dues abreviacions tetrasil·làbiques: *antiglobi* i *multiculti*. En tots dos casos es tracta de paraules formades per prefixació que, contràriament al que ocorre amb l'exemple de *trans*, mantenen una part de la paraula que modifiquen, que és, de fet, la pròpiament escurçada *globi* 'globalització' i *culti* 'cultural', amb una terminació *-i* que no es pot associar a cap sufix amb un significat clar, però que aporta un to jocós i informal a la formació nova, tal com es pot observar en els contextos en què apareixen:

- Molt de **multiculti**, però parlar català ni de conya. [AV, 09/06/2009]
- Per què hem de pagar els altres el rescat d'aquests pijoprogres que anaven de viatge gratis fent-se el **multiculti**? [AV, 21/01/2010]
- Són tan **multicultis** i **antiglobis**! [EST, 15/01/2009]

Les abreviacions fonològiques constitueixen, doncs, un conjunt força nombros i molt divers, i que, tot i que el conjunt de neologismes totals detectats per l'Observatori procedeix majoritàriament del buidatge escrit formal, és destacable el conjunt de neologismes documentats en tots els tipus de buidatge (premsa, revistes i textos orals), tal com queda recollit a continuació, en la taula 22.⁴²

Des del punt de vista temàtic, no es pot observar cap àrea preferent concreta, tot i que destaquen les abreviacions que pertanyen a l'àmbit mèdic (*gine*, *càrdio*, *isquio*, etc.) i els que pertanyen a l'àmbit escolar (*senyo/senyu*, *mates*, *profe*, etc.).

6.2.2.2. Abreviacions sintagmàtiques

Quant a les abreviacions de sintagmes, per al període analitzat hi ha cinquanta-dos neologismes diferents formats per aquest mecanisme, que es poden agrupar al voltant de les quatre estructures que es mostren en la taula 23.⁴³

A diferència de les abreviacions fonològiques, en molts casos de les abreviacions sintagmàtiques cal conèixer el context en què apareix per saber a què es fa referència. Així és com ocorre, per exemple, amb *graella* o *canó*:

- S'ha ampliat el sistema de producció de neu, amb nous **canons** al Superpipe de la zona Alabus. [LH, 01/02/2010]
- Un gran espectacle sobre el qual girarà bona part de la **graella** de TVE. [PC, 23/02/2007]

42. No hem tingut en compte les variants gràfiques i hem comptat com un sol neologisme els casos següents: *cafeta/kafeta*, *ciber/cíber*, *cole/col·le*, *pel·li/pel·lí*, *pogre/progre*, *químio/químio*, *sadomaso/sado-maso* i *senyo/senyu*.

43. A la taula 23, donem entre claudàtors els elements elidits.

TAULA 22
Distribució dels neologismes per tipus de font de buidatge

Tipus de font	Nombre	Percentatge (%)	Exemples
Prensa	30	31,91	<i>anti, biotec, boli, corpo, dire, doc, electro, fanfa, giga, gine, hexa, híper, info, kilo, kumba, manifa, med, narco, neo, otorino, paki, para, penta, pòlio, psico, puti, repe, síncro, teleco, tuadell</i>
Revistes	14	14,89	<i>antiglobi, bici, cafeta/kafeta, càrdio, combi, eco, foto, homo, insti, intro, sufi, tatu, trans, uni</i>
Oral	12	12,77	<i>bibi, bio, capi, demo, haix, indepe, invita, isquio, pasti, publi, semi, vitro</i>
Prensa + revistes	11	11,70	<i>afro, ciber/cíber, expo, hetero, llarg, masoca, maxi, mezzo, multiculti, poli, químiu/químio</i>
Prensa + oral	13	13,83	<i>crono, depre, fisio, mani, mates, meteo, neura, pelu, presi, retro, sado, sadomaso/sado-maso, senyo/senyu</i>
Revistes + oral	1	1,06	<i>contra</i>
Prensa + revistes + oral	13	13,83	<i>cole/col·le, curt, disco, logo, maria,⁴⁴ micro, peli/pel·li, porno, profe, progre/pogre, promo, prota, tele</i>
Total	94	99,99	

En context, podem saber que *canó* es refereix aquí a canó de neu i no a canó d'ions, de projecció o d'efectes, per exemple, i que la *graella* a què es fa referència és la televisiva i no la de sortida. En canvi, en àrees temàtiques com els esports o la informàtica, els termes dels quals estan molt difosos, així com en estructures fortament lexicalitzades, la recuperació del sintagma o del compost del qual provenen és més evident:

- David Ferrer avança a **vuitens** en derrotar l'australià en dos sets. [R1, 03/02/2009]
- El **compacte** el tanca Manu Chao interpretant «Calle Go Lem», versió del tema fet per al film *Princesas* de Fernando León, en l'única versió editada que Chao farà del tema. [BTX, 23/02/2007]

44. La forma abreviada de *marihuana* s'allunya formalment dels casos en què es prenen només les dues primeres síl·labes, ja que a *maria* hi apareix també un final -a, potser com a marca de femení.

TAULA 23
Tipus d'estructures sintagmàtiques abreviades

N + N	s'elideix el primer element (6)	[mascle] <i>alfa</i> , [salsa] <i>carbonara</i> , [depilació] <i>làser</i> , [empresa] <i>matriu</i> , [mass] <i>mèdia</i> , [premi] <i>nobel</i>
	s'elideix el segon element (2)	<i>adreça</i> [web], <i>pàgina</i> [web]
N + <i>de</i> + N	s'elideix el primer substantiu (7)	[hotel de] <i>3 estrelles</i> , [formatge de] <i>bola</i> , [home de] <i>cromanyó</i> , [temps de] <i>descompte</i> , [concert en] <i>directe</i> , [salsitxa de] <i>frankfurt</i> , [disc de] <i>vinil</i>
	s'elideix el segon substantiu (9)	<i>canó</i> [de neu], <i>consola</i> [de jocs], <i>cop</i> [d'Estat], <i>mitjà</i> [de comunicació], <i>mosso</i> [d'esquadra], <i>quarts</i> [de final], <i>roda</i> [de premsa], <i>tècnic</i> [de so], <i>vuitens</i> [de final]
N + A	s'elideix el primer element (15)	[disc] <i>compacte</i> , [planta] <i>dessaladora</i> , [planta] <i>dessalinitzadora</i> , [central] <i>elèctrica</i> , [eleccions] <i>europées</i> , [empresa] <i>farmacèutica</i> , [eslàlom] <i>gegant</i> , [planta] <i>incineradora</i> , [rajos] <i>infrarojos</i> , [eleccions] <i>municipals</i> , [empresa] <i>petroliera</i> , [eleccions] <i>presidencials</i> , [eleccions] <i>primàries</i> , [natació] <i>sincronitzada</i> , [centre] <i>termolúdic</i>
	s'elideix el segon element (7)	<i>bossa</i> [nova], <i>caixer</i> [automàtic], <i>foie</i> [gras], <i>graella</i> [televisiva], <i>polígon</i> [industrial], <i>quadre</i> [clínic], <i>tira</i> [còmica]
A + N	s'elideix el segon element (6)	<i>boix</i> [noi], <i>primera</i> [divisió], <i>primera</i> [divisió] <i>catalana</i> , <i>primera</i> [divisió] <i>territorial</i> , <i>segona</i> [divisió], <i>tercera</i> [divisió] ⁴⁵

- A les seves conclusions, Ciberp@ís assenyala que l'ajuntament barceloní ha muntat una **pàgina** model·lica. [BI, 01/10/2001]
- Les pitjors sospites es van confirmar quan una dotació dels **mossos** va anar fins el domicili de l'advocada, situat a la cèntrica plaça Sant Eudald de Ripoll, i van trobar el cadàver de Conxita. [AV, 04/03/2007]

45. L'estructura amb l'adjectiu anteposat al substantiu no és freqüent en català, però, excepte en el cas de *boixos* (de *boixos nois*, sintagma que sempre ocorre en plural), es tracta de construccions amb numerals que no alteren l'ordre neutre.

D'altra banda, destaquen els casos de les estructures N + *de* + N en què s'elimina el primer element perquè constitueix la part genèrica, que és fàcilment recuperable, que s'especifica amb el segon, que pot ser el material, la classe, etc.:

- S'hi pot afegir, per damunt de les llesques, una mica de formatge ratllat (gruyère, parmesà, **bola**). [AV, 30/07/2006]
- Pel que fa als dos hotels de La Salut, el més gran serà un **3 estrelles** amb 140 habitacions. [BDN, 29/02/2008]
- El treball d'aquest equip demostra que els **cromanyons** són avantpassats directes dels humans actuals i que els primitius *Homo sapiens sapiens* no es van encreuar amb els neandertals, una espècie diferent amb què van compartir el territori europeu durant més de 10.000 anys. [AV, 13/05/2003]
- I el xoriço va i li llença l'orella del fill a la planxa dels **frankfurts**! Aquest fet és verídic. [AV, 25/03/2002]

Cal dir també que en molts d'aquests casos, a més de processos d'abreviació, es donen també processos semàntics de comunització, de pas de nom propi a nom comú, com a fruit d'una antonomàsia, tal com s'evidencia tant amb la minúscula inicial com amb el morfema -s de plural.

6.2.3. *Dades contrastives*

Per al mateix període, les dades recollides per l'Observatori en castellà són superiors als casos detectats en català: enfront dels 147 casos diferents en català n'hi ha 256 en castellà, dels quals 107 són abreviacions fonològiques (41,8 %) i 149, abreviacions sintagmàtiques (58,2 %), cosa que capgira la tendència que s'ha observat en català. És interessant destacar, però, que el grau de coincidència en les abreviacions fonològiques és molt alt, ja que coincideixen 43 neologismes, que són el 48,31 % respecte del total en català. Sembla, doncs, que en aquest grup es confirma l'observació de Cabré Monné (2002) que hem esmentat més amunt sobre la influència castellana en aquest procés de formació, que es veu reforçat pel fet que en la pronúncia de moltes d'aquestes abreviacions no es fa la reducció vocàlica pròpia dels parlars orientals en casos com *promo* i *depre* (coincidents amb els neologismes corresponents en castellà), però tampoc en casos com *crono* o *porno* (que no es troben en el corpus de neologismes del castellà de l'Observatori). L'única excepció és la de *senyo*, que presenta també la grafia *senyu*, en la qual la neutralització és evident.

Quant a les abreviacions sintagmàtiques, la coincidència és anecdòtica (només un 8,72 %), cosa que fa pensar que són un tipus d'abreviació efímera, condicionada pel context discursiu en què apareixen, i només els casos més estables en la llengua (sobretot els de política i mitjans) són els coincidents: *compactel/compacto*,

*dessaladora/desaladora, dessalinitzadora/desalinizadora, europees/europeas, farmacèutica/farmacéutica, mitjà/medio, municipals/municipales, pàgina/página, petrolí-
era/petrolera, presidencials/presidenciales, primàries/primarias i quarts/cuartos.*

6.2.4. *Quan no totes les abreviacions són iguals: col·loquialitat i expressivitat*

És obvi que les abreviacions fonològiques i les abreviacions sintagmàtiques són força diferents entre elles. De seguida criden l'atenció les primeres, en les quals, si més no d'entrada, podem observar ràpidament un canvi en el nivell estilístic respecte de la paraula de la qual provenen, tal com sosté Casado Velarde (1999, p. 5077): «La diferencia entre la palabra completa y su acortamiento se sitúa, pues, en el nivel de la connotación o evocación: el término acortado pertenece a una variedad lingüística informal». En canvi, el segon grup no experimenta cap modificació respecte del compost o sintagma del qual parteix: tant *disc de vinil* o *vinil* (escurçament degut a la metonímia), *adreça web* o *adreça*, *caixer* o *caixer automàtic* mantenen la seva força perlocutiva en el destinatari:

- Durant tota la setmana, 4.000 fanàtics de l'ordinador acumulen hores de son per poder gaudir d'un gran ample de banda que els permet provar els darrers jocs en línia, aprofundir en l'ús del Linux o visitar les més diverses **pàgines web**. [PC, 19/08/2003]
- A les seves conclusions, Ciberp@ís assenyala que l'ajuntament barceloní ha muntat una **pàgina** modelica. [BI, 01/10/2001]

En canvi, els exemples següents traspuen informalitat, que s'evidencia, sobretot, en el moment en què apareix la paraula abreviada:

- Però lo de La Cubana ho podré anar a veure, no? Si la conviden, sí. No, si ja tinc les **invites**. [R1, 17/10/2005]
- El milió s'ha convertit en la unitat de mesura dels organitzadors de les **manis**. [AV, 20/02/2006]

Payrató (1996) ja fa notar que l'abreviació es considera un dels mecanismes característics de l'argot.⁴⁶ De fet, les abreviacions, com indica Casado Velarde (1999), se solen originar i utilitzar en àmbits socials i institucionals ben delimitats (família, centre educatiu, ofici o professió, etc.) i connoten i aporten una actitud

46. Al treball de Bernal i Sinner (2009), centrat en l'estudi del llenguatge juvenil, l'abreviació és un dels processos més característic i destacable. És interessant veure com onze dels tretze casos documentats apareixen també en el corpus de l'Observatori de Neologia (*col·le*, *depre*, *disco*, *insti*, *hetero*, *homo*, *maria*, *porno*, *pel·li*, *profe* i *tele*): només *berro* 'gamberro' i *lesbi* 'lesbiana' no han aparegut en els mitjans seleccionats.

de familiaritat i confiança, o voluntat estilística explícita, per part de la persona que les usa, cap a l'objecte denotat o cap al receptor.⁴⁷ Ara bé, moltes de les formes escurçades perden el caràcter inicial familiar o especialitzat que tenen i passen a formar part de la llengua estàndard, fins i tot desplaçant de manera total o parcial les formes plenes de les quals provenen, tal com ocorre amb formes com *cine*, *foto*, *tele*, *zoo*, etc., cosa que fa que s'arribin a incloure en els diccionaris de llengua general. En aquests casos, desapareixen les connotacions col·loquials, argòtiques i estilístiques que tenen en origen respecte de la paraula original de base. En aquest sentit, els casos que hem presentat en la taula 22 reuneixen les característiques que acabem d'exposar. Creiem que l'efecte de proximitat que provoquen en el receptor (lector o oient) és indubtable.

6.3. ELS ACRÒNIMS

L'acronímia és un mecanisme morfològic que forma paraules com *infocomercial* (informació comercial), *militocràtic -a* (militar + democràtic -a), *urbatecte* (urbanista + arquitecte), *docusèrie* (sèrie documental) o la popular *sociovergència* (socialisme + convergència). Encara que, com podem observar amb aquests exemples, no tots els acrònims tenen la mateixa estructura interna, ni pertanyen al mateix procés de formació. En aquest apartat, aprofundim en l'estudi d'aquest tipus de formació que es caracteritza, d'una banda, perquè afavoreix l'economia lingüística i, de l'altra, perquè denomina un concepte nou a partir de la intersecció de dos o més elements.

6.3.1. Introducció i delimitació

L'acronímia, com a procés de formació de paraules, ha estat poc estudiat en llengua catalana, com ho demostra el fet que no apareix a la majoria de gramàtiques. Per tal de donar compte dels acrònims, descrivim el tractament que rep aquest procés en diversos estudis i, a continuació, analitzem diferents aspectes lingüístics dels neologismes formats per acronímia: estructura formal, freqüència d'ús, categories gramaticals i àrees temàtiques. Finalment, contrastem les dades amb el castellà per observar el nivell de coincidència existent.

D'acord amb la metodologia de treball de l'Observatori de Neologia, un nou mot creat per acronímia és un «neologisme format per la combinació de segments

47. Gómez Capuz (2000, p. 147), a més d'assenyalar l'afectivitat que vehiculen, afirma que són una mostra d'economia lingüística: «En los acortamientos observamos una doble tendencia: por una parte, un claro propósito afectivo, la manifestación de la familiaridad y proximidad entre los interlocutores e, incluso, una voluntad de pertenencia a un grupo (por ejemplo, estudiantes y jóvenes); por otra, un deseo de economía verbal, otra de las "constantes" de la lengua coloquial».

de paraules que formen una estructura sintagmàtica. Ex.: *catanyol* (català i espanyol), *infopista* (autopista de la informació), *cubanglish* (cubà i english), *turismàtica* (informàtica aplicada al turisme)». Aquesta definició difereix de la que proposa Cabré Monné (2002, p. 923), segons la qual els acrònims són una variant de les sigles que «es caracteritzen per prendre dels mots base una seqüència més llarga que la lletra inicial, normalment una síl·laba» amb exemples com *sonar* (de l'anglès, *SOund Navigation And Ranging*).

En canvi, la definició que presenta Casado Velarde (1999, p. 5085) coincideix amb la noció d'acronímia amb la qual treballa l'Observatori. D'acord amb la seva proposta, l'acronímia és «un procedimiento morfológico consistente en la formación de una palabra a partir de dos o —muy raramente— tres unidades léxicas, estando representada, al menos una de ellas, por un fragmento (una o más sílabas) de su significante». A més, indica que l'ordre dels components de l'acrònim no segueix la seqüència típica de la sintaxi pròpia de la llengua castellana (com tampoc la catalana), perquè en comptes de ser <determinat + determinant> és al revés, <determinant + determinat>; els exemples que ofereix en la definició, com *docudrama* (documental + drama), així ho demostren. Es tracta d'un anglicisme morfosintàctic, ja que l'acronímia és un fenomen relativament nou i, per tant, hi ha molts acrònims que són adaptacions de l'anglès.

Per al període estudiat, l'OBNEO ha recollit vuitanta-quatre neologismes formats per acronímia com ara *econofísica*, *futvòlei*, *glocal*, *hacktivista*, *multivers*, *publinotícia* o *urbatecte*.

6.3.2. Anàlisi de l'estructura interna

Els neologismes formats per acronímia responen a diverses estructures, algunes molt més productives que d'altres. Per aquesta raó, a continuació classifiquem els acrònims en sis blocs segons l'estructura final de l'acrònim sense desplegar per tal de poder observar quines són aquestes estructures. Més concretament, en aquest tipus de classificació s'indica en quin dels fragments dels mots, d'acord amb la posició que ocupen dins de l'acrònim, se situa la truncació. Per exemple, *XY truncat* + *truncat XY* significa truncament de la part final del primer mot i de la part inicial del segon mot (*glocal*: global + local); *XY truncat* + *XY truncat* significa que hi ha un truncament de la part final dels dos mots (*teodem*: demòcrata teològic); i *XY truncat* + *XY* indica que hi ha un component truncat per la part final i un segon component no truncat (*docusèrie*: sèrie documental). De les estructures que veurem a continuació, les dues primeres (*a* i *b*) són molt rendibles i, en canvi, les tres següents (*c*, *d* i *e*) ho són poc. A *f* s'hi fan constar dues estructures de rendibilitat mínima:

a) XY truncat + truncat XY: és l'estructura més productiva i correspon als acrònims amb un truncament a la part final del primer component i a la part inicial del segon component.

glocal (global + local)

- És un problema del món actual, un problema que ve del passat i que en part es recrea amb la globalització, la qual ha generat, com diu Albin Tofler, la dialèctica **glocal**. [AV, 30/07/2007]

multivers (univers múltiple)

- El Relloge de la Fi del Món marca finalment les dotze i tot el que queda de nosaltres són els avatars de Second Life que s'han quedat orfes en uns servidors que segueixen funcionant i multiplicant un **multivers** inexistent. [AV, 25/01/2007]

b) XY truncat + XY: estructura també molt freqüent, que presenta un truncament de la part final del primer component que s'uneix a un segon component no truncat.

boliburgesia (burguesia bolivariana)

- Una fàbrica gestionada per treballadors veneçolans topa amb els entrebancs de la **boliburgesia** del règim. [AV, 21/09/2009]

escriviure (escriure + viure)

- I s'inventa aquest verb: **escriviure**, només per dir-nos que la vida només és una creació de les paraules. [AV, 09/11/2004]

c) XY + truncat XY: estructura formada per un primer component no truncat que s'uneix a un segon component amb la part inicial truncada.

indietrònica (indie + electrònica):

- Amb projectes tan aplaudits com Dntel o The Postal Service, el singular Jimmy Tamborello s'ha convertit en un personatge transcendental per a moltes bandes d'**indietrònica**. [BTX, 01/07/2006]

d) XY truncat + XY truncat: en aquest cas, el truncament té lloc tant a la part final del primer component com a la part final del segon component.

immicom (comunitat d'immigrants)

- En el seu discurs de cloenda de la convenció popular, Mariano Rajoy va referir-se a la **immicom** com l'assumpte més important ara i en desenes d'anys

i després de considerar que aquest fenomen ha de tenir un control. [AV, 13/01/2003]

teodem (demòcrata teològic)

- Hi ha ecologistes, olivistes, populars, cristians progressistes, **teodem** o catòlics conservadors, i moltes altres capelletes. [PC, 26/10/2009]

e) XY truncat + XY truncat + XY truncat: estructura de tres elements en què es trunca la part final de tots tres.

bacavà / bacavès (balear + català + valencià)

- Això és el que ja va proposar el poeta mallorquí Llorenç Vidal, per donar un nou nom a la llengua catalana: el **bacavà** o **bacavès** (resultat de la unió del Ba de Balears, el Ca de Catalunya i el Va de València). [AV, 05/04/2004]

f) XY + XY truncat i XY truncat + truncat XY truncat + truncat XY: estructures molt poc rendibles per a les quals s'ha documentat un sol exemple de cada. En el primer cas, es tracta d'una estructura més aviat anecdòtica en què un primer component no truncat s'uneix a un segon component amb la part final truncada.

aiguagim (gimnàstica a l'aigua)

- Avui, la Núria i en Pere tenen el suport de la Roser, una voluntària que quan es va jubilar va decidir dedicar una part del seu temps a ajudar els altres, sense oblidar-se dels néts, ni de l'**aiguagim**, ni de la seva afició al cinema. [AV, 23/06/2011]

I en el segon cas, tenim una estructura de tres constituents en la qual podem observar el truncament de la part final del primer component, de la part inicial i final del segon component, i de la part inicial del tercer component.

rumboxing (rumba + boxa + swing)

- Aquestes cançons de carrer, urbanes, de l'extraradi, amb dosis de romanticisme es fonen en una base de rumba i swing que Jairo anomena **rumbo-xing**. [ET, 31/01/2006]

6.3.3. Anàlisi de la categoria gramatical

En general, la categoria nominal és la majoritària en tots els mecanismes de formació de neologismes (un 65 % del total de neologismes són nominals), però en els acrònims el percentatge de noms arriba al 85 %. Pel que fa als verbs, també

observem que els percentatges en l'acronímia i en la resta de processos coincideixen en el fet que els verbs són la categoria menys nombrosa, però en l'acronímia només representen el 4 % del total, mentre que en el global els verbs representen el doble que en els acrònims (8 %):

helitransportar (helicòpter + transportar)

- Tant els nord-americans com els seus aliats britànics estan d'acord que es llançaran a l'Iraq ofensives simultànies en diferents direccions amb divisions blindades i mecanitzades, forces especials i d'infanteria **helitransportades**, paral·lelament als bombardejos aeris. [AV, 17/03/2003]

liberactuar (actuar de forma liberal)

- Nosaltres el primer que els demanem és que s'ho passin bé i **liberactuar**. [CR, 05/01/2008]

Aquests fets indiquen que l'acronímia no té tendència a formar adjectius ni verbs, o almenys, que en forma en una mesura molt menor que la resta de processos de formació de neologismes.

6.3.4. *Anàlisi de la freqüència*

El 71,4 % dels neologismes formats per acronímia són hàpaxs i també en aquest resultat observem una certa desviació respecte del total de neologismes formats pels diferents recursos d'innovació lèxica, en el qual el percentatge d'hàpaxs puja per damunt del 80 %.

Les dades mostren que l'acronímia és un procés poc productiu per a la formació de mots nous perquè aquests vuitanta-quatre acrònims diferents documentats entre el 2000 i el 2009 només representen el 0,3 % del total de neologismes recollits en aquest període. En canvi, com acabem de veure, la seva freqüència d'ús és alta, resultat que concorda amb l'afirmació de Fradin (1997, p. 104), segons el qual la situació dels acrònims és quantitativament diferent de la resta de neologismes, perquè n'hi ha centenars, no milers, però que els «pocs» que hi ha es troben amb freqüència, és a dir, que un mateix acrònim es documenta més d'una vegada en els corpus de textos periodístics generals.

6.3.5. *Anàlisi de les àrees temàtiques*

La taula següent ens mostra com es reparteixen en àrees temàtiques els vuitanta-quatre neologismes formats per acronímia documentats a l'Observatori durant el període estudiat:

TAULA 24
Classificació dels acrònims segons les àrees temàtiques

Àrea temàtica	Exemples	Nombre (percentatge, %)
Política	<i>anecdopolítica, felipolanquisme, insili, segoesfera</i>	21 (25)
Cultura	<i>educafesta, escriviure, opinàtica, pintautor</i>	13 (15,5)
Llengua	<i>bacavès, catanyol, portunyol, spanglish, vacabà</i>	9 (10,7)
Economia	<i>econofísica, flexiquota, flexiseguretat, glocal</i>	8 (9,5)
Societat	<i>boliburgesia, immicom, liberactuar, metrosexual</i>	8 (9,5)
Tecnologia	<i>crackberry, hacktivista, nètica</i>	8 (9,5)
Urbanisme	<i>apartahotel, condohotel, urbatecte, vodkaducte</i>	5 (5,6)
General	<i>collonèssima,⁴⁸ estranyable, puticlub, triàleg</i>	4 (4,8)
Transport	<i>helitransportar, farraviari, tatimòbil, trixi</i>	4 (4,8)
Esports	<i>aiguagim, futvòlei, burquini</i>	3 (3,6)
Ciència	<i>econofísica, multivers</i>	2 (2,4)
Medicina	<i>infoteràpia</i>	1 (1,2)

Per les dades de la taula, sembla que l'acronímia en català s'utilitza sobretot en l'àmbit de la política i de la cultura, ja que entre tots dos superen el 40 %. Tanmateix, aquest fet no significa que totes les unitats que hi estan classificades siguin especialitzades o denominatives, sinó que temàticament hi estan relacionades, però són de caire expressiu, com ara *covard-gent* (convergent covard), *espolianya* (espoli d'Espanya) o *psoecialista* (PSOE + socialista).

6.3.6. Anàlisi contrastiva dels acrònims documentats en català i en castellà

En el mateix període de temps, a l'Observatori de Neologia s'ha recollit una quantitat de neologismes en castellà formats per acronímia una mica superior que en català (103/84). A continuació oferim un contrast entre els acrònims catalans i castellans, que presentem organitzat segons la situació de coincidència: a) coincidència de formes entre ambdues llengües;⁴⁹ b) coincidència parcial; c) no coincidència entre el català i el castellà.

48. A banda de l'error ortogràfic, tractem aquest cas com a truncació i no com a sufixació, perquè interpretem que l'estructura que hi subjau és la de *colló* + *enèsima*.

49. Comptem com a coincidència aquells casos en què la diferència és només ortogràfica.

a) Coincidència total de les formes

La majoria de neologismes coincidents entre les dues llengües són neologismes denominatius, és a dir, fan una funció referencial i designen conceptes o objectes nous de la realitat: *apartahotel*, *burquini* (*burkini*), *crackberry*, *electro(-)pop*, *gilipogre*, *glocal*, *hacktivista*, *infocomercial*, *metrosexual*, *polimili*, *porexpan*, *portunyol* (*portuñol*), *sociovergència* (*sociovergencia*), *socioconvergent* (*socioconvergente*) i *spanglish* (*espanglish*). Com es pot observar, en alguns casos es tracta d'una realitat propera o pròpia de les dues comunitats lingüístiques, com a *sociovergència* (socialisme + convergència), mentre que en d'altres es tracta d'una realitat més global: *burquini* (burka + biquini), *portunyol* (portuguès + espanyol), *spanglish* (Spanish + English).

b) Coincidència parcial (per derivació o variant)

Es consideren casos de coincidència parcial quan en l'altra llengua es documenta un mateix acrònim, és a dir, format pels mateixos components, però no formats exactament pels mateixos fragments de cada mot. També hem inclòs en aquest apartat aquells casos en què en l'altra llengua es documenta una forma derivada del mateix acrònim. Només trobem quatre casos per llengua que es puguin incloure en aquest apartat: en català tenim *aparthotel* a part de *apartahotel*, aquest últim mot també documentat en castellà; si en català tenim *boliburgesia*, en castellà trobem la forma adjectiva *boliburgués -esa*; del català *docusèrie*, documentem l'adjectiu *docu-serial* en castellà; i, finalment, a més de *glocal*, en castellà també hi ha el substantiu *glocalización*.

Encara que la forma no coincideixi, es podrien considerar casos de coincidència perquè comparteixen la mateixa arrel i, com els exemples de l'apartat anterior, es tracta de neologismes denominatius.

c) No coincidència

La majoria d'acrònims no coincideixen en català i castellà (67/84). Si en els casos de coincidència hem afirmat que la gran majoria eren denominatius, en l'apartat de no coincidència succeeix el contrari: la major part dels neologismes considerats expressius o estilístics del nostre corpus inicial es troben en aquest apartat. Aquests neologismes es caracteritzen perquè més que denominar la realitat, la seva finalitat és cridar l'atenció del lector o oient, o mostrar una visió pròpia de l'autor del neologisme, com ara *anecdopolítica* (política + anecdòtica), *estranyable* (estrany + entranyable), *frikipèdia* (friki + Viquipèdia), *lingüinfanticidi* (infanticidi + lingüístic), *metroemocional* (metrosexual + emocional), *pensícula* (pel·lícula + pensament), *pintautor* (pintor + autor) o *vodkaeducte* (aqüeducte + vodka). En aquests casos és menys probable que coincideixin els neologismes entre llengües perquè bona part d'aquest tipus de produccions no acostumen a tenir

un alt grau de difusió i, per tant, no s'acaben incorporant a la llengua, sinó que són efímeres.

6.4. LES SIGLACIONS

A l'inici d'aquest capítol hem esmentat els diferents processos de formació de paraules que l'Observatori de Neologia considera fenòmens de truncació. I també hi hem vist que la siglació, que abordem a continuació, és el procés de truncació menys productiu, perquè només representa un 0,55 % del total de neologismes de l'Observatori.

6.4.1. *Introducció i delimitació*

Cedé, pin, pime i tedeté són alguns dels neologismes formats per siglació que podem trobar en el català actual. De fet, la llengua recorre sovint a aquest tipus de recurs per formar paraules noves,⁵⁰ però l'Observatori de Neologia només recull els neologismes formats per les lletres corresponents a una sigla quan aquesta sigla ha perdut alguna de les seves característiques i s'ha lexicalitzat: s'escriu en minúscula, s'usa amb flexió de nombre o gènere o té un sentit diferent del sentit original. En qualsevol cas, el neologisme ja ha de ser un nom comú i, doncs, l'Observatori tampoc no recull les sigles de noms propis, tan habituals avui dia. Per tot això, el nombre de neologismes formats per siglació recollits a l'Observatori és molt baix; en el període 2000-2009 hem obtingut un total de quaranta-un neologismes diferents.

6.4.2. *Anàlisi de casos*

A continuació descriurem aquests neologismes des de tres perspectives diferents: en primer lloc ens fixarem en els diferents tipus de sigles segons la seva formació, en segon lloc n'analitzarem la freqüència d'aparició i, finalment, el tipus de camps temàtics de què provenen.

6.4.2.1. *Tipus de sigles*

En aquest conjunt reduït d'exemples, trobem diferents tipus de siglacions: inicials d'un sintagma, sigla llegida i sigla alfanumèrica. El grup més nombrós (71 % del total de siglacions neològiques analitzades) correspon a les inicials d'un

50. Vegeu Giraldo (2008) per a un estudi de les sigles en els llenguatges d'especialitat del genoma humà i el medi ambient.

sintagma. De vegades, aquest sintagma és un terme en català, però d'altres és directament un terme anglès. Així, per exemple, *ero* es refereix a l'*expedient de regulació d'ocupació*, *opv* es refereix a l'*oferta pública de venda* i *uvi* a la *unitat de vigilància intensiva*. I, en canvi, *ebitda* es refereix a l'*earning before interest, tax, depreciation and amortization*; *gif* al *graphics interchange format*, i *pin* al *personal identification number*.

Tot i que hem dit que en aquest primer grup la siglació es correspon amb les inicials d'un sintagma, trobem casos que presenten alguna particularitat respecte d'aquest criteri. De vegades no és la inicial sinó dues lletres, sense tenir la forma d'un acrònim: *trade* es refereix a *treballador autònom dependent*, *pirmi* a *prestació individual de renda mínima* i *sicav* a *societats d'inversió de capital variable*. D'altres vegades, el terme desenvolupat és un mot compost o una juxtaposició de noms: *glbt* fa referència a *gai, lesbiana, bisexual i transsexual*; *btt* a *bicicleta tot terreny*, i *dj* a *discjòquei*.

En un segon grup, consistent en l'escriptura de la primera lletra llegida dels components d'un sintagma, hi trobem un 22 % dels neologismes formats per siglació. Són casos com *oenagé* (lectura de ONG, del terme *organització no governamental*), *emapetrès* (lectura de la sigla MP3, del terme *MPEG Audio Layer III*) o *tegevé* (lectura de TGV, del terme *tren de gran velocitat*). Algunes vegades coexisteixen les dues maneres de formar el neologisme per siglació (la sigla llegida i no llegida), com en el cas de *cd* i *cedé*.

Finalment, i amb caràcter residual (7 %), trobem un darrer grup amb siglacions menys prototípiques, en les quals intervenen caràcters numèrics. Són els neologismes *3D* (de *tres dimensions*), *2D* (de *dues dimensions*) i *mp3* (de *MPEG Audio Layer III*).

6.4.2.2. Freqüència d'aparició

Tots els neologismes per siglació recollits a l'Observatori de Neologia són unitats presents a la llengua i, encara que amb diferents graus de consolidació, els podem documentar àmpliament a Internet amb buscadors com Google, però aquí ens referirem només a la freqüència d'aparició d'aquests neologismes dins de l'Observatori.

Com s'ha comentat en la introducció d'aquest volum, el percentatge de neologismes amb la freqüència mínima d'una ocurrència puja a més del 80 % en el total de neologismes. En canvi, en el petit conjunt de neologismes format per les siglacions, aquest percentatge baixa fins al 60 %, i això ens permet afirmar que els neologismes per siglació es desvien del comportament de la resta de neologismes pel fet de ser més freqüents. Tampoc no és un resultat que ens hagi d'estranyar: les siglacions no tenen la transparència semàntica d'altres unitats i, doncs, és normal

que només s'utilitzin quan hi ha la garantia de comprensió que dona la freqüència d'ús.

Les unitats més freqüents són, de més a menys freqüents: *pime*, *oenagé*, *opa*, *cedé* i *dj*. En un segon nivell de freqüència tenim unitats com *devedé*, *geo*, *ero*, *trade* i *abc*. La majoria d'exemples amb freqüència mínima són realment més opacs o desconeguts per al públic en general: *bcm* (*bilion cube metre*), *zepa* (*zones d'especial protecció de les aus*), *mpb* (*música popular brasilera*), *suv* (*sport utility vehicle*).

6.4.2.3. Anàlisi temàtica

Gairebé un terç dels neologismes per siglació tenen a veure amb el camp de la televisió i les noves tecnologies: *cd*, *cedé*, *cederom*, *devedé*, *emapetrès*, *gif*, *mp3*, *pin*, *sms*, *tedeté*, *2D*, *3D*.

- Detinguts 37 membres d'una banda que hauria col·locat en un mes al mercat català més de cent mil **cedés** falsificats. [AV, 09/07/2002]
- Fa molts anys, quan no existien els **emapetrès** i la música s'emmagatzemava en una cosa anomenada vinil que s'escoltava en un tocadiscos. [AV, 28/02/2008]

El segon lloc per ordre temàtic, l'ocupen els neologismes sobre aspectes d'economia: *ebitda*, *ero*, *opa*, *opv*, *pime*, *pirmi*, *sicav*, *trade*. I el tercer lloc, els neologismes relacionats amb la música: *dj*, *d'n'b*, *epé*, *r'n'b*. Més enllà d'aquests tres camps temàtics, la resta de neologismes són exemples escadussers de medicina, societat, esports, política, física, automoció, etc.

- El titular del jutjat d'instrucció número 4 de Barcelona ha dictat una interlocutòria en què rebutja la petició dels denunciants de desallotjar els okupes encara que sigui recurrent als **geos**, i acorda que les diligències siguin remeses al fiscal i a la resta de les parts perquè formulin els seus escrits d'acusació i defensa. [AV, 21/06/2002]
- Hi ha una espècie d'ovnis, en diuen **ovsis**, perquè sí són identificats. [R1, 11/09/2007]
- No trob, per tant, gaire adequat que es critiqui contundentment un avanç, des d'**oenagés** diverses, i, en canvi, es deixi exempt de tota crítica l'immobilisme més absolut que practiquen altres estats. [AV, 01/07/2005]

6.4.3. Aspectes contrastius

En aquest apartat centrarem l'atenció en els possibles contrastos que puguin oferir els neologismes formats per siglació segons el tipus de text en què s'han

documentat i segons la semblança que pugui haver-hi amb el castellà, sempre sense perdre de vista que ens estem referint a un conjunt de només quaranta-un neologismes formats per siglació.

6.4.3.1. Contrast entre tipus de text

La gran majoria dels neologismes analitzats (concretament les tres quartes parts) procedeixen únicament de textos de premsa. Això no ens ha d'estranyar perquè, de fet, el buidatge de textos de premsa és molt superior al buidatge de textos de revistes i de textos orals. Si ens fixem en les unitats més freqüents, que són les que hipotèticament podrien haver aparegut en tots els tipus de textos, observem que només els neologismes *pime* i *dj* apareixen també en textos de revistes. La resta de neologismes més freqüents (*oenagé*, *opa*, *cedé*, *devedé*, *geo*, *ero*, *glbt*, *trade* i *abc*) només apareixen en textos de premsa. Aquest fet necessàriament té a veure amb la temàtica de les revistes analitzades, que s'allunya de les temàtiques de la premsa i que probablement no ha cobert els camps temàtics amb més presència de siglacions. En canvi, trobem neologismes menys freqüents que només es documenten en textos de revistes: *btt*, *pin*, *r'n'b*, *2D*. L'escassetat d'exemples, però, no ens permet d'extreure'n tendències ni conclusions.

En els textos orals hi ha una presència baixíssima de neologismes per siglació i, a més, és difícil determinar quina hauria de ser la representació escrita, precisament pel fet de ser llengua oral. Només s'han documentat els neologismes *sms* i *3D*, que representem gràficament d'aquesta manera perquè és la que trobem en els textos escrits.

6.4.3.2. Contrast amb el castellà

La coincidència dels neologismes formats per siglació en català i en castellà és molt elevada: *abc*, *bcm*, *cd*, *cedé*, *devedé* (*deuvedé*), *dj*, *ebitda*, *ep/EP*, *epé*, *geo*, *grapo*, *mp3*, *opa*, *pc/PC*, *pyme-pime*, *r'nrb*, *sicav*, *sms* són unitats que documentem per a totes dues llengües i, de fet, si tinguéssim en compte un període de temps més llarg o prenguéssim Internet com a corpus d'anàlisi, veuríem que la coincidència és pràcticament total.

Aquesta coincidència s'explica perquè la siglació és un recurs poc freqüent per formar paraules noves, però s'hi formen unitats que s'estabilitzen en l'ús i que tenen un caràcter marcadament denominatiu, normalment del camp de la televisió, les noves tecnologies, l'economia i la música moderna, tots ells camps molt globalitzats.

6.5. CONCLUSIONS

L'anàlisi de l'abreviació, l'acronímia i la siglació mostra com, malgrat que són bastant menys freqüents que altres procediments de formació de paraules, els parlants hi recorren per crear paraules noves que, si bé no sempre cobreixen necessitats denominatives, sí que tenen, si més no l'abreviació i l'acronímia, una força connotativa superior a altres processos.

Pel que fa a les abreviacions, cal destacar que les abreviacions fonològiques tenen un efecte col·loquialitzador i expressiu molt superior a les sintagmàtiques, les quals, sovint, són més aviat un recurs estilístic discursiu que no pas una forma realment nova. En les abreviacions fonològiques, a més, s'observa una certa dependència dels patrons estructurals i fonètics del castellà (Cabrè Monné, 2002), fet que probablement afavoreix que la coincidència entre les dues llengües sigui relativament alta.

Quant als acrònims, tot i que és un fenomen relativament nou tant en català com en castellà (Casado Velarde, 1985), cal dir que presenten una coincidència baixa, que no supera el 20 % de formes, i que és un procés que els parlants perceben com a més neològic (Sablayrolles, 2003), probablement perquè les seves estructures transgredeixen amb freqüència les regles previsibles de formació de paraules.

Per la seva banda, la siglació apareix com el recurs menys freqüent, però les paraules que s'hi construeixen s'estabilitzen amb facilitat en la llengua, probablement perquè majoritàriament són unitats molt globalitzades.

Les dades d'aquests tres processos coincideixen amb la resta de neologismes formats per mitjà d'altres procediments en el fet de tenir un nombre elevat d'hàpaxs, però en general hem observat una tendència en les truncacions a formar unitats lleugerament més estabilitzades a la llengua que en altres processos de formació. Creiem que aquests processos mereixen una atenció i un lloc més destacat en els estudis descriptius de formació de paraules.

7. La neologia per conversió sintàctica i per lexicalització

ELISENDA BERNAL I M. TERESA CABRÉ

7.1. INTRODUCCIÓ I OBJECTIUS

Com és sabut, la llengua disposa de processos de formació de paraules que es poden classificar segons si es tracta de processos formals, funcionals o semàntics (Cabré, 1994). En aquest capítol ens centrem en els processos funcionals, la conversió⁵¹ i la lexicalització, que es caracteritzen perquè creen paraules noves sense l'addició d'afixos. Concretament, la conversió consisteix a crear una paraula d'una categoria gramatical diferent afegint o traient la flexió pròpia de la paraula de la qual prové, com a *fumar* (verb format a partir del substantiu *fum*), *sadollar* (verb format a partir de l'adjectiu *sadoll -a*) o *rebuig* (substantiu format a partir del verb *rebutjar*).

Per la seva banda, la lexicalització consisteix en la fixació d'una forma flexiva (normalment d'un verb) com una paraula nova, com es pot veure en *deures* (d'infinitiu a substantiu masculí plural), *caient* (de gerundi a substantiu masculí singular) o *batuda* (de participi a substantiu femení singular).

Si bé es tracta de dos processos diferents, sovint, com veurem, estan estretament lligats, tal com es recull a la *Gramàtica de la llengua catalana* provisional de l'Institut d'Estudis Catalans (2002), que tracta de tots dos processos sota el mateix epígraf de la conversió (§ III.3):

51. La conversió és un dels processos que suscita més discussió teòrica, tal com demostra la diversitat de noms que rep, segons els autors i els enfocaments que es prenen: *habilitació*, *hipòstasi*, *derivació regressiva*, *derivació immediata*, *derivació zero*. Així mateix, hi ha autors que classifiquen les terminacions *-ar* i *-ir* com a sufixos verbalitzadors, sia des del punt de vista de la gramàtica tradicional (Marvà, 1968), sia des d'anàlisis més teòriques (Mascaró, 1986; Varela, 1990). Consulteu Rull (1998), Pena (1999) i Almela (1999), entre d'altres, per a una revisió més exhaustiva d'aquest procés de formació de paraules.

No podem parlar de *conversió morfològica*, sinó de *lexicalització* de determinats usos sintàctics, davant les formes no personals del verb que esdevenen noms o, amb menys freqüència, adjectius. El caràcter no personal, i no temporal, d'aquestes formes fa que puguin assolir fàcilment funcions nominals —en el cas de l'infinitiu i, no tant, del participi i el gerundi— i funcions predicatives —en el cas del gerundi i el participi—, i que a causa d'una progressiva convencionalització d'aquests usos, es converteixin en veritables noms o adjectius. Aquest és el cas, per exemple, de noms com ara (*el*) *beure*, (*l'*)*esmorzar*, (*el*) *menjar*; (*una*) *abraçada*, (*una*) *correguda*, (*l'*)*escalivada*, (*la*) *fallida*, (*una*) *sua-da*; (*el*) *descosit*, (*el*) *rebut*, (*el*) *reservat*, (*el*) *rostit*; (*l'*)*aprenenta*, (*el*) *caient*, (*el*) *comerciant*, (*el*) *manifestant*, (*el*) *muntant*, (*el*) *servent*; etc. Els participis presents i els participis passats també es poden lexicalitzar com a adjectius: *amargant*, *exigent*, *pudent*, *sortint*, *sufocant*, *tibant*; *bullit*, *estret*, *farcit*, *tort*. Molt rarament, es poden trobar altres formes flexionades lexicalitzades, com ara els noms *pagaré* o *passí*.

En el context de l'Observatori de Neologia, cal tenir en compte que no es recullen totes les formes que d'entrada es podrien considerar formades per lexicalització, sinó només les que són fruit pròpiament d'un procés de conversió i les lexicalitzacions nominals. Es deixen de banda, doncs, tres casos, com s'expressa en els criteris següents (Observatori de Neologia, 2004a, p. 17):

— Els adjectius que provenen d'un participi o d'un gerundi d'un verb documentat en el corpus d'exclusió, ja que es considera que queden recollits en el paradigma verbal corresponent. Així, no es recullen *il·lusionat* o *motivant*, perquè els verbs *il·lusionar* i *motivar* apareixen repertoriats als diccionaris.

— Els adjectius que provenen d'un participi o d'un gerundi d'un verb que és, al seu torn, neològic, es lematitzen sota la forma verbal i es classifiquen segons el procés de formació que els ha generat. D'aquesta manera, l'adjectiu *redireccionat* queda recollit a *redireccionar*, verb neològic format per prefixació.

— Els adjectius complexos morfològicament que tenen com a base un participi verbal documentat com a adjectiu en el corpus d'exclusió es tracten d'acord amb el procés que els ha generat, de manera que *precuinat -ada* o *sobreendeutat -ada* es classifiquen com a neologismes formats per prefixació, perquè *cuinat -ada* i *endeutat -ada* ja estan documentats com a adjectius i a més no es pot afirmar categòricament que provinguin dels verbs ^{2a}*precuinar* o ^{2a}*sobreendeutar*, respectivament.

En els apartats següents presentem les dades quantitatives dels dos processos corresponents al període seleccionat comprès entre 2007 i 2009 (apartat 7.2) i n'analitzem els casos més rellevants (apartat 7.3).

7.2. DESCRIPCIÓ GENERAL

La conversió i la lexicalització són processos quantitativament menors en relació amb els mecanismes formals que donen lloc a paraules noves, com es desprèn de les dades següents: el total de neologismes recollits durant el període 2007-2009 és de 6.925; d'aquests només un 2,38 % correspon als fenòmens relacionats amb la conversió en sentit general. I dins d'aquest percentatge un 0,56 % correspon a lexicalitzacions de formes no personals del verb i un 1,82 % a casos de conversió lèxica pròpiament dita juntament amb els casos d'usos puntuals no lexicalitzats d'una unitat d'una categoria com si fos d'una altra.

L'anàlisi de les dades específiques de la conversió i la lexicalització dona els resultats que es mostren en les dues taules següents:⁵²

TAULA 25
Neologismes en català formats per conversió

	<i>Nombre</i>	<i>Percentatge (%)</i>
N → A	18	16,98
A → N	51	48,11
N → V	32	30,19
V → N	2	1,90
Altres	3	2,82
Total	106	100

TAULA 26
Neologismes en català formats per lexicalització

	<i>Nombre</i>	<i>Percentatge (%)</i>
Participi de passat masculí → N	20	68,97
Participi de passat femení → N	3	10,34
Gerundi → N	6	20,69
Total	29	100

En l'apartat següent, presentem una anàlisi detallada dels casos més significatius, agrupats en quatre blocs: en el primer, es descriuen les dades de les conversions no-

52. Només hem tingut en compte les dades del subcorpus de neologia escrita: en les dades del subcorpus de neologismes procedents de revistes no hi ha neologismes diferents (conversió); en les de neologia oral, només hi ha tres exemples nous, substantius masculins procedents de participis de passat (*convocat*, *investigat* i *liderat*).

minals, que són les més freqüents i nombroses; en el segon, els casos que podem situar a la frontera entre la conversió i la composició; en el tercer, els neologismes que se situen en el llinar de la conversió i la truncació; finalment, en el quart, ens ocupem de les conversions i les lexicalitzacions que es poden considerar variants redundants.

7.3. ANÀLISI DE CASOS

7.3.1. *La conversió de categories nominals*

Com es desprèn de la taula 25, els casos de conversió d'adjectiu a nom són els més freqüents. Tant Observatori de Neologia (2004a) com Freixa, Montané i Ramis (2009) els expliquen com a resultat d'un procés de reducció d'un sintagma. La unitat sense reducció acostuma a ser una unitat lèxica substantiva del tipus N + A, i el neologisme, una variant denominativa resultat d'una reducció de la base del sintagma de la forma [N +] A, en què el substantiu desapareix. L'adjectiu, a causa d'aquest procés de reducció, es nominalitza:⁵³

- Aquestes joves promeses consideren que la música està infravalorada dins de l'actual panorama cultural i critiquen que les **discogràfiques** els tractin com si fossin productes. [PC, 05/03/2007]
- ICV dissol la **intercomarcal** de l'Ebre i crea una plataforma crítica. [AV, 21/05/2008]
- Tan sols ho va comunicar dissabte abans del consell nacional a la **permanent** democristiana, que reuneix els seus col·laboradors més directes. [AV, 17/09/2007]

Aquesta reducció de sintagmes complexos s'observa també en plural, com veiem en el cas de *autonòmiques*, *espanyoles* i *presidencials*, només, però, dins l'àmbit polític, referit a tipus d'eleccions:

- Uns sondejos que, segons va assegurar, els donen una victòria sobre el PSOE si les **espanyoles** es fessin avui. [AV, 12/03/2009]
- La més que discreta actitud de les diferents candidatures a l'hora de comunicar idees i programes a peu de carrer contrasta amb la combativitat d'anteriors convocatòries electorals pel Congrés. I no diguem en comparació a les **autonòmiques** i municipals. [DT, 07/03/2008]
- Si fos així, se situaria per defecte en la batalla per la candidatura socialista a les **presidencials** del 2012. [AV, 13/09/2007]

53. En la *Gramàtica de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans (2002), aquest fenomen s'explica com un procés d'elisió en usos sintagmàtics: una (màquina) aspiradora, un (medicament) tranquil·litzant; una camisa (de color de) rosa, uns pantalons (de color) safrà.

Passa el mateix amb els casos de lexicalitzacions de formes flexives verbals (participis i gerundis), en què el seu valor adjectiu passa a comportar-se com un substantiu en alguns contextos:

- També ell ha tingut alguna cosa a veure en la participació de Lilly Allen, una de les seves **protegides**, a qui es pot escoltar al primer single, «Never Miss a Beat», i a «Always Happen Like That». [LV, 23/01/2009]
- El judici de l'11 M va deixar enrere ahir la fase de declaració dels presumptes autors materials i va escoltar els tres primers **imputats** com a col·laboradors. [PC, 21/02/2007]
- Però aquest avantatge sobre el segon **classificat**, el Likud de Benjamin, era de només un punt percentual. [AV, 11/02/2009]
- Si la vaga prospera, la intenció dels **convocats** és fer una aturada d'una hora tres cops al dia, coincidint amb els tres principals informatius de Catalunya Ràdio. [AV, 21/02/2008]

En general, doncs, podríem considerar que les conversions d'adjectiu a nom, de nom a adjectiu i les lexicalitzacions de formes flexives d'un verb són neologismes «accidentals», provocats pel context sintàctic en què apareixen i no pas per cap necessitat denominativa concreta. No obstant això, observem alguns casos en què s'entreveu un grau de lexicalització més gran quant al significat, cosa que els faria tenir un grau de neologicitat més alt (Estopà, 2009b) i, probablement, també una estabilitat superior dins la llengua. En efecte, tant en els casos de conversions (sis primers exemples) com en els de lexicalitzacions (dos últims exemples) s'hi detecta un canvi semàntic respecte de la paraula de la qual provenen:

- Després d'una **matinal** de cine infantil, tocava triar on fer la parada pertinent per menjar i recuperar forces. [PC, 05/10/2009]
- Dir Fashion incorpora la seva nova línia de **bàsics**. [VF, 01/09/2008]
- Un horitzó llunyà però ja ben instal·lat en l'**imaginari** d'una formació desorientada i òrfena de líders. [AV, 13/09/2007]
- Els **populars** van decidir després de perdre les eleccions instal·lar la legislatura en l'anomalia i la crispació. [AV, 06/06/2007]
- El rus Marat Safin, campió de l'any 2000, va ser eliminat per l'italià Simone Bolelli, procedent de la **prèvia** i jugador 103è del món. [PC, 25/04/2007]
- Coincidint amb la visita de Bush, un milicià palestí i dos **civils** (un home i una dona) van morir ahir en un atac aeri israelià prop d'un edifici residencial de Beit Hanoun, al nord de Gaza. [AV, 10/01/2008]
- Els agents esperen que el **visionat** porti pistes definitives sobre l'autor o autors, perquè una de les pintades és realitzada just sota una de les càmeres. [AV, 03/01/2007]
- Un **autorentat** de Badalona perd el 70 % de clients pel tall del carrer a causa de les obres de la L2 i pot tancar el negoci. [AV, 01/12/2007]

Així, observem que en els primers exemples, *matinal* designa un passi cinematogràfic concret; *bàsic*, un tipus de peça de roba; *imaginari*, el conjunt d'idees compartides per un col·lectiu; *populars*, els membres d'un partit polític; *prèvia*, la fase d'un esdeveniment esportiu, i *civil*, una persona no militar. I en els últims exemples, *visionat* és l'acció de veure imatges professionalment, mentre que *auto-rentat* designa un establiment.

7.3.2. *Els casos apositius fronterers*

Dins dels casos de conversió de substantiu a adjectiu, n'hi ha quatre que són particularment interessants. Es tracta dels casos de substantius usats en aposició *estrella*, *filla*, *insígnia* i *mare*:

- El canceller austríac, el socialdemòcrata Alfred Gusenbauer, que havia fet de la rebaixa de l'edat de vot una de les promeses **estrella** de la campanya electoral, es va felicitar per l'aprovació parlamentària del projecte. [AV, 06/06/2007]
- A la Biblioteca Jaume Fuster es presenta una exposició **filla** d'aquest projecte que, a base d'il·lustracions naïf i colors purs, ens acosta a Àfrica i Mèxic. [BTX, 01/04/2007]
- Després d'una espectacular gira europea, Cirque du Soleil torna a Barcelona per presentar-nos novament *Quidam*, un dels seus espectacles **insígnia**, una producció en què intervenen més de cinquanta artistes de diferents nacionalitats. [TEA, 01/09/2008]
- I és que, a diferència d'altres muntatges, no estem davant d'un musical *franquícia* amb normes marcades des de la producció **mare**. [TEA, 01/09/2008]

A Bernal (2012b) hem tractat aquests casos com a compostos N + N, en què el nom en aposició destaca o intensifica alguna de les propietats del primer substantiu, per mitjà de noms recurrents com ara *estrella*, *clau*, *model*, *membre*, *marc*, etc.:

{estat / país} membre
 {jutge / client / pla / oferta / jugador} estrella
 {problema / paraula / dona / decisió} clau
 {visita / viatge} llampec

Com a compostos, tenen un comportament anòmal a l'hora de formar-ne el plural, ja que s'allunyen de la regla general que els compostos (amb l'excepció dels compostos sintagmàtics) només pluralitzen el segon element, com a *malnom* - *malnoms* / **malsnoms*. Aquests casos, però, tendeixen a pluralitzar només el primer element, que és el nucli, tal com veiem en els exemples següents:

- El canceller austríac, el socialdemòcrata Alfred Gusenbauer, que havia fet de la rebaixa de l'edat de vot una de les promeses **estrella** de la campanya electoral, es va felicitar per l'aprovació parlamentària del projecte. [AV, 06/06/2007]
- Hereu va considerar les declaracions inoportunes i electoralistes a l'estar vinculades amb la desaparició de les corrides de toros de Barcelona, un dels temes **estrella** de l'agenda ideològica del regidor republicà. [PC, 01/03/2007]

El que és cert és que l'ús entre els parlants no és tan clar i s'observen vacil·lacions a l'hora de pluralitzar aquesta mena de compostos. Una cerca no exhaustiva a Internet l'agost de 2011 ens mostra com és possible trobar les dues possibilitats, tot i que la tendència general és que s'obtenen més resultats amb el plural només del primer element, tal com mostra la taula 27.

Tot i que els resultats amb el plural en els dos elements del compost són més reduïts (amb l'excepció de *estats membres*), és una mostra de com aquests casos generen dubtes, fins i tot en pàgines de centres i institucions de prestigi. De fet, trobem les dues formes en documents procedents de la mateixa pàgina (els dos plurals de *cèl·lula mare* o *estat membre*, per exemple, apareixen en l'entrada corresponent de la Viquipèdia). Cal afegir que, en el cas de *clau*, l'ús adjectiu invariable del qual queda recollit en els diccionaris, el fet que s'apliqui a molts altres substantius afavoreix que els parlants el pluralitzin com qualsevol altre adjectiu, i l'acosti més, doncs, als efectes d'una conversió sintàctica.⁵⁴

7.3.3. *Conversions al límit: entre la conversió sintàctica i la truncació*

Hi ha tres casos de conversió força atípics que es troben a cavall entre la conversió i la truncació. Es tracta de les formes prefixades usades autònomament com a adjectius.⁵⁵ Aquestes construccions transgredeixen aparentment la restricció de l'input de la base de la conversió, que ha de ser una categoria lèxica major:

- Les dades **macro** només resisteixen a Alemanya. [AV, 31/08/2010]
- Són, sens dubte, les millors marques i les més cares, Mercedes suavisssims amb vidres fumats que oculten celebritats agonitzants, Ferraris de tèrbola mirada **narco**. [PC, 26/09/2009]

54. Aquesta vacil·lació a l'hora de formar el plural s'estén, com recollim a Bernal (2012b), als casos de compostos soldats ortogràficament, com *capgròs*, *figaflor* o *pellroja*, que, tot i que l'únic plural normatiu és *capgrossos*, *figaflors* i *pellroges*, respectivament, molts parlants en pluralitzen els dos elements perquè perden la consciència de la composició i fan el plural com si fossin sintagmes lliures (*capsgrossos*, *figuesflors*, *pellsgroges*). Gràcia (2002) relaciona el grau de lexicalització del compost amb la pluralització: com més es lexicalitza el compost, més tendència hi ha a fer la flexió nominal al final.

55. A Observatori de Neologia (2004b) també se'n van recollir exemples: *crono_N* 'cronòmetre', *anti_A* 'que manifesta oposició', *isme_N* 'tendència' i *afro_A* 'africà'.

TAULA 27
Plurals dels noms en aposició

	<i>Total</i>	<i>Pàgines en què apareixen</i>
<i>cèl·lules mare</i>	360.000	Institut de Recerca Biomèdica de Barcelona, Observatori de Drets Sexuals i Reproductius, Hospital Clínic, etc.
<i>cèl·lules mares</i>	12.100	<i>Diccionari enciclopèdic de medicina</i> (Enciclopèdia Catalana), Europa Press, Televisió de Catalunya, Fundació Dexeus, etc.
<i>paraules clau</i>	6.940.000	Edu365, Consorci de Biblioteques Universitàries de Catalunya, Lletra (Universitat Oberta de Catalunya), etc.
<i>paraules claus</i>	518.000	Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació (Universitat de Barcelona), <i>Diccionari de paraules claus</i> (Generalitat de Catalunya), <i>Treballs de la Societat Catalana de Geografia</i> (Institut d'Estudis Catalans), etc.
<i>estats membre</i>	48.500	Viquipèdia, Fundació per la Pau, Europa Press, <i>Regió 7</i> , etc.
<i>estats membres</i>	515.000	Viquipèdia, Generalitat de Catalunya, Unió Europea, Consell d'Europa, etc.

- A Tomas Netopil se li van escapar en alguna ocasió els cantants i l'orquestra, i si la mirada més **micro** que **macro** va contribuir a certa desordre en els finals d'acte [...]. [AV, 04/03/2009]

En els exemples anteriors, els dos primers es podrien considerar també truncacions dels adjectius *macroeconòmiques* i *narcotraficant*, que donen un to més informal al text, però en el tercer exemple, en canvi, es pot observar que les dues formes prefixades, que apareixen aïllades per tal d'evitar una frase estilísticament carregada (com podria ser «més la micromirada que no pas la macromirada»), recuperen, d'aquesta manera, el seu valor lèxic original de 'petit' i 'gran', respectivament, i evidencien la relació atributiva que s'estableix en el compost culte (Bernal, 2012b), ja que el valor adjectiu no es pot deduir del compost, que és un substantiu.

7.3.4. *Neologismes redundants*

Dins dels verbs formats per conversió, en destaca un subgrup que podem anomenar *redundants*, per tal com creen una parella sinònima quant al significat amb verbs ja documentats. És el que succeeix amb verbs com *decepcionar*, *reflexar*, *col·lisionar*, *explosionar*, *dirigir*, *ofertar* o *tensionar*, paral·lels a *decebre*, *reflectir*, *col·lidir*, *explotar*, *dirigir*, *oferir* i *tensar*, respectivament, tal com podem veure en els exemples següents:

- Jo estic al Brasil i segueixo aquesta sèrie, he de dir que l'últim episodi em **va decepcionar**. [AV, 01/10/2007]

- Però l'objectiu de l'exposició no només és el de mostrar aquestes parelles, sinó també **reflexar** una altra relació singular: la que es va establir entre la fotografia i el cinema. [AV, 02/07/2009]
- Al quilòmetre 7,5 ha sortit de la via i **ha col·lisionat** contra un mur, xoc que ha causat la mort dels dos ocupants del davant. [PC, 12/01/2009]
- Els Mossos fan **explosionar** un artefacte simulat en un Inem del passeig de Valldaura. [PC, 22/10/2009]
- Lloret està preparant un pla estratègic per **direccionar** el turisme, i el diagnòstic previ ha estat presentat aquesta setmana a una trentena de representants del sector. [AV, 05/12/2009]
- Les companyies aèries de baix cost se les han de pensar totes per aconseguir la màxima rendibilitat dels seus avions i tripulacions i poder **ofertar** així els preus més baixos pels trajectes que cobreixen. [AV, 02/11/2007]
- Continua Pep Guardiola en aquesta línia de motivar i de **tensionar** els seus jugadors de cara a partits que a priori poden semblar més fàcils. [R1, 02/10/2009]

El motiu de la creació d'aquests verbs redundants s'ha de buscar en la pèrdua de motivació derivativa de la base respecte del verb original. En tots els casos els verbs estan formats a partir dels substantius deverbals:

decebre	>	decepció	>	decepcionar
reflectir	>	reflex	>	reflexar
col·lidir	>	col·lisió	>	col·lisionar
explotar	>	explosió	>	explosionar
dirigir	>	direcció	>	direccionar
oferir	>	oferta	>	ofertar
tensar	>	tensió	>	tensionar

El fet que la relació entre el verb original i el substantiu deverbal no mantinguin una relació derivativa evident, sinó que està motivada etimològicament, fa que els parlants creïn el verb morfològicament regular, afavorit, en alguns casos, per la confluència del verb en castellà, tot i que cal assenyalar que en castellà *direccionar*, *explosionar*, *ofertar* i *tensionar* són també redundants. Tanmateix, també hi ha casos en què es dona una especialització del significat que fa que s'allunyin i es diferenciïn del significat original, tal com ocorre amb el verb *ficcionar* 'crear una història de ficció', format sobre el substantiu deverbal *ficció*, derivat de *fingir* 'simular com a real':⁵⁶

56. A Bernal (2007) vam recollir també els verbs *compostar*, derivat de *compost*, però sense relació ja amb *compondre*, o *contraofertar*, de *contraoferta*, sense relació amb *oferir*, tal com es pot veure en els contextos següents: a) «La recuperació de les escombraries i la neteja del barri: separen els materials útils i **composten** la matèria orgànica. [ET, 25/09/1995]», b) «Cap de les dues opcions no satisfia els

- Per què tenim tanta por de **ficcionar** certes figures de la nostra història? [AV, 01/10/2009]

En un altre sentit, trobem també dos casos de substantius neològics redundants, com són el cas de *remat* i *subministre*, quan ja tenim documentats, amb el mateix significat, els noms *rematada* i *subministrament*:

- Fernando, amb un xut creuat, i Navas, en un **remat** que va desviar Juanito, van tenir les últimes ocasions de la primera meitat. [PC, 01/03/2007]
- La ciutat de Gaza ha quedat a les fosques després que l'única central elèctrica de la franja s'hagi vist obligada a interrompre el seu **subministre**. [AV, 21/01/2008]

Sobre aquests exemples plana, certament, l'ombra del calc dels substantius corresponents en castellà *remate* i *suministro* (Rull, 2004), però també és cert que es tracta de substantius ben formats: en la formació de substantius a partir de verbs per mitjà de la conversió, no es pot predir si serà femení o masculí, però les marques que prenen són les previsibles (Institut d'Estudis Catalans, 2002, p. 320-321):

Els noms formats a partir de verbs, al seu torn, prenen la marca *-a* si són femenins (*esmena, pesca, prova, tria*); si són masculins, generalment es redueixen al radical (*adob, clam, guany, oblit*), però en alguns casos prenen la marca *-o* (*cobro, esbarjo, esguerro*) o la vocal de suport *-e* (*compte, dubte, eixample, xiscle*).

Un cas similar és el de la lexicalització com a substantiu del participi de passat *liderat* que apareix en el context següent, creació neològica redundant perquè ja existeix la forma documentada *lideratge*:

- També Pellegrini té la intenció de sumar amb el seu equip la quarta victòria consecutiva i mantenir de passada el **liderat**. [PC, 23/03/2009]

És probable que *liderat* s'usi per la influència de l'equivalent en castellà *liderato*, però, com recull Badia (1991), recórrer a la lexicalització de participis «és un procediment propi i característic de la llengua catalana per crear noms postverbals d'acció». Tanmateix, és un recurs que es critica molt des d'una perspectiva prescriptivista (Marquet, 1984; Rull, 2004).

organitzadors de la Volta, que **van contraofertar** seguir al juny, però la coincidència amb la Volta a Suïssa i la Dauphiné Liberé, va suposar la negativa de l'UCI. [AV, 05/05/2004].

7.3.5. Vitalitat interna i autonomia: contrast amb els neologismes castellans

En castellà, les dades per al mateix període són encara més exigües per permetre fer una comparació concloent: s'han detectat deu casos de conversió (taula 28) i vint-i-tres de lexicalització (taula 29):

TAULA 28
Neologismes en castellà formats per conversió

	<i>Nombre</i>	<i>Percentatge (%)</i>
N → A	5	50
A → N	5	50
Total	10	100

TAULA 29
Neologismes en castellà formats per lexicalització

	<i>Nombre</i>	<i>Percentatge (%)</i>
Participi de passat masculí → N	22	95,65
Forma verbal conjugada → N	1	4,35
Total	23	100

No hi ha coincidències en els neologismes que s'han detectat, excepte en un cas de lexicalització, *convocado* i *convocat*, que és, probablement, el cas més arrelat en les dues llengües pel seu ús i difusió en l'àmbit esportiu:

- Fins que no es facilitin les llistes de **convocats** no tindrem referències exactes del potencial dels altres equips, però crec que Escòcia està un pas endavant que els altres. [PC, 26/03/2008]
- Tal es el mestizaje de la Premier que de los cuatro clubes que la han gobernado con puño de hierro en los últimos años sólo hay cinco **convocados**. [EP, 11/02/2009]

La majoria de casos de lexicalització i conversió en castellà són canvis funcionals de categories sintàctiques dins uns contextos discursius determinats que no semblen que cobreixin cap necessitat denominativa nova, sinó que apareixen més aviat determinats per necessitats estilístiques per evitar repetir informació que es desprèn del context anterior (donem entre claudàtors el substantiu elidit):

- Se sabe que el apego depende de una hormona, la oxitocina, principal [hormona] **implicada** en la perdurabilidad del amor, mientras la feniltelamina

y la serotonina, con efectos más evidentes, son sustancias propias de las primeras fases del enamoramiento. [LV, 12/07/2008]

- El vicepresidente, Ignacio González, es uno de los [políticos] **vigilados** y por ello Aguirre se considera víctima, no objeto de investigación, a pesar de que su consejero de Interior, Francisco Granados, ha sido vinculado a una trama parapolicial de espionaje. [LV, 23/01/2009]

En d'altres casos, però, s'entreveu una tendència cap a estabilitzar-se en la llengua, sia perquè hi ha un grau d'especialització (primer exemple), un comportament sintàctic que denota una integració plena en la nova categoria (segon exemple)⁵⁷ o perquè tenen una freqüència d'aparició superior (tercer exemple):

- Ahora mismo, en el hospital del Mar, lo que nos está entusiasmando más es la posibilidad de hacer mapeos funcionales con lo que se llama estimulación magnética transcraneal: localizar las funciones cerebrales con un **estimulador** magnético. [PM, 01/12/2009]
- También los ha habido en casos de políticos **tránsfugas**, lo cual es un fraude al electorado. [RTT, 01/03/2009]
- Escuchar y conversar fueron las palabras clave utilizadas por el presidente para llegar a un entendimiento con los **implicados** en el conflicto. [EP, 28/01/2008]

7.4. CONCLUSIONS

De la presentació dels fenòmens de conversió i lexicalització com a processos de formació de neologismes i de l'anàlisi de les dades neològiques observades se'n poden treure les conclusions que presentem a continuació.

Primera conclusió: el procés que anomenem *conversió* inclou una gran varietat de casos que cal descriure més acuradament com a subprocessos diferents. Tots tenen en comú el fet que d'una unitat lèxica associada a una categoria gramatical se n'obté una altra d'una altra categoria sense annexar-li cap afix de tipus lèxic. Dins d'aquest conjunt s'hi troben fenòmens distints. En uns casos, el canvi de categoria de la unitat originària és producte de l'aplicació d'una regla de conversió sintàctica pròpiament dita, i la paraula que en resulta, que posseeix totes les propietats de la categoria nova, té entrada immediata en el lèxic del parlant com a unitat diferent, i, si el seu ús s'estabilitza, passa al diccionari. En d'altres casos, el que es produeix és un canvi funcional de categoria dins d'un context discursiu (ús d'un nom amb funció adjectiva, d'un adjectiu amb funció nominal o d'un adjectiu

57. El cas de *tránsfuga* com a adjectiu és clarament diferent d'un altre cas marcat com a conversió en un context semblant, però que l'acosta més als casos de composició N + N: «Muchos cantantes han encontrado en las bandas **tributo** una vía de acceso al mercado mundial. [ESC, 04/12/2009]».

tiu amb funció adverbial) i les unitats que en resulten no adquireixen totes les propietats de la nova categoria, i només amb la seva estabilització al llarg del temps, si es produeix, passen a ser percebudes pel parlant com a unitats lèxiques pròpiament noves. Finalment, un tercer grup el constitueixen els casos de lexicalització d'una forma flexiva d'un paradigma lèxic, el cas més prototípic del qual és la nominalització dels infinitius, participis de passat i participis de present dels verbs.

Segona conclusió: tot i agrupar dins de la conversió *latu sensu* els tres processos esmentats en el punt anterior, aquest procés té una productivitat molt baixa, com mostren les taules del punt 7.2. Es tracta, doncs, d'un procés disponible, però improductiu, i a més de predictibilitat feble.

Tercera conclusió: el procés de conversió *strictu sensu* o pròpiament dit, en conseqüència, encara té una productivitat més baixa, tot i que la seva predictibilitat, derivada de la regla que el descriu, seria alta dins l'escala de processos morfològics disponibles.

Quarta conclusió: encara que a causa de com estan classificades les dades de l'Observatori no es pot extreure automàticament la diferència entre els casos de recategorització puntual discursiva i els casos que són producte d'una regla de conversió lèxica, la comparació del grau de productivitat dels tres subprocessos mostra que només el procés de recategorització discursiva és productiu en neologia (1,42 %). Tant la conversió per regles lèxiques (0,4 %) com la lexicalització de formes no personals del verb (0,56 %) són residuals.

Cinquena conclusió: de fet, es pot generalitzar sobre la conversió dient que es tracta d'un fenomen morfológicosintàctic que es pot descriure com un eix gradual de dos pols; en un pol hi ha la morfologia i en l'altre, la sintaxi. Els fenòmens s'ordenen en aquest eix segons si es caracteritzen més com a casos de morfologia (la conversió *strictu sensu*) o com a casos de sintaxi (la utilització d'una unitat d'una categoria fent-la funcionar sempre en context com si fos d'una altra categoria, cas que alguns han denominat *recategorització d'una unitat lèxica*). Les lexicalitzacions quedarien a mig camí entre un cas i l'altre.

8. La neologia semàntica

ONA DOMÈNECH, ROSA ESTOPÀ, TERESA GRAELLS I HELENA SACASAS

8.1. INTRODUCCIÓ

En aquest capítol presentem els resultats obtinguts a partir de l'anàlisi dels neologismes semàntics detectats per l'OBNEO en la premsa escrita del període corresponent als anys 2007, 2008 i 2009. Abans de començar la presentació de l'anàlisi duta a terme, cal fer alguns aclariments previs en relació amb el concepte de *neologia semàntica* amb què es treballa a l'OBNEO, així com també en relació amb la metodologia de treball que s'utilitza, atès que són factors que condicionen, inevitablement, la naturalesa de les dades objecte d'anàlisi.

A l'Observatori es consideren neologismes semàntics, d'una banda, aquells que s'han format per la modificació del significat d'una base lèxica (ex.: *cercador* en informàtica), i de l'altra, els que s'han format a partir d'un nom propi usat com un nom comú (ex.: *tàmpax*). Tot i que és cert que en els dos casos una mateixa forma experimenta un canvi semàntic, també ho és que es tracta de processos de formació diferents, atès que en el pas de nom propi a nom comú a més hi ha un canvi de subcategoria gramatical.⁵⁸ Per aquest motiu, doncs, presentem l'anàlisi de les dades corresponents a aquests dos grups de manera separada.

D'altra banda, des d'un punt de vista metodològic, la neologia semàntica presenta una especificitat remarcable, que només comparteix amb la sintagmàtica i la sintàctica, i que la singularitza respecte de la resta de neologismes detectats per l'OBNEO: el buidatge es fa de manera totalment manual, atès que, ara per ara, el buidatge automàtic que duu a terme l'Observatori només és aplicable a la neolo-

58. Observatori de Neologia (2004b) fa una anàlisi detallada de la descripció d'aquests dos fenòmens a partir de la consulta de les principals gramàtiques i diccionaris de la llengua catalana.

gia formal no sintagmàtica.⁵⁹ Es tracta, a més, d'un tipus de neologia que, malgrat ser molt productiva, sovint és molt difícil de detectar, atès que la modificació de sentit no presenta cap evidència formal, de manera que la identificació dels neologismes depèn molt de les habilitats concretes del buidador (el seu nivell d'atenció, la seva competència lèxica, el seu coneixement enciclopèdic, etc.). Aquestes especificitats de la neologia semàntica (buidatge manual i detecció complexa) contribueixen, de ben segur, a explicar algunes de les característiques de les dades analitzades, com ara el fet que siguin força heterogènies i difícilment sistematitzables.

Finalment, volem esmentar alguns casos de neologismes semàntics que no hem tingut en compte en l'anàlisi duta a terme, atès que, malgrat que es tracta de formes ja existents als repertoris lexicogràfics, poden explicar-se també per altres processos de formació que no són el canvi semàntic. Es tracta dels casos que Observatori de Neologia (2004b, p. 212-213) anomena *neologismes pseudosemàntics*, i que es caracteritzen perquè el significat nou que aporten no manté cap mena de relació amb el significat documentat als diccionaris. Semànticament, ens trobem davant de parelles homònimes, fet que contribueix a justificar la consideració que el procés que explica la formació del neologisme no és el canvi semàntic. Vegem-ne alguns exemples: *carpa*, en català, usat com a 'envelat', l'hem considerat un calc del castellà (al DRAE una de les accepcions de *carpa* és, justament, la de «gran toldo que cubre un circo o cualquier otro recinto amplio»), i no un canvi semàntic respecte de «peix d'aigua dolça de l'ordre dels cipriniformes» (definició de *carpa* al DIEC2 i al GDLC). De manera semblant, la forma *aèria* referida a 'companyia aèria', l'hem considerada l'escurçament d'un sintagma.

Un cop desestimades aquestes formes, el nombre de neologismes semàntics recollits per l'OBNEO durant el període 2007-2009, a la premsa escrita editada a Barcelona, és de 367 lemes en el corpus del català i 503 en el corpus del castellà, dades aquestes últimes que serviran de corpus de contrast. Malgrat que la mostra de castellà és més àmplia, constatem que la representativitat de la neologia semàntica és força semblant en les dues llengües: del total de neologismes sense repetició recollits per l'OBNEO en la premsa escrita durant els anys 2007-2009, la neologia semàntica representa un 6 %.⁶⁰

59. Tot i que actualment s'està treballant perquè el BUSCANEO —l'extractor de neologia formal en línia que utilitza l'OBNEO—, també pugui detectar neologia semàntica.

60. Tenint en compte la metodologia de buidatge d'aquest tipus de neologismes, cal tornar a recordar la relativitat d'aquest percentatge.

8.2. DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DELS NOMS PROPIS QUE PASSEN A NOMS COMUNS

8.2.1. *Les dades del corpus en català*

Comencem l'anàlisi amb el grup de neologismes semàntics formats a partir d'un nom propi que és usat com un nom comú. Del total de neologismes semàntics recollits per l'OBNEO en el període indicat, en el corpus en català hi ha 54 lemes formats per aquest procés —que, comptant les repeticions, corresponen a 67 ocurrences o *tokens*—, que representen el 14,7 % del total de neologismes semàntics analitzats i que corresponen, majoritàriament, a noms de marques registrades, antropònims, personatges ficticis, topònims i noms de grups musicals.

És rellevant destacar que la freqüència d'ús dels lemes en el corpus estudiat és molt baixa (els lemes més repetits són *bicing*, que apareix quatre vegades, i *teletac*, que n'apareix tres), fins al punt que podem afirmar que gairebé tots els lemes detectats són hàpaxs. En general, els nous sentits corresponen a neologismes de tipus denominatiu (com en l'exemple de *rimmel*), mentre que són menys abundants els neologismes formats a partir d'un antropònim o d'un nom d'un personatge de ficció, que solen correspondre a una neologia expressiva, en principi, més efímera (com en l'exemple de *boadella*):

- «És que no el conec i les fotos han de ser sensuals...», li deia a Mònica, la maquilladora, mentre li omplien el cap de rul·los i les pestanyes de **rimmel**. [DiR, 01/12/2009]
- Si fos un **boadella**, llepant culs li donarien un teatre, però ell, a Espanya, només pot aspirar a cobrar el PER. [AV, 25/01/2009]

8.2.2. *Contrast amb les dades del corpus del castellà*

Pel que fa al corpus de neologismes en castellà, hem trobat 81 lemes —que, comptant les repeticions, es converteixen en 138 ocurrences—, que representen el 16,07 % dels neologismes semàntics.

Si entrem en detall en aquests resultats, veurem que aquests neologismes provenen de noms propis que pertanyen a diferents categories, i que es distribueixen de manera lleugerament diferent en castellà i en català. Així, tot i que en les dues llengües predominen les mateixes categories de noms propis (marques registrades, antropònims, personatges ficticis i topònims), s'hi detecten algunes diferències menors; per exemple, en castellà hi ha un nombre més elevat d'antropònims que en català, mentre que en català trobem categories de noms propis força diverses, que en castellà són molt escasses (grups musicals) o inexistents en el nostre corpus (les categories incloses en l'etiqueta «altres» com ara moviments polítics, races de gos o varietats de fruita).

Quant a la freqüència d'aparició dels diferents lemes, el que més destaca és el fet que, tant en català com en castellà, una gran part de les unitats només es documenten una o dues vegades, tret d'algunes excepcions que es comentaran més endavant. I si observem la temàtica a què pertanyen els diferents lemes, les dues llengües també coincideixen en el fet que els àmbits temàtics són molt diversos, sense que es puguin establir unes àrees temàtiques més freqüents, tret d'un cert predomini de l'àmbit informàtic pel que fa al castellà, que també comentarem més endavant.

Si ens fixem en el tipus de canvi semàntic que experimenta el neologisme respecte del nom propi, no s'observen diferències significatives entre català i castellà. Així, en el cas de les marques registrades, en les dues llengües la majoria de neologismes passen a designar-ne l'hiperònim (ex.: *coca-cola* 'beguda de cola', *kleenex* 'mocadors de paper', *tetrabric* 'tipus d'envàs', etc.); és a dir, passen a denominar el prototip que inclou el conjunt de productes específics que, dins de la seva categoria, presenten les mateixes característiques (és un cas de metonímia). En el cas dels antropònims, els neologismes solen fer referència a l'obra artística de la persona en qüestió (ex.: *miró* en català o *caravaggio* en castellà), a algun descobriment o invent d'aquella persona (*kalashnikov* en català o *estradiivarius* en castellà) o a una manera concreta d'actuar (*boadella* en català o *pajín* en castellà). Quan es tracta de topònims, personatges ficticis i la resta de categories, cada cas particular és diferent, de manera que es fa difícil extreure'n criteris comuns.

El grau de coincidència de lemes entre les dues llengües és molt baix. Sorprenentment, els únics neologismes que trobem documentats tant en català com en castellà en el corpus d'estudi són els deu següents:

Marques comercials: *coca-cola*, *dònut/donut*; *tamagotxi/tamagochi*;

Antropònims: *fittipaldi*, *pilates*, *púlitzer*;

Grups musicals: *beatle*, *beatles*;

Topònims: *españa*, *olimp/olimpo*;

Personatges: *mortadel·lo/mortadelo*.

Tampoc no hi ha coincidència entre les dues llengües en els lemes que presenten una freqüència d'aparició més elevada. En català, per exemple, hem vist que les formes més repetides són *bicing* (documentat quatre vegades) i *teletac* (documentat tres vegades). El primer fa referència al servei de bicicletes de lloguer que l'Ajuntament de Barcelona posa a disposició dels ciutadans en el marc de la campanya per fomentar l'ús de la bicicleta a la ciutat. El segon, *teletac*, fa referència al dispositiu que, enganxat al cotxe, permet passar els peatges sense aturar-se a pagar. Es tracta de dues iniciatives que han tingut molt d'èxit i que s'han estès molt ràpidament, de manera que actualment s'utilitzen per designar, respectivament i genèricament,

l'activitat de les persones que circulen en bicicleta per la ciutat i tots els transmissors que permeten passar un peatge sense aturar-se. Tanmateix, cap d'aquests dos neologismes no apareix documentat en castellà en el corpus de l'Observatori de Neologia. Malgrat això, hem fet una cerca a l'hemeroteca en línia dels diaris editats a Barcelona en castellà durant el mateix període i efectivament hem trobat documentades aquestes dues formes usades com a nom comú, és a dir, amb minúscula inicial. Per tant, ens trobem de nou davant d'una evidència de la complexitat actual del buidatge semàntic, que comporta que, necessàriament, siguem molt prudents a l'hora d'extreure conclusions significatives de les dades analitzades.

Pel que fa castellà, els lemes que més es repeteixen són *messenger* (7), *coca-cola* (5), *powerpoint* (5), *beatle* (5), *javascript* (4), *pilates* (4) i *google* (3), tres dels quals (*coca-cola*, *beatle* i *pilates*) també estan documentats en català per l'OBNEO, però només una vegada. D'aquests lemes més freqüents en castellà, destaca el fet que hi ha elements força actuals o d'aparició recent, com *pilates* o *messenger*, al costat d'elements ja consolidats i força antics, com *coca-cola* i *beatle*. En el primer cas, es tracta de formes que el temps dirà si acabaran o no consolidant-se com a lèxic comú de la llengua; en el segon cas, però, el fet que es tracti de noms propis molt consolidats i coneguts fa pensar que el seu ús com a nom comú respon a altres motivacions més relacionades amb l'expressivitat dels parlants, i que difícilment s'arribaran a lexicalitzar com a noms comuns.

També és important destacar que en castellà predominen les marques registrades de l'àmbit informàtic i de la telefonia: *blackberry* (2), *flash* (2), *google* (3), *ipod* (1), *javascript* (4), *messenger* (7), *myspace* (1), *playstation* (3), *powerpoint* (5), *skype* (1), *teleprompter* (4), *twitter* (2), *wave* (1), *webby* (2), *wikipedia* (3), mentre que en català només trobem *bluetooth* (1), *systran* (1) i *teletac* (3). Es tracta de lemes que no estan acceptats al corpus d'exclusió de la llengua catalana i que també s'utilitzen de manera habitual en català, igual que en castellà, de manera que aquestes dades posen de manifest una tendència més elevada del castellà a usar els noms propis de l'àmbit de la tecnologia com a noms comuns, mentre que l'ús d'aquests noms en català sembla tendir al respecte de la seva condició de denominació singular. Tot i així, només podem apuntar aquesta tendència, que caldria validar amb un corpus de dades més gran, tal com hem comentat abans en relació amb els casos de *bicing* i *teletac*.

Finalment, és interessant observar que, tant en català com en castellà, la motivació que hi ha al darrere de la majoria dels neologismes semàntics procedents de noms propis és una motivació denominativa, més que no pas expressiva. Així, la necessitat de donar nom a una realitat nova o recent fa que sovint utilitzem aquest mecanisme designatiu consistent a usar el nom propi com a nom comú, fet que es constata sobretot en els cas dels neologismes procedents de marques registrades, que són els més nombrosos:

- De petit tenia un deliri pel **mecano**. [RACC, 01/02/2008]
- Aquests dies no són gaire bons per a l'exspcice girl, ja que una revista del Regne Unit la considera la celebritat amb pitjor cos (per allò que sembla un **xupa-xup**) i, curiosament, la millor és Megan Fox (la noia dels somnis de Rossi, segons ha confessat). [AV, 13/06/2008]
- Fabricantes de potitos, de **dodotis**, de cochecitos, de baberos. [LV, 05/08/2009]
- Aunque para lograrlo hay que jugar con una disciplina nueva, la biología sintética, en la que los investigadores alteran el genoma de los organismos como si estuvieran jugando con las piezas de un **lego**. [EP, 21/06/2007]

En canvi, la majoria dels neologismes procedents de noms de persona, de lloc o de personatges ficticis, solen ser fruit d'una moda passatgera o d'un ús singular i individual, i responen, per tant, a una recerca d'expressivitat, que fa preveure que es tracta de neologia efímera:

- Però de tot això ja en fa uns quants segles, i la trista realitat és que ara ja no conquereixes les **juanis** de l'hipermercat. [AV, 23/04/2007]
- Hola, sóc un **teletubbi** i vull enviar una abraçada molt forta a tothom. [AV, 09/01/2009]
- Este país ha votado dos veces a esta panda de incompetentes que no ha hecho otra cosa que medrar en política desde que empezaron a mamar, véanse **pajines** y **aidos**. [LV, 05/10/2009]

8.3. DESCRIPCIÓ I ANÀLISI DELS NEOLOGISMES SEMÀNTICS NO PROCEDENTS DE NOMS PROPIS

8.3.1. *Les dades del corpus*

Presentem ara la descripció i l'anàlisi dels neologismes semàntics formats a partir del canvi semàntic d'una unitat lèxica ja documentada als repertoris lexicogràfics, que corresponen a 259 neologismes sense repetició (lemes) pel que fa al corpus en català. Si observem la categoria gramatical d'aquests neologismes, constatem que predominen els noms, seguits molt de lluny per les formes verbals, els adjectius i, finalment, les locucions, que són molt escasses.

A fi que l'anàlisi contrastiva entre les dues llengües no es vegi esbiaixada per criteris lexicogràfics relacionats amb els corpus d'exclusió, hem buscat els neologismes de cada llengua en els diccionaris de l'altra. En aquest procés hem detectat algunes unitats que no era pertinent de comparar, bé perquè el diccionari de l'altra llengua no recull el mot com a entrada (és el cas, per exemple, de *clúster*, que no es troba com a lema en el DRAE, però sí en el DIEC2), bé perquè es tracta

d'unitats que en l'altra llengua no tenen un equivalent que pugui adoptar el mateix canvi de sentit, com ara *espinyar-se* (cat.) o *corralito* (cast.).

D'aquests 259 lemes del català, n'hi ha 13 que no són pertinents: un perquè la forma no existeix com a entrada en el DRAE (*clúster*), i els altres per manca d'un equivalent en castellà (*abocar*, *composar*, *espinyar-se...*), de manera que ens hem quedat amb 246 neologismes semàntics en català. Destaca el fet que només un lema català no el trobem inclòs en el DRAE.

Dels 246 neologismes del català, 104, és a dir el 42,27 %, ja estan recollits amb la nova accepció en el DRAE, de manera que només els 142 restants, que equivalen al 57,72 %, també serien neologismes en castellà, ja que no estan recollits pel diccionari. No obstant això, només 18 d'aquests 142 lemes també es troben en el llistat de neologismes semàntics del castellà detectats per l'OBNEO. Això significa que el grau de coincidència dels lemes en les dues llengües és, sorprenentment, molt baix, perquè dels 142 neologismes semàntics catalans que també podrien ser neologismes en castellà, només el 12,67 % també s'han detectat en el buidatge en castellà, mentre que un 87,32 % només han estat detectats en català.

Dels divuit neologismes catalans que també trobem documentats com a neologismes semàntics en castellà, n'hi ha cinc que necessiten informació enciclopèdica, relativa al context social o cultural, per interpretar-se: *blanc/blanco* (jugador del Reial Madrid), *clàssic/clásico* (partit de futbol entre el Barça i el Reial Madrid), *demòcrata/demócrata* (relatiu al Partit Demòcrata dels Estats Units d'Amèrica), *galàctic/galáctico* (jugador de futbol del Reial Madrid), *república -ana/republicano -na* (relatiu al Partit Republicà dels Estats Units d'Amèrica). La resta de formes coincidents són majoritàriament noms (*actiu/activo*, *munició/munición*, *promotora/promotora*, *totxo/ladrillo*, *xarxa/red*), tot i que també trobem alguns verbs (*blindar/blindar*, *descavalcar/descabargar*, *enrocar/enrocar*, *enrocar-se/enrocarse*, *girar/girar*, *radiografiar/radiografiar*).

Pel que fa als 104 lemes catalans l'accepció neològica dels quals ja està recollida en el DRAE, cal distingir tres casos diferents segons la manera que té aquest diccionari d'incorporar el significat neològic detectat en català per a aquests lemes:

— En un 88,46 % dels casos (92 lemes), el DRAE recull el significat nou en una accepció independent (ex.: *a bordo*, *artefacto*, *asistencia*, *bomba*, *caldo de cultivo*, *cancan*, *cortina de humo*, *cota*, *culpabilizar*, *cúpula*, *degoteo*, *desmarcar*, *descolgarse*, *descualificar*, *enquistarse*, *espiral*, etc.). En dos d'aquests lemes el DRAE ha de proporcionar informació enciclopèdica per establir la relació entre el significat nou i el significat motivador (p. ex., *gris*, referit a la policia governativa de l'Estat espanyol durant la dictadura de Franco, i *colchonero*, relatiu a l'equip de futbol de l'Atlético de Madrid i als seus seguidors).

— En un 10,57 % dels casos (11 lemes), el DRAE no recull explícitament l'accepció neològica, sinó que inclou la marca «usado también en sentido figurado», que s'afegeix a l'accepció a partir de la qual ha sorgit el significat nou (ex.: *albergar, áncora, apartheid, desgranar, ingrediente, lífting, salvavidas*).

— En un dels lemes (*fichar*), el significat nou està recollit amb la marca «por extensión».

Finalment, podem procedir a fer l'anàlisi contrastiva del corpus neològic depurat i lliure de biaixos relacionats amb la política lexicogràfica de les dues llengües,⁶¹ i que està constituït pels neologismes semàntics detectats en català, l'accepció neològica dels quals tampoc no figura en el corpus d'exclusió de la llengua de contrast. Aquest corpus correspon a 142 lemes catalans (un 57,72 % dels 246 lemes inicials), que es distribueixen en les categories gramaticals següents: 59,06 % noms, 30,20 % verbs, 10,06 % adjectius, 0,67 % locucions. Constatem que la distribució en categories gramaticals és la mateixa tant en el corpus neològic depurat com en el corpus neològic inicial. Pel que fa a les àrees temàtiques dels contextos en què s'han detectat aquests neologismes semàntics, ens adonem que en alguns dominis hi ha una tendència més gran a generar un canvi semàntic.

Així, en el cas del català, els àmbits més productius són els de la política i els esports, seguits dels de la música, l'economia i els espectacles. Pel que fa a l'estructura lèxica dels neologismes semàntics, constatem que els neologismes semàntics s'han format majoritàriament a partir de mots simples (com *artèria, càpsula, cartell, coco, domini, dragó, escarabat, esquelet*) i també de mots sufixats (com *consultora, decapitació, incubadora, jaganer, liberalitzar*). La resta d'estructures (prefixats, sintagmàtics, compostos, manlleus...) són, en canvi, molt poc productives per a la generació d'accepcions noves.

8.3.2. Contrast amb les dades del corpus en castellà

Els neologismes semàntics formats a partir del canvi semàntic d'una unitat lèxica ja documentada als repertoris lexicogràfics en el corpus castellà corresponen a 342 neologismes sense repetició (lemes). En relació amb la categoria gramatical d'aquestes unitats, en el castellà també predomina la nominal. I tot i que en català hem recollit més verbs i menys adjectius que en castellà, les diferències no són prou significatives per poder-ne extreure cap conclusió. No obstant això, aquestes dades reforcen la hipòtesi que hi ha un estil discursiu lleugerament diferent entre les dues llengües, més verbal en el cas del català.

61. Tot i que també pot haver-hi biaixos no controlats pel fet que no s'ha buidat exactament el mateix nombre de diaris ni tampoc els mateixos dies.

Si cerquem aquests 342 lemes del castellà en el DIEC2, trobem que n'hi ha 78 que no són pertinents per fer l'anàlisi contrastiva entre les dues llengües: 61 lemes perquè no hi són com a entrada en el diccionari en català (*bitàcora, bomba de re-joieria, cámara lenta, hooligan, jaima, santo grial, stock, submundo, tour*, etc.) i 17 per manca d'equivalents (*corralito, yuyu, botellón*, etc.), de manera que, finalment, tenim 264 neologismes semàntics en castellà. El fet que hi hagi 61 lemes castellans que no són en el DIEC2 és una dada prou significativa que mostra una política lexicogràfica diferent entre les dues acadèmies, que sembla clarament més oberta a la incorporació de sentits nous (sobretot a l'entrada de manlleus i neologismes sintagmàtics) en el cas del DRAE, i més prudent en el cas del DIEC2.

Si contrastem la llista dels neologismes semàntics en castellà amb el corpus lexicogràfic d'exclusió del català, constatem que dels 264 nous sentits detectats en castellà, 233 (un 88,25 %) no estan recollits ni en el DIEC2 ni en el GDLC, de manera que només 32 lemes (un 12,12 %) estan inclosos en el corpus lexicogràfic del català. Aquestes xifres tornen a posar de manifest que el diccionari de l'acadèmia espanyola és més obert a la incorporació del canvi semàntic que no pas els diccionaris de referència del català. Tornem a constatar, doncs, com la política lexicogràfica que segueixen les dues acadèmies pel que fa a la introducció de neologismes semàntics en els seus diccionaris normatius no és la mateixa.

Pel que fa als 32 neologismes que estan documentats en el DIEC2, en tres casos s'especifica el nou significat a través de la fórmula «per extensió» (*escopir, facturar, robust -a*) i en els 29 casos restants el significat nou correspon a una accepció nova (*civilitzar, cors, dietari, ecosistema, espanyolista* [de l'equip de futbol Espanyol], *gastar, historial, instal·lació, missatge, penjar, rotatiu, tipologia*, etc.).

En relació amb les àrees temàtiques dels neologismes semàntics en castellà, la política —tal com es donava en el corpus en català— també és l'àmbit més productiu, però va seguida de l'economia, l'àmbit general, els esports i la música, i una mica més lluny, dels espectacles i la informàtica (TIC). Així, en general, en ambdues llengües hi ha uns àmbits productius força coincidents, que corresponen majoritàriament a les seccions més rellevants de la premsa que, tal com es podia esperar, són els discursos que generen més neologismes (la política, l'economia, els esports, la música). Finalment, pel que fa a l'estructura lèxica dels neologismes semàntics, no s'han observat canvis de comportament entre les dues llengües, ja que tant el català com el castellà prioritzen els noms simples i els mots sufixats per donar-los significats nous.

8.4. ANÀLISI DEL TIPUS DE CANVI SEMÀNTIC

Finalment, hem dut a terme una primera anàlisi del tipus de canvi semàntic que han experimentat algunes de les formes neològiques recollides per

l'OBNEO i, tot i que el volum i la complexitat del tema depassen àmpliament l'abast de l'estudi que ara presentem, apuntarem algunes de les tendències detectades.

Així, podem afirmar que una part majoritària dels neologismes semàntics detectats experimenten un canvi semàntic respecte a les accepcions documentades en el diccionari en virtut d'una metàfora, entesa no com una figura retòrica expressiva, sinó com un procediment cognitiu que ens permet conceptualitzar uns dominis en termes d'uns altres o, dit amb paraules de Lakoff i Johnson (1980, p. 41), «entender y experimentar un tipo de cosa en términos de otra». Si, seguint la terminologia de la semàntica cognitiva, analitzem les característiques del domini font i del domini meta, constatem que sovint el procés metafòric fa que d'un domini font restringit o singular passem a un domini meta més ampli i genèric, com succeeix en els casos següents, en què es passa, respectivament, de la nàutica i la gastronomia a dominis meta genèrics:

- L'africà va ser l'**àncora** perfecta per a la segona línia i també per a Henry i Messi. [AV, 12/03/2009]
- La Mitja Marató, l'**aperitiu** perfecte, es va celebrar diumenge amb el doble de gent que fa dos anys. [AV, 11/02/2009]

D'altra banda, en la majoria de casos la base de la metàfora, és a dir, allò que es projecta d'un domini a l'altre sol ser la funció, és a dir, allò que ens diu per a què serveix aquell objecte o element, i que podríem anomenar, seguint la terminologia de l'estructura de *qualia* de Pustejovsky (1995), el *quale* tèlic. Per exemple, en el cas següent, el *quale* tèlic de *apartheid*, que és la segregació, es manté del domini origen (societat) al domini meta (ús lingüístic):⁶²

- El cel·lo, que és com el coneixia tothom, va patir un **apartheid** molt sever: se n'havia de dir cinta adhesiva. [AV, 29/04/2009]

La metonímia és, en el nostre corpus, molt menys productiva que la metàfora. La metonímia fa servir només un sol domini semàntic de manera que, per mitjà d'un mecanisme associatiu, relaciona dues entitats d'un mateix domini (sovint, la part pel tot). Els exemples més prototípics entre els neologismes semàntics corresponen a formes nominals i adjectivals del domini de l'esport, i normalment fan referència al color de la samarreta d'un equip (*blanc*, jugador

62. Com veurem més endavant, aquest marc teòric és el que segueixen també Berri i Adelstein (2010) per descriure alguns casos de neologia semàntica i proposar-ne una tipologia.

del Reial Madrid; *viola*, jugador de futbol del Valladolid; *verd*, casteller de Vilafranca del Penedès).⁶³

Quant a la motivació que trobem a la base de tots aquests canvis semàntics, en la majoria de casos constatem que es tracta d'una necessitat expressiva dels parlants, que, per dotar el seu discurs de més expressivitat, podríem dir que «juguen» amb la semàntica dels mots i les expressions buscant efectes diferents (de vegades una certa ironia, d'altres més contundència, sovint un to més formal, etc.). Tot i així, hi ha alguns casos (molt minoritaris, però) en què la motivació neològica és denominativa, és a dir, el parlant vol anomenar una realitat nova o de creació recent:

- Si venç el Govern, diuen, esclatarà la **cassolada**. [PC, 17/07/2008]

Una altra dada que ens sembla significativa és el fet que al voltant d'un 10 % dels neologismes semàntics analitzats s'expliquen per un procés metafòric complex, que el parlant no podria dur a terme sense tenir informació enciclopèdica relativa al context cultural, polític o social, com les noves accepcions de mots com *clàssic* (esports), *galàctic* (jugador del Reial Madrid de l'última dècada) o *popular* (política).

Altres casos relacionats amb aquest, però que presenten una singularitat especial, són els de neologismes com *artèria* o *astre*, en què observem que la base de la metàfora, allò que mantenim d'una accepció inicial, és justament un aspecte que el diccionari no recull i que correspon al que tradicionalment anomenem *coneixement enciclopèdic*. Vegem amb més detall els exemples de *artèria* i *astre*.

Artèria apareix en el DIEC2 amb la definició de «conduïte tubular que porta la sang del cor a totes les parts del cos», i en el DGLC com a «vas sanguini que porta la sang que va del cor als òrgans». En canvi, en l'ús hem documentat:

- David Crespo (una de les **artèries** dels enyorats Balago) s'associa amb la cantautora Maria Monferrer per teixir un folk ambiental, hipnòtic i que treu profit d'una producció molt detallista i subtil. [BTX, 01/04/2007]

El fet de portar la sang que va del cor als òrgans comporta la importància de l'artèria dins dels vasos sanguinis. Aquesta informació no explícita (enciclopèdica) al mot original és la base de la metàfora: la importància és la base del *quale*

63. Tot i que cal tenir en compte que la metonímia és moltes vegades un procés que ocorre una vegada s'ha establert una relació metafòrica, com passa, per exemple, amb *àncora*, que fa referència a una persona a partir d'una característica funcional d'aquesta, característica que es denomina a través d'una relació metafòrica funcional que s'ha establert entre la funció d'una persona en un equip i la funció que té una àncora d'un vaixell. Per tant, estariem parlant de multiprocessos semàntics.

tèlic que es manté en el neologisme (el músic més important o carismàtic d'un grup).⁶⁴

Astre apareix tant en el DIEC2 com en el GDLC amb la definició de «cos celeste». En canvi, en l'ús hem documentat:

- Messi i Maradona: dos **astres** s'uneixen per la nova Argentina. [AV, 11/02/2009]

Popularment els astres es conceben com a cossos brillants, el més prototípic dels quals és el Sol. Aquesta informació no explícita (enciclopèdica) al mot original és la base de la metàfora: la importància és la base del *quale* tèlic que es manté en el neologisme (els futbolistes més destacats).

La informació que va més enllà del coneixement lingüístic, entès en un sentit literal, es dona, doncs, a diferents nivells: no és el mateix la relació totalment extrínseca al significat de l'element origen que trobem a *astre* per referir-se a una persona que destaca molt en un esport, o a *galàctic* quan es refereix a un jugador del Reial Madrid, que d'altres relacions més físiques com *cassolada*.

Aquesta anàlisi incipient sobre el tipus de canvi semàntic que observem en el corpus neològic, podem dir que, per explicar la tipologia dels canvis semàntics documentats, necessitem un marc teorícometodològic que ens permeti, d'una banda, descompondre el significat tenint en compte la polisèmia i la relació entre les accepcions relacionades, així com la no dissociació dels aspectes denotatius (o estrictament lèxics) dels connotatius (tradicionalment atribuïbles al context i a la pragmàtica); i d'altra banda, que aculli en un lloc central processos cognitius tan fonamentals com la metàfora i la metonímia que permeten conceptualitzar dominis de l'experiència.⁶⁵

8.5. RECAPITULACIÓ I CONCLUSIONS

Com s'ha dit, la neologia semàntica es caracteritza pel seu nivell de complexitat elevat, a causa de la subjectivitat del buidatge manual amb què es detecta, que implica un grau elevat de subjectivitat i d'asistematicitat entre els diferents investigadors, i també d'un cert marge d'interpretació subjectiva, de manera que és

64. Es podria fer una interpretació diferent i pensar que la relació es dona a partir del *quale* formal, però nosaltres ens decantem per la primera anàlisi.

65. En aquest sentit, com proposen Berri i Adelstein (2010), sembla útil proposar com a estratègia d'anàlisi dels neologismes semàntics una metodologia que tingui en compte alguns dels elements de la semàntica generativa de Pustejovsky (1995) i, més concretament, la seva proposta de l'estructura de *qualia*, i també alguns dels supòsits teòrics de la lingüística cognitiva, com ara la naturalesa inherentment enciclopèdica de la semàntica i la interrelació entre els processos cognitius.

difícil arribar a unes conclusions prou sòlides. Tot i així, d'aquesta primera anàlisi del corpus neològic se'n desprenen tendències interessants, que s'hauran de validar o refutar amb un corpus més representatiu. Reprenem ara aquestes tendències, a tall de recapitulació i possibles conclusions de l'estudi dut a terme:⁶⁶

a) El DRAE recull més neologismes semàntics catalans (tant dels procedents de noms propis com dels semàntics prototípics) que no pas el DIEC2 neologismes castellans. Aquesta dada sembla rellevant, ja que ens permet apuntar la hipòtesi que la política lexicogràfica del DRAE és més oberta que la del DIEC2, que és més prudent. No obstant això, penso que aquest fet és normal i esperable si tenim en compte que el català, a diferència del castellà, és una llengua minoritzada que viu un procés de normalització lingüística i una situació de diglòssia.

b) En totes dues llengües, quan els diccionaris recullen l'accepció suposadament neològica, ho fan majoritàriament incloent una accepció nova. Els casos amb marques del tipus «per extensió» són molt poc freqüents. Els diccionaris de les dues llengües, doncs, coincideixen en la preferència per explicitar clarament una modificació de significat i mirar d'evitar marques poc clares com són «ús figurat» o «per extensió».

c) S'ha detectat molt poca coincidència entre les dues llengües (només divuit casos). Aquestes unitats representen un percentatge situat entre el 7 % i el 12 % del total dels neologismes del corpus estudiat.

d) Els neologismes semàntics formats a partir d'un nom propi usat com un nom comú presenten característiques generals molt semblants en català i en castellà: predominen les mateixes classes de noms propis (marques registrades, antropònims i personatges ficticis); la majoria de formes són hàpaxs o tenen un índex d'aparició molt baix (apareixen entre una i dues vegades) i s'expliquen per una necessitat denominativa, més que expressiva; el tipus de canvi semàntic és similar (p. ex., designació d'un hipònim en les marques registrades), i les àrees temàtiques són diverses en les dues llengües. Ara bé, sorprèn el fet que les dues llengües mostrin comportaments diferents pel que fa als lemes concrets detectats (només hi ha deu lemes coincidents), o als lemes que presenten una freqüència d'aparició més elevada en cada llengua. També sorprèn el fet que en castellà molts neologismes procedeixen de l'àmbit tecnològic. Però, com hem comentat abans, aquesta diferència aparent s'explica per les característiques del procés de detecció

66. Per continuar treballant en el tema de la neologia semàntica i poder arribar a una explicació completa de la tipologia dels canvis semàntics, penso que seria útil partir d'un marc teòric i metodològic que combinés elements d'un model formal que tingui en compte que el significat es construeix en context (i en aquest sentit resulta útil la semàntica generativa de Pustejovsky) i elements d'un model que no disgregui el significat en elements lingüístics i extralingüístics (i en aquest sentit resulta adequat emparar-se en la semàntica cognitiva, que considera la metàfora i la metonímia processos cognitius fonamentals).

dels neologismes semàntics, de manera que en cap cas no podem afirmar que hàgim observat una diferència significativa entre les dues llengües —tot i que no cal oblidar les possibles diferències d'estil dels diferents mitjans de comunicació escrits en cada llengua en relació amb temes com ara les majúscules i les minúscules.

e) En relació amb els neologismes no procedents de nom propi i no documentats en cap dels diccionaris normatius ni del català ni del castellà, hem comprovat que:

1. No s'observen diferències de comportament rellevants entre les dues llengües.

2. La categoria predominant és la nominal.

3. L'analogia que s'estableix entre el significat primitiu i el significat nou es materialitza prioritàriament en la metàfora.

4. Els contextos d'ús dels significats nous es concentren en quatre grans dominis: política, esports, música i economia, tot i que cal tenir present que una bona part del corpus està format per premsa diària en què aquestes seccions solen tenir un protagonisme especial.

5. Els mots a partir dels quals s'han generat un significat nou són majoritàriament mots simples (fins i tot en el cas dels manlleus: *clown*, *crac*, *sufilé*, *surf*, etc.) i en segon lloc mots sufixats. En molts casos, es tracta de mots polisèmics (*cinta*, *clavar*, *net -a*, *pastís*, *rotllo*, *serrell*, *totxo*, *tronc*, *xarxa* [cat.]; *aroma*, *casa*, *cazar*, *cocina*, *golpe*, *lavar*, *mapa*, *muro*, *pata*, *pelota*, *pollo*, *red*, *trono* [cast.], etc.).

6. La majoria d'aquests neologismes semàntics són expressius (dada que justifica en part la manca de coincidència entre els dos corpus estudiats) i, en el corpus analitzat, presenten un índex de repetició molt baix que caldria confirmar en un corpus més gran. En cas que es confirmés, indicaria un grau molt alt de neologia efímera.

7. El mot nou sempre manté almenys un lligam semàntic (analogia) amb el mot a partir del qual s'ha generat.⁶⁷

8. Hi ha neologismes semàntics que no es poden descriure només amb una anàlisi composicional del significat lingüístic, sinó que cal remetre a informació enciclopèdica (pragmaticocultural) per poder reconstruir el significat d'una manera global i identificar-ne el referent.

67. Aquest lligam semàntic, dins de la teoria de la semàntica generativa, es consideraria basat en el *quale* tèlic, sobretot quan el neologisme resultant fa referència a una persona, i altres vegades en el *quale* formal, sobretot quan el neologisme resultant fa referència a un objecte.

9. La neologia per manlleu

MARIONA BARRERA, QUERALT ALSINA, ALEJANDRO FERNÁNDEZ I MARC FONT

9.1. ASPECTES GENERALS

En aquest capítol ens proposem fer una radiografia dels manlleus en la llengua catalana actual, a partir de l'anàlisi dels manlleus documentats en fonts escrites i orals en català entre el 2007 i el 2009 recollits per l'Observatori de Neologia. Concretament, el nostre corpus d'estudi està format per 2.462 manlleus que provenen del buidatge de premsa (70 %), 326 manlleus del buidatge de revistes (9 %) i 732 manlleus del buidatge oral (21 %). Cal assenyalar que, com que el criteri que segueix l'Observatori per estudiar els neologismes és lexicogràfic, aquestes unitats no es troben documentades en el corpus d'exclusió fixat (per exemple, *anime*, *freak* o *peixmerga*), o són variants ortogràfiques de manlleus documentats en aquest mateix corpus d'exclusió (per exemple, *alter ego* documentat en el DIEC2 com *àlter ego*, o *estriptis* documentat en el DIEC2 com *striptease*).

Com sabem, la neologia per manlleu és un dels recursos de què disposen les llengües per ampliar el seu lèxic. Però és un procés diferent del de formació de paraules noves mitjançant els recursos morfològics, sintàctics i semàntics de la llengua, processos que s'han estudiat en els capítols anteriors, en el sentit que, mentre que en el procés de formació neològica el parlant recorre a recursos propis de la llengua, els manlleus, tal com indica Cabré (1994, p. 96-97), «[...] no són el resultat de cap actuació lingüística activa per part del parlant. Certament, els parlants es limiten en el cas dels manlleus a extreure unitats en bloc d'un sistema aliè i les enquibeixen a la llista dels mots del diccionari».

Aquesta afirmació de Cabré ens podria fer arribar a una primera conclusió: els parlants no perceben igual els manlleus que la resta de neologismes i, en conseqüència, pot ser que no considerin neològiques unitats com *antisistema*, *contacontes*, *transversalitat* o *xarxa social* perquè estan formades amb regles de la llengua i a partir de paraules catalanes i, en canvi, sí que poden considerar neolò-

giques unitats com *abertzale*, *sushi*, *vintage* o *tournée*, tot i que ja estan documentades en diferents obres lexicogràfiques catalanes.⁶⁸

A banda del procés de formació, la neologia per manlleu també es diferencia de la resta de neologismes per la motivació que hi ha darrere el seu ús. Per què una llengua com el català adopta paraules de l'anglès, del castellà, del japonès o fins i tot del suahili? La bibliografia sobre aquesta matèria ja n'ha explicat a bastament els motius. Així, per exemple, Cabré (1994, p. 97) defensa que:

[...] una llengua incorpora unitats manllevades d'altres sistemes lingüístics no pas perquè en tingui una necessitat sistèmica (totes les llengües disposen de mecanismes per formar nous mots) sinó per altres qüestions com el contacte de les llengües, la producció tecnològica i la desigualtat econòmica, la identificació amb determinats grups de prestigi, la recerca d'originalitat expressiva, etc. Els motius, doncs, que expliquen la incorporació de manlleus en una llengua són bàsicament d'ordre socio-cultural i socio-econòmic.

Per la seva banda, Rull (2008) enumera els diversos motius pels quals els manlleus entren en una llengua:

- a) la simple necessitat;
- b) el contacte de llengües;
- c) la moda o l'esnobisme;
- d) la intencionalitat;
- e) el multilingüisme i la internacionalització de les societats;
- f) la negligència, el descuit o la ignorància.

Quant a la simple necessitat, Rull (2008, p. 72) afirma que «dues llengües en contacte, amb el pas del temps, irremeiablement comparteixen elements lingüístics. En el cas concret del català, la majoria dels manlleus per contacte [...] modernament la majoria són de l'espanyol i del francès» i quant a la intencionalitat, Rull (2008, p. 82) sosté que «un altre supòsit que fa que entrin manlleus en una llengua és l'ús internacional que tenen, factor especialment important en la terminologia científica i tècnica». Amb relació a la negligència, el descuit o la ignorància, afirma que «hi ha altres causes no imputables a l'actitud premeditada dels humans. [...] En un contacte de llengües, els descuits enllacen amb la interferència, ja que la comunitat de parlants coneix la llengua que ha donat el manlleu o perquè els límits entre les dues llengües tendeixen a difuminar-se» (Rull, 2008, p. 83).

En el nostre corpus d'estudi trobem exemples de manlleus que podrien respondre a tots els motius esmentats; així, per exemple, *bluetooth*, *hedge fund*,

68. *Abertzale*, documentada amb asterisc en el GDLC; *sushi*, recollida pel Termcat en la Neoloteca; *vintage*, recollida pel Termcat en el Cercaterm; *tournée* recollida pel *Diccionari de paraules noves* (Cabré, Freixa i Solé, 1998).

streaming s'explicarien per motius socioeconòmics o intencionalitat, i *xiitake*, [salsa] *tentsuyu*, *obi*, *maki*, *daikon* més aviat per motius socioculturals o d'internacionalització. En canvi, l'ús de manlleus del castellà com *carinyo*, *fardar*, *gilipollas* o *pijo* es deuria al contacte entre les dues llengües, mentre que *alfombra* o *financiar* podrien ser exemples del que Rull considera «descuits».

La neologia per manlleu és un procés molt productiu en llengua catalana i molt usat en els mitjans de comunicació. Colomer i Fargas (2003, p. 68) assenyalen que «avui la introducció de molts manlleus no és ni progressiva ni lenta. És brusca, massiva i universal [...]. Els més afectats per aquesta situació són els mitjans de comunicació, els quals, a més, han esdevingut la via de difusió neològica més rellevant». Per això, en analitzar les dades de l'OBNEO —extretes de mitjans de comunicació, no cal oblidar-ho—, no ens ha d'estranyar que sigui el primer procés quant a nombre de neologismes, com s'ha vist en la introducció d'aquest volum.

Per tota aquesta idiosincràsia, veiem que els manlleus són un grup heterogeni: diferents segons la llengua de procedència, la motivació, la funció i el comportament. En aquest capítol ens proposem, en primer lloc, descriure aquestes unitats segons la llengua de procedència, la funció que fan, l'àrea temàtica en què s'utilitzen, el grau d'adaptació al català i la freqüència d'aparició. En segon lloc, analitzarem les diferències entre els manlleus documentats en fonts escrites i en fonts orals, i mirarem d'establir un cert paral·lelisme amb els manlleus documentats en castellà.

9.2. CARACTERITZACIÓ DELS MANLLEUS DEL CATALÀ

9.2.1. *Llengua de procedència*

La principal característica definitòria dels manlleus és la llengua d'origen. Entre les unitats analitzades, trobem manlleus de l'alemany (*riesling*, *realpolitik*), l'anglès (*biopic*, *spin off*), el basc (*batzoki*, *kale borroka*), el francès (*banlieue*, *tour de force*), el grec (*pathos*, *pandemonium*), l'italià (*risotto*, *tiffosi*), el llatí (*annus horribilis*, *in itinere*), el rus (*apparatchik*, *dacha*), el castellà (*botellón*, *taparrabos*), però també de moltes altres llengües (*canarinho*, *kanji*), tal com es recull en la taula 30.

Les llengües de què manlleua més paraules el català són l'anglès i el castellà, amb molta diferència respecte de la resta de llengües (en l'apartat següent veurem que, mentre que en les fonts escrites l'anglès és la primera llengua i el castellà la segona, en les fonts orals aquest ordre s'inverteix). Aquesta tendència ja existia fa vint-i-cinc anys, quan l'Observatori va començar a recollir neologismes, però és destacable la importància que estan adquirint algunes llengües en els darrers anys.

TAULA 30
Percentatges de manlleus segons la llengua de procedència

<i>Llengua</i>	<i>Percentatge (%)</i>	<i>Llengua</i>	<i>Percentatge (%)</i>
anglès	45,88	alemany	1,55
castellà	29,42	àrab	1,43
francès	7,10	portuguès	0,84
italià	3,34	rus	0,66
llatí	2,74	xinès	0,60
japonès	1,91	hebreu	0,36
basc	1,79	altres	2,39

A Observatori de Neologia (2004*b*) s'indica que la presència en català de manlleus procedents d'altres llengües és més aviat testimonial —conclusions que s'extreuen a partir de les dades de l'any 2000, com s'explica en la introducció de l'obra—, però en analitzar el corpus d'estudi comprovem que aquesta presència ha anat creixent al llarg dels darrers anys i que el conjunt de manlleus que l'Observatori de Neologia classifica en un calaix d'«altres llengües»⁶⁹ tan sols és superat per les dues grans llengües «importadores» de paraules al català: l'anglès i el castellà.

Si desglossem aquest calaix, trobem manlleus de trenta-tres llengües diferents: llengües europees com el gal·lec (*xouba*), el portuguès (*canarinha*, *favela*), el neerlandès (*oranje*), el noruec (*lebensborn*) o l'hongarès (*lecsó*); llengües del continent africà com l'àrab (*nicab*, *hawala*), el berber (*amazic*), el bantu (*bonobo*), el suahili (*bwana*); llengües asiàtiques com el xinès (*quipao*, *fengshui*), el japonès (*manga*, *surimi*), l'hindi (*kumbh*), el sànscrit (*raga*), el coreà (*hanbok*), el birmà (*kyat*), el mongol (*ger*), el turc (*kebab*), o llengües del continent americà, com el hawaia (*ukelele*) o el maia (*baktun*).

En un primer cop d'ull, ens adonem que es tracta de llengües molt diferents entre elles: n'hi ha de romàniques i de no romàniques, n'hi ha que tenen molts milions de parlants i d'altres que en tenen pocs, n'hi ha que es parlen en diversos països i n'hi ha que no. I, naturalment, no totes tenen el mateix pes en el català actual. És evident que vivim en un món cada cop més globalitzat i que, tal com s'ha esmentat en el primer apartat, podem preveure que per motius socioeconòmics i socioculturals la presència de manlleus d'algunes d'aquestes llengües en els mitjans de comunicació augmentarà i que, en conseqüència, podrien canviar les

69. L'Observatori de Neologia té etiquetes per codificar els manlleus provinents de l'alemany, l'anglès, el basc, el castellà, el català, el francès, el grec, l'italià, el llatí i el rus. La resta de llengües es condifiquen amb l'etiqueta «altres».

llengües de què importa més paraules el català. Tot i que és difícil que canviï la supremacia que té l'anglès en el món, o els nombrosos manlleus del castellà que arriben pel contacte de les dues llengües, no ens hauria de sorprendre que a mitjà-larg termini continuessin creixent els manlleus de l'àrab i del japonès o, fins i tot, del xinès i del portuguès, que ara tenen una presència força testimonial en llengua catalana.

9.2.2. *Funcions dels manlleus*

El recurs al manlleu, tal com s'indica a Observatori de Neologia (2004b, p. 219-220), «respon a la necessitat de la llengua catalana per incorporar noves unitats. Això es duu a terme mitjançant l'activitat designativa d'una realitat i, com a resultat, obtenim els *manlleus denominatius* [...]. I també es pot aconseguir mitjançant una activitat més lúdica i expressiva, amb els anomenats *manlleus expressius*».

Dins del primer grup, s'inclourien manlleus com *sari*, *sashimi* o *wi-fi*:

- Hi van assistir vestides amb el **sari**, el vestit tradicional de l'Índia. [AV, 27/11/2009]
- A finals del 2010, la xarxa **wi-fi** local serà 10 vegades més gran que en l'actualitat. [PC, 22/06/2008]

En canvi, dins dels manlleus expressius, podríem encabir-hi expressions fixades (*enfant terrible*, *typical spanish*), manlleus que han passat a formar part de la llengua col·loquial (*cool*, *freaky*) i algunes locucions llatines (*vox populi*). També hi podríem considerar els manlleus usats per referir-se a equips de futbol, els seus jugadors i seguidors (*azzurro*, *red devil*), tot i que la seva funció denominativa o expressiva ja és més discutible:

- El millor antídod per evitar aquests mals, coincideixen Buqueras i León, és liquidar la jornada laboral **typical spanish** i apostar per la flexibilitat i l'eficiència. [PC, 06/10/2009]
- Fins que els néts, ja ben situats i segurs d'ells mateixos, tornen a trobar **cool** parlar com els avis. [AV, 21/10/2007]
- En aquesta zona és **vox populi** l'acusació que darrere de les avionetes hi ha les companyies d'assegurances dels cotxes que fan servir el dipòsit a l'aire lliure de Calaf, la Campa, per impedir danys de la calamarsa. [PC, 02/05/2008]

És interessant assenyalar que hi ha alguns manlleus que segons si fan referència al seu significat literal o a un sentit més metafòric, depenent del context, tenen una funció més denominativa o expressiva, com, per exemple, *gore* o *sudoku*:

- Un producte del gènere **gore**, un episodi de triperia política que, efectivament, produeix vòmit. [PC, 02/11/2009] [denominatiu]
- El principi del llibre és una mica **gore** amb les disputes per quedar-se amb el cor de la dona morta i, al final, amb el pacte de quedar-se només amb el fetge. [AV, 28/02/2008] [expressiu]
- Josep Maria Puigibert i el seu equip van rebutjar diverses propostes d'acords i van passar les hores de la tarda menjant pizza i fent **sudokus** a la sala d'actes. [AV, 17/01/2009] [denominatiu]
- El **sudoku** de l'estabilitat va desfermar en alegries i llàgrimes. [PC, 28/09/2009] [expressiu]

En aquests dos casos es tracta de manlleus procedents de l'anglès i del japonès, respectivament, que es van incorporar a la llengua catalana per omplir un buit denominatiu existent (un gènere cinematogràfic i un passatemps d'estratègia matemàtica), i que, un cop integrats i assimilats, han acabat perdent el caràcter denotatiu. Aquest pas és força habitual, és a dir, els manlleus acaben tenint en la llengua d'arribada un significat que no tenien en la de partida; es tracta de manlleus semàntics.

En general, les obres lexicogràfiques catalanes recullen pocs sentits figurats de mots catalans, de manera que podem pressuposar que difícilment incorporaran els sentits figurats dels manlleus, tot i que són força habituals en la llengua general. Com a mínim, però, sí que haurien d'incorporar el significat original d'aquests manlleus, ja que si arribem a donar-los un altre significat —i aquest surt en un mitjà de comunicació de masses— vol dir que els parlants els tenen prou incorporats.⁷⁰ A més dels exemples de *gore* i *sudoku* (el significat original del qual està documentat en la Neoloteca), podríem incloure dins d'aquest grup de manlleus semàntics unitats com *harakiri*, *kàiser* (el significat original de la qual està documentat en el DIEC2), *heavy* (el significat original de la qual està documentat en el GDLC) o *appàratxik*:

- L'Adolfo Suárez va ser qui va ser capaç d'aconseguir que la vella classe política franquista es fes l'**harakiri**. [CR, 17/06/2007]
- Ho posaria en dubte, perquè és molt **heavy** aquesta beguda com per beure's'n una ampolla sencera. [R1, 02/02/2008]
- Amb un Tribunal Constitucional que dicti la seva sentència destructiva aquesta primavera, a la tardor ja tot serà massa llunyà i oblidat perquè

70. Per exemple, en la publicació del *Diccionari de la llengua catalana* (DIEC) de 1995, l'Institut d'Estudis Catalans incorpora manlleus com *còctel*, però només en recull el significat literal. En la segona edició, de 2007, no en canvia l'entrada. L'Observatori, en canvi, té recollit el sentit figurat d'aquesta unitat des de 1997 fins avui dia («A més, aquest any s'hi ha afegit el Mercat de les Flors, que aportarà al **còctel** d'espectacles els muntatges participants a la Marató de l'Espectacle —els dies 6 i 7 de juny—, dels quals farà posteriorment una selecció. [AV, 23/05/1997]»).

l'**apparàtxik** convergent no pugui tornar a estendre complicitats amb el PP.
[AV, 05/04/2010]

9.2.3. Àrea temàtica dels manlleus

L'estudi de l'àrea temàtica en què s'utilitzen els manlleus també permet identificar tendències interessants. A partir del corpus d'estudi, hem definit setze categories temàtiques, que recollim en la taula 31 per ordre de productivitat.⁷¹

TAULA 31
Distribució temàtica dels manlleus

<i>Àrea temàtica</i>	<i>Exemples</i>
Llengua general	<i>lolailo, freaky, feeling, algo</i>
Esports i oci	<i>[la] champions, charrúa, all star</i>
Música	<i>acid rock, bossa nova, flamenco</i>
Societat i tendències	<i>baby boom, coaching, chill out</i>
Gastronomia	<i>bistrot, calimotxo, foccaccia</i>
Espectacles	<i>burlesque, culebró, peep show</i>
Política	<i>bundestag, jeltzale, labour</i>
Tècnica i tecnologia	<i>cookie, e-book, sms</i>
Geografia	<i>llanito, far west, kyat</i>
Economia	<i>bonus, private equity, outsourcing</i>
Humanitats	<i>art déco, belle époque, bookcrossing</i>
Moda	<i>leggings, prêt-à-porter, streetwear</i>
Educació i món acadèmic	<i>master class</i>
Ciències	<i>bonobo, hot pack, anisakis</i>
Filosofia i religió	<i>golem, hannukah, haredí</i>
Militar	<i>ametralladora, hibakusha, katiuska</i>

L'àrea temàtica a la qual pertany un percentatge més alt dels manlleus estudiats és la de llengua general (33 %), molt per sobre de la resta. En un segon grup hi hauria les àrees d'esports i oci, música, societat i tendències, gastronomia, es-

71. Cabré, Freixa i Solé (1995) proposen una classificació dels manlleus per la temàtica, que ha servit com a punt de partida per al nostre estudi. Després de revisar-la, l'hem ampliat i actualitzat d'acord amb les nostres dades, uns canvis que fan palès l'estret lligam que s'estableix entre la llengua i la societat, i la forta evolució que pateix la llengua en relació amb les noves tendències que adopta la societat a causa de la diversitat cultural present i el seu contacte constant.

pectacles, política i tècnica i tecnologia (5-15 %). I, finalment, la resta no sumaria més del 5 % dels manlleus documentats en el període d'estudi.

Dins de la categoria de «llengua general» predominen els manlleus expressius, probablement per la tasca de normalització dels neologismes terminològics que fa el Termcat, que aporta a la societat catalanoparlant un gran nombre de formes alternatives als manlleus denominatius que pren d'altres llengües. Els principis que regeixen la política de tractament dels manlleus d'aquest organisme són: «1. Sempre que és possible, s'opta per una alternativa catalana. 2. Quan l'alternativa catalana no és viable, s'opta per l'adaptació o pel calc. 3. Quan ni l'adaptació ni el calc no són viables, s'opta per l'adopció directa del manlleu» (Colomer i Fargas, 2003, p. 72). Així, doncs, és lògic pensar que els mitjans de comunicació catalans utilitzen més aquestes alternatives, o com a mínim conviuen amb els manlleus adaptats o no adaptats, i els manlleus més expressius, en canvi, es mantenen i conformen aquest gran bloc que hem anomenat *llengua general*.

De totes maneres, si relacionem l'àrea temàtica amb la llengua d'origen dels manlleus trobem una segona explicació a la presència elevada de manlleus de llengua general. En analitzar de quines llengües procedeixen els estrangerismes classificats en aquest bloc, ens trobem que el 68 % són del castellà. Aquest percentatge tan elevat és, també, un reflex de la situació sociolingüística que es viu a Catalunya; el català, que viu en contacte amb una llengua majoritària, el castellà, n'absorbeix un gran nombre de paraules en l'ús, especialment en les situacions de relaxació lingüística. En conseqüència, cal tenir present que, tot i que el manlleu és un fenomen natural i molt productiu en català i, per tant, no s'hauria de rebutjar per principi, «[...] cal ponderar amb atenció la magnitud de la transferència, ja que no es produeix bilateralment, sinó en una sola direcció» (Observatori de Neologia, 2004b, p. 41). Aquesta conclusió es podrà comprovar en l'apartat següent, quan comparem el percentatge de manlleus castellans en català i el percentatge de manlleus catalans en castellà.

Els àmbits temàtics més característics de cada llengua és una qüestió força estudiada. Per això, comentarem breument els àmbits temàtics més representatius de les tres llengües de les quals més manlleua el català —l'anglès, el castellà i el francès—, i de dues de les que, com hem indicat més amunt, tenen cada vegada més presència en la nostra societat —el japonès i l'àrab.

Pel que fa a l'anglès, ja a Observatori de Neologia (2004b, p. 234) s'assenyala que la majoria de manlleus d'aquesta llengua apareixen en l'àmbit de l'economia, de les noves tecnologies (especialment d'informàtica i Internet) i de la música, és a dir, «aspectes innovadors, d'actualitat, amb vincles a determinats sectors de prestigi». En el nostre corpus d'estudi hem constatat que avui dia cal afegir-hi l'àmbit d'esports i oci (*break, freestyle, quarterback*), d'espectacles (*cartoons, pin-up, screwball comedy*) i, tot i que en menor mesura, de la llengua general (*happy end, destroyer, snack, spanish*).

En el cas de manlleus del castellà, un percentatge molt elevat és propi de la llengua general (*a tot quisqui, bazòfia, ninyato*), com també concloïa Observatori de Neologia (2004b, p. 238), tot i que hi destaquen la música (*cante jondo, copla, cantaor*), la gastronomia (*ajoblanco, cecina, salmorejo*) i la política (*caudillo, colorado, octavilla*).

Quant al francès, veiem que, com el castellà, tendeix més a integrar-se en usos genèrics, és a dir, en la llengua general (*ménage à trois, merci, voyeur*), tot i que també destaquen dues àrees d'especialització clares, gairebé estereotípiques: la gastronomia (*a la royale, cocotte, quiche*) i les humanitats (*atelier, nouveau réalisme, nouveau roman*). Per la seva banda, els manlleus del japonès responen a l'interès actual pel país oriental i la seva cultura, ja que destaquen la gastronomia (*miso, tataki*), principalment, i societat i tendències (*manga, shiatsu*) i, també, esports i oci (*sudoku*). I, finalment, pel que fa a l'àrab, trobem en primer lloc manlleus de l'àmbit de la religió (*hijab, kefia, sadaqa*) i, en segon lloc, de geografia (*ksar, kúfia*).

9.2.4. Grau d'adaptació dels manlleus

Tal com es descriu a Termcat (2005), davant les formes manllevades, els sistemes lingüístics poden recórrer a formes alternatives, a adoptar la forma original sense cap modificació o a adaptar-la al sistema lingüístic d'arribada. D'acord amb això, l'OBNEO divideix els manlleus en dues categories: manlleus no adaptats, com, per exemple, *coulant, chaquetero* o *webcam*, i manlleus adaptats, com ara *dribling, txakra* o *xatarra*.

En conjunt, el 80 % de les dades estudiades són manlleus sense adaptar i el 20 % són manlleus adaptats. Així, doncs, podríem concloure que els mitjans de comunicació no tendeixen a adaptar els estrangerismes a la llengua catalana. Ara bé, si analitzem més detingudament les dades i les estudiem segons la llengua d'origen del manlleu, observem que aquests percentatges varien o, fins i tot, s'inverteixen. En el cas del castellà, trobem més manlleus adaptats que no pas no adaptats, inversament al que s'observa en anglès. Per a llengües que tenen altres alfabetes, com l'àrab, el rus, el grec o el japonès, no té sentit aquesta distinció ja que, de fet, tots s'han de considerar adaptats respecte de la llengua d'origen.

Però què entenem per *adaptar* un manlleu? Significa adequar-lo a les regles de la llengua, ortogràfiques i/o morfològiques, perquè segueixi el sistema fonològic propi, sia grafiant-lo a la catalana, accentuant-lo seguint les normes pròpies o bé simplificant-ne dígrafs consonàntics o vocàlics (Rull, 2008, p. 131-133). En analitzar les formes adaptades del nostre corpus, ens adonem que no tots els manlleus tenen el mateix grau d'adaptació; de fet, els manlleus s'adapten més o menys segons el grau d'integració d'aquesta forma a la llengua catalana. Així, els podem agrupar per:

a) Adaptacions ortogràfiques completes: *dríbling*, *estriptis*, *falàfel*, *filing*, *friqui*, *fuagràs*, *kúfia*, *míster*, *pitxitxi*, *sumbat -ada*, *txacolí*, *xat*, *xouman*.⁷²

b) Adaptacions ortogràfiques parcials:⁷³ 1) en casos de sintagmes, només s'adapta un dels dos elements, *aeròbic dance*, *blue xip*, *dream tiquet*, *espagueti western*; 2) en casos de paraules monolexemàtiques, només s'adapta un dels sons que es podrien adaptar o s'accentua sense adaptar algun altre so; per exemple, *ayurvèdic*, *txakra*, *matrioxka*; 3) en el cas concret de manlleus del castellà, s'adapta un so que no existeix en català però es manté la -o final, signe distintiu del castellà: *campetxano*, *catxondeo*, *xanxullo*, *xulo* (a diferència de *xungu*, que també tenim documentat com a manlleu adaptat del castellà), o com *baixón*, en què també s'adapta un so que no existeix en català [x], però es conserva la terminació -ón.

c) Adaptació ortogràfica mínima:⁷⁴ *boardercros*.

Entre les dades analitzades, també trobem casos d'adaptacions morfològiques. En primer lloc, manlleus que segueixen les regles de la flexió nominal catalana: *ikastoles*, *grafitis*, *sudaques*, *juergues*, *perroflautes*, *troles*.

- L'equip blanc estudia saltar-se un amistós a Sant Sebastià en saber que la recaptació va destinada a la festa de les **ikastoles** de Guipúscoa. [AV, 05/09/2009]
- Estic farta de veure tants **grafitis**, i si això és una exposició, n'estic ben tipa. [AV, 05/05/2008]
- Si ho haguessin fet persones de l'Amèrica Llatina, ¿els denominariem **sudaques**? [PC, 12/02/2007]

I també trobem manlleus, bàsicament del castellà, que segueixen les regles de la flexió verbal catalana: *apretar*, *catejar*, *currar-s'ho*, *descollonar-se*, *enxufar*, *fardar*, *flipar*, *forrar-se*, *patejar-se*, *pringar*, *timar*, *xivar-se*, *xulejar*. Com podem veure, gairebé tots aquests verbs són de la llengua col·loquial.

- El protagonista, l'Àlex, **ha catejat** matemàtiques i llengua. [AV, 12/07/2007]
- És que **em descollono!** [AV, 09/06/2009]
- Què cony **xulegen**, doncs? [AV, 13/06/2009]

72. Pla Nualart (2011) es pregunta si algun dia podríem escriure *la xòuman*: «No seria cap disbarat. De fet, fins i tot el DIEC escriu *xou* per *show*. De moment, ens conformem amb el showman, la showman, els showmans i les showmans però si algun dia la Lloïl Bertran passa a ser una xòuman ningú s'hauria d'esquinçar cap vestidura».

73. Rull (2008, p. 134) desaconsella aquest tipus d'adaptacions a mitges i, per exemple, defensa que és millor escriure *marketing* que no pas *màrketi* (tot i que la millor opció seria *màrqueting*).

74. En l'adaptació dels manlleus també intervé, sens dubte, el grau limitat de coneixement de com s'escriu realment aquella paraula en la llengua originària; per tant, caldria considerar amb cautela aquest grup de manlleus amb una adaptació ortogràfica mínima.

També és interessant assenyalar que entre les dades estudiades trobem variació dins de les formes adaptades, de manera que en alguns casos conviuen dues o tres formes per a una mateixa paraula. Veiem que es tracta, bàsicament, de diferències en la simplificació d'algunes consonants o vocals (*a capella / a cappella*, *bulling/bullying*, *freaky/friki/friqui*, *graffiti/grafiti*, *maigret/magret*, *starlet/starlette*, *tuppersex/tapersex*); en l'accentuació (*mòbing/mobbing*, *ole/olé*, *rànkings/ranquings*, *sófbol/softbol*, *vox populi / vox pòpuli*); en l'ús del guionet (*basket average / basket-average*, *cabernet sauvignon / cabernet-sauvignon*, *flashback/flash-back*, *on line / online / on-line*, *gogo/go-go/gogó*); en l'ús o no d'una e epentètica (*estriptis/striptis*, *estriper/stripper*); en l'adaptació a l'ortografia catalana (*ikurriña/ikurrinya*, *taichi/tai-txi*, *chiringuito/xiringuito*, *showman/xouman*, *txacra/xacra*).⁷⁵ El cas paradigmàtic seria *rock and roll*, que arribem a documentar amb cinc formes diferents: *rock and roll*, *rock & roll*, *rock'n'roll*, *rockandroll* i *rocanrol*. Com hem indicat més amunt, és possible que aquesta vacil·lació vagi desapareixent amb el temps, a mesura que els parlants identifiquin com a pròpies aquestes unitats i interioritzin l'adaptada.

9.2.5. Freqüència d'ús dels manlleus

Quant a la freqüència, un percentatge molt elevat dels manlleus del corpus (més del 73 %) només es documenta una vegada durant els tres anys d'estudi (*a la recherche*, *autobusero*, *al dente*, *call center*, *ninja*, *scuderia*, *shabu*). Pel que fa a la resta, es poden agrupar tal com es mostra en la taula 32:

TAULA 32
Agrupacions de manlleus segons la freqüència

Nivell de freqüència	Percentatge (%)	Exemples
Baix	22	<i>art déco</i> , <i>caipirinha</i> , <i>hijab</i> , <i>shopping</i> , <i>shiatsu</i>
Mitjà	4	<i>best-seller</i> , <i>banlieue</i> , <i>bolo</i> , <i>botellón</i> , <i>delicatessen</i> , <i>kale borroka</i> , <i>made in</i> , <i>manga</i>
Alt	1	<i>abertzale</i> , <i>blog</i> , ⁷⁶ <i>fashion</i> , <i>hip-hop</i> , <i>hub</i> , <i>internet</i> , <i>lehendakari</i> , <i>nòvia</i> , <i>on line</i> , <i>premier</i> , <i>sexi</i> , <i>vivenda</i>

75. Vegeu a Rull (2008, p. 137) l'explicació del procés d'adaptació de *txacra*.

76. Durant la revisió del volum, el DIEC2 ha incorporat la forma *blog*, amb la qual cosa deixa de ser neològica. Per a una discussió sobre *blog* i *bloc*, vegeu, per exemple, Bibiloni (2005).

En el bloc de nivell de freqüència baix, hi hem inclòs els neologismes amb freqüència entre dos i cinc; en el nivell mitjà, els que tenen entre sis i quinze ocurrences, i en el nivell alt, els que s'han documentat més de quinze vegades. En aquest últim, hi trobem disset exemples, que podem agrupar segons la seva procedència:

a) xenismes propers a la nostra cultura (realitats polítiques del País Basc, com seria el cas de *abertzale*, *lehendakari*, o de països europeus propers, *premier*);

b) manlleus de l'anglès, alguns d'especialitzats —com *blog*, *internet*, *on line*, *hub* (tècnica i tecnologia); *play-off* (esports); *hip-hop* (música); *lobby* (política)— i d'altres que formen part de la llengua general, com ara *sexi*, *look* o *fashion*, que serien manlleus expressius;

c) manlleus del castellà habituals en llengua catalana que molts parlants realment no perceben com a estrangerismes (*nòvio*, *nòvia*, *tonteria*, *vivenda*⁷⁷).

Observem que gairebé tots són manlleus molt estabilitzats en català i prova d'això és que els recullen algunes obres lexicogràfiques catalanes. Per exemple, el GDLC documenta amb un asterisc *lehendakari*, *abertzale*, *premier*, *lobby*, *hip-hop*, *play-off*, una variant ortogràfica de *on line* (*on-line*) i de *sexi* (*sexy*) i *internet* en majúscules, com a nom propi. I els quatre manlleus del castellà (*nòvio*, *nòvia*, *tonteria*, *vivenda*) apareixen a l'EsAdir, el portal lingüístic de la Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals. Per tant, podríem suposar que, almenys els del primer grup, acabaran sent acceptats i formant part del diccionari normatiu.

És difícil predir quins manlleus, de la resta d'exemples més freqüents, seran recollits pel diccionari normatiu. Si analitzem els manlleus que recull el DIEC2 veurem que, bàsicament, són noms amb una funció clarament denominativa, de manera que adjectius de l'anglès, expressius, com *fashion* és difícil que s'acabin incorporant.

La freqüència elevada de *hub* segurament respon més a l'actualitat informativa —en tots els contextos apareix associat a l'aeroport del Prat de Barcelona— que a una necessitat real d'aquest terme. És probable que sigui un manlleu efímer i que desaparegui dels mitjans de comunicació quan es resolgui la situació d'aquest aeroport i, en conseqüència, és difícil que s'acabi recollint en el diccionari normatiu. De fet, el Termcat (2005, p. 19) assenyala que «[...] la contínua incorporació de designacions alienes que l'actualitat informativa posa en circulació i que esdevenen indispensables en un determinat moment (com ara *burca* —difosa especialment durant el conflicte a l'Afganistan del 2001— o *chapapote* —forma que es va popularitzar arran del vessament de fuel del vaixell *Prestige* davant la costa gallega pel novembre del 2002—)».

77. *Vivenda*, amb seixanta ocurrences, és el manlleu més freqüent del corpus escrit.

9.3. ASPECTES DE CONTRAST

En aquest apartat, contrastarem les dades obtingudes en els diferents tipus de textos que analitza l'Observatori per indicar algunes desviacions respecte del conjunt, vist fins ara, i també establim comparacions amb el castellà.

9.3.1. *Contrast per tipus de buidatge*

En el primer apartat, hem assenyalat que el nostre corpus d'estudi està format per manlleus de tres tipus de buidatge diferents: premsa, revistes i oral. El 79 % dels manlleus provenen de textos escrits —70 % premsa, 9 % revistes— i el 21 % de textos orals. Cal tenir en compte que el nombre de textos escrits analitzats és molt superior al nombre de textos orals.

9.3.1.1. *Especificitats dels manlleus procedents de revistes*

Dins del buidatge escrit, si comparem el buidatge de premsa amb el de revistes, s'observa que hi ha algunes diferències, però mínimes. Com veurem, aquestes diferències responen, fonamentalment, a les diferències de temes que aborda un buidatge o un altre: els diaris que es buiden tenen un caràcter més generalista, mentre que les revistes són més marcades temàticament.

Pel que fa a la llengua de procedència dels manlleus, en el buidatge de revistes trobem la mateixa tendència que en el conjunt, és a dir, provenen fonamentalment de l'anglès i del castellà —63 % i 17 %, respectivament, uns percentatges semblants als que trobem en el buidatge de premsa, 52 % i 22 %, respectivament—, com, per exemple, *line dance*, *open*, *muixing*, *videobook*, *potaje*, *caché*, *batxata*. I com succeeix en premsa, en el buidatge de revistes també hi ha manlleus del francès (*paupiette*, *batonage*), de l'alemany (*muesli*, *kitsch*) o de l'italià (*òpera prima*, *divertimento*), però en percentatges molt inferiors.

En canvi, en altres llengües s'observa una diferència destacable perquè, per exemple, en les revistes l'àrab és gairebé inexistent. Com hem esmentat, les revistes analitzades no són tan generals com la premsa i gairebé totes pertanyen a una àrea temàtica concreta: gastronomia, cultura i espectacles, esports, etc. Com hem vist en parlar de les àrees temàtiques dels manlleus, els manlleus de l'àrab s'enclouen, bàsicament, dins de política i geografia, àmbits que no cobreixen les revistes buidades, però que, per contra, sí que podem trobar dins de les seccions dels diaris.

Aquesta diferència respecte del tipus de text que trobem en un buidatge o un altre també marca el tipus de manlleus que s'hi documenta. Tot i que en el buidatge de revistes també es registren manlleus expressius (un percentatge inferior que en el buidatge de premsa), com ara *mono -a*, *bailongo -a*, *grosse Koalition*, *KO*, *heavy*,

machote, n'hi ha més de denominatius i, concretament, de les àrees temàtiques d'esports (*motorcross*, *outdoor*, *quad*), música (*cover*, *hypes*), tendències actuals (*slow dating*), gastronomia (*irish coffee*, *maki*), espectacles (*quest star*, *story board*), etc.:

- Molts són els restaurants que a Barcelona ens ofereixen una variada oferta de **makis**, sushi o tempures, però pocs resulten tan especials com Suchi Itto, un local d'ambient informal i relaxat on l'equilibri entre orient i occident és un dels seus trets. [TEA, 01/09/2008] [denominatiu]
- Per descobrir el paisatge d'una manera amena i divertida, res millor que apuntar-se a les rutes amb **quad**. [LV, 14/02/2007] [denominatiu]
- La possibilitat d'una **grosse Koalition** ha aparegut de tant en tant en l'horitzó, sempre que les crisis del primer tripartit, o la pressió opositora del PP han fet créixer en els rengles del socialisme espanyol el desig d'una aliança amb els hereus de Pujol. [TRI, 25/02/2008] [expressiu]
- Practica Boxa DiR i deixa **KO** a les calories. [DiR, 01/12/2009] [expressiu]

Respecte del grau d'adaptació dels manlleus en el buidatge de revistes, es pot comprovar que s'observen les mateixes tendències que en el conjunt: n'hi ha més de no adaptats (*garito*, *pope*, *speed dating*) que d'adaptats (*òpera prima*, *ronroneig*, *xè*). Cal assenyalar que els adaptats són, bàsicament, manlleus del castellà. També s'hi observa variació en les formes, sobretot en els manlleus de l'anglès, que són els més nombrosos, com ara, *e-mail/email*, *rock and roll* / *rock'n'roll*, *TV movie* / *tv-movie*.

El fet que les revistes no hagin passat necessàriament per un filtre de correcció influeix en el model de llengua que utilitzen els autors dels textos. I no només pel que fa al nivell de correcció —en general, són textos amb més incorreccions lingüístiques—, sinó també pel que fa a l'ús de manlleus: és més habitual l'ús de les formes originals dels estrangerismes, en comptes de formes adaptades o proposades alternatives que es documenten en obres lexicogràfiques o al Termcat (com, per exemple, *premium*, que en el Cercaterm està recollit amb la forma adaptada *prèmium*, o *story board*, per al qual la Neoloteca proposa *guió il·lustrat*).

En el buidatge de revistes, el percentatge d'unitats amb una sola ocurrència és encara més elevat (88 %), perquè el nombre de textos és molt més baix. Són exemples dels manlleus més freqüents els següents: *batxata*, *bossu*, *mind body*, *spinning* i *pack*.

9.3.1.2. Especificitats dels manlleus procedents de textos orals

Així com en la comparació del buidatge de premsa i de revistes les diferències principals són determinades per la temàtica de les fonts, en el cas del buidatge oral, que es basa en textos radiofònics, les diferències més destacables responen a qüestions de registre.

La primera diferència que observem té a veure amb la llengua de procedència dels manlleus: la primera llengua de la qual el català manlleua més paraules en la llengua oral és el castellà, amb un 75 % (*chapuza, chico para todo, macrobotellón, subidón*), molt per sobre de l'anglès, amb un 19 % (*blogger, bobby, celebrity, homeless, loop, prime time*), i de la resta de llengües, que són més aviat testimonials: francès (*stage, savoir faire*), italià (*rossonera, scudetto*), llatí (*sancta sanctorum*) o altres llengües (*reiki, bongo, mantra*).⁷⁸ Com en el buidatge de revistes, la presència d'altres llengües és menys important i, si la desglossem, ens adonem que el japonès i l'àrab —freqüents en premsa—, queden diluïdes entre altres llengües com el portuguès, el sànscrit i el xinès.

Tanmateix, com hem dit, el tret més característic dels manlleus orals és que provenen majoritàriament del castellà, cosa que reflecteix la situació sociolingüística que es viu a Catalunya: en societats bilingües la barreja d'elements lingüístics de les llengües en contacte és més habitual en situacions de relaxació lingüística, més pròpia de la llengua oral. Així, per exemple, en el buidatge oral trobem manlleus del castellà, no adaptats i adaptats, que no trobem en el buidatge escrit:

— adverbis i locucions adverbials com *a lo millor, bueno, de repent, después, en serio, menos, ojalá, per lo tant, pues, vale, vaya*;

— locucions verbals o frases fetes com *llegar y besar el santo, montar un pollo, quedar-se a dos veles, tenir saque, venir a cuento*. És interessant indicar que hem constatat que en el buidatge oral hi ha moltes més locucions, adverbis i conjuncions que en el buidatge escrit, bàsicament per la presència d'exemples com els que acabem de mostrar.

En relació amb els exemples que acabem de veure, convé comentar que en el buidatge oral són molt freqüents alguns «manlleus» del castellà que no documentem en la llengua escrita: *ojalà, menos, pues, después, montar un pollo, apretar, jefe, carinyo* i molts altres, que constitueixen un grup a part. Comparteixen amb la resta de neologismes el fet de ser unitats documentades en textos catalans i no repertoriades en els diccionaris, però divergeixen de la resta de manlleus pel fet de ser unitats del castellà que la majoria de parlants consideren incorreccions lingüístiques. Tot i que, en efecte, són incorreccions, les analitzem juntament amb els manlleus d'altres llengües, perquè comparteixen característiques. També cal puntualitzar que els mitjans de comunicació orals que analitza l'OBNEO són fonamentalment de Barcelona, on les interferències amb el castellà són més freqüents que no serien, pensem, en la resta del territori.

78. Segons la metodologia de l'Observatori de Neologia, cal transcriure literalment les paraules que se senten en els textos orals usant els signes gràfics habituals propis de la normativa ortogràfica del català.

Pel que fa al tipus de manlleus que es registren en els textos orals, constatem que hi ha una presència més elevada de manlleus expressius (dos primers exemples) que de manlleus denominatius (dos últims exemples), fet que també podem relacionar amb el registre:

- Per un euro vint podeu anar **by the face**, per la patilla, aquest diumenge a les nou a l'estadi. [R1, 17/01/2008]
- Evidentment, **of course**, en directe a partir de les set de la tarda. [R1, 12/05/2009]
- Bueno, ja ve el plat fort amb **rancheres** i altres tipus de discos. [R1, 05/03/2008]
- El primer que li van fer arribar és un **home cinema** amb pantalla de plasma. [R1, 19/06/2009]

Quant a la freqüència, els manlleus del buidatge oral tenen un comportament diferent respecte de la resta de buidatges, ja que el nombre d'ocurrències d'alguns manlleus és molt més elevat que en els altres. En aquest cas, els podem agrupar de la manera següent:⁷⁹

TAULA 33

Agrupacions de manlleus orals segons la freqüència⁸⁰

Nivell de freqüència	Percentatge (%)	Exemples
Mínim	70	<i>basquetbolero, despiporre, destroyer, reiki, soso, subprime, urbano</i>
Baix	23	<i>calcio, flipar, in pectore, rajar, rookie, tour</i>
Mitjà	4	<i>barco, cuidado, coach, dream team, e-mail, en sèrio, freak, perico, premier</i>
Alt	3	<i>a lo millor, a tope, bueno, crack, disfrutar, mail, pues, tio</i>

9.3.2. Contrast amb el castellà

A continuació, compararem els manlleus del català amb els manlleus del castellà recollits en el mateix període (2007-2009). Per fer-ho, ens centrarem, en primer lloc, en les diferències respecte de la llengua d'origen dels manlleus i, en segon lloc, estudiarem quins manlleus coincideixen en totes dues llengües i quins no.

79. Com hem assenyalat més amunt, alguns dels exemples de manlleus més freqüents en els textos orals els considerem incorreccions lingüístiques.

80. En el bloc de nivell de freqüència baix, hi ha els neologismes amb freqüència entre dues i cinc ocurrències; en el nivell mitjà, els que tenen entre sis i quinze ocurrències; i en el nivell alt, els que s'han documentat més de quinze vegades. El nivell mínim indica una sola ocurrència.

9.3.2.1. Comparació dels manlleus en català i en castellà segons la llengua d'origen

Com hem indicat en els apartats anteriors, el català manlleua paraules bàsicament de l'anglès i del castellà, mentre que el castellà manlleua sobretot unitats de l'anglès —amb un percentatge més elevat respecte del català, això és, 61,7 % davant del 45,8 % de manlleus de l'anglès que trobem en català, que és, alhora, un percentatge molt superior a la resta de llengües.⁸¹

La diferència més notòria —i que hem anat apuntant al llarg del capítol— és la que existeix en el pes que tenen els manlleus del castellà en català (29,4 %) i els manlleus del català en castellà (5,7 %). No hi ha dubte que aquests percentatges reflecteixen la influència desequilibrada que exerceix el castellà sobre el català enfront de la presència molt inferior de manlleus del català en castellà, i especialment en els registres menys especialitzats, és a dir, de llengua general. Com hem apuntat en analitzar l'àrea temàtica dels manlleus del castellà documentats en català, es tracta, bàsicament, d'unitats de la llengua general i alguns exemples del camp de la gastronomia, la música i la política; en canvi, els manlleus del català recollits en castellà que pertanyen a la llengua general no destaquen per sobre d'altres àrees temàtiques.⁸² Així, doncs, trobem gairebé els mateixos exemples de manlleus de llengua general (*chava*, *lletraferit*, *merdé*, *poti-poti*), del camp de la gastronomia (*carn d'olla*, *cep*, *samfaina*, *tortell*), de la política (*conseller*, *president*, *tripartit*), de les humanitats (*noucentista*, *trencadís*) i d'aspectes folklòrics o culturals (*casteller*, *correfoc*, *senyera*).

A més, la presència d'aquestes unitats s'hauria de relativitzar, ja que un dels dos diaris que es buiden en castellà a l'OBNEO —*La Vanguardia*— s'edita a Catalunya i s'adreça a un públic bilingüe, fet que segurament permet una entrada més gran d'usos expressius de paraules catalanes, com, per exemple, *fer país*, *perepinyetas*, *botifler*, *cabòria*, *endreçat -ada*, que difícilment apareixerien a *El País* o algun altre diari d'àmbit estatal i fet a Madrid.

- «Cuando lo cortas y lo separas sabes que el pedazo que has cortado forma parte de un todo porque es igual», sostiene Nadal. Es la Catalunya **endreçada**. [LV, 23/01/2009]
- Además despertaba admiración porque encarnaba al prototipo de ciudadano de Catalunya que en un momento determinado siguió la senda de Jordi Pujol de **fer país**, que le llevó más tarde de forma casi obligada a hacer política. [LV, 16/07/2008]

81. Aquests resultats ja es mostren en altres estudis (Observatori de Neologia, 2004b; Cabré *et al.*, 1995), de manera que podem concloure que les tendències continuen sent les mateixes en totes dues llengües.

82. En el cas del castellà, el 49 % dels manlleus de llengua general provenen de l'anglès.

Pel que fa a la distribució de manlleus de les altres llengües, cal indicar que els manlleus procedents de llengües romàniques tenen una presència gairebé idèntica tant en català com en castellà; en tots dos casos, aquests manlleus sumen entorn d'un 14 %. Podem assenyalar, tanmateix, que els manlleus del francès són una mica més freqüents en català que en castellà, mentre que els de l'italià tenen més presència en castellà que en català. En canvi, sí que s'observen algunes diferències en el calaix d'«altres llengües». El castellà engloba moltes més llengües que el català (fins a quaranta-set), i en destriar quines són les més freqüents dins d'aquest grup, comprovem que el japonès i sobretot l'àrab hi tenen un pes molt important: en el període d'estudi es documenten gairebé tants manlleus de l'italià com de l'àrab.

9.3.2.2. Anàlisi dels manlleus coincidents i no coincidents en català i en castellà

Si sumem els manlleus documentats per al català amb els manlleus documentats per al castellà, obtenim un corpus format per 3.537 manlleus diferents documentats en català i en castellà, dels quals coincideixen un 24,2 % i no coincideixen un 72,9 %.⁸³ El 2,94 % restant no serien coincidents d'acord amb els criteris establerts, però sí que comparteixen algun tret amb altres unitats:

— manlleus que no comparteixen la categoria gramatical i en alguns casos tampoc la forma, però sí que pertanyen al mateix camp semàntic (per exemple, *teenager*, recollit com a adjectiu en català i com a substantiu en castellà, o *cross-over*, recollit com a adjectiu en castellà, i *cross-over*, recollit com a substantiu en català);

— escurçaments o formes desenvolupades d'altres manlleus recollits en el mateix període (per exemple, *concept*, que coincideix en català i castellà, i *concept car*, la forma desenvolupada que només s'ha trobat en castellà; o *drag queen*, que coincideix en català i castellà, i *drag*, la forma escurçada que només s'ha trobat en castellà);

— manlleus que són polisèmics en la llengua d'origen i que en català se n'ha manllevat un sentit i en castellà un altre de diferent (per exemple, *skimmer*, en català amb el sentit de 'sobreeixidor' i en castellà amb el d'«esportista que practica una varietat de surf»);⁸⁴

83. Seguint la metodologia de l'OBNEO (Observatori de Neologia, 2004a), hem considerat coincidents els neologismes que tenen la mateixa forma, la mateixa categoria gramatical i el mateix significat.

84. Amb les dades de què es disposa, és difícil concloure si el fet que no coincideixin es deu a motius extralingüístics o realment lingüístics i que es pugui arribar a dir que alguna de les llengües només utilitza unes formes determinades.

— manlleus que no coincideixen en forma però que comparteixen la mateixa estructura lingüística (per exemple, *made in Spain*, recollit tant en català com en castellà, i *made in China* o *made in USA*, només recollits en castellà).

Dins del 24,2 % de manlleus coincidents, se n'ha comptabilitzat una gran majoria que presenten una coincidència total, com ara *caipirinha*, *shiatsu*, *world music*, i un petit percentatge que tenen una coincidència parcial, és a dir, que tenen el mateix significat, la mateixa categoria gramatical, però presenten variacions ortogràfiques, com *delicatessen/delikatessen*, *muixing/mushing* o *cappuccino/capuccino*.

Els manlleus coincidents presenten algunes constants: en primer lloc, pel que fa a la llengua de procedència, la majoria provenen de l'anglès (72,5 %) i, molt per darrere, del francès (6,2 %), ja que, si deixem de banda els manlleus del castellà, són les dues llengües de què manlleven més paraules tant el català com el castellà.⁸⁵

En segon lloc, la majoria de manlleus coincidents tenen una funció denominativa, resultat també previsible ja que és esperable que les dues llengües facin servir el mateix manlleu per denominar realitats noves —després, pot ser que cada llengua segueixi un procés diferent i opti per adaptar el manlleu o per crear una paraula nova mitjançant un dels altres processos de formació—, però que, en canvi, no utilitzin necessàriament els mateixos manlleus com a recurs estilístic.⁸⁶

En tercer lloc, un cop estudiades les dades, es comprova que els manlleus coincidents es restringeixen, majoritàriament, a un àmbit temàtic concret (88,1 %) i que n'hi ha menys que pertanyen a la llengua general (11,9 %). Entre els àmbits temàtics amb més unitats coincidents, trobem esports i oci (*calcio*, *freestyle*), tècnica i tecnologia (*smartphone*, *podcast*), i música (*dubstep*, *krautrock*). En canvi, els àmbits temàtics amb menys unitats coincidents són milícia, ciència, filosofia i religió. Tot i que, com s'ha explicat, hi ha un percentatge més baix de manlleus coincidents que pertanyen a la llengua general (*typical spanish*, *troupe/troupe*) —sens dubte, per la presència elevada de manlleus del castellà en aquesta categoria—, seria equiparable a les àrees més productives.

85. Recordem que en el cas del català, l'anglès sí que és la llengua de la qual es manlleven més unitats, però la segona és el castellà i no el francès, que és la tercera. Ara bé, com que en aquest apartat s'estudien els manlleus coincidents en les dues llengües és normal que el castellà desaparegui. Tanmateix, ens hem trobat amb un manlleu castellà coincident en català i en castellà. Es tracta del manlleu expressiu *xoriçar/xorisar*: «La gent intel·ligent no pot votar aquesta colla de capullos disfressats amb trajes **xoriçats**. [AV, 05/08/2009]» i «Lo dice para encubrir a algún español, porque los catalanes no **xorisamos**. [LV, 25/09/2009]», que el considerem un cas excepcional, ja que en castellà s'ha utilitzat una paraula de la mateixa llengua, *chorizar*, adaptada ortogràficament a la pronunciació catalana. Això només es pot entendre per la situació sociolingüística que es viu a Catalunya.

86. És interessant assenyalar que en castellà també tenim registrat un ús denominatiu i un ús expressiu, com en català: «Y se sienta en un banco entre dos personas que ni levantan la vista de sus **sudokus**. [EP, 17/06/2007]»; «*Mardito parné*, repite don Pedro Solbes ante el **sudoku**. [LV, 12/07/2008]». Això confirma encara més la nostra idea que els diccionaris haurien de recollir el significat original d'aquesta paraula i, fins i tot, el figurat.

I finalment, trobem una quarta constant en la freqüència. Seria previsible que coincidissin els manlleus més freqüents en cadascuna de les llengües, però l'anàlisi de les dades contradiu aquesta previsió: la majoria d'unitats coincidents no són les més freqüents.⁸⁷

Ens podem preguntar per què hi ha un nombre tan elevat de manlleus no coincidents en català i en castellà, tenint en compte que partim de xifres molt semblants de manlleus en els corpus de les dues llengües i que els manlleus, com acabem d'exposar, tenen característiques força semblants. D'una banda, perquè en estudiar-los comprovem que n'hi ha que estan documentats en obres lexico-gràfiques de l'altra llengua. Així, doncs, un 34,9 % dels manlleus no coincidents registrats en català els recull el DRAE o el VOXUSO (per exemple, *mantra*, *ikas-tola*, *futón*, *ópera prima*). En canvi, en el cas del castellà, només un 5 % dels manlleus no coincidents estan documentats en el GDLC o en el DIEC2 (per exemple, *ace*, *kumbaià*, *uadi*). Aquesta diferència tan notable palesa que els diccionaris castellans recullen molts més manlleus que els diccionaris catalans.

D'altra banda, si ampliem els anys del període d'estudi, ens adonem que el percentatge de manlleus no coincidents també disminueix. Així, per al català comprovem que un 29,6 % apareixen en el BOBNEO (per exemple, *jihad*, *batuka*, *basket average*). I, per al castellà, n'hi trobem un 32,5 % (per exemple, *garage*, *ferragosto*, *tempus fugit*). En aquest cas, veiem que la diferència no és tan considerable com en el cas dels diccionaris, dada que confirma que la neologia per manlleu és un recurs igual de productiu en totes dues llengües. I si ampliem encara més la cerca, i busquem en el Google⁸⁸ els manlleus no coincidents que no s'han trobat en el corpus d'exclusió de l'altra llengua ni en el BOBNEO, veiem que en català n'hi trobem un 26,7 % (*bossu*, *fashion film*, *pelouse*) i, pel que fa als manlleus recollits en castellà, n'hi trobem un 47,6 % (*fumetti*, *e-sourcing*, *ekintza*). En

87. Tot i que que la majoria d'unitats coincidents presenten una correspondència igual o semblant entre les dues llengües (*banlieue*, deu ocurrences en castellà i set en català; *caucus*, sis ocurrences en castellà i cinc en català), hi ha casos en què no és així. Caldria estudiar més detingudament les diferències de freqüència per veure si es deuen a raons externes a la llengua, com ara el funcionament del BUSCANEI, la relació del manlleu amb una realitat concreta de l'àmbit català o espanyol —tal com s'ha explicat en el cas de *hub*, que documentem disset vegades en català, però quatre en castellà—, o bé a raons lingüístiques, és a dir, que una de les dues llengües utilitzi altres recursos neològics per denominar el mateix concepte —entre les dades estudiades tenim *body scanner*, recollida en català, i s'ha comprovat en el BOBNEO que en castellà s'havia recollit *escáner corporal*, neologisme format per sin-tagmació.

88. Cal assenyalar que la cerca al Google per llengua és complicada i no gaire fiable (i és impossible filtrar per categoria gramatical si no és comprovant-ho cas per cas), però alguns d'aquests manlleus s'han trobat en blogs o diaris i en la Viquipèdia, com ara *crème fraîche*, *cosplay*, *kernel*, *ramen*, i, per tant, es podrien considerar més establerts. En alguns casos, però, s'han trobat moltes variants ortogràfiques a Google, com, per exemple, *kúfia/kufia/kufiá*, *corfbol/korfbal*, *e-Health/ehealth*, *cloud computing/cloud-computing*.

aquest cas, veiem que la diferència també és força important, i això es podria deure al fet que, com que el castellà té molts més parlants que el català, hi ha més pàgines web escrites en aquesta llengua i, per tant, és més fàcil trobar-hi els manlleus.

No obstant això, alguns manlleus no coincideixen en català i en castellà (un 8,9 % dels manlleus en català i un 14,9 % de manlleus en castellà):

- a) sintagmes llargs i poc lexicalitzats (*mini cheese hamburger*);
- b) variants ortogràfiques (per exemple, només s'han pogut trobar a Google les formes *go-go girl* o *go go girl*, mentre que en castellà tenim la forma anòmala *gogo-girl*);
- c) manlleus expressius, molt més habituals en castellà que en català (*subway*, *suddenly*, *droit à la ressemblance*, *drapeau de la patrie*, *natural born citizen* o *spectateur engagé*), creats per a un context molt concret i que seran difícilment repetibles.

9.4. CONCLUSIONS

La neologia per manlleu és un recurs molt utilitzat per totes les llengües i molt present en els mitjans de comunicació, i el català no n'és una excepció. Al llarg del capítol hem comprovat que els manlleus constitueixen un grup molt heterogeni, ja que provenen de diverses llengües, poden tenir funcions denominatives o expressives, responen a motivacions diferents (i, per tant, són pròpies de diverses àrees temàtiques), presenten diferents graus d'adaptació en la llengua d'arribada i també difereixen quant a la freqüència.

En l'anàlisi hem constatat que les tendències assenyalades en la nombrosa bibliografia existent continuen essent vigents, tot i que s'observen algunes variacions interessants. En primer lloc, hem comprovat que el català manlleua unitats fonamentalment de l'anglès i del castellà, però hi ha un grup de llengües, que, pels canvis socioeconòmics i socioculturals que està experimentant el món en els darrers anys, està creixent amb força: es tracta de manlleus del japonès, de l'àrab, del portuguès i fins i tot del xinès. En la majoria de casos, són manlleus denominatius, que es poden classificar en àrees temàtiques molt concretes (en el cas dels manlleus del japonès, en l'àmbit de la gastronomia, i societat i tendències, o dels manlleus de l'àrab, en el camp de la religió i la geografia).⁸⁹

En segon lloc, hem comprovat que entre els manlleus estudiats predominen les unitats amb una funció denominativa, tot i que els neologismes expressius

89. Caldrà seguir l'evolució d'aquestes unitats per veure si es van fent més freqüents en català fins al punt d'acabar tenint una entrada en els diccionaris, si n'arriben d'altres àrees temàtiques o si, fins i tot, les acabem integrant en la llengua general.

també són habituals, i hem observat una tendència creixent a utilitzar manlleus semàntics, és a dir, amb un significat en la llengua d'arribada diferent del que tenen en la llengua original. Ens trobem, doncs, davant d'unitats que després d'usar-se en català durant un temps amb el significat literal es converteixen en paraules força habituals i comprensibles per a la gran majoria de parlants i, finalment, acaben adoptant un ús figurat, com succeeix amb mots propis del català.

En analitzar l'adaptació dels manlleus, hem constatat que la tendència general en els mitjans de comunicació és no adaptar aquestes formes, opció que s'allunya de la recomanada pels organismes normalitzadors. Entre els manlleus adaptats, hem observat que hi ha diferents graus d'adaptació ortogràfica o morfològica, i que fins i tot conviuen diferents formes per a un mateix manlleu; s'adapten més els manlleus més integrats en català.

Finalment, en estudiar la freqüència d'ús hem observat que la major part de manlleus analitzats només tenen una ocurrència en el període d'estudi i que en realitat són pocs els manlleus que presenten moltes ocurrències. Per a un estudi més complet sobre la freqüència, caldria ampliar els anys d'anàlisi per comprovar quins manlleus tenen una presència estable en la llengua, tot i que tinguin freqüències baixes i esdevinguin, per tant, candidats a ser incorporats en els diccionaris, i quins altres manlleus responen a modes passatgeres o d'actualitat.

En la part de contrast, hem comprovat que, mentre que entre els manlleus de premsa i els de revistes la diferència principal és en les àrees temàtiques a les quals pertanyen, entre el buidatge escrit i el buidatge oral la diferència fonamental és la llengua de procedència dels manlleus, ja que en l'oral la gran majoria són manlleus del castellà, molt per sobre de l'anglès i de la resta de llengües. Com hem indicat anteriorment, això es deu al fet que en societats bilingües la barreja d'elements lingüístics és més habitual en situacions de relaxació lingüística, com és el cas del registre oral, malgrat que alguns programes tinguin aparentment un registre formal o semiformal. Tot i així, en veure alguns d'aquests manlleus del castellà, caldria reflexionar sobre el model de llengua que es vehicula en aquests mitjans.

El contrast entre manlleus documentats en català i en castellà no ens deixa concloure que una llengua usi més aquest recurs que l'altra, sinó que les xifres són força coincidents. A més, hem observat que presenten tendències similars quant a la productivitat d'algunes de les llengües d'origen dels manlleus, les àrees temàtiques i, fins i tot, respecte de la freqüència. No obstant això, hi ha una diferència important dels manlleus en les dues llengües: el pes que té el castellà com a font de manlleus en llengua catalana —recordem que és la segona llengua de la qual manlleua més paraules el català—, a diferència de la presència només testimonial que tenen els manlleus catalans en castellà —per al període d'estudi, ja que en castellà hi ha gairebé tants manlleus del català com de l'italià o, fins i tot, de l'àrab.

Tal com s'ha assenyalat, la gran majoria de manlleus castellans documentats en fonts catalanes són unitats de la llengua general: en alguns casos es tracta de manlleus expressius —a diferència del castellà, que manlleua paraules de l'anglès amb finalitats expressives—, però la majoria responen, més aviat, a la situació sociolingüística que es viu a Catalunya, és a dir, al contacte amb el castellà.

Pel que fa a la coincidència de manlleus entre el català i el castellà, a partir de les dades estudiades, s'ha observat que hi ha pocs manlleus coincidents, i aquests són, bàsicament denominatius, d'un àmbit temàtic concret, de l'anglès i del francès, i no necessàriament gaire freqüents. Ara bé, com s'ha indicat, si ampliéssim l'estudi a més anys i a més fonts de buidatge, el percentatge de manlleus no coincidents segurament disminuiria de manera considerable. Entre els manlleus que continuen sense coincidir, sí que s'apunta una tendència diferent entre les dues llengües: en castellà, és més habitual utilitzar manlleus de l'anglès com a recurs estilístic que no pas en català.

10. Observacions sobre la innovació lèxica catalana: conclusions

M. TERESA CABRÉ I JUDIT FREIXA

En aquest capítol de conclusions ens proposem dos objectius. El primer és recollir i sintetitzar els aspectes més rellevants vistos en els diferents capítols i, el segon, apuntar tendències en la innovació lèxica catalana a partir de diversos paràmetres de contrast: la productivitat dels recursos, la freqüència d'ús i el tipus de text. Ens proposem també, dins d'aquest segon objectiu contrastiu, observar la semblança i la divergència de la innovació lèxica en català i en castellà.

10.1. LA INNOVACIÓ LÈXICA RECURS A RECURS

Com hem pogut veure al llarg del volum, en els diferents capítols s'ha fet una anàlisi dels àmbits d'ús dels neologismes analitzats. És evident que els resultats estan esbiaixats pels textos d'on s'han extret (bàsicament premsa i altres textos molt relacionats amb l'actualitat general), però cal destacar que la política ocupa sempre un dels llocs preferents; només en el cas dels manlleus i la composició (tant culta com patrimonial), els neologismes no es refereixen principalment al món de la política. Sovint, però, els neologismes no estan marcats temàticament ni s'associen preferentment a una secció temàtica dels textos de procedència; en aquests casos parlem de neologismes generals, i constitueixen el segon bloc en ordre d'importància en la formació dels diferents tipus de neologismes.

Els neologismes referits al món de la cultura, de l'espectacle i més concretament de la música constitueixen el tercer bloc temàtic. A partir d'aquí, i en ordre decreixent, trobem els sectors d'esports (que només ocupa un lloc rellevant dins dels manlleus, la neologia semàntica i la sintagmació), societat, economia i tecnologia (aquest últim com a temàtica preferent de la composició culta i les truncacions).

10.1.1. *Derivació*

En els dos primers capítols d'aquest volum hem vist que la derivació constitueix avui dia un dels mecanismes més productius de la innovació lèxica del català. Els neologismes formats per sufixació i prefixació representen, conjuntament, gairebé una quarta part del total de neologismes.

Pel que fa a la prefixació destaquem que és encara més productiva que la sufixació (13,1 % de prefixació contra 10,6 % de sufixació) i que aquesta elevada productivitat té l'origen en l'ús especialment freqüent d'un conjunt petit de prefixos: *anti-*, *re-*, *pre-*, *inter-*, *super-* i *post-*. I en el capítol sobre sufixació hem observat que alguns sufixos han perdut productivitat, de manera que es produeix una concentració molt important de neologismes formats amb els sufixos *-itzar*, *-dor*, *-ista*, *-ia*, *-isme* i *-ció*.

Cal destacar que alguns dels afixos derivatius no només són molt productius, sinó que, com veurem més endavant, algunes de les unitats que formen són de les més estabilitzades en l'ús, com, per exemple, les unitats següents: *anticatalanisme*, *anticatalanista*, *anticrisi*, *antioccidental*, *antisistema*, *il·legalització*, *interanual*, *intermodal*, *maltractador*, *opinador*, *precampanya*, *preelectoral*, *redefinir*, *sevillista*, *sobiranisme* i *superheroi*.

10.1.2. *Composició i sintagmació*

En relació amb la composició culta convé destacar el grau elevat de penetració d'aquest recurs en la llengua general (8,6 % del total de neologismes). Si tradicionalment s'ha associat la formació culta al llenguatge especialitzat, una lectura atenta de la premsa d'abast general ens demostra una situació nova: un nombre prou important d'unitats de formació culta s'utilitzen d'una manera habitual en el llenguatge comú. En són bons exemples neologismes com *biocombustible*, *cra-nioencefàlic -a*, *ecosocialista*, *eurozona* i *socioeconòmic -a*, que formen part del conjunt de neologismes més freqüents.

D'altra banda, el fet que la composició culta sigui avui dia un recurs tan habitual (més del doble que la composició patrimonial) té a veure també amb la decisió metodològica de l'Observatori de Neologia de considerar neologismes per composició culta exemples com *videoart*, *fotoperiodista*, *telecomèdia* o *euromediterrani*, en què intervenen els anomenats *afixoides* o *pseudoformants*.

La presència de neologismes formats per composició patrimonial, per contra, és baixa (3,8 % del total) i, tot i que alguns exemples arriben a estabilitzar-se, no formen part del conjunt de neologismes més freqüents. Així doncs, és probable que en futures edicions del diccionari normatiu trobem incorporades més paraules noves formades per composició culta que no pas per composició patrimonial.

La sintagmació és un recurs de formació productiu, però convé observar que ho és molt més en el llenguatge oral que no pas en el llenguatge escrit. D'altra banda, tot i que no trobem cap unitat sintagmàtica entre el centenar de neologismes més freqüents de l'Observatori de Neologia, hem de considerar perfectament establitzades en l'ús formes com *balança fiscal*, *canvi climàtic*, *cap de llista*, *full de ruta*, *parc edíl·lic*, *sense papers*, *violència de gènere* o *xarxa social*.

10.1.3. *Recursos menors: truncació, conversió i lexicalització*

Parlem de recursos menors per referir-nos a aquells recursos de formació de mots que tenen una productivitat força inferior a la dels recursos que hem vist fins ara i a la dels que veurem després. Ens referirem en primer lloc a la truncació, que reuneix el 3,8 % del total de neologismes sumant els processos de l'abreviació, l'acronímia i la siglació, i després a la lexicalització i la conversió que, conjuntament, representen el 2,8 % del total.

Dins dels processos de truncació, l'abreviació és el més productiu, seguit per l'acronímia i finalment per la siglació. En aquest últim cas, convé recordar que les xifres són molt baixes perquè l'Observatori de Neologia no recull noms propis i, per tant, els exemples es limiten a menys d'un centenar d'unitats (però algunes són d'ús habitual, com *opa*, *oenagé* o *pime*).

Al costat d'unitats estrictament lúdiques, amb força connotativa i caràcter col·loquial, dins dels acrònims trobem també unitats denominatives i estabilitzades en l'ús (com *glocal*, *helitransportar* o *metrosexual*) i encara més dins de les abreviacions, especialment aquelles que consisteixen en l'escurçament d'un sintagma (com *primàries*, *dessalinitzadora* o *farmacèutica*).

10.1.4. *Neologia semàntica*

La productivitat dels recursos semàntics per innovar el lèxic és difícil de valorar però segurament és força superior al que observem en les nostres dades (5,3 %). Com hem vist, els neologismes semàntics presenten una complexitat de detecció no compartida amb cap altre procés. Aquelles unitats amb motivació denominativa i els noms que procedeixen de marques registrades o d'antropònims (com *rimmel* o *teletac*) són les que menys dificultats ofereixen i, per tant, els més freqüents en els resultats de l'Observatori de Neologia.

L'anàlisi semàntica permet afirmar que la metàfora, entesa com un procediment cognitiu i no pas com una figura retòrica, és el recurs pel qual s'expliquen la majoria d'exemples de canvi semàntic. Concretament, la metàfora en què es projecta la funció d'un domini a l'altre sol ser la funció. Hem vist també que la meto-

nímia, amb una productivitat més baixa, explica un nombre important d'exemples, normalment per un canvi semàntic de la part pel tot.

10.1.5. *Neologia per manlleu*

Sense cap mena de dubte, el manlleu és un recurs amb molta força en la innovació del català actual: un de cada tres neologismes és un manlleu (33,8 %). Com que, a més, les paraules manllevades resulten més prominents precisament pel fet de ser reconegudes pels parlants com paraules d'altres llengües, no és gens estrany que sovint s'associïn, o s'equiparin, els conceptes de *neologisme* i de *manlleu*.

Que un terç de les paraules noves del català documentades a l'Observatori de Neologia siguin manlleus és una dada impactant perquè semblaria desitjable que el percentatge fos molt inferior per poder assegurar que el català utilitza suficientment els recursos propis de formació de paraules. Però els resultats d'observatoris de neologia d'altres llengües (com el castellà, el portuguès o l'italià) no s'allunyen gaire dels resultats que obté el català.

En el capítol dedicat als manlleus hem pogut veure que les llengües de procedència d'aquestes unitats són moltes i variades, però que l'anglès ocupa un lloc molt destacat (gairebé la meitat del total). Amb relació al castellà s'ha pogut veure que és la segona llengua de referència per als manlleus però que, a diferència de l'anglès, depèn molt del tipus de textos: en els textos de premsa, el percentatge de neologismes del castellà baixa molt perquè són textos revisats i, contràriament, en els textos orals la força del castellà és molt superior a la de l'anglès.

No obstant això, l'espai dels manlleus de les altres llengües existeix i resulta molt interessant per a l'anàlisi lingüística. Els exemples de manlleus de l'alemany (com *riesling*, *realpolitik*), del basc (com *batzoki*, *kale borroka*), del francès (com *banlieue*, *tour de force*), del grec (com *pathos*, *pandemonium*), de l'italià (com *ri-sotto*, *tiffosi*), del rus (com *apparatchik*, *dacha*), i de moltes altres llengües (com *canarinho*, *kanji*) demostren que els manlleus són unitats que compleixen funcions diferents en els usos dels parlants i permeten estudiar els graus i les estratègies d'adaptació que posa en marxa la llengua que els acull.

10.2. LA PRODUCTIVITAT DELS RECURSOS D'INNOVACIÓ LÈXICA

En la introducció d'aquest volum hem avançat que els treballs presentats s'han basat en les dades de l'Observatori de Neologia recollides durant els anys 2007-2009 fonamentalment, i que el repartiment en els diferents tipus de buidatges no era equilibrat: del total de 9.916 neologismes diferents (16.565 ocurrences, amb repeticions), un 60,5 % prové de textos de premsa d'àmplia difusió, un 32 % de textos orals de la ràdio i un 7,5 % de revistes generals i poc revisades des del

punt de vista lingüístic. I també en la introducció hem vist que aquests neologismes es reparteixen de la manera següent segons el procés:

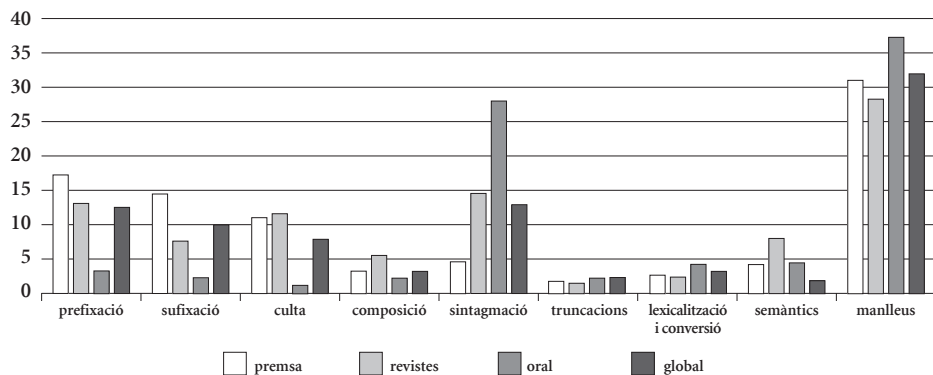
TAULA 34
*Percentatges de neologismes segons el recurs
d'innovació⁹⁰*

<i>Procés</i>	<i>Percentatge (%)</i>
Prefixació	13,1
Sufixació	10,6
Composició culta	8,6
Composició patrimonial	3,8
Sintagmació	13,5
Truncació	3,8
Conversió i lexicalització	2,8
Semàntics	5,3
Manlleus	33,8
Total	95,3

Així doncs, la primera tendència en la innovació lèxica és que dos terços dels neologismes documentats s'han creat amb els mecanismes de formació propis de la llengua i un terç amb el recurs al manlleu. I, dins dels recursos propis, la derivació és el més freqüent, ja que prefixació i sufixació conjuntament sumen un 23,7 % del total. La composició culta i la sintagmació són recursos també molt productius, però la resta de recursos tenen una productivitat més baixa.

En el gràfic 1 podem veure el contrast global de freqüència dels recursos segons el tipus de textos de procedència. Observem en primer lloc que els resultats de premsa i revistes difereixen poc. En general, els resultats percentuals són molt semblants i els dos únics contrastos forts tenen a veure amb la sufixació i la sintagmació: en els textos de premsa, la sufixació és un recurs molt productiu (14,9 %) i la sintagmació ho és molt menys (8,1 %). En els textos de revistes, en canvi, la sintagmació és molt més productiva (15,1 %) que no pas la sufixació (5,3 %). Cal tenir en compte que aquest resultat, però, no és una tendència atri-

90. Gairebé un 5 % del total no apareix en el percentatge final perquè són el resultat de processos híbrids i de variacions que no s'han tingut en compte per a aquest treball.

GRÀFIC 1. Contrast dels recursos segons els tipus de textos.

buïble a la llengua, sinó que és el resultat del biaix metodològic provocat pel fet que en el buidatge de premsa s'utilitzen eines informàtiques que no detecten la neologia sintagmàtica.

El contrast important és el que ofereix la neologia procedent de textos orals en comparació amb la neologia de textos escrits (premsa i revistes junts o separats) i aquesta és una tendència molt rellevant en la innovació lèxica del català actual. Observem que els resultats d'oral (tercera columna) són més baixos en la majoria de processos morfològics (tant de derivació com de composició), si bé és cert que són equiparables en els processos menors (truncacions, lexicalitzacions, conversions i semàntics). En canvi, el percentatge de manlleus dels textos orals és superior al dels textos escrits i el de la sintagmació és molt superior (5,33 % en premsa, 15,15 % en revistes i 28,63 % en textos orals). De fet, en els textos orals la sintagmació i els manlleus ja sumen un 67 %.

Evidentment, aquests contrastos s'expliquen per les característiques de la llengua oral, més espontània i, doncs, amb menys temps de preparació, fet que provoca l'entrada de manlleus del castellà i de l'anglès (quan en llengua escrita potser s'hauria pogut elaborar una paraula catalana) i de sintagmes (perquè sovint són paràfrasis menys lexicalitzades que la denominació derivada o composta que li correspondria).

En el contrast entre oral i escrit convé diferenciar les llengües de procedència dels manlleus. Efectivament, la taula 35 demostra que el contrast és molt més pronunciat si prenem les llengües separatament: el percentatge de manlleus de l'anglès és molt més baix en els textos orals que en els textos escrits, i també el de manlleus d'altres llengües. Si el resultat final indica una tendència superior al manlleu en els textos orals, és únicament pel percentatge certament molt elevat de castellanismes.

TAULA 35
Percentatges dels manlleus segons els tipus de textos

	<i>Prensa (%)</i>	<i>Revistes (%)</i>	<i>Oral (%)</i>
Manlleus de l'anglès	15,70	17,97	7,51
Manlleus del castellà	8,99	5,22	28,99
Manlleus d'altres llengües	7,19	5,73	1,73
Total	31,88	28,92	38,23

10.3. LA FREQUÈNCIA DELS RECURSOS I DE LES UNITATS

La majoria de neologismes de l'Observatori de Neologia tenen una freqüència d'aparició molt baixa com podem veure en la taula següent:

TAULA 36
Percentatges de neologismes segons la freqüència

<i>Freqüència</i>	<i>Percentatge de neologismes (%)</i>
1	82,05
2	9,41
3 a 10	7,77
Més de 10	0,75

Com podem veure, el 82 % dels neologismes són hàpaxs perquè tenen la freqüència mínima d'una sola ocurrència. Però la majoria d'aquests hàpaxs es poden documentar en altres corpus, per exemple a Google, i això significa que la informació sobre la freqüència dels neologismes que té l'Observatori és només aproximada: no es buiden tots els diaris ni tots els dies.

El percentatge de neologismes que tenen una freqüència de dues ocurrències no arriba al 10 % i el d'unitats entre tres i deu ocurrències és del 7,7 %. En aquest darrer cas, parlariem d'unitats estabilitzades en l'ús si assumim, com hem dit, que la informació de freqüència és limitada i que tots els neologismes tenen una freqüència molt superior en un corpus com el de Google.

A continuació analitzarem els neologismes més freqüents en la llengua catalana segons les dades de l'Observatori de Neologia. Per acostar-nos al centenar, hem seleccionat les unitats amb freqüència superior a vuit i hem obtingut el conjunt de mots següent (exactament noranta-dos neologismes), que per motius diversos no han trobat un lloc en els diccionaris de referència. Indiquem entre parèntesis la freqüència de cada unitat en el període estudiat i marquem amb lletra

negreta les unitats amb freqüència mínima de vint (és a dir, les més freqüents de totes):

abertzale <i>adj</i> (49)	glamurós -osa <i>adj</i> (9)	premier <i>m</i> (11)
aerolínia <i>f</i> (62)	hip-hop <i>m</i> (18)	prooccidental <i>adj</i> (9)
anticatalà -ana <i>adj</i> (14)	hit <i>m</i> (10)	publicitar <i>v tr</i> (10)
anticatalanisme <i>m</i> (11)	hub <i>m</i> (16)	reality <i>m</i> (11)
anticatalanista <i>adj</i> (9)	identitari -ària <i>adj</i> (13)	reality show <i>m</i> (9)
anticrisi <i>adj</i> (15)	il·legalització <i>f</i> (9)	redefinir <i>v tr</i> (10)
antioccidental <i>adj</i> (9)	incivisme <i>m</i> (12)	reggae <i>m</i> (14)
antisistema <i>adj i m</i>	interanual <i>adj</i> (36)	rocker <i>adj</i> (13)
<i>i f</i> (23)	intermodal <i>adj</i> (10)	sevillista <i>adj</i> (11)
biocombustible <i>m</i> (9)	internet <i>m</i> (48)	sexí <i>adj</i> (17)
blaugrana <i>m</i> (15)	kale borroka <i>f</i> (15)	showman <i>m</i> (10)
botellón <i>m</i> (9)	lehendakari <i>m</i> (17)	sisplau <i>loc</i> (9)
bronca <i>f</i> (10)	lobby <i>m</i> (22)	sobiranisme <i>m</i> (22)
convocant <i>m i f</i> (12)	look <i>m</i> (18)	sobrecost <i>m</i> (13)
cranioencefàlic -a <i>adj</i> (9)	low cost <i>f</i> (9)	sociata <i>m i f</i> (13)
culebró <i>m</i> (10)	maltractador <i>m</i> (9)	socioeconòmic -a <i>adj</i> (10)
cutre <i>adj</i> (10)	mediàtic -a <i>adj</i> (31)	sociovergència <i>f</i> (9)
deslegitimar <i>v tr</i> (9)	megawatt <i>m</i> (10)	software <i>m</i> (15)
dream team <i>m</i> (14)	migcamp <i>m</i> (9)	souvenir <i>m</i> (9)
ecosocialista <i>adj i m</i>	minitransvasament <i>m</i> (9)	subdirector -a <i>m i f</i> (15)
<i>i f</i> (54)	míster <i>m</i> (10)	subprime <i>adj</i> (10)
esclar <i>adv</i> (41)	multiculturalitat <i>f</i> (10)	superheroi <i>m</i> (11)
establishment <i>m</i> (11)	nòvio nòvia <i>m i f</i> (42)	tele <i>f</i> (12)
estelada <i>f</i> (9)	oenagé <i>f</i> (13)	tonteria <i>f</i> (18)
euríbor <i>m</i> (20)	on line / online <i>loc</i> (28)	tonto -a <i>adj</i> (10)
eurozona <i>f</i> (26)	opa <i>f</i> (14)	tour <i>m</i> (10)
exitós -osa <i>adj</i> (20)	opinador -a <i>m i f</i> (11)	transfronterer -a <i>adj</i> (9)
fashion <i>adj</i> (19)	play-off <i>m</i> (13)	tripartit <i>m</i> (18)
final four <i>f</i> (10)	pole <i>f</i> (26)	triplet <i>m</i> (20)
fotoperiodista <i>m i f</i> (12)	precampanya <i>f</i> (9)	vivenda <i>f</i> (60)
friqui <i>adj</i> (12)	preelectoral <i>f</i> (9)	zulo <i>m</i> (11)

Del centenar de neologismes més freqüents, un 44,56 % són unitats manllevades d'altres llengües; un 32,6 % són unitats derivades; un 10,88 % són unitats compostes, i el 12 % restant està format amb diversos recursos (truncacions, lexicalitzacions, conversions i canvi semàntic). Aquesta informació quantitativa ens permet fer diverses reflexions sobre la innovació lèxica del català. La primera és que, en contrast amb els resultats generals (taula 34), entre els neologismes més freqüents abunden més els manlleus i també els derivats; la composició, en canvi, obté un resultat més baix, i també la resta de processos.

És sabut que l'anglès és avui dia la llengua de referència. Les dades revisades ens permeten donar una mesura (encara que sigui parcial) d'aquesta afirmació: un 28 % dels neologismes més freqüents del català actual són manlleus de l'anglès. Aquest percentatge seria encara més alt si hi comptéssim molts calcs i manlleus que, un cop adaptats, han pres la forma d'unitats catalanes explicables a partir d'altres recursos de formació. Així, per exemple, comptem *aerolínia* com un exemple de composició culta quan, en realitat, apareix en català com l'adaptació del manlleu *aeroline*.

Davant d'aquesta presència massiva de l'anglès, l'espai per als manlleus d'altres llengües és força reduït en la llista de neologismes més freqüents. Tot i així, les interferències del castellà ocupen un lloc prou important (8,7 %), especialment en les produccions orals dels catalanoparlants, i en determinats registres. Així, unitats com *bronca*, *cutre*, *nòvio*, *tonto*, *tonteria* i *vivenda* són d'ús habitual per a la majoria de parlants. D'altra banda, com que a la premsa es parla diàriament de la política de l'Estat espanyol, és normal que *abertzale*, *lehendakari* i *kale borroka* formin part d'aquest centenar de neologismes més freqüents.

Entre els neologismes més freqüents el percentatge d'unitats formades per derivació augmenta fins a un terç del total (i, en canvi, en els resultats generals representava una quarta part del total de neologismes). La llengua funciona, doncs, i l'allau de manlleus no ha minvat la productivitat dels recursos propis de formació de paraules. De fet, la majoria de neologismes formats per derivació de la llista podrien aparèixer en futures edicions del diccionari normatiu i deixar de ser considerats neologismes per tal com estan ben formats, responen a necessitats denominatives i tenen un ús molt freqüent. Noms com *sobiranisme*, *sobrecost*, *il·legalització*, *precampanya*, *multiculturalitat*, *maltractador*; adjectius com *interanual*, *anticrisi*, *mediàtic*, *exitós*, *identitari*, *antisistema*, *intermodal*, i verbs com *redefinir*, *deslegitimar*, podrien ser bons candidats per a l'actualització dels diccionaris de referència.

Els neologismes per composició culta (gairebé un 11 % de la llista) també evidencien la vitalitat de la llengua. Unitats com *fotoperiodista*, *biocombustible*, *cranioencefàlic*, *minitransvasament*, *ecosocialista* o *eurozona* demostren que el català continua donant resposta a les necessitats denominatives que van apareixent

sense desfigurar la fesomia de la llengua. Són unitats ben formades i amb bona recepció que, al mateix temps, es mantenen acostades a les propostes de l'anglès i d'altres llengües europees.

Finalment, hem esmentat que el 12 % restant respon a diversos recursos de formació de mots. És un conjunt important perquè en el seu interior hi trobem exemples que revelen la vivesa de la llengua, en el sentit que són creacions pròpies i que s'han estabilitzat en l'ús de la mateixa manera que ho han fet els manlleus més internacionalitzats. *Tripartit*, *estelada* i *blaugrana* són conversions sintàctiques necessàries (actualment també són noms), *sociovergència* s'ha format per acronímia i altres exemples com *esclar* i *sisplau* demostren una evolució natural de la llengua.

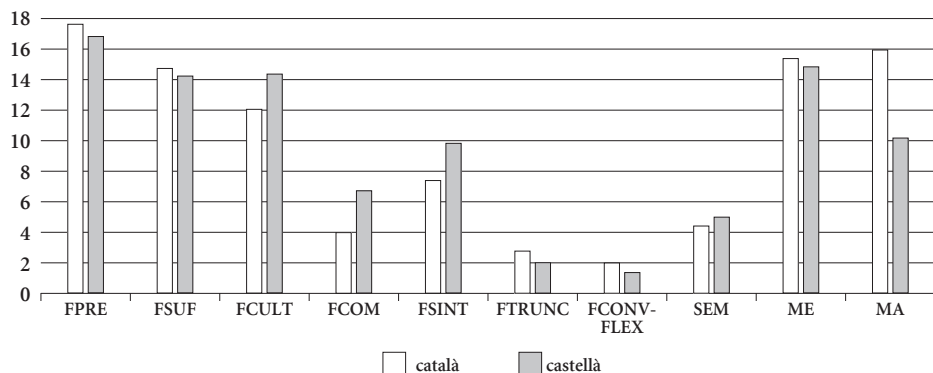
10.4. CONVERGÈNCIES I DIVERGÈNCIES AMB LA INNOVACIÓ LÈXICA CASTELLANA

Dediquem l'apartat final d'aquestes conclusions a presentar les convergències i divergències que presenta la innovació lèxica catalana amb la castellana. En primer lloc, presentarem el contrast quant a recursos, és a dir, estudiant el pes de cada procés en les dues llengües; després ampliarem l'anàlisi al contrast de les regles i les unitats, per veure si baixant als fenòmens més concrets s'aprecien les mateixes coincidències. Convé aclarir que per al castellà disposem de menys dades procedents de textos orals i de revistes i, per això, centrarem el contrast en les dades de premsa.

10.4.1. *El contrast quant a recursos*

En el gràfic 2 podem observar diverses tendències en els recursos d'innovació lèxica en català i en castellà. En primer lloc destaquem que en totes dues llengües els recursos s'ordenen de la mateixa manera segons la productivitat. El bloc de derivació, agrupant prefixació i sufixació, ocupa la primera posició, seguit pels manlleus (si ajuntem totes les llengües de procedència). En tercer lloc, trobem la composició (culta i patrimonial), i el quart lloc l'ocupa la sintagmació, amb un percentatge molt més baix, i molt proper al dels neologismes semàntics, que ocupen el cinquè lloc. Finalment, trobem els processos menors de truncació i de conversió i lexicalització. Ho veiem més clarament en la taula 37, que ens ha de servir per identificar contrastos de més detall.

La derivació és el mecanisme més freqüent en totes dues llengües, com era esperable. A banda que el percentatge és gairebé idèntic, també ho són els percentatges de prefixació i de sufixació per separat. En canvi, els manlleus, que ocupen el segon lloc en la innovació lèxica del català i del castellà, presenten diferències internes notables: per al català, el percentatge puja al 32,1 % i per al castellà

GRÀFIC 2. Contrast entre català i castellà segons els recursos d'innovació lèxica.

TAULA 37
*Contrast entre català i castellà segons els recursos
 d'innovació (en percentatge, %)*

	Català (%)	Castellà (%)
Derivació	32,6	32,3
Manlleu	32,1	25,4
Composició	16,1	22,8
Sintagmació	7,8	9,8
Semàntics	5,1	5,4
Truncació	3,3	2,1
Conversió i lexicalització	2,5	1,8

al 25,4 %. La gran diferència és marcada per la situació sociolingüística del català, que provoca el fenomen de la interferència lingüística amb el castellà. Més enllà d'aquest contrast, els altres resultats s'equilibren: l'anglès, per exemple, és la llengua de procedència d'un 15,8 % de neologismes per al català i d'un 15 % per al castellà.

La composició ofereix el contrast més vistós entre les dues llengües. De fet, aquest 6,7 % més de composició en castellà compensa el desequilibri que acabem de veure per als manlleus. En treballs anteriors ja s'ha comprovat que la composició, especialment la patrimonial, podria estar perdent rendibilitat en el llenguatge periodístic actual, almenys en català. Caldrà emprendre estudis de més detall per corroborar aquesta tendència.

La resta de recursos d'innovació lèxica presenta més semblances que diferències entre totes dues llengües i per això intentarem, en l'apartat següent, resumir les tendències observades en els diferents capítols pel que fa a les regles i les unitats.

10.4.2. *El contrast quant a regles i unitats*

En els diferents capítols d'aquest volum s'han anat fent contrastos amb el castellà. Un fenomen que crida molt l'atenció és que la semblança (que mai és identitat) que presenten totes dues llengües pel que fa a la productivitat dels recursos d'innovació lèxica i a les regles concretes de formació de paraules pugui ser tan gran i, en canvi, els neologismes resultants siguin tan poc coincidents. Sense cap mena de dubte, això és un bon indicatiu pel que fa a la salut de la llengua catalana, però cal matisar-lo per la baixa freqüència de les unitats. Si, com hem dit, el 82 % de les unitats analitzades en català són hàpaxs en el nostre corpus, la coincidència amb les unitats del castellà és poc probable. De fet, cerques puntuals a Google demostren que els neologismes del català i del castellà coincideixen molt més del que hem pogut obtenir amb les dades de l'Observatori de Neologia. No obstant això, creiem que els resultats amb les dades del projecte indiquen tendències perquè treballem amb grans quantitats de dades i, com hem vist, el 10 % d'aquestes unitats sí que estan implantades en l'ús. De fet, les unitats neològiques més freqüents en català que hem vist anteriorment no només coincideixen amb el castellà, sinó que també coincideixen en el fet de ser unitats molt freqüents.⁹¹

En treballs anteriors (Cabré, Freixa i Solé, 2001; Freixa, 2009) hem analitzat la interferència en la innovació lèxica del català. Partint de la idea que es poden aïllar indicis per avaluar el pes del castellà damunt del català, s'han analitzat indicadors com els següents: el nombre i el percentatge de neologismes diferents formats amb una regla determinada, la data d'aparició de les primeres ocurrences de neologismes formats amb una regla nova, l'evolució de la freqüència al llarg dels anys de les ocurrences dels neologismes formats amb una regla, el nombre d'unitats coincidents i no coincidents formades amb una regla. El resultat obtingut és el que també es fa evident en els diferents capítols d'aquest volum: el català presenta símptomes clars d'interferència del castellà (i de l'anglès en darrer terme), de la mateixa manera que presenta símptomes clars d'evolució natural de la llengua. En canvi, no presenta una tendència a la dependència del castellà (o de l'anglès) en la innovació lèxica en general, en la mesura que hi ha una tensió o un equilibri entre innovar amb recursos propis i aliens.

91. Amb dues excepcions rellevants: *esclar* i *sisplau*, expressions pròpies del català.

Bibliografia

- ADELSTEIN, Andreína; BERRI, Marina (2012). «Neología semántica nominal y terminología» [CD-ROM]. A: *Actas del XII Simposio Iberoamericano RITERM*. Buenos Aires: CTP-BA.
- ADELSTEIN, Andreína; KUGUEL, Inés (1997). «Caracterización y delimitación de los neologismos sintagmáticos en el vocabulario de las ciencias sociales». A: *Actas del V Congreso Nacional de Lingüística (SAL)*. Mendoza: Universidad Nacional de Cuyo. Facultad de Filosofía y Letras, p. 73-91.
- ALMELA, Ramón (1999). *Procedimientos de formación de palabras en español*. Barcelona: Ariel.
- ALVAR EZQUERRA, Manuel (1993). *La formación de palabras en español*. Madrid: Arco Libros.
- AZORÍN FERNÁNDEZ, Dolores (2000). «Formas de creación léxica en el lenguaje de los jóvenes a partir de un corpus oral del español contemporáneo». *Lingüística Española Actual*, núm. 21 (2), p. 211-240.
- BADIA I MARGARIT, Antoni M. (1962). *Gramàtica catalana*. Madrid: Gredos.
- (1991). «Els *nomina actionis* dins el *Diccionari general* de Pompeu Fabra. Situacions i suggeriments». A: ALBRECHT, Jane W. (ed.). *Homenatge a Josep Roca-Pons: Estudis de llengua i literatura*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 23-42.
- BARRERA, Mariona; COLELL, Marc; FREIXA, Judit (2002). «La formació de neologismes a partir de noms propis». A: CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.). *La neologia en el tombant de segle: I Simposi sobre Neologia (18 de desembre de 1998). I Seminari de Neologia (17 de febrer del 2000)*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 265-276.
- BAUER, Laurie (2003). «English prefixation: a typological shift». *Acta Linguistica Hungarica*, núm. 50, p. 33-40.
- BERNAL, Elisenda (2000). *Els sufixos verbalitzadors del català. Relacions semàntiques i diccionari*. Tesis doctoral. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- (2005). «El sufijo catalán *-ejar* y la norma: un sospechoso habitual». A: SINNER, Carsten (ed.). *Norm und Normkonflikte in der Romania*. Munic: Peniope, p. 131-144.

- BERNAL, Elisenda (2007). «Formació de verbs, variants morfològiques i neologismes: entre la genuïnitat i el calc». A: LORENTE, Mercè; ESTOPÀ, Rosa; FREIXA, Judit; MARTÍ, Jaume; TEBÉ, Carles (ed.). *Estudis de lingüística i de lingüística aplicada en honor de M. Teresa Cabré Castells*. Vol. 2: *De deixebles*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 197-208.
- (2010). «Nuevos prefijos: implicaciones para la morfología y la lexicografía». A: ILESCU, Maria; SILLER-RUNGGLADIER, Heidi; DANLER, Paul (ed.). *Actes du XXV Congrès International de Linguistique et Philologie Romanes*. Vol. VII. Berlín: Walter de Gruyter, p. 361-373.
- (2012a). «The translation of fictive orality and diastatic variation: appreciative derivation». A: BRUMME, Jenny; ESPUNYA, Anna (ed.). *The translation of fictive dialogue*. Amsterdam: Rodopi, p. 155-164.
- (2012b). «Catalan compounds». *Probus*, núm. 24 (1), p. 5-27.
- (2015). «Catalan». A: GRANDI, Nicola; KÖRTVÉLYESSY, Livia (ed.). *Edinburgh handbook of evaluative morphology*. Edimburg: Edinburgh University Press, p. 205-215.
- BERNAL, Elisenda; SINER, Carsten (2009). «Al seu rotllo: aproximació al llenguatge juvenil català». *Zeitschrift für Katalanistik*, núm. 22, p. 7-36.
- BERRI, Marina; ADELSTEIN, Andreína (2010). «Hacia una tipología de la neología semántica nominal». A: CASTEL, Víctor M.; CUBO DE SEVERINO, Liliana (ed.). *La renovación de la palabra en el Bicentenario de la Argentina: Los colores de la mirada lingüística*. Mendoza: Universidad Nacional de Cuyo. Facultad de Filosofía y Letras, p. 213-221.
- BIBILONI, Gabriel (2005). «Bloc o Blog?». *Llengua Nacional*, núm. 53, p. 27-28.
- BUENAFUENTES, Cristina (2007). *Procesos de gramaticalización y lexicalización en la formación de compuestos en español*. Tesis doctoral. Barcelona: Universitat de Barcelona.
- CABRÉ, M. Teresa (1988). «La prefixació en català». A: STACZEK, John J. (ed.). *On Spanish, Portuguese, and Catalan linguistics*. Washington: Georgetown University Press, p. 47-63.
- (1992). *La terminologia: La teoria, els mètodes, les aplicacions*. Barcelona: Empúries.
- (1994). *A l'entorn de la paraula*. València: Universitat de València. 2 v.
- (2002). «La derivació». A: SOLÀ, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SALDANYA, Manuel (dir.). *Gramàtica del català contemporani*. Vol. I. Barcelona: Empúries, p. 731-775.
- (2006). «La clasificación de neologismos: una tarea compleja». *Alfa: Revista de Lingüística*, núm. 50 (2), p. 229-250.
- CABRÉ, M. Teresa; COLL, Alba; MONTANÉ, M. Amor (2013). «La composició patrimonial en les llengües romàniques: un recurs en recessió?». A: CASANOVA, Emili; CALVO, Cesáreo (ed.). *Actes del 26è Congrés Internacional de Filologia en les Llengües Romàniques* (València, 6-11 setembre 2010). Vol. III. Berlín: Walter de Gruyter, p. 497-510.
- CABRÉ, M. Teresa; DECESARIS, Janet; BAYÀ, M. Rosa; BERNAL, Elisenda (2000). «Nombre propio y formación de palabras». A: WOTJAK, Gert (ed.). *En torno al sustantivo y al adjetivo en el español actual: Aspectos cognitivos, semánticos, (morfo)sintácticos y lexico-genéticos*. Frankfurt: Vervuert; Madrid: Iberoamericana, p. 191-206.
- CABRÉ, M. Teresa; DOMÈNECH, Meritxell; ESTOPÀ, Rosa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (2004). «La lexicografía i la identificació automatitzada de neologia lèxica». A: BATTANER, Paz; DECESARIS, Janet (ed.). *De lexicografía: Actes del I Symposium Internacional de Lexico-*

- grafia. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 287-294.
- CABRÉ, M. Teresa; ESTOPÀ, Rosa (ed.) (2009). *Les paraules noves: Criteris per detectar i mesurar els neologismes*. Vic: Eumo.
- CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (1995). «Observació de la variació i el contacte de llengües en els neologismes». A: BOIX, Emili; ALTURO, Núria; LLORET, M. Rosa; LORENTE, Mercè; PAYRATÓ, Lluís (ed.). *El contacte i la variació lingüístics: Descripció i metodologia*. Barcelona: Universitat de Barcelona, p. 89-104.
- (2001). «Anàlisi contrastiva de la innovació lèxica en català i en castellà». *Caplletra*, núm. 30, p. 199-212.
- CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (coord.) (1998). *Diccionari de paraules noves: Neologismes recollits a la premsa*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.) (2000). *La neologia en el tombant de segle: I Simposi sobre Neologia (18 de desembre de 1998). I Seminari de Neologia (17 de febrer del 2000)*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- (2002). *Lèxic i neologia*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- CABRÉ MONNÉ, Teresa (2002). «Altres sistemes de formació de mots». A: SOLA, Joan; LLORET, Maria Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SILDANYA, Manuel (dir.). *Gramàtica del català contemporani*. Vol. I. Barcelona: Empúries, p. 889-932.
- CABRÉ MONNÉ, Teresa; PRIETO, Pilar (2004). «Prosodic and analogical effects in lexical glide formation in Catalan». *Probus*, núm. 16, p. 113-150.
- (2008). «Diftongs creixents versus hiats: situació del català dins la Romània». *Randa*, núm. 60, p. 161-178.
- CASADO VELARDE, Manuel (1985). *Tendencias en el léxico español actual*. Madrid: Coloquio.
- (1999). «Otros procesos morfológicos: acortamientos, formación de siglas y acrónimos». A: BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta (dir.). *Gramática descriptiva de la lengua española*. Vol. 3. Madrid: Espasa Calpe, p. 5075-5096.
- COLOMER, Rosa; FARGAS, Xavier (2003). «El tractament dels manlleus en la terminologia catalana: criteris i noves perspectives». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 40, p. 61-88.
- CORBIN, Danielle (1987). *Morphologie dérivationnelle et structuration du lexique*. Lille: Presses Universitaires de Lille. 2 v.
- CUSÓ, Roser; SADURNÍ, Judit (2000). «Estudi del sufix *-ble* en els neologismes recollits per l'Observatori del 1989 al 1998». A: CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.). *La neologia en el tombant de segle: I Simposi sobre Neologia (18 de desembre de 1998). I Seminari de Neologia (17 de febrer del 2000)*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 233-248.
- DOMÈNECH, Ona; ESTOPÀ, Rosa (2011). «La neologia per sufixació: anàlisi contrastiva entre les varietats diatòpiques de la llengua catalana». *Caplletra*, núm. 51, p. 9-33.
- DOMÈNECH, Ona; ESTOPÀ, Rosa; FERRÉ, Maite; MAYORAL, Cristina; RAYMI, Mireia (2002). «La recerca en neologia oral de l'Observatori de Neologia: primers resultats». A: CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.). *Lèxic i neologia*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 277-292.
- DOMÈNECH, Ona; LÓPEZ, Sílvia; MORALES, Albert (2009). «Neologismes formats per sufixació». A: CABRÉ, M. Teresa; ESTOPÀ, Rosa (ed.). *Les paraules noves: Criteris per detectar i mesurar els neologismes*. Vic: Eumo, p. 67-87.

- ESTOPÀ, Rosa (2004). «Neologismes formats per composició patrimonial i sintagmació». A: OBSERVATORI DE NEOLOGIA. *Llengua catalana i neologia*. Barcelona: Meteora.
- (2007). *Neologia de premsa i neologia de ràdio: estudi contrastiu dels compostos patrimonials en els mitjans de comunicació*. [Prova d'habilitació nacional per al cos de professors titulars d'universitat de filologia catalana]
- (2009a). «Les composés populaires de la langue catalane: étude diachronique de la néologie». *Meta*, núm. 54 (3), p. 551-565.
- (2009b). «Neologismes i filtres de neologicitat: aspectes metodològics». A: CABRÉ, M. Teresa; ESTOPÀ, Rosa (ed.). *Les paraules noves: Criteris per detectar i mesurar els neologismes*. Vic: Eumo, p. 39-48.
- (2010). «La composició patrimonial en català perd representativitat. Estudi d'un corpus de neologismes de premsa i ràdio». *Estudis Romànics*, núm. 32, p. 125-147.
- ESTOPÀ, Rosa; SOUTO, Manuel; VIDAL, Vanesa (2009). «Neologismes formats per composició i sintagmació». A: CABRÉ, M. Teresa; ESTOPÀ, Rosa (ed.). *Les paraules noves: Criteris per detectar i mesurar els neologismes*. Vic: Eumo, p. 113-150.
- ESTORNELL, María (2006). «En torno a los sintagmas de <N + A> como procedimiento de creación de unidades léxicas». A: VILLAYANDRE, Milka (ed.). *Actas del XXXV Congreso Internacional de la Sociedad Española de Lingüística*. Lleó: Universidad de León, p. 504-522.
- FELIU, Judit; GARCIA, Yannick; OBRADÓS, Isabel (2002). «Aspectes de composició: neologismes nom-nom». A: CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.). *Lèxic i neologia*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 217-224.
- FELIU, Judit; MARTÍNEZ, Lúdia; SALAZAR, H. Rosabel; TADEO, Bàrbara (2009). «Els neologismes formats per resemantització». A: CABRÉ, M. Teresa; ESTOPÀ, Rosa (ed.). *Les paraules noves: Criteris per detectar i mesurar els neologismes*. Vic: Eumo, p. 91-110.
- FRADIN, Bernard (1997). «Les mots-valises: une forme productive d'existants impossibles?». *Silexicales*, núm. 1, p. 101-110.
- FREIXA, Judit (2009). «La interferència en la innovació lèxica del català: anàlisi dels neologismes amb *ciber-* i *homo-*». *Revista de Llengua i Dret*, núm. 51, p. 259-281.
- (2010). «Paraules amb rareses». *Terminàlia*, núm. 1, p. 7-16.
- (2015). «Reagrupamiento lexicográfico de neologismos frecuentes». A: BERNAL, Elisenda; DECESARIS, Janet; TORNER, Sergi (ed.). *Relaciones morfológicas y diccionario*. La Coruña: Anejos de la Revista de Lexicografía, p. 95-113.
- FREIXA, Judit; MONTANÉ, Amor; RAMIS, J. Miquel (2009). «Els graus de neologicitat en els tipus menors de neologismes». A: CABRÉ, M. Teresa; ESTOPÀ, Rosa (ed.). *Les paraules noves: Criteris per detectar i mesurar els neologismes*. Vic: Eumo, p. 169-197.
- FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet; CABRÉ, M. Teresa (coord.) (1998). *Descripció quantitativa dels neologismes documentats durant l'any 1995 a la premsa en català*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- GARCÍA PALACIOS, Joaquín (2001). «La quimera del *euro-*. Acerca de algunos elementos compositivos en español». *Revista de Lexicografía*, núm. 7, p. 33-62.
- GAVIÑO, Victoriano; RIVAS, Manuel (2001). «Composición sintagmática vs. sintagmas libres. Criterios para su delimitación». A: GONZÁLEZ PEREIRA, Miguel; SOUTO GÓMEZ, Montserrat (ed.). *Cuestiones conceptuales y metodológicas de la lingüística*. Santiago de Compostela: Universidade de Santiago de Compostela, p. 99-108.

- Gran diccionari de la llengua catalana* (1998). Barcelona: Enciclopèdia Catalana. [GDLC]
- GENÉ, Maria; SALVA, Francesca (2009). «Els neologismes prefixats: anàlisi dels graus de neologicitat a partir de diferents filtres establerts». A: CABRÉ, M. Teresa; ESTOPÀ, Rosa (ed.). *Les paraules noves: Criteris per detectar i mesurar els neologismes*. Vic: Eumo, p. 49-66.
- GIRALDO, John Jairo (2008). *Análisis y descripción de las siglas en el discurso especializado del genoma humano y medio ambiente*. Tesis doctoral. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- GÓMEZ CAPUZ, Juan (2000). «La creación léxica (II). Neologismos formales y neologismos externos al sistema». A: BRIZ, Antonio; GRUPO VAL.ES.CO (ed.). *¿Cómo se comenta un texto coloquial?* Barcelona: Ariel, p. 143-167.
- GÓMEZ CLEMENTE, Xosé M. (2011). «Neologia en llengua gallega: autonomia o dependència». Conferència presentada en el IV Seminari de Neologia *Neologia contrastiva català i castellà*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- GRÀCIA, Lluïsa (2002). «La composició». A: SOLA, Joan; LLORET, M. Rosa; MASCARÓ, Joan; PÉREZ SILDANYA, Manuel (dir.). *Gramàtica del català contemporani*. Vol. I. Barcelona: Empúries, p. 777-829.
- GUERRERO RAMOS, Gloria; PÉREZ LAGOS, Fernando (2009). «La composición culta y la neología de la prensa escrita». *Revista de Investigación Lingüística*, núm. 12, p. 65-81.
- GUILBERT, Louis (1975). *La créativité lexicale*. París: Larousse.
- INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (1997). «L'ús del guionet en l'escriptura dels mots formats per composició o per prefixació». A: *Documents normatius de la Secció Filològica (1962-1996)*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 17-22.
- (2002). *Gramàtica de la llengua catalana*. Versió provisional disponible a <<http://www.iec.cat>>.
- (2007). *Diccionari de la llengua catalana*. 2a ed. Barcelona: Edicions 62: Enciclopèdia Catalana. [DIEC2]
- KLEIBER, Georges (1991). *La sémantique du prototype*. París: Presses Universitaires de France.
- KUGUEL, Inés (2006). «La generación de significado en contexto». *Revista de Lengua y Literatura*, núm. 34, p. 65-80.
- LAKOFF, George; JOHNSON, Mark (1980). *Metáforas de la vida cotidiana*. Madrid: Cátedra.
- LANGACKER, Ronald (1987). *Foundations of cognitive grammar*. Vol. I. Stanford: Stanford University Press.
- LERAT, Pierre (1994). «Composé syntagmatique, dérivation, terminologie». *Cahiers de Lexicologie*, núm. 65 (2), p. 151-158.
- LLADÓ, Mireia; TALAMINO, Òscar (2002). «Aspectes de composició: neologismes verb-nom». A: CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.). *Lèxic i neologia*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 225-234.
- LÓPEZ, Sílvia; MAYORAL, Cristina; PIBERNAT, Montserrat; SOLÉ, Elisabet (2008). «Dos formats pejoratiu: el prefix *pseudo-* i el sufix *-oide*». A: CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.). *Lèxic i neologia*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 235-248.

- MARQUET, Lluís (1984). «La terminologia científica i tècnica». A: CABRÉ, M. Teresa (ed.). *Problemàtica de la normativa del català: Actes de les Primeres Jornades d'Estudi de la Llengua Normativa*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, p. 51-56.
- MARVÀ, Jeroni (1968). *Curs superior de gramàtica catalana*. Barcelona: Barcino.
- MASCARÓ, Joan (1986). *Morfologia*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana.
- MESTRES, Josep M. (2001). «Les abreviacions». A: *Diccionari d'abreviacions: Abreviatures, sigles i símbols*. Barcelona: Enciclopèdia Catalana, p. 19-47.
- MORAVCSIK, Julius (1990). *Thought and language*. Nova York: Routledge.
- MORTUREUX, Marie Françoise (1994). «Siglaison-acronymie et néologie lexicale». *Lynx*, núm. 30, p. 11-32.
- OBSERVATORI DE NEOLOGIA (2004a). *Metodologia del treball en neologia: criteris, materials i processos*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- (2004b). *Llengua catalana i neologia*. Barcelona: Meteora.
- PAYRATÓ, Lluís (1996). *Català col·loquial: Aspectes de l'ús corrent de la llengua catalana*. València: Universitat de València.
- PENA, Jesús (1999). «Partes de la morfología. Las unidades de análisis morfológico». A: BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta (dir.). *Gramática descriptiva de la lengua española*. Vol. 3. Madrid: Espasa Calpe, p. 4305-4366.
- (2003). «La relación derivativa». *Estudios de Lingüística. Universidad de Alicante*, núm. 17, p. 505-517.
- PLA NUALART, Albert (2011). «Un xou de showmans, xòumans i showwomen». *Ara* (1 juny).
- PLÉNAT, Marc (ed.) (1994). *Les sigles*. París: Université de Paris X-Nanterre. Centre de Recherches Linguistiques.
- PROVENCIO, Herminia (2009). «La prefijación y la sufijación». A: RUIZ GURILLO, Leonor; PADILLA GARCÍA, Xose A. (ed.). *Dime cómo ironizas y te diré quién eres: Una aproximación pragmática a la ironía*. Frankfurt: Peter Lang, p. 241-265.
- PUSTEJOVSKY, James (1995). *The generative lexicon*. Cambridge: MIT Press.
- (2006). «Type theory and lexical decomposition». *Journal of Cognitive Science*, núm. 6, p. 39-76.
- REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2001). *Diccionario de la lengua española*. Madrid: Espasa Calpe. [DRAE]
- RODRÍGUEZ GONZÁLEZ, Félix (1993). «Las siglas como procedimiento lexicogenésico». *Estudios de Lingüística. Universidad de Alicante*, núm. 9, p. 9-24.
- RUAIX, Josep (1986). *El català: Lèxic i estilística*. Moià: Ruaix.
- RULL, Xavier (1998). *La conversió: aspectes teòrics i descripció*. Tesi de llicenciatura. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili.
- (1999). «-Eig: entre la genuïnitat i el calc». *Els Marges*, núm. 63, p. 59-88.
- (2004). *La formació de mots: Qüestions de normativa*. Vic: Eumo.
- (2007). «La lexicalització de sigles: pautes i propostes». *Llengua & Literatura*, núm. 18, p. 475-523.
- (2008). *Els estrangerismes del català*. Tarragona: Publicacions URV.
- (2009). *De la sufixació en català: Apunts i reflexions (1999-2000)*. Benicarló: Onada.
- SABLAYROLLES, Jean-François (2003). «Le sentiment néologique». A: SABLAYROLLES, Jean-François (ed.). *L'innovation lexicale*. París: Honoré Champion, p. 279-295.

- SÁNCHEZ, Carmen (2009). «Procedimientos trópicos en la neología semántica: sistematicidad y creatividad». *Revista de Investigación Lingüística*, núm. 12, p. 123-146.
- SANTAMARIA, Carolina (1999). «El *Diccionari de la llengua catalana* de l'Institut d'Estudis Catalans com a eina en la correcció i la redacció de textos». A: MESTRES, Josep M. (coord.). *Actes del I Seminari de Correcció de Textos*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, p. 13-24.
- SEGHEZZI, Natalia (2011). *Variación terminológica y canal de comunicación. Estudio contrastivo de textos especializados escritos y orales sobre lingüística*. Tesis doctoral. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada.
- SERRANO-DOLADER, David (1995). *Las formaciones parasintéticas en español*. Madrid: Arco Libros.
- (1999). «La derivación verbal y la parasíntesis». A: BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta (dir.). *Gramática descriptiva de la lengua española*. Vol. 3. Madrid: Espasa Calpe, p. 4683-4756.
- (2002). «Hacia una concepción no-discreta de algunas formaciones con *anti-* en español». *Revista Española de Lingüística*, núm. 32 (2), p. 387-411.
- SOLÉ, Xavier; VÁZQUEZ, Mercè (2002). «Aspectes de composició: neologismes amb estructures diferents de nom-nom i verb-nom». A: CABRÉ, M. Teresa; FREIXA, Judit; SOLÉ, Elisabet (ed.). *Lèxic i neologia*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 235-250.
- STEFFENS, Marie; BAIWIR, Esther (2009). «Neología semántica y polisemia: el caso del truncamiento». *Revista de Investigación Lingüística*, núm. 12, p. 175-184.
- TALMY, Leonard (2000). *Towards a cognitive semantics*. Cambridge: MIT Press.
- TERMCAT (2005). *Manlleus i calcs lingüístics en terminologia*. Barcelona: TERMCAT.
- VALLÈS, Teresa (2004). *La creativitat lèxica en un model basat en l'ús*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat.
- (2007). «Els prefixoides del català». A: LORENTE, Mercè; ESTOPÀ, Rosa; FREIXA, Judit; MARTÍ, Jaume; TEBÉ, Carles (ed.). *Estudis de lingüística i de lingüística aplicada en honor a M. Teresa Cabré Castellví*. Vol. 2: *De deixebles*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra. Institut Universitari de Lingüística Aplicada, p. 459-471.
- VARELA, Soledad (1990). *Fundamentos de morfología*. Madrid: Síntesis.
- VARELA, Soledad; MARTÍN GARCÍA, Josefa (1999). «La prefijación». A: BOSQUE, Ignacio; DEMONTE, Violeta (dir.). *Gramática descriptiva de la lengua española*. Vol. 3. Madrid: Espasa Calpe, p. 4993-5040.
- VENY, Joan (1991). *Mots d'ahir i mots d'avui*. Barcelona: Empúries.

Annex. Paraules del català actual. Selecció de neologismes lexicogràfics

ELISENDA BERNAL, MARC FONT I JUDIT FREIXA

Per a l'elaboració d'aquest recull de neologismes hem tingut en compte aquells mots recollits amb més freqüència a l'Observatori de Neologia durant els darrers anys. Totes les unitats seleccionades són neològiques perquè no apareixen en el DIEC2, encara que no totes són noves en la mateixa mesura: algunes han aparegut a la llengua fa molt pocs anys, i d'altres ja es documentaven fa molt de temps però no estan recollides en el DIEC2 perquè contravenen algun dels criteris del diccionari normatiu (manlleus innecessaris, paraules transparents, etc.). L'Observatori no defensa que tots els mots d'aquest repertori hagin de formar part del diccionari normatiu. Només es fa ressò del seu ús implantat a la llengua.

D'altra banda, també s'ha tingut en compte el GDLC, de la Fundació Enciclopèdia Catalana, com a font d'exclusió. Així, s'han desestimat paraules molt freqüents en l'ús com *antiestrès*, *bici*, *fidelitzar*, *flipar*, *manga* o *prejubilació* perquè ja tenen entrada pròpia al GDLC encara que el DIEC2 no les hagi sancionat. En canvi, sí que s'han mantingut les unitats freqüents en l'ús, no presents en el DIEC2 i que el GDLC incorpora amb marca de neologicitat (*).⁹²

MET i DPN són, respectivament, el recull de neologismes elaborat per l'Observatori de Neologia i publicat per Meteora l'any 2004, i el *Diccionari de paraules noves*, elaborat també per l'Observatori de Neologia i publicat per Enciclopèdia Catalana l'any 1998. Així, les marques MET i DPN indiquen que el neologisme ja apareix en aquella obra.

Aquest repertori és més representatiu de la llengua escrita que no pas de la llengua oral perquè el buidatge de textos escrits és molt més abundant que el bui-

92. Són les unitats següents: *abertzale*, *best-seller*, *country*, *cow-boy*, *e-mail*, *establishment*, *fanzine*, *fitness*, *funk*, *gòspel*, *hacker*, *hall*, *hat trick*, *hip hop*, *hooligan*, *ikastola*, *land*, *lehendakari*, *modus operandi*, *online*, *overbooking*, *performance*, *play-off*, *punk*, *reality*, *reggae*, *remake*, *soul*, *step*, *sushi*, *thriller*, *tie-break*, *webcam*.

datge de textos orals, però també perquè han estat excloses aquelles unitats pròpies de la llengua oral i no documentades en la llengua escrita, com *bueno*, *vale* i *pues*. En canvi, castellanismes com *tonto*, *tio* i *carinyo* sí que formen part del recull perquè es documenten també en la llengua escrita, tot i ser típics de la llengua oral.

Finalment, doncs, aquest recull està constituït per prop de set-centes unitats, exemplificades amb contextos que provenen principalment dels diaris *Ara*, *La Vanguardia*, *El Periódico de Catalunya* i *l'Avui*, tot i que el conjunt de fonts de procedència és força més ampli.

a

abertzale *adj i m i f*

- Les agrupacions electorals de l'esquerra **abertzale** han recollit 82.500 firmes al País Basc i Navarra i superen amb escreix les 50.000 firmes que necessitaven per presentar-se en les pròximes eleccions municipals i forals del 27 de maig. [AV, 23/04/2007]
- Davant el que pugui venir, el DPNB busca un lloc per no ser acusat d'immobilisme reivindicant-se com a privilegiat interlocutor entre **abertzales** i espanyolistes. [PC, 02/10/2010]

📖 DPN, GDLC*

aerolínia *f*

- El problema que patiran els treballadors de les botigues i restaurants de l'aeroport també pot afectar altres sectors, com els treballadors de la neteja i els del servei de terra per a les **aerolínies**, conegut com handling. [AV, 13/10/2007]
- Les **aerolínies** pertanyents a l'Associació Internacional del Transport Aeri (IATA), que agrupa la majoria de les grans amb vols en connexió, deixen d'emetre bitllets en format paper a partir d'avui. [PC, 02/06/2008]

📖 MET

agrocombustible *m*

- El fet d'augmentar la presència de carburants d'origen vegetal (**agrocombustibles**) en gasolines i gasoils pot tenir costos socials i ambientals. [PC, 26/02/2011]
- L'explicació es va dirigir cap a l'alimentació del bestiar: pinsos contaminats segurament per la utilització de residus procedents de l'elaboració d'**agrocombustibles**. [PC, 13/06/2011]

alfombra *f*

- Per l'**alfombra** vermella prèvia al macroconcert hi van desfil·lar algunes de les estrelles que van tocar a l'escenari principal, així com altres que van actuar en diferents locals. [PC, 26/09/2009]
- A la planta baixa s'exhibeix el treball potser més dolorós de Francesc Torres, la seva protesta dramàtica contra un país que oculta sota l'**alfombra** el seu passat. [PC, 06/06/2008]

alter ego *m*

- Peter Parker, l'**alter ego** fotògraf de Spider-Man, té una vida molt dura: de dia, víctima del mileurisme i el perenne càrrec de fotògraf freelance en un diari que l'esclavitzava, i de nit a rebre les clatellades dels seus enemics. [Ara, 23/06/2011]
- Santiago Auserón recupera el seu **alter ego** amb quinze temes nous, que presenta demà i divendres a L'Auditori. [AV, 05/03/2010]

📖 DPN

amistós *m*

- Soldado i Negredo, dos dels jugadors convocats pel seleccionador espanyol Vicente del Bosque per jugar l'**amistós** contra Veneçuela dimecres que ve a Màlaga, intentaran marcar diferències a favor del seu equip. [Ara, 26/02/2012]
- El Brasil derrota Itàlia (2-0) en un **amistós** disputat a Londres. [AV, 11/02/2009]

📖 MET

anticrisi *adj*

- Els partits de l'oposició, malgrat que han fet proclames **anticrisi** i dures crítiques a la política econòmica, no s'han volgut cremar i han vist els toros des de la barrera. [PC, 13/05/2011]
- En una setmana en què s'ha de rubricar el pacte **anticrisi** català entre govern,

partits i agents socials, les lliçons d'aquest informe són imprescindibles per reforçar les polítiques de competitivitat a mitjà i llarg termini. [AV, 09/03/2010]

antiedat *adj*

- Les raons de l'èxit dels medicaments **antiedat** les té clares. [Ara, 09/07/2011]
- L'Oreal ha estat obligada a retirar a la Gran Bretanya l'anunci d'una crema **antiedat** perquè la cara de la seva protagonista, Rachel Weisz, estava tan retocada que exagerava enganyosament els resultats. [Ara, 03/02/2012]

antiestatutari -ària *adj*

- El recurs que presentarà el Bloc contra el decret de convocatòria, no obstant això, no es quedarà només en l'**antiestatutària** manera d'augmentar el nombre de diputats per part del govern valencià, sinó que anirà també contra la barrera electoral del 5 % aplicada fora de la circumscripció, a escala autonòmica. [AV, 05/04/2007]
- Tot i l'informe del Consell de Garanties Estatutàries que considera inconstitucional i **antiestatutari** el decret sanitari, el Govern ja ha començat a aplicar-lo i no ha presentat recurs d'inconstitucionalitat, cosa que sí que han fet Euskadi i Andalusia. [Ara, 03/07/2012]

antifrau *adj*

- De Alfonso va explicar que, fins fa dos o tres anys, hauria aconsellat la creació d'oficines **antifrau** en totes les comunitats autònomes, però considera que davant la conjuntura econòmica actual tindria més sentit una única institució amb àmbit d'actuació estatal per evitar duplicitats. [Ara, 19/03/2012]
- La nova llei **antifrau** elimina l'audiència amb el defraudador abans de l'inici del tràmit judicial. [PC, 12/02/2007]

antigripal *adj*

- La Conselleria de Salut va tancar ahir la segona campanya de vacunació **antigripal** d'aquesta temporada —en la primera, la de cada any, hi van participar el 80 % dels candidats— amb un sobrant d'1.200.000 dosis. [PC, 18/04/2010]
- S'aplicaran fins al 30 de novembre al voltant d'1.500.000 dosis de vacuna **antigripal** de forma gratuïta. [AV, 05/10/2007]

antisistema *adj i m i f*

- Hi ha un subgènere, molt grat als adolescents perpetus, que són les pintades **antisistema** a l'estil del maig del 68 que volen ser enginyoses i no són sinó ximpleries amb pretensions. [AV, 17/01/2011]
- Els **antisistema** es van manifestar el cap de setmana passat de forma salvatge per protestar per la mort d'un jove a Madrid. [AV, 25/11/2007]

 MET

antitaurí -ina *adj i m i f*

- Allué ha recordat que l'abril del 2004 el ple de l'Ajuntament de Barcelona va declarar la ciutat **antitaurina** però les curses es continuen celebrant a la ciutat, on assegura que hi ha poca afició. [AV, 21/04/2008]
- Un muntatge de 1988 inspirat en la figura del torero Juan Belmonte, llegit en clau poètica, no narrativa —que no s'espantin els **antitaurins**. [TO, 30/09/2011]

antiviral *adj i m*

- Per ara, no hi ha indicis que aquesta modificació del virus tingui cap importància en l'efecte de la vacuna o en l'efecte del tractament **antiviral**. [AV, 21/11/2009]
- Segons ha detallat la consellera de Salut, la víctima va ingressar amb una in-

suficiència respiratòria important i se li van administrar **antivirals** i medicació d'ampli espectre. [AV, 05/08/2009]

app *f*

- Pensat com un Pictionary per a iOS i Android, l'**app** Draw Something ha incrementat un 88 % els seus usuaris aquesta setmana, fins a arribar als 19,4 milions i superar Angry Birds. [Ara, 19/03/2012]
- PrivateMSG llança una **app** d'encryptació de missatges per al mòbil. [PC, 23/11/2012]

apunyament *m*

- La disputa verbal va anar en augment fins que es va produir l'**apunyament** mortal. [AV, 23/01/2012]
- A més, hi podria haver representacions o filmacions de les grans obres clàssiques de teatre, tan riques en **apunyaments** i enverinaments, que avui són prohibits. [PC, 12/02/2011]

arrasar *v intr*

- Per celebrar-ho (que avui sí que hi ha partit, no que ens ofeguin jugadors), donem la benvinguda al format mediàtic d'entreteniment que ara mateix **arrasa**: la roda de premsa d'entrenador de futbol. [Ara, 08/03/2011]
- S'ha de tenir en compte que és un autor que **arrasa**: ven 100.000 exemplars de cada novel·la. [AV, 28/02/2007]

astre *m*

- Messi i Maradona: dos **astres** s'uneixen per la nova Argentina. [AV, 11/02/2009]
- L'**astre** argentí també va fer història en ser el primer jugador que en tres temporades consecutives marca al Santiago Bernabéu. [Ara, 17/04/2011]

atrezzo *m*

- Es fan en un sol dia amb la complicitat de col·lectius del barri, un pressu-

post màxim de 5.000 o 6.000 euros i l'**atrezzo** procedent d'altres muntatges. [TBCN, 01/02/2010]

- Torres, el sarcasme del qual és un dels seus signes d'identitat, va descobrir que havien aportat ruïnes d'**atrezzo** a les ja existents —monuments i feretres—, de manera que les coses reals i les falses es confonien. [PC, 06/06/2008]

 DPN

audioguia *f*

- Mai abans l'**audioguia** d'un museu havia tingut una dimensió musical. [PC, 09/03/2011]
- Els codis QR, que són accessos directes que poden ser captats pels mòbils moderns per entrar-hi a través del telèfon, permeten rebre al cel·lular l'àudio o les imatges sobre els animals, els recintes o les escultures del parc sense necessitat d'**audioguia**. [PC, 03/04/2012]

auspiciar *v tr*

- El Parlament podia haver-se estalviat el discurs moral i aprofitat l'ocasió per **auspiciar**, de comú acord amb el Col·legi de Periodistes, que una denúncia obrís el camí fins a una sentència clarificadora. [PC, 12/10/2009]
- Fora de concurs, podem veure el drama experimental de Marçal Forés **auspiciat** per l'ESCAC Animals, que va ser estrenat a Sant Sebastià. [PC, 03/10/2012]

autoajuda *f*

- En l'era dels mètodes d'**autoajuda**, de les teràpies naturals i de l'homeopatia, el xarlatà es troba com peix a l'aigua. [TO, 30/09/2011]
- Les referències ètiques i espirituals per a una societat endeutada i malgastadora no solen anar més enllà dels manuals d'**autoajuda** i d'algun profeta bravades

de tal podridura que ja generen efectes al·lucinògens. [LV, 29/02/2012]

📖 MET

autoanomenar-se *v pron*

- I els individus que **s'han autoanomenat** empresaris pel fet de posseir un mòbil i un totterreny negre de segona mà? [AV, 13/02/2010]
- A mi em molesta cada dia més que aquesta gent espanyolista **s'autoanomenin** demòcrates. [AV, 05/12/2007]

📖 DPN

autodefinir-se *v pron*

- A la seva pàgina web, Wilson **s'autodefineix** com un artista visionari. [AV, 13/10/2007]
- Ha exigit que ja n'hi ha prou de fer ficció i d'**autodefinir-se** constantment i ha reclamat un Govern que governi al servei de tots els ciutadans. [AV, 05/12/2007]

📖 DPN

autoengany *m*

- L'obra ens continua parlant de les il·lusions projectades en un futur que per això mateix estan condemnades a perdre's, de com construïm el passat imaginant-lo feliç, de la incapacitat de viure el present, del desig d'una vida altra fins sentir que la vida s'ha escapat, de la tristesa de no correspondre a l'amor o de no ser capaç de viure'l per covardia, de la distància entre el que es diu i el que es fa, de la tendència a l'**autoengany**. [AV, 13/11/2011]
- I els qui governen no estan en el primer partit de l'oposició (a Madrid o Barcelona, que per a això tant és) van ser art i part d'aquell **autoengany** col·lectiu. [LV, 02/01/2013]

📖 DPN

autoexcloure's *v pron*

- El portaveu també ha lamentat que els socialistes intentin **autoexcloure's**

d'un gran acord de país com és el pacte fiscal. [Ara, 21/02/2012]

- Si els polítics no estan a primera fila i ho controlen tot, com han fet el 13-D, els polítics **ens autoexclourem** de les consultes i les boicotejarem. [AV, 05/01/2010]

📖 DPN

autoexigència *f*

- L'actriu confessa que li fa vergonya veure's en els seus primers treballs i quan ha de visionar algunes escenes de la sèrie davant de gent, encara que això últim sigui fruit d'una **autoexigència** desmesurada. [PC, 10/10/2009]
- És l'única que ha estat capaç d'encomanar optimisme i un model a seguir d'**autoexigència** i d'esforç, però també d'autoestima i de confiança en les forces pròpies. [AV, 01/01/2010]

autofoto [SIN **selfie**] *f*

- La moda del selfie, l'**autofoto** que es capta amb el telèfon mòbil o la càmera web d'un ordinador i es penja tot seguit a les xarxes socials, no para de guanyar adeptes. [LV, 25/12/2013]
- Aquestes persones que es fan tantes **autofotos** per presumir davant del seu entorn, gairebé sempre busquen pujar la seva autoestima, que no passa pels millors moments. [LV, 25/12/2013]

autolesionar-se *v pron*

- El presumpte agressor, de 26 anys, **s'ha autolesionat** després de l'agressió. [AV, 01/06/2009]
- Abans d'**autolesionar-se**, va avisar els serveis d'urgència. [AV, 01/03/2007]

autoproclamar-se *v pron*

- Qui s'han cregut aquests dos personatges per **autoproclamar-se** els reis d'Europa? [AV, 07/12/2011]
- El conseller de Governació també ha

explicat que veu molt difícil que la ciutadania entengui la posició de CiU, que s'**autoproclama** sobiranista, però que diu no a una llei de consultes com la que s'ha plantejat. [AV, 25/01/2010]

📖 DPN

b

baby boom *m*

- Aquesta gran demanda va ser propiciada per l'augment de la immigració, pel repunt de natalitat per la descendència dels fills del **baby boom**, per les adquisicions de segones vivendes per part de la classe mitjana i per la falta de sòl. [AV, 21/06/2008]
- Els ídols infantils de la generació del **baby boom** ja tenen una edat: a mesura que els nens dels anys vuitanta s'acosten a la quarantena, els seus dibuixos animats en bufen trenta. [AV, 25/10/2012]

bailaor bailaora *m i f*

- El **bailaor** Rafael Amargo, la coreògrafa Sol Picó, el director de cinema Jaime Chávarri, el director de La Fura dels Baus, Carlus Padrissa, i els directors teatrals Mario Gas i Andrés Lima oferiran la seva personal visió dels estripts a l'espectacle *Estripts*, que recalarà a partir d'avui dimecres al Teatre Borràs de Barcelona després de la seva estrena al Festival Temporada Alta de Salt, Girona. [AV, 25/06/2008]
- Aquella experiència d'èxit li ha permès fer una peça de gran format dedicada a la **bailaora** universal més desconeguda a casa seva. [AV, 03/07/2012]

📖 MET

balança fiscal *f*

- Es pot arribar a entendre que la Generalitat i el Govern central discrepin so-

bre les grans xifres pressupostàries o que, fins i tot amb metodologies semblants, divergeixen sobre les **balances fiscals** o el cost de certs serveis públics. [PC, 17/07/2008]

- A la presentació de l'informe de l'OCDE sobre les reformes econòmiques i l'aposta pel creixement, es va destacar que algunes de les reformes realitzades pel govern espanyol han permès assolir part dels objectius relacionats amb el procés de consolidació del dèficit i de la situació de la **balança fiscal**. [AV, 23/02/2013]

banlieue *f*

- Des del 2007, França voreja les 500.000 noves empreses l'any, el doble que en la dècada anterior i la febre emprenedora s'ha concentrat especialment a les **banlieues** (els suburbis) de les grans ciutats, on no fa gaire cremaven cotxes. [AV, 01/07/2012]
- Catòlica de naixement, Diam's ha venut milions de discos amb les seves combatives lletres denunciant el masclisme i la vida dels joves a la **banlieue**. [PC, 23/09/2012]

barco *m*

- Greenpeace col·loca una bandera amb el text 'Abocament diplomàtic' al **barco** de ferralla d'Algesires. [PC, 22/02/2008]
- Els soldats que navegaven en dos **barcos** francesos desapareixen contra pirates somalis. [PC, 12/10/2009]

📖 DPN

beat *m*

- A l'impecable catàleg (si no el tenen accepten encàrrecs) hi caben els millors estils musicals: soul, **beat**, garage, jazz, bossa nova, exòtica, surf, R&B, americana, psicodèlia, electrònica. [LV, 01/02/2012]

- El seu autor, Barry Miles, és un gran conecixedor dels **beats**, amic i biògraf de Ginsberg, Burroughs i Kerouac, i també de Dylan i els Beatles. [AV, 12/07/2007]

📖 DPN

best-seller [o **best seller** o **bestseller**] *m*

- El segon **best-seller** internacional de la literatura catalana segueix sent un llibre més veterà, *La pell freda*, de Sánchez Piñol, que va encaixar especialment entre els lectors russos. [PC, 02/03/2009]
- Un cop vaig assumir que no sabia escriure **best sellers** ni guanyar premis, em vaig alliberar. [AV, 23/09/2012]
- Els autors de **bestsellers** cobren xifres milionàries. [Ara, 23/08/2011]

📖 GDLC* (*best-seller*), DPN (*best-seller*, *best seller*)

bicefàlia *f*

- El govern espanyol no tan sols està esgotat, sinó que entra en una fase d'interinitat i **bicefàlia**. [AV, 05/04/2011]
- Respecte a la **bicefàlia** amb què viurà el PSOE els últims mesos d'aquesta legislatura, el president del Govern ha assegurat que com a dirigent màxim del partit farà que tots els militants estiguin darrere de l'aspirant a la Moncloa. [PC, 03/06/2011]

📖 MET

bicentenari *m*

- Aquest any se celebren el **bicentenari** del naixement del naturalista Charles Darwin i els 150 anys de la publicació de la seva obra més coneguda: *L'origen de les espècies*. [AV, 10/02/2009]
- El president del grup La Farga ha acompanyat el directiu per presentar els actes que s'han de celebrar amb motiu de la celebració del **bicentenari**. [AV, 01/03/2008]

📖 DPN

bicicletada *f*

- Unes 80 persones han participat aquest diumenge a la **bicicletada** popular contra el canvi climàtic celebrada a Caldes de Malavella. [AV, 01/10/2007]
- La **bicicletada** Pedalem per Haití la va organitzar l'ONG Intermón-Oxfam i va aplegar famílies senceres que no es van deixar espantar per l'amenaça de pluja. [AV, 01/02/2011]

📖 MET

big band *f*

- És de les **big bands** més joves que circulen per Europa i, entre els seus músics, hi ha la vocalista i trompetista Andrea Motis, que només té quinze anys i molts, no és conya, asseguruen veure-hi una nova Norah Jones. [AV, 05/01/2011]
- Tots tenen un paper que va més enllà d'una **big band** a l'ús i que no és cap altre que el de transmetre l'aura compositiva de les diferents peces programades per una Schneider que canvia cada nit el repertori per mantenir despertres les neurones creatives. [PC, 17/07/2008]

📖 MET, DPN

biocarburant *m*

- Plant ha destacat que als EUA les subvencions desvien part de la collita de blat de moro i blat per a la producció d'etanol, i ha contraposat la «bona» política del Brasil, que treu el **biocarburant** de canya de sucre cultivada en terres on no desplaça un altre aliment i sense subsidis. [PC, 02/07/2008]
- Les ajudes públiques als **biocarburants** són costoses, repercuteixen fortament en l'augment del preu dels productes agrícoles i dels aliments i redueixen escassament les emissions de gasos d'efecte hivernacle. [PC, 17/07/2008]

biocombustible *m*

- Els **biocombustibles** són una resposta als preus creixents del petroli i a la necessitat de trobar fonts renovables d'energia. [PC, 10/05/2008]
- Els **biocombustibles** utilitzats en els motors d'automòbils són més contaminants que el dièsel, segons un estudi governamental britànic filtrat al diari britànic *The Times*. [PC, 02/03/2010]

biodièsel *m*

- Amb tot, els anomenats de primera generació —combustibles com, per exemple, l'etanol i el **biodièsel**, obtinguts a partir de productes de l'agricultura (blat de moro, canya de sucre, colza, gira-sol, etcètera)— han nascut carregats de polèmica. [PC, 10/01/2011]
- El percentatge de **biodièsel** de les gasolineres s'haurà d'incrementar un 7 %. [Ara, 06/03/2011]

biopic *m*

- El **biopic** de l'home fort de l'FBI durant gairebé 50 anys bascula entre el retrat de les seves virtuts, misèries i contradiccions, i el repàs a la seva trajectòria professional i política. [BTX, 01/02/2012]
- La pel·lícula no és tant un **biopic** com *El loco del pelo rojo* o *Moulin Rouge* sinó una subtil anàlisi del procés de creació més en la línia de *La bella mentirosa*. [AV, 17/09/2007]

📖 DPN

bipartidista *adj*

- La celebració dels dos cara a cara televisats durant la campanya, que s'han vist envoltats d'una enorme expectació, han acabat de reblar el clau d'un esquema **bipartidista** que no es correspon amb la realitat social, molt més plural, especialment a Catalunya. [PC, 10/03/2008]

- És el mateix humor que cal tenir per no estripar les cartes davant d'aquest brutal procés que es proposa forçar un sistema **bipartidista**. [AV, 01/03/2008]

📖 MET

blanc *m*

- L'objectiu del Madrid és no encaixar gols, i per això els **blancs** tractaran de desactivar la línia de creació de l'equip contrari. [AV, 05/04/2011]
- I sumant un nou partit sense perdre contra els **blancs**, permet a l'equip centrar-se en la final de Copa i les semifinals de Champions. [Ara, 16/04/2011]

📖 MET

blaugrana *m*

- És cert que els **blaugranes** tenen un partit pendent al camp del Betis, però el necessiten guanyar per recuperar el liderat i assegurar-se els mateixos punts amb què es van llançar el Nadal passat (37 en 16 jornades) a la conquesta del segon títol consecutiu. [AV, 02/01/2007]
- I és ara que els **blaugranes** estan contra les cordes quan la fúria, l'empenta, l'energia del capità es fan més grans. [Ara, 03/02/2012]

blindar *v tr*

- Puigcercós recordava que **blindarà** la llei d'immersió lingüística, per impedir la tercera hora de castellà en l'escola catalana. [AV, 29/06/2009]
- Va assegurar que la seva candidatura és l'única que **blinda** sense excepcions el patrimoni del club. [AV, 08/06/2010]

📖 MET

blogaire *m i f*

- Temes com la multiplicació al ciberespai de **blogaires** i, amb ells, el naixement d'una nova era de crítica gastronòmica s'apunten com els més concorreguts i polèmics. [AV, 25/01/2008]

- Un grup conservador religiós va demanar la dimissió de dues **blogaires** que havien expressat opinions anticatòliques. [AV, 25/02/2007]

bluff *m*

- El saló LOW COST ha estat un **bluff**. [AV, 17/06/2009]
- Pràcticament cada un de tots els macroprojectes dels quals ha fet gala l'alcalde Lorenzo Agustí s'han quedat en la categoria de **bluff** publicitari, és a dir, en un espectacle electoralista que deixa més desil·lusió al si dels patners i patneres quan passen els mesos i no es van concretant. [AV, 03/09/2010]

bocata *m*

- Diversos xavals rebutgen el **bocata** de pernil i només volen el de tonyina amb pebrots. [PC, 13/05/2011]
- M'he menjat molts **bocates** a les escales veient partits. [PC, 04/03/2011]

📖 MET

bolo *m*

- El fenomen teatral de l'any, *Incendis*, dirigit per Oriol Broggi, torna al Teatre Romea amb unes xifres espectaculars: la temporada passada la van veure en aquesta sala 23.000 persones, va fer 32 **bolos** de gira (10.000 persones més) i va guanyar cinc premis Butaca. [Ara, 06/12/2012]
- El disc va sortir per Nadal, i amb el d'avui hauran estat només dos **bolos**. [LV, 24/11/2012]

📖 DPN, MET

bombolla immobiliària *f*

- A causa del temor d'una possible **bombolla immobiliària**, el govern xinès ha intentat frenar durant els últims tres anys el ràpid increment dels preus del sector. [AV, 24/02/2013]

- El govern espanyol busca compradors per al milió d'habitatges que l'esclat de la **bombolla immobiliària** ha deixat sense compradors. [AV, 26/11/2012]

bonisme *m*

- L'anunci de la Marató per la Pobresa reflecteix de manera diàfana la mentalitat dels dirigents de TV3 originada per tants anys de pensament i **bonisme** esquerranós, que tot ha d'ésser donat per la societat i que ha arribat a penetrar en el pensament de la societat catalana. [AV, 15/05/2012]
- Des de fa anys els enginyosos columnistes i els polítics espavilats s'han inventat el terme **bonisme** com a al·lusió pejorativa a la bondat i qualifiquen de bonisme tota manifestació de comprensió i ajuda que no estigui justificada per algun interès: no els encaixa que ningú pugui obrar pel simple afecte envers el proïsme, una inclinació natural al bé, independentment d'un possible retorn. [PC, 30/11/2011]

bonista *adj*

- Però deixant de banda unes poques excepcions excessivament **bonistes** i d'altres de perillósament xenòfobes, la situació s'ha encarat sense voler amagar que el fenomen de la immigració és un problema però alhora tenint clar que el problema no són pas els immigrants, que, al final, són tan perjudicats com la població receptora. [AV, 25/05/2010]
- L'Ajuntament comença a entendre que sense un mínim de fermesa (a costa de la imatge **bonista**) no se'n sortirà. [AV, 01/09/2009]

bonus *m*

- L'executiu està habituat als **bonus** milionaris. [PC, 22/01/2009]
- Diamond ha assenyalat un petit nombre d'empleats com a culpables del

problema, però ell ha renunciat a cobrar el seu **bonus** per aquest any. [Ara, 03/07/2012]

bótox [o **bòtox** o **botox**] *m*

- Sembla que moltes celebritats no noten el pas del temps, però ningú se salva de les arrugues..., menys aquelles que s'injecten **bótox**. [PC, 17/10/2011]
- Fins i tot amb el **bòtox**, que suposa el 14 % del total de procediments estètics fet al país, la SECPRE adverteix que el tractament ha de ser aplicat per metges especialistes. [PC, 03/05/2012]
- En canviarem la fisonomia de dalt a baix o només li posarem **botox**? [AV, 13/05/2011]

box *m*

- Un detingut pels Mossos segueix ingressat en coma després que el 31 d'agost intentés treure's la vida quan estava retingut en un **box** de l'hospital Sant Joan de Déu de Manresa en espera de ser atès pels metges. [AV, 21/09/2011]
- La Corporació Sanitària Parc Taulí (CSPT) ha estrenat aquesta setmana les dependències de l'àrea d'urgències destinada a l'atenció dels pacients més greus (nivell II), amb nou **boxs** d'atenció individual addicionals i una nova sala d'espera per als familiars. [AV, 17/06/2011]

brainstorming *m*

- És a dir, hem de parlar menys de crisi i fer més **brainstormings** per buscar nous camins, visions i solucions. [PD, 01/01/2009]
- Klaus Schwabb, l'empresari suís que va crear el fòrum fa 41 anys, pretén, com sempre, que Davos sigui un gran **brainstorming** (pluja d'idees) per esbossar alguns escenaris (preferiblement positius) per a la postcrisi. [LV, 25/01/2012]

break *m*

- Tres jocs seguits, però, que no li van permetre forçar el desempat, ja que el suec, en el dotzè joc, va tornar a fer **break** i va segellar el seu primer triomf. [AV, 24/11/2010]
- Va salvar tres break points (un 15-40 en el tercer joc i un 30-40 en el setè) per donar l'estocada a la seva primera oportunitat de **break**, en el vuitè joc. [PC, 06/04/2008]

 DPN

break point *m*

- La parella catalana va començar excessivament dubitativa sobre la ràpida pista del Thunderbird Sports Center de Vancouver i després de desapropiar fins a cinc **break points**, en la primera mànega, Nestor i Pospisil els van acabar prenent el set en el primer break point de què van disposar. [PC, 03/02/2013]
- Va salvar tres **break points** (un 15-40 en el tercer joc i un 30-40 en el setè) per donar l'estocada a la seva primera oportunitat de break, en el vuitè joc. [PC, 06/04/2008]

bronca *f*

- Mai ens perdonarem si la **bronca**, la sospita gratuïta o l'embolic intencionat s'apoderen del final del procés sobre els atemptats que van matar 191 espanyols i que van provocar un profund dolor en la nostra vida col·lectiva. [PC, 01/03/2007]
- El que hauria d'haver estat una sessió rutinària, de cop va acabar amb el de Rosario dirigint-se al davanter amb ostensibles gestos d'empipament, mentre els jugadors formaven un cercle al voltant del que van entendre com una **bronca**. [PC, 03/10/2012]

burka *m*

- El que s'ha d'impedir són polítiques religioses que propugnen, de diferents

maneres, la submissió d'un ésser humà, i el **burka** forma part de tot això. [PC, 10/01/2010]

- La vicepresidenta de la Generalitat, Joana Ortega, ha assegurat avui que el Govern té la intenció de regular l'ús del **burka** a Catalunya per preservar un dels drets fonamentals de la nostra societat: la dignitat de la dona. [AV, 06/03/2011]

📖 MET

buscavides *m i f*

- Jo recordo haver entrevistat el senyor Josep Penya, ell és un **buscavides**, és un home que ha viatjat per tot el món. [R1, 14/12/2005]
- Les seves putes, tafurers i **buscavides** en general fan que sigui un indret que està sota sospita permanent pels apologetes de l'ordre. [AV, 13/06/2012]

C

caciquil *adj*

- Oi que això podria donar vots a la dreta reaccionària **caciquil**? (Com ens agrada als sindicalistes dir aquesta expressió... és clar, com que ha desaparegut del vocabulari.) [AV, 12/03/2009]
- N'enumeraré algunes més enllà del perill en si que suposa la perpetuació en el poder i les pràctiques corruptes i **caciquils** que se'n puguin derivar. [PC, 25/04/2007]

📖 DPN

caixet *m*

- Encara que els cantants accedeixen a oferir concerts privats en enllaços, el seu **caixet** està a l'abast de molt pocs. [PC, 26/10/2009]
- *Les nostres cançons contra la sida* reunirà al Palau Sant Jordi 17 artistes amb **caixet** solidari. [PC, 03/06/2012]

calcio *m*

- No és només que als temps morts del bàsquet ja es faci, per exemple, sinó que a la lliga italiana de futbol (i perdonin que, tot i parlar de futbol i d'Itàlia, no digui **calcio**, com és obligatori) també es fa. [AV, 05/09/2009]
- Vaig sortir del **calcio** com un futbolista molt més format defensivament. [AV, 13/03/2010]

cameo *m*

- La pel·lícula compta amb **cameos** de Penélope Cruz, Liza Minnelli i Miley Cyrus, entre d'altres. [AV, 05/06/2010]
- L'acabament de la sèrie coincideix amb el final del contracte que vincula l'actriu amb el programa i també té a veure amb l'interès de la jove estrella per fer el salt a papers destinats a un públic més adult, cosa que ja va iniciar amb un **cameo** a la pel·lícula *Sex and the City 2*. [PC, 10/01/2010]

cantaor cantaora *m i f*

- El **cantaor** Miguel Poveda ha estat guardonat amb el Premio Nacional de Música en la modalitat d'interpretació. [AV, 25/11/2007]
- Va ser durant aquest primera part, vestida de negre com mana la tradició, quan la cantant va exhibir el seu potencial com a **cantaora** de cadira i quejío amb nades poc conegudes i gens convencionals. [AV, 05/01/2011]

📖 DPN, MET

canvi climàtic *m*

- Ja fa anys que, amb la intenció de reduir l'emissió de gasos d'efecte hivernacle, considerats com els principals responsables del **canvi climàtic**, la Unió Europea va posar en marxa un sistema de crèdits que obliga les empreses contaminants a pagar unes quantitats que varien en funció del mercat. [Ara, 31/01/2013]

- Tuvalu és el primer país del món que podria desaparèixer a causa del **canvi climàtic**. [RACC, 01/02/2008]

cap de llista *m i f*

- Qualsevol pas de futur s'ha de fer estrictament a partir de parlar i arribar a acords molt amplis: el **cap de llista**, les llistes, el programa, el projecte. [AV, 02/11/2008]
- El president d'Esquerra va instar ahir el **cap de llista** de CiU a aclarir si vol ser ministre en un govern del PP. [AV, 24/02/2008]

capitalí -ina *adj*

- 17 joves més estan ferits i 39 han estat detinguts per alterar l'ordre públic després de la tragèdia quan intentaven tornar a la discoteca i s'han enfrontat amb policies, segons un portaveu de la Secretaria de Seguretat Pública (SSP) **capitalina**. [PC, 22/06/2008]
- Entre les àrees on s'han produït disturbis hi ha les localitats de la perifèria **capitalina** de Duma, Harasta, Tel i Maadamia, així com a les ciutats de Deraa, Izraa, Hama, Homs i Hauran. [PC, 23/04/2011]

 DPN

captor captora *m i f*

- Gámez va ser l'única que va poder parlar amb els seus familiars, fet que ha portat a deduir als experts en investigació sobre segrestos que els **captors** van permetre que ho fes per tranquil·litzar-la i pal·liar el lògic nerviosisme que vivia. [PC, 12/03/2010]
- Hotmani, que havia demanat a la resta de vehicles que mantinguessin una distància d'almenys tres quilòmetres per donar temps als **captors** a reagrupar-se després de cada atac, va dir que l'operació de capturar el primer cotxe va durar mig minut. [PC, 23/11/2011]

cara a cara *m*

- El jutge José Castro podria acabar organitzant un **cara a cara** per resoldre contradiccions. [Ara, 26/02/2012]
- Es reuneix la comissió delegada i es produirà el primer **cara a cara** entre els dos candidats. [R1, 08/01/2010]

cardiorespiratori -òria *adj*

- Així s'obtenen resultats ràpids, tant si el que es busca és cremar greix, com guanyar musculatura o guanyar capacitat **cardiorespiratòria** i resistència física. [DiR, 01/12/2009]
- Tot i ser traslladat a l'Hospital Clínic, va morir poc després d'ingressar-hi a conseqüència de l'aturada **cardiorespiratòria** que patia. [AV, 03/07/2012]

carinyo *m*

- Si fos per mi, els deixaria quedar-se. S'ho han guanyat a pols. Són bons nois i se'ls veia agraïts. Va arribar un moment que els vaig agafar **carinyo**. [AV, 06/06/2007]
- Compta amb un menú diari (10 euros) tractat amb **carinyo** i un altre de nocturn 2x1 (38 euros), així com un gran assortiment de tapes, arrossos o uns plats combinats que tenen poc a veure amb els habituals. [PC, 26/10/2010]

 DPN

carinyós -osa *adj*

- Va deixar-se retratar amb el seu actual nòvio, a qui va dedicar diversos gestos **carinyosos**. [PC, 06/06/2011]
- Barcelona és una serp **carinyosa** que de tant en tant canvia de pell. [PC, 03/06/2011]

carpa *f*

- Barcelona podria tenir una **carpa** de circ estable on programar espectacles amb regularitat abans del 2015. [PC, 26/10/2012]

- Entre Villarroel i Urgell s'aixecarà la **carpa** dels productes frescos. [PC, 01/03/2007]

📖 DPN, MET

carregar-se *v pron*

- Isabel-Clara Simó explica que la primera temptació a l'hora de pensar aquests relats va ser **carregar-se** els homes. [AV, 25/02/2010]
- Fixeu-vos que els que es queixen són socialistes, crec que és una manera de **carregar-se** la possible nova llei. [AV, 17/01/2010]

cartell *m*

- Una de les virtuts del **cartell** del Primavera Sound és que, a banda dels grans noms i de les noves sensacions del moment, també reivindica artistes de culte o amb cert seguiment molt underground, lluny del que està de moda tot i ser un festival trendy. [Ara, 30/05/2011]
- Així doncs, el **cartell** proposa una trentena d'espectacles que abarquen totes les arts amb el denominador comú de la interculturalitat. [IG, 15/07/2011]

cassolada *f*

- Pel que fa a l'assemblea de dimarts a Barcelona, s'hi votaran també altres propostes, com la de convocar marxades d'indignats des de tots els punts de l'Estat cap a la Puerta del Sol de Madrid o la de portar les **cassolades** diàries a les seus dels sindicats majoritaris. [Ara, 30/05/2011]
- Dues enrabiades, tres **cassolades**, quatre marrameus i ens ho continuem quedant a dintre: aviat tindrem una gran llaga d'estómac col·lectiva. [AV, 30/07/2007]

catanyol *m*

- Deixem el **catanyol** per a les tertúlies,

on els convidats estan obligats a saber de tot llevat del català. [AV, 21/10/2009]

- Sembla que hi ha una mà negra a la Televisió de Catalunya entossudida a fer-nos empassar cada cop més **catanyol**, fins que esdevengui, sense que es noti gaire, la llengua majoritària. [AV, 25/11/2010]

cavernari -ària *adj*

- No oblidem que, per als opinadors **cavernaris**, els catalans només som una anomalia, una mena de soroll en la simfonia del seu univers espanyol, espanyolista, bipartidista, castellanoparlant, afeccionat als toros, al flamenc i simpatitzant del Real Madrid. [AV, 09/10/2009]
- Tot i que sovint li costa que li facin cas i quan prova d'intervenir es troba que, habitualment, algú altre el trepitja sense parar gaire esment a la seva existència, de tant en tant, García Domínguez aconsegueix sortir-se amb la seva i redirigir el rumb de l'algarada **cavernària** de torn cap a l'altar on s'incinera sense miraments qualsevol cosa sospitosa de ser catalana. [AV, 05/10/2009]

cedé *m*

- Les aplicacions en el núvol vénen a substituir les aplicacions que disposa l'usuari físicament al seu ordinador o en els clàssics **cedés**. [PC, 14/11/2011]
- No ha volgut desaproveitar l'ocasió d'inscrir una dedicatòria en cada una de les onze cançons que donen vida al **cedé**. [AV, 23/04/2007]

celebrity *f*

- Un sepeli molt concorregut, però sense les **celebrities** que habitualment pululen pels escenaris de la passarel·la més mediàtica del món. [AV, 06/03/2011]
- En temes del cor, les nostres **celebrities** ho tenen clar: qualsevol tècnica és vàli-

da quan es tracta d'establir contacte amb aquella persona especial. [DiR, 01/01/2012]

cel·lular *m*

- El que busca el 16 % en un nou **cel·lular** és la senzillesa en el funcionament, seguit del pes o de la mida, i de l'oferta o del preu. [RTT, 01/03/2009]
- Em vaig distreure un moment i ja m'havien pispat el **cel·lular**. [CR, 25/11/2009]

central *m*

- El **central** blaugrana i la cantant colombiana van ser el centre de totes les mirades ahir al Jardí de l'Abadessa. [PC, 16/04/2011]
- L'absència del **central** de la Pobla de Segur feia créixer els dubtes de la defensa blaugrana. [Ara, 16/04/2011]

centre cívic *m*

- Un altre recurs que hauríeu de tenir en compte són els **centres cívics** de la ciutat, ja que molts cedeixen part de les seves instal·lacions per a la celebració d'actes. [TO, 02/03/2012]
- El teatre, al cèntric passeig municipal de Pere III, va ser inaugurat per primera vegada el 1927, i ara, en estar ubicat al costat del Casino —equipament convertit avui dia en biblioteca i **centre cívic**—, integra un enclavament d'especial contingut cultural. [PC, 21/02/2007]

cervell *m*

- La Fiscalia acusa el terrorista, que s'ha declarat culpable, d'intentar protegir els **cervells** de l'atac amb el seu testimoni. [PC, 23/07/2009]
- No fa gaire la premsa va revelar el contingut de les col·leccions d'alguns **cervells** de la trama. [AV, 08/06/2010]

📖 DPN, MET

chanson *f*

- La seva proposta sonora es mou entre el mestissatge mediterrani tranquil i cites al folklore balcànic, la **chanson**, el tango, la música popular mexicana. [PC, 18/05/2008]
- Sí que va funcionar: el col·lectiu de Tolosa ha tornat amb una colla d'himnes que, a banda de fer remenar el cul amb la seva inspirada mescla de pop-rock, rap, reggae, ska i cumbia, hereva del rai algerià i de la **chanson** francesa, també remou les consciències. [TO, 02/03/2012]

chic *adj*

- Ha de demostrar que és capaç de destil·lar l'estil **chic** francès. [AV, 15/05/2010]
- La moda més **chic** del B&B aposta pels vestits curts, amb detalls i volums amplis. [AV, 21/01/2008]

📖 DPN, MET

chill out *adj*

- Però si, en lloc d'això, el que fem és capbussar-nos en un recorregut per la història del planeta Terra amb elements interactius i audiovisuals, una excel·lent presentació de les peces i, fins i tot, tres espais **chill out** per relaxar-se, la cosa canvia. [AV, 03/04/2011]
- S'ha acabat això d'anar al bany amb presses. El que es porta ara és anar al bany d'estar, estil **chill out**, harmònic i relaxant, per agafar energies per afrontar el dia i, és clar, per retrobar-se amb un mateix després d'una intensa jornada de treball. [AV, 11/11/2011]

📖 MET

ciberactivista *m i f*

- Va intentar entrar a Síria, però es va adonar que estava fitxat com a **ciberactivista**. [PC, 06/08/2012]
- Els manifestants s'han concentrat entre les cinc i les set de la tarda a la plaça

Sant Jaume amb pancartes en favor del **ciberactivista** australià i la llibertat d'expressió. [AV, 09/01/2011]

ciberatac *m*

- Els **ciberatacs** xinesos perpetrats l'any passat contra Google demostren que no hi ha ningú invulnerable. [AV, 24/05/2010]
- Els comptes de gmail de dissidents i periodistes xinesos han estat objecte d'un **ciberatac**, segons ha denunciat Google. [Ara, 03/06/2011]

cibersexe *m*

- El Lluís tenia el que s'anomena una addicció social. I n'hi ha al sexe, a la feina, a les compres, a l'esport i, sobretot, a les pantalles: videojocs, internet i tots els seus derivats (xarxes socials, ciberjoc o **cibersexe**). [Ara, 22/07/2011]
- Els set detinguts eren membres d'una xarxa que amenaçava els menors de difondre imatges de **cibersexe** si no accedien a mantenir relacions sexuals amb ells. [AV, 27/06/2013]

cimentera *f*

- Són conseqüència d'aquest model basat en ecoparcs caríssims, que a banda d'oferir resultats pobres no són res més que una instal·lació de transferència de residus a abocador o reconvertits com a combustible per a **cimenteres**? [AV, 03/11/2012]
- Bonastre també ha intervingut en el conflicte de la **cimentera** Cemex, que l'any passat va presentar un ERO per a 147 treballadors de la fàbrica d'Alcanar (Montsià), i en el tancament de la fàbrica de motocicletes Derbi a Martorelles (Vallès Oriental). [Ara, 23/01/2013]

 DPN

clàssic *m*

- La plantilla del Barça ja és a Madrid per

disputar el partit davant el Reial Madrid que obre la ronda dels quatre **clàssics** que es disputaran fins al dia 3 de maig. [PC, 16/04/2011]

- Barça i Madrid van sortir del primer **clàssic** tal com van entrar, un empat que realça l'emoció dels tres que queden per disputar. [PC, 17/04/2011]

coach *m i f*

- No només per la torrencial capacitat per traslladar al camp de la cosa pública les metàfores o el llenguatge esportiu, sinó perquè, com saben molt bé els mànagers, **coachs** o els entrenadors, la competició esportiva té tant de talent, esforç i atzar com d'estratègia, organització i mètode. [PC, 26/01/2010]
- Certament, la Barcelona retratada per Gay, plena de modernets impostats que busquen un **coach** per sobreviure als traumes, té molta actualitat. [AV, 18/12/2012]

coaching *m*

- S'ha especialitzat en planificació esportiva, **coaching** esportiu, control emocional i motivació. [DiR, 01/07/2010]
- El **coaching** és una metodologia que té com a base creure en la persona i ajudar-la a desenvolupar les seves potencialitats per aconseguir els objectius que es marca el client. [AV, 02/12/2012]

coco *m*

- Sé que a molts els pot semblar poc creïble que diguem que aquesta especialitat és molt de **coco**, molt mental. [PC, 23/09/2009]
- Ja ho havia advertit abans dels Jocs: el meu punt fort és el **coco**. [PC, 06/08/2012]

 DPN

codirector codirectora *m i f*

- La junta anterior va destituir els **codi-**

rectors de la revista, just abans de presentar la dimissió en bloc. [AV, 21/01/2011]

- Ara, en la nova intervenció que s'hi duu a terme fins al 20 de setembre, s'hi faran més sondejos, que permetran concretar què passa quan es restaura la ciutat en època medieval, segons Imma Teixell, arqueòloga municipal de Tarragona i **codirectora** de l'excavació. [AV, 23/08/2012]

📖 DPN

codirigir *v tr*

- Finalment, va assumir la direcció general adjunta executiva de La Caixa, fins que el 1999 en va ser nomenat director general, càrrec que ocupa en solitari des que Antoni Brufau, amb el qual **codirigia** l'entitat, va marxar per presidir Repsol, l'octubre del 2004. [AV, 06/06/2007]
- En aquesta línia, l'entitat bancària dóna suport a les excavacions que **codirigeix** Eudald Carbonell, professor de l'àrea de prehistòria de la URV, a la serra d'Atapuerca. [AV, 24/11/2010]

📖 DPN

cofinançar *v tr*

- Aquests usuaris rebran una carta a casa seva els pròxims dies en què, a més d'adjuntar-los el distintiu que hauran de col·locar al vidre del seu vehicle, se'ls detalla les normes d'ús del nou carril, que ha costat 80 milions d'euros i que **ha cofinançat** la Unió Europea. [PC, 23/10/2012]
- L'escola cristiana es queixa que els pares han d'afrontar les despeses i **cofinançar** la compra dels ordinadors. [AV, 23/02/2010]

📖 MET

cohesionador -a *adj*

- La seva ascendència sobre l'equip és to-

tal i fa d'element **cohesionador** primordial. [AV, 09/02/2011]

- Els directors de diaris catalans destaquen el seu paper **cohesionador**, però admeten que cal repensar el model. [Ara, 13/10/2011]

col·le *m*

- I com millora l'aparença externa, tant si vas a una festa, en bici o a buscar els nens al **col·le**. [AV, 23/06/2012]
- Amb la tornada al **col·le** i el final de les vacances d'estiu, la gent busca estalviar i es refugia en la marca blanca. [PC, 02/11/2009]

col·lisionar *v intr*

- Al quilòmetre 7,5 ha sortit de la via i **ha col·lisionat** contra un mur, xoc que ha causat la mort dels dos ocupants del davant. [PC, 12/01/2009]
- L'escorça del nostre planeta està formada per grans plaques que es mouen lentament, hi ha llocs on **col·lisionen** i a cops aquests xocs donen lloc a trencaments. [PC, 26/01/2010]

colmado *m*

- Francesc Estanyol té una parada de queviures, allò que a Barcelona en diuen, o en deien, un **colmado**. [AV, 03/10/2012]
- Si la parroquiana enyora els microbis sempre pot anar a les dotze de la nit al **colmado** pakistanès que no tanca mai. [AV, 01/09/2009]

📖 MET

comissariar *v tr*

- *Tintín sentit* va ser el títol que va triar Joaquim Noguero quan **va comissariar**, a la biblioteca de Fort Pienc, a Barcelona, l'exposició amb peces de la meva col·lecció sobre Tintín. [AV, 03/11/2011]
- Aquell any, acompanyat de l'historia-

dor i també fotògraf Pere Formiguera, vam visitar Centelles al seu estudi de Barcelona per plantejar-li de fer una gran exposició de la seva obra, que hauria de **comissariar** Formiguera, en la imminent Primavera Fotogràfica del 1986. [PC, 02/01/2010]

📖 MET

confederalisme *m*

- El líder democristià no entra en la polèmica sobre si la seva opció és el **confederalisme** o la independència, però sí que insisteix que cal advertir dels riscos del procés. [Ara, 03/11/2012]
- Federalisme, **confederalisme**, autodefinició, associació independent a l'Estat espanyol, independència, són conceptes polítics que com a mínim poden formar part del debat polític actual i fins i tot han de fer-ho. [AV, 05/04/2007]

connectar-se *v pron*

- Segons dades de l'associació Protégeles, el 86 % dels nens navega sense control dels seus pares, un 44 % s'han sentit assetjats en parlar amb desconeguts per la xarxa i un 37 % reconeix sentir la necessitat de **connectar-se** amb freqüència. [PC, 18/10/2009]
- Segons el model i el fabricant fan coses com ara **connectar-se** a l'ordinador d'un estudiant, o als de tots, de manera que el que surt a la pissarra també surt a totes les pantalles, i viceversa. [PC, 22/03/2010]

conspiratori -òria *adj*

- Els comentaris que llegeixo aquí són sempre iguals sigui quina sigui la notícia: incredulitat, queixa constant, paranoia **conspiratòria**..., ja cansa llegir sempre el mateix. [AV, 05/08/2009]
- Els prínceps esperen que la sentència, que culpa de l'accident el xòfer,

Henri Paul, i els paparazzis que perseguien Diana, posi fi a 10 anys d'especulacions i trames **conspiratòries**. [PC, 10/04/2008]

contracontes *m i f*

- Jo sóc un periodista que es dedica a fer programes per a pares, no sóc **contracontes**, així que el que explico és a partir de la meua pròpia experiència com a pare, dels contes que fem a casa tots junts. [PC, 10/01/2010]
- Una segona de bord és Creu Coberta, a Hostafrancs, on precisament demà se celebra una preciosa fira medieval, amb **contracontes**, tallers de cavalleria, danses, teatre, acrobates, burros, nans, exposició d'armadures, demostracions d'oficis o jocs de taula. [PC, 02/10/2010]

📖 MET

contraopa *f*

- Clar xantatge polític envers els accionistes, que s'han defensat com han pogut de les opes i **contraopes**, que fan caure la cara al més desvergonyat. [AV, 01/08/2009]
- Quan els rumors sobre una **contraopa** amistosa prenen força, l'elèctrica va desplegar una forta campanya a principis del 2006 en què una gran E d'Endesa flotava enmig d'un mar d'infinits *on* (encendre, en anglès). [AV, 25/01/2007]

contraprogramar *v tr*

- La setmana que ve, Antena 3 TV i TVE-1 es **contraprogramaran** oferint dues produccions de característiques molt similars. [AV, 06/02/2009]
- Xavier Artal, membre de la Coordinadora Cultural, afegia que l'Ajuntament no hauria de **contraprogramar** fent coincidir el pregó de festa major el mateix dia que celebrem la festa. [AV, 13/04/2011]

contrarellotge *f*

- La capital farà una **contrarellotge** monumental i Tarragona es postula com a final d'etapa. [PC, 12/02/2011]
- La ronda francesa es decideix dissabte a Grenoble, en la **contrarellotge** final de 42,5 km, amb tres ciclistes distanciat en menys d'un minut. [PC, 23/07/2011]

📖 DPN, MET

convocant *m i f*

- Si la vaga prospera, la intenció dels **convocats** és fer una aturada d'una hora tres cops al dia, coincidint amb els tres principals informatius de Catalunya Ràdio. [AV, 21/02/2008]
- Milers de persones —unes 50.000 segons els **convocats**— han recorregut aquest migdia el carrer Goya de Madrid fins a la plaça de Colon en un ambient festiu i lluint pancartes que reclamaven «Drets humans ja». [Ara, 03/12/2012]

📖 MET

cool *adj*

- Podria semblar que un dels indrets més **cool** del planeta és el Bhutan, el govern del qual des de fa uns anys ja no mesura el producte nacional brut del país sinó la seva felicitat nacional bruta, estimada regularment amb enquestes oficials. [AV, 10/02/2013]
- Però en temps de crisi, molts bars tune-gen els combinats i acaben cobrant fins a 12 euros per un gintònic **cool**. [Ara, 13/08/2012]

copagament *m*

- En particular, caldria reprendre el tema de les pensions, tirar endavant la reforma laboral i començar a pensar en el **copagament** sanitari. [PC, 18/05/2010]
- Una vegada s'ha confirmat que el pitjor forat el tenim en la sanitat, tot el que es diu, fugint d'un **copagament** proporci-

onal als recursos de cada usuari, és sim-pàtic, però il·lògic. [PC, 02/02/2011]

copla *f*

- El tenor ha explicat que tenia des de fa 10 o 15 anys la idea de rendir homenatge a la **copla**, ja que volia acostar aquest gènere a una generació que pràcticament no ha conegut els grans cantants que la van interpretar. [PC, 10/04/2008]
- Una pintoresca i virtuosa manifestació per Sevilla, cantant aquella saborosa **copla**. [PC, 17/02/2012]

coresponsabilitat *f*

- Es va referir a la necessitat que les autonomies assumeixin la seva **coresponsabilitat** fiscal, que la solidaritat tingui transparència, a fer prevaler l'evolució de la població, a garantir els serveis bàsics essencials d'educació, sanitat i altres serveis socials i a corregir els desajustos en les prestacions de serveis bàsics per habitant, requisits que formula la Generalitat. [PC, 02/06/2008]
- No obstant això, altres veus expressen dubtes i objeccions a la tesi que sosté que en els divorcis i separacions ja impera la **coresponsabilitat**. [PC, 21/05/2010]

📖 DPN, MET

coresponsable *adj*

- Demano a la gent que no en siguin còmplices, si els tornen a votar serem **coresponsables** del que vindrà: més empobriment. [AV, 17/11/2010]
- L'excalcalde ha explicat la necessitat de treballar per una sèrie de temes pendents dels quals se sent **coresponsable** de no haver aconseguit, com la recuperació de l'àrea metropolitana, la connexió entre el port i l'aeroport, l'impuls de l'Euroregió, l'aposta per la investigació i, sobretot, per prosseguir amb la

millora dels barris de Barcelona. [PC, 02/07/2008]

📖 DPN

cos tècnic *m*

- També possiblement perquè la manera de jugar que el **cos tècnic** va trobar a Moscou a final de l'any passat amb un excés de migcampistes i que havia anat molt bé ha deixat de funcionar perquè els rivals han trobat l'antídot. [AV, 27/02/2013]
- L'entrenador va ordenar al seu **cos tècnic** que fes el passadís d'honor a la plantilla quan es retirava al vestidor després d'eliminar el Madrid. [EP, 04/05/2011]

coulant *m*

- La cervesa de barril se serveix molt freda, i quant a les postres, convé tastar el **coulant** de xocolata amb gelat de galetes maria, que porta records d'infantesa. [LV, 23/01/2009]
- I com que no tenim previst follar en els pròxims minuts/hores/i —potser— dies demanem un **coulant** de xocolata. [AV, 05/12/2009]

country *m*

- Aquestes cançons conformen bona part del que es considera l'edat d'or del **country**. [AV, 12/03/2009]
- El músic nord-americà va oferir una lliçó d'adaptació al present de les arrels del **country** i del folk en un viatge d'anada i tornada a les essències del rock. [Ara, 30/05/2011]

📖 DPN, GDLC*

cowboy *m*

- Tot un personatge, un home vanitós, dit pel seu propi nét, que més que obstinar-se per fer les típiques fotos de família, es tornava boig autoretratant-se a l'estil dels grans actors del cinema, emu-

lant el seu ídol seductor, Humphrey Bogart, o un **cowboy** dels westerns més autèntics. [AV, 25/02/2012]

- Qui apareix sobre l'escenari és un vell i taciturn **cowboy** que remuga les cançons, que no vol càmeres, que s'escora en un racó de l'escenari i no diu ni bona nit. [PC, 26/06/2008]

📖 DPN, GDLC*

cranioencefàlic -a *adj*

- Entre els 19 traslladats a hospitals i ambulatoris n'hi havia tres amb fractures, dos amb traumatisme **cranioencefàlic** i, sobretot, un gran ensurt al cos. [PC, 23/07/2009]
- Segons el comunicat mèdic facilitat, fins a l'antic Hospital de Navarra han estat conduïts tres ferits amb contusions **cranioencefàliques**. [PC, 13/07/2012]

creuament *m*

- El **creuament** de l'estret està sent molt complicat per a les embarcacions a causa de les condicions meteorològiques, amb poc vent, i un corrent contrari que els fa anar molt a poc a poc i fins i tot els fa perdre terreny en força casos. [AV, 05/01/2011]
- El **creuament** de declaracions entre l'entrenador del Barça i el del Madrid, hores abans de la Supercopa que enfronta els dos equips, obre l'edició d'aquest dijous. [Ara, 23/08/2012]

crono¹ *m*

- Va aturar el **crono** en 2:03.01. [AV, 27/11/2009]
- Corre, salta o llença, fa la marca, els jutges o el **crono** la mesuren i passa a la història. [AV, 10/02/2009]

📖 DPN

crono² *f*

- La clau és analitzar bé les dades i col-

locar per a la **crono** i la carrera les millors peces entre les 20 novetats que, segons el pilot, té el seu cotxe, incloses les aerodinàmiques, frens i, fins i tot, una nova gasolina que hauria de millorar el motor. [PC, 13/05/2012]

- La Gran Depart inclou una cerimònia d'inauguració, una **crono** i la sortida de la primera etapa del Tour de França i s'ha dut a terme fora de França en 18 ocasions, cap a Catalunya. [PC, 10/02/2011]

📖 DPN

crowdfunding [SIN **micromecenatge**] *m*

- Va recórrer a Verkami, una de les webs de **crowdfunding** o micromecenatge més conegudes, i el resultat va ser impressionant. [PC, 24/06/2013]
- El projecte, redactat en forma de wiki (pàgina web d'elaboració col·lectiva), es finança amb aportacions voluntàries (el que abans era mecenatge i ara és **crowdfunding**) i ha cobert de sobres el seu objectiu. [PC, 03/09/2012]

cubata *m*

- No hauríem de vetllar pel dret suprem que té un fill a avergonyir-se de manera letal i irreversible si veu el seu pare ballant amb un **cubata** a la mà? [Ara, 24/02/2011]
- Sis joves, tres nois i tres noies, tots d'entre 13 i 15 anys, han estat hospitalitzats des de dissabte, dos a l'UCI, a l'Hospital Infantil de la Vall d'Hebron després que en una festa beguessin **cubates** amb metanol, alcohol de cremar. [PC, 02/02/2011]

📖 MET

culebró *m*

- I és que l'actriu és capaç de guanyar la partida tant si s'enfronta a un dona dogmàtica (*Camino*) com a una dama de **culebró** (*Gavilanes*, Antena 3). [AV, 14/06/2010]

- La composició de la delegació del PP en la cimera de demà sembla un **culebró**. [PC, 24/02/2010]

📖 DPN

cúpula *f*

- El president francès va apostar per re-integrar-la a la **cúpula** per incrementar la influència francesa en les operacions internacionals. [AV, 12/03/2009]
- La **cúpula** militar turca considera greu l'arrest de 49 oficials. [PC, 24/02/2010]

📖 DPN, MET

cutre *adj*

- Si existeix còpia en català, la fan en un cine **cutre**, petit i mig amagat. [PC, 22/10/2009]
- Els que han fet la campanya de màrqueting es posen en evidència amb un nom tan **cutre** i xaró com aquest. [AV, 05/06/2010]

📖 DPN, MET

d

dance *m*

- Durant els anys 70, el pop i les balades van deixar pas a la música disco i al **dance**. [AV, 01/04/2008]
- Hi ha des de balades fins a **dance**. [PC, 22/04/2008]

déjà vu *m*

- La creació de noves coreografies per a les peces seleccionades i també de noves músiques per vestir-ho de certa innovació no aconsegueixen evitar, no obstant això, la sensació del **déjà vu**. [PC, 06/08/2012]
- Una recurrència extrema, un **déjà vu** exasperant, una cinta de Möbius, sense començament ni final, sense possibilitat d'escapatòria. [PC, 21/05/2010]

📖 MET

delicatessen *f pl*

- És la manera de sobreviure al cansament i de pensar que gràcies a l'aposta sana un pot seguir assaborint un esplèndid vi negre amb la millor de les **delicatessen**. [DiR, 01/03/2008]
- Carlos Milán i Esther Bedmar celebren el primer any del restaurant gastronòmic del Wine Resort, que els va fitxar tot just arribar de l'aventura nipona, i van mostrar les seves **delicatessen** a l'encantada mestra. [AV, 25/04/2008]

📖 MET

desacomplexar *v tr*

- El primer que cal fer el qui pretén un gir radical és **desacomplexar-se** i anar contra la llei: contra la llei van demolir el mur de Berlín, contra la llei van instaurar l'Església de Roma, la República Francesa, els Estats Units d'Amèrica i la Unió Soviètica, que contra la llei va desaparèixer. [AV, 24/09/2012]
- Aznar va contribuir a relativitzar els quaranta anys d'odi, exili i opressió dels vençuts que va significar el franquisme, i **va desacomplexar** les famílies i grups socials que es van beneficiar de la victòria a la guerra i dels quaranta anys d'incontestable hegemonia. [LV, 04/06/2012]

desajustament *m*

- El seu rellotge biològic pateix un **desajustament** que els provoca agressivitat, insomni i atacs d'angoixa. [AV, 09/03/2007]
- Per pal·liar aquest **desajustament**, convindria rebaixar la despesa en aquestes prestacions un 1,7 % a partir d'aquest mateix any. [AV, 09/02/2007]

descartable *adj*

- En les seves conclusions, l'AEMET considera poc probable, però no **descartable**, la hipòtesi que el foc l'origi-

nés un llamp caigut sis dies abans. [AV, 17/01/2010]

- No és **descartable** que ara sorgeixin nous casos que abans haurien passat inadvertits. [PC, 06/01/2011]

📖 DPN

descatalogar *v tr*

- L'oposició al projecte s'estén a l'enderrocament de tres finques, una del segle XVIII i dues del XIX, que **han estat descatalogades**. [PC, 10/06/2008]
- Aquest cop és possible que Apple opti per no **descatalogar** l'iPad2 i el segueixi venent a un preu més baix. [Ara, 18/02/2012]

📖 MET

descerebrat *-ada adj*

- Ja veus que aquest paio **descerebrat** està fatal perquè ha perdut el Barça. [AV, 21/10/2009]
- Els dos països tenen armes atòmiques i no se'n pot descartar l'ús per part d'algun fanàtic **descerebrat**. [PC, 02/03/2010]

📖 MET

descollonar-se *v pron*

- Els extraterrestres deuen estar **descollonant-se** veient com actuem. [AV, 05/06/2010]
- És que **em descollono!** [AV, 09/06/2009]

descoordinació *f*

- Tot i momentànies **descoordinacions**, els riscos tècnics dels seus exercicis són tants que el seu or no es pot discutir. [PC, 13/08/2012]
- El Col·legi d'Arquitectes denuncia la buidor del projecte i la **descoordinació** amb el futur Centre del Disseny. [AV, 05/03/2007]

📖 DPN

desenvolupador desenvolupadora *m i f*

- Microsoft ofereix a partir d'avui als **desenvolupadors** una eina gratuïta i en codi obert per facilitar la creació d'aplicacions per al DNI electrònic. [PC, 10/03/2008]
- Des del primer moment, els **desenvolupadors** d'aplicacions van intuir que en els jocs hi havia negoci. [AV, 03/11/2012]

desincentivar *v tr*

- Es manté la jubilació parcial amb contracte de relleu, encara que se'n **desincentiva** l'ús amb un augment de les cotitzacions. [PC, 10/02/2011]
- L'opció més viable és millorar el transport públic i **desincentivar** l'ús del cotxe. [AV, 21/04/2008]

📖 MET

desinvertir *v tr*

- L'aprovació de l'esmena va contrariar el govern espanyol —el PSOE havia votat en contra— i va posar en peu de guerra els fabricants, que van amenaçar de **desinvertir** a l'Estat i de no ser presents al Saló de l'Automòbil de Barcelona. [AV, 08/03/2011]
- Això suposa desprendre's d'un mínim de 30.000 milions, gairebé un 10 % de la grandària del banc, que es comprimirà encara més per la necessitat de **desinvertir** en actius que no siguin part consubstancial del nostre negoci bancari. [Ara, 29/06/2012]

📖 MET

deslegitimar *v tr*

- Estranyament, ningú no **deslegitima** el Parlament Europeu per aquest mateix motiu. [AV, 01/06/2009]
- No entenc per què el fet que em guanyi bé la vida em **deslegitima** per sortir en defensa de la justícia social. [PC, 13/06/2012]

📖 DPN

desmarcar-se *v pron*

- Els dos partits no van dubtar a reaccionar al Parlament **desmarcant-se** del conseller. [AV, 05/02/2009]
- És per això que el president **va desmarcar-se** en l'estratègia del criteri tècnic. [AV, 09/06/2009]

📖 DPN

despotricar *v intr*

- Només serveix per **despotricar** dels altres, però les crítiques constructives no són el seu fort. [AV, 13/03/2010]
- Diu molt a favor del club, fa encara més gran la llegenda del millor entrenador del millor Barça i, de passada, contribueix a transformar definitivament una afició fatalista i pessimista, més acostumada a renegar i a **despotricar** que no pas a elogiar i a aplaudir. [PC, 13/05/2012]

desproveïment *m*

- Les gasolineres catalanes demanen protecció policial per evitar el **desproveïment**. [PC, 10/06/2008]
- Els farmacèutics han alertat que el fet que el canvi es faci efectiu de la nit al dia, en lloc de fer-se de forma progressiva, pot provocar problemes de **desproveïment** de certs medicaments. [AV, 01/03/2007]

dessalinitzadora *f*

- En canvi, les **dessalinitzadores** del Prat i de Blanes es mantenen en xifres baixes de funcionament, i només està previst activar-les més a fons els anys de sequera. [AV, 03/07/2012]
- En aquest apartat de projectes paralitzats s'inclouran les **dessalinitzadores** Tordera-2 (que s'ha de construir a Blanes) i Foix (Cunit-Cubelles). [AV, 13/05/2011]

diana *f*

- La seva **diana** d'ahir és la número 49 de 47 enfrontaments, un registre que no-

més està a l'altura de jugadors tan excepcionals. [PC, 17/04/2011]

- Cada partit que passa s'incrementa el seu compte negatiu amb el gol (ja suma 10 matxs consecutius sense celebrar cap **diana**), però, en canvi, no deixa d'influir en el joc de l'equip. [PC, 18/04/2011]

discotequer -a adj

- A *Batman y Robin* va extremer l'horterisme **discotequer** amb un look cridaner i filogai. [AV, 08/06/2010]
- Alison Goldfrapp, vestida amb una camisa de dormir gens **discotequera**, en la seva actuació de dijous a la nit. [PC, 22/06/2008]

disfrutar v tr i intr

- Serà una eliminatòria molt dura, però també molt maca, per poder-la **disfrutar**. [Ara, 17/03/2012]
- M'agradaria que els meus pares, ja jubilats, puguin **disfrutar** dels seus darrers anys de vida. [AV, 13/06/2009]

 DPN

dissuasori -òria adj

- Per a la nit de la revetlla, dilluns que ve 23 de juny, els Mossos d'Esquadra repetiran els grans controls d'alcoholèmia d'ocasions anteriors, ja que consideren que tenen un gran efecte **dissuasori**, després que durant els últims sis mesos el 7,6 % dels conductors que han bufat han donat positiu. [AV, 21/06/2008]
- L'alcalde ha dit que, encara que bona part del treball policial requereixi discreció, la presència amb uniforme és preventiva, **dissuasòria** i dona confiança a la gent. [AV, 23/07/2011]

distorsionador -a adj

- La immigració comença a ser un element **distorsionador** per a la nostra llengua. [Ara, 13/05/2011]

- El director del Saló del Manga i del Còmic de Barcelona ha fet un comunicat en què considera la definició un insult, errònia i denigrant, una visió manipuladora i **distorsionadora** que mostra desconeixement o mala intenció. [Ara, 23/06/2012]

dònut m

- En l'imperi del sol naixent el que més es porta és pressionar-ne el centre, per donar a la deformitat un aspecte de rosca, rosquilla, **dònut** o bagel. [PC, 03/10/2012]
- Ha invertit 18 milions d'euros en l'ampliació de la seva factoria de Rubí per augmentar la producció de **dònuts** de la marca Dots fins a arribar als 300 milions d'unitats l'any. [AV, 12/03/2009]

draft m

- El congolès de l'Hospitalet està inscrit en el **draft** de la lliga nord-americana del pròxim 26 de juny encara que podria retirar la seva candidatura abans del dia 16. [AV, 13/06/2008]
- Navarro tenia pensat esperar-se als moviments que precedeixen al **draft** de l'NBA per decidir si el seu futur seguia a la lliga nord-americana o estava de nou a Europa. [AV, 01/07/2008]

 DPN, MET

dream team m

- El club ha dictat el punt final d'un projecte que s'ha malgastat de mala manera i que suposarà la sortida de les estrelles que van proclamar el seu desig de fer història al Barcelona, amb un cicle comparable al del **dream team**. [PC, 18/05/2008]
- El nou Wembley ja espera el primer finalista, amb un arc majestuós al lloc d'aquelles torres bessones que van veure com el **dream team** donava al Barça

la seva primera copa d'Europa. [AV, 03/05/2011]

📖 MET

dubstep *m*

- El **dubstep** va ser als seus inicis, a principis d'aquest segle, una música fosca i dura, una espècie de banda sonora de l'alienació urbana, però des de fa poc és el nou pop (almenys al Regne Unit). [PC, 13/06/2011]
- Aprofitant la seva experiència com a percussionista de rock, a més, compon unes músiques de ritmes trepidants, d'una èpica que voreja el **dubstep**. [TRI, 08/02/2013]

duel *m*

- Demà els jugadors tindran festa i començaran a preparar el **duel** de Lliga al Santiago Bernabéu divendres. [Ara, 14/04/2011]
- Quatre acarnissades lluites entre enemics irreconciliables, quatre **duels** a tot o res. [PC, 14/04/2011]

e

e-book *m*

- L'oferta d'**e-books** en castellà i català es dispararà al desembre. [PC, 12/10/2009]
- Com que l'empresa té la seu a Luxemburg, pot aplicar als **e-books** un IVA del 3 % i no del 18 % com han d'aplicar les empreses espanyoles. [Ara, 13/06/2012]

ecoparc *m*

- La construcció d'**ecoparcs**, el descens que, com a conseqüència de la crisi, han experimentat els residus industrials i de la construcció i, sobretot, l'increment de la taxa de reciclatge que practiquen els ciutadans han obert un nou escenari. [PC, 23/07/2011]

- Són conseqüència d'aquest model basat en **ecoparcs** caríssims, que a banda d'oferir resultats pobres no són res més que una instal·lació de transferència de residus a abocador o reconvertits com a combustible per a cimenteres. [AV, 03/11/2012]

📖 MET

ecosocialista *adj i m i f*

- La diputada **ecosocialista** ha considerat prematur valorar l'estat de les negociacions d'aquesta reforma, perquè pensa que els anuncis del govern van i vénen amb certa frivolitat. [AV, 01/09/2009]
- Els **ecosocialistes** es mantenen a l'espera del que decideixi el conseller Puig sobre la limitació de la velocitat. [AV, 05/01/2011]

📖 MET

ecotaxa *f*

- Demana que la recaptació de l'**ecotaxa** es destini a preservar l'ecosistema danyat, no a la indústria turística. [PC, 13/07/2012]
- Milà estrena sense traumes l'**ecotaxa** (la taxa que paguen els vehicles per circular pel centre històric). [RACC, 01/02/2008]

editorialitzar *v tr*

- Hi ha alguns gurús mediàtics al capdavant de programes de màxima audiència que no informen: **editorialitzen**. [AV, 05/12/2007]
- Així mateix, considera que hi ha professionals que **editorialitzen** cada dia d'una manera molt dura i contra el govern les seves notícies, amb la qual cosa es fa difícil distingir entre allò que és opinió i informació. [AV, 01/12/2007]

electrònica *f*

- Li hem de cedir la paraula a M.I.A, vibrant artista britànica d'ascendència

tàmil (Sri Lanka) que llança granades per encabir la seva pròpia combinatòria d'**electrònica**, hip hop, dancehall o funk. [BTX, 01/07/2012]

- Els efectes sonors, l'**electrònica** i la versatilitat del duo Alías-Careta porten les cançons al segle XXI. [TR3S, 01/09/2011]

e-mail [o mail] *m*

- La notícia es va saber després de l'aparent enviament d'un **e-mail** al destinatari equivocant, tot i que es podria tractar perfectament d'una estratègia de màrqueting per promocionar aquesta nova aventura de Rowling. [PC, 23/06/2011]
- Em prenc un cafè amb llet a casa mentre miro els **mails** i a dos quarts de sis del matí arribo al laboratori, al Centre de Regulació Genòmica, on treballo. [Ara, 02/03/2012]

 GDLC* (*e-mail*)

emprenyamenta *f*

- Segur que comença a dir altres coses i comprèn l'**emprenyamenta** social contra el racisme i la xenofòbia com la dels catalans contra l'anticatalanisme militant del PP. [AV, 17/01/2010]
- L'**emprenyamenta** és força general a Catalunya. [AV, 09/07/2008]

en obert *loc adv i loc adj*

- El gran duel es podrà veure aquest cop **en obert** per TV-3 i La Sexta. [PC, 16/04/2011]
- En l'atípic mercat audiovisual espanyol, els canals temàtics de documentals, que en principi haurien de formar part de l'oferta de pagament —igual que el cine i el futbol—, també han trobat el seu lloc a la tele **en obert**. [PC, 24/01/2013]

encierro *m*

- La manada no ha relliscat al revolt de Mercaderes, encara que, al principi del

carrer Estafeta, s'ha produït un dels moments més perillosos de l'**encierro** quan a la part esquerra del carrer dos dels toros han passat per sobre de cinc corredors. [PC, 10/07/2008]

- Vázquez ha defensat la necessitat d'obrir un debat sobre la tauromàquia, una tradició medieval que avergonyeix, i per això aquest any han decidit suprimir l'**encierro** humà que en edicions anteriors celebraven el 5 de juliol a Pamplona. [PC, 06/07/2008]

enganxina *f*

- En una primera fase, la campanya consistirà en la difusió de xapes, **enganxines**, tríptics i samarretes de sensibilització, així com la presència de diverses entitats d'immigrants. [AV, 25/09/2007]
- Mentrestant, els tècnics municipals inspeccionen un a un els edificis segons el seu estat, hi col·loquen una marca —que pot ser una **enganxina** o una taca de pintura. [Ara, 13/05/2011]

epicentre *m*

- Un any més, Girona i Salt seran **epicentres** de la tardor teatral a Catalunya gràcies a la 20a edició del Festival Temporada Alta. [TR3S, 01/09/2011]
- Però era Barcelona que es va col·locar a l'**epicentre** de la confrontació. [LV, 02/03/2012]

esclar *adv*

- Pel que fa a la història, el que té sentit és plantejar-se intervenir-hi, no per donar-la per bona, **esclar**. [AV, 17/09/2007]
- Ofereixen embarcacions des de 22 persones fins a 250, i el preu, **esclar**, varia segons molts factors, com ara el servei d'àpats que es demana, la classe de vaixell, la decoració, les hores, etc. [TO, 02/03/2012]

espiral *f*

- Ara viu en una **espiral** de dubtes i informacions en què cada nit aprèn alguna cosa. [AV, 11/02/2009]
- S'aixecaran veus per parar aquesta tonteria o, una vegada més, s'acabarà imposant l'**espiral** del silenci patriòtic que tants disbarats ens ha fet fer? [Ara, 26/02/2012]

espònsor *m*

- El problema de TV3 és que es nota que tots els decorats estan fets per gent benestant (pijos, si em disculpeu) i a criteri dels **espònsors**. [AV, 17/01/2010]
- Però el tracte del govern al club amb relació a nacionalitzacions en temps rècord, per exemple, o en ajudes per aconseguir **espònsors** generosos. [AV, 04/02/2009]

📖 DPN

establishment *m*

- Ha decidit rodejar-se de tot el que forma part del teatre comercial per subvertir-ne la forma i assenyalar irònicament el lloc que no ocupa l'**establishment** escènic del país. [TBCN, 01/02/2010]
- Els intel·lectuals i activistes fa mesos que posen el crit al cel quan senten com l'**establishment** prova de justificar l'actual situació socioeconòmica a Europa. [AV, 10/01/2013]

📖 GDLC*, DPN

estat de dret *m*

- Aquests 60 milions de dòlars promesos per l'administració Obama s'utilitzaran per reconstruir les àrees destrossades pels bombardejos i donar serveis a les àrees alliberades i mantenir l'estabilitat i conduir Síria a l'**estat de dret**. [Ara, 28/02/2013]
- Ha arribat el moment de retallar el dret a l'accés a la justícia i amb això s'està

eliminant un dels pilars de l'**estat de dret**. [AV, 09/02/2013]

estatalista *adj*

- Fidel al model **estatalista** de la Unió Europea, són els Estats els que trien com repartir els escons i a Espanya es fa amb un model de circumscripció que en diuen única però que seria millor anomenar simplement estatal. [AV, 01/06/2009]
- Pujol situa l'estat de les relacions entre Catalunya i la Unió Europea en el fet que el regionalisme europeu ha estat frenat i els Estats han adoptat posicions **estatalistes** respecte a la Unió, quan des de Catalunya es tenia l'esperança que la UE comportaria canvis en l'estructura dels Estats que a Espanya beneficiarien les reivindicacions catalanes no en termes d'independència, però sí en el sentit de fer més fàcil i més àmplia l'autonomia. [AV, 05/02/2009]

📖 MET

estatueta *f*

- Aquesta és precisament la font d'inspiració de la banda sonora de la pel·lícula *Pa negre*, el film d'Agustí Villaronga que ha rebut enguany tretze **estatuetes** als premis Gaudí i nou als premis Goya. [AV, 23/02/2011]
- Un grup de coneguts còmics ens recordaven que Espanya atresora premis Nobel, **estatuetes** de l'Oscar, fites literàries, títols esportius, exemples de solidaritat. [PC, 03/01/2013]

📖 MET

estelada *f*

- La senyera de les quatre barres es la legítima catalana, l'**estelada** representa la de la desitjada i futura nació catalana. [AV, 13/10/2007]
- Alguns duïen banderes republicanes —en van despenjar una de sis metres

des d'un balcó—, d'altres anaven amb **estelades** i molts anaven amb tota mena de rètols i cartells improvisats amb eslògans com «Retallem la monarquia!» o «Si tots som iguals davant la llei, on és la infanta?» [Ara, 26/02/2012]

eurobo *m*

- Els **eurobons** emergeixen a mitjà termini com l'única solució. [PC, 24/11/2011]
- El projecte dels **eurobons**, que hauria de ser el final d'un procés d'unitat econòmica i fiscal, no acaba de concretar-se. [Ara, 27/11/2011]

eurocambra *f*

- El president de l'**eurocambra** és un declarat admirador dels llibres de l'escriptor Jaume Cabré. [Ara, 03/05/2012]
- També entrava en les travesses l'expressió del Parlament Europeu, Josep Borrell, tot i que aquest continuarà a Brussel·les per presidir algunes comissions de l'**eurocambra**. [AV, 09/02/2007]

 MET

euroescepticisme *m*

- Enmig d'un populisme que ha convertit l'**euroescepticisme** en la seva bandera i d'una crisi econòmica que fa trontollar els principis de la solidaritat continental, Europa afronta la seva última oportunitat. [AV, 20/01/2012]
- En el rerefons del problema amb el Tractat Constitucional hi ha l'**euroescepticisme** que s'ha instal·lat a la UE. [AV, 25/03/2007]

 MET

eurofuncionari **eurofuncionària** *m i f*

- Els **eurofuncionaris** preveuen una adhesió ràpida o automàtica del territori si esdevé sobirà. [AV, 04/09/2009]
- Després d'exigir austeritat als governs,

manté unes elevades pujades salarials als **eurofuncionaris**. [PC, 26/01/2011]

 MET

eurogrup *m*

- No es descarta, no obstant això, que algun dels països que no formen part de l'**eurogrup**, per exemple Polònia, Suècia o Dinamarca, expressin la seva inquietud, i qui sap si també alguna cosa més. [PC, 23/03/2011]
- L'**eurogrup** pressiona la Xina perquè revaluï el iuan. [AV, 29/11/2009]

euromediterrani -**ània** *adj*

- I faré tot el que pugui perquè en aquesta campanya es parli dels reptes bàsics i fonamentals que té la UE, de quines mesures ha de prendre contra la crisi, de quin model social ha de tenir, de sostenibilitat o de les polítiques **euro-mediterrànies**. [AV, 01/02/2009]
- El Govern de la Generalitat vol impulsar al màxim les relacions econòmiques i polítiques de Catalunya amb els països de l'àrea mediterrània i convertir-se en un punt de referència d'aquesta zona, aprofitant la capitalitat **euro-mediterrània** de Barcelona. [PC, 26/10/2009]

europarlamentari **europarlamentària** *m i f*

- No seria més fàcil i racional que els **europarlamentaris** s'entenguessin entre si simplement en anglès? [PC, 26/01/2011]
- Alguns **europarlamentaris** han mostrat públicament la seva simpatia amb aquesta causa. [AV, 17/05/2008]

 MET

eurovisiu -**iva** *adj*

- Per a qui s'atreveixi, a més a més, a acompanyar el cantant i les seves coristes, Disco i Gràfica, en la seva aventura **eurovisiva**, TVE ha posat en marxa un

càsting i un programa especial d'on sortiran elegits tres ballarins. [PC, 12/04/2008]

- Així, RTVE s'ha allunyat del fenomen Chikilicuatre amb l'elecció de la cantant Soraya, que entra còmodament dins els paràmetres de la normalitat **eurovisiva**. [AV, 04/03/2009]

eurozona *f*

- El PIB de l'**eurozona** va augmentar un 2,6 % el 2007, dues dècimes menys que l'any anterior. [PC, 06/03/2008]
- La proposta, encara informal, implicaria per a tots els països de l'**eurozona** noves i ambicioses reformes i mesures d'austeritat. [Ara, 30/11/2011]

📖 MET

euskera *m*

- Les mateixes fonts han afegit que molt aviat estaran disponibles les versions en **euskera** i gallec, ja que un gran nombre d'internautes estan col·laborant en la traducció. [PC, 06/06/2008]
- A més de poder sol·licitar l'exemplar gratuïtament, també es pot elegir obtenir-lo en català, castellà, aranès, **euske**-**ra** i gallec. [AV, 13/05/2008]

📖 DPN

exitós -osa *adj*

- De la mateixa manera, l'obertura excepcional de museus a la nit o la gratuïtat dels primers diumenges de mes al matí i de cada diumenge a la tarda han estat pràctiques molt **exitoses**. [PC, 06/04/2010]
- La banda tanca demà al Palau un **exitós** any ple de concerts. [AV, 17/01/2010]

externalitat *f*

- Són pocs compromisos atesa la situació crítica de molts vectors ambientals, la necessitat urgent d'eradicar la pobresa, la inequitat de gènere, la creixent crisi

d'accés als recursos, o les **externalitats** ambientals del model energètic i de consum. [Ara, 23/06/2012]

- Doncs perquè estan generant allò que els economistes diuen una **externalitat** negativa (perjudiquen la resta de ciutadans) més gran que els altres. [PC, 12/02/2011]

externalitzar *v tr*

- Analitzen oportunitats d'inversió i coordinen les relacions amb els clients, però d'altres tasques administratives les **externalitzen**. [AV, 05/02/2011]
- Segons l'avantprojecte, seran empleats públics que exerciran les funcions d'organització, gestió i control de la prestació dels serveis assistencials o persones vinculades amb entitats que estableixin acords amb Interior que permetin **externalitzar** l'actuació de caràcter assistencial. [PC, 13/06/2012]

extraesportiu -iva *adj*

- M'entristeix parlar de coses **extraesportives** que no tenen res a veure amb el futbol. [AV, 03/05/2011]
- La crisi de l'espionatge és greu perquè revela una manera de fer en el si del club que genera recels, tant com els assumptes **extraesportius**. [PC, 28/09/2009]

📖 DPN, MET

f

fair play *m*

- El que interessa és que les competicions siguin neutrals i que tinguin el **fair play** que exigeix la competició. [LV, 01/02/2012]
- Una mesura que afectarà la majoria de clubs, que haurà d'adequar-se a l'anomenat **fair play** financer que proposa la

UEFA per d'aquí tres anys i que suposarà un nou ordre en el futbol espanyol. [PC, 23/06/2011]

 MET

fanzine *m*

- Després de triomfar amb *Robocop*, l'holandès Verhoeven torna a pouar en les fonts del còmic, a través de la figura del musculós Schwarzenegger, un autèntic heroi de **fanzine**. [LV, 24/11/2012]
- Una de les sorpreses de la mostra és la presentació de material inèdit de l'arxiu dels hereus de Roberto Bolaño: hi trobareu novel·les, contes, poemes, quaderns, correspondència, fotografies familiars, revistes, **fanzines**, la seva biblioteca personal, totes les entrevistes, jocs d'estratègia i altres materials valuosos que permetran conèixer amb més profunditat l'univers creatiu de Bolaño. [LV, 20/02/2013]

 DPN, GDLC*, MET

farlopa *f*

- No es pensin ara que parlo de conya: estic convençut que la despenalització de les drogues tindria una infinitud d'avantatges, entre les quals no són les menors la desarticulació automàtica de les xarxes mafioses del narcotràfic (els membres de les quals podrien ser reciclats com a enginyers petroquímics) o la possibilitat d'un consum responsable de la **farlopa**, sota control mèdic i tutela farmacèutica. [AV, 09/02/2007]
- Han de ser els no nacionalistes els consumidors d'aquesta **farlopa**. [AV, 01/02/2008]

fashion *adj*

- La seva supervivència, amb aparadors, cartells i fins i tot personal a l'antiga, xoca en un barri on fa una dècada va començar a aterrar el més **fashion** de la ciutat, amb botigues d'última moda i

bars de noves tendències. [PC, 23/02/2011]

- Potser perquè sap dotar els seus dissenys d'una modernitat molt **fashion**, i actualment el perfil majoritari de dona que es casa és més gran de 30 anys, està influïda per les revistes de moda i es vol veure sexi. [AV, 13/06/2009]

 MET

feeling *m*

- Hi ha un seguit d'indicis que fan pensar que el sector va bé, però es tracta d'un **feeling** col·lectiu? [AV, 13/10/2012]
- No t'eternitzis a la xarxa, fins que no et veus cara a cara no pots saber si amb aquella persona especial hi ha **feeling** o no. [DiR, 01/01/2008]

 DPN

feminicidi *m*

- Ella, diu, va enfocar el tema des de la indignació, l'única via possible de fer front a la barbàrie del **feminicidi**. [Ara, 18/02/2011]
- I no exagero, que l'acadèmic indignat compara el terme de **feminicidi** per a l'assassinat de dones, que jo vaig reivindicar en el tan anomenat article, amb el d'elefantocidi o canicidi. [PC, 17/07/2008]

fer pinya *loc v*

- Malgrat tot, en ple procés de renovació de l'executiva, que finalitzarà al desembre amb l'elecció del president del partit, la cúpula del DPNB ha optat per **fer pinya** —com a mínim en públic— i anunciar que el lehendakari ha d'acordar amb els seus els passos a seguir pel referèndum. [AV, 30/07/2007]
- Rajoy va ordenar als seus que **fessin pinya** en un moment preelectoral en què qualsevol debat intern sobre la idoneïtat de la direcció és vist amb temor. [PC, 01/03/2007]

fibromiàlgia *f*

- L'any 2003 li van diagnosticar **fibromiàlgia**, una forma comuna de fatiga i dolor muscular generalitzat, que a Catalunya afecta almenys 160.000 persones. [AV, 25/01/2007]
- Allà només li van fer una anàlisi de sang, li van diagnosticar **fibromiàlgia** i ansietat, i li van donar l'alta per a observació domiciliària. [PC, 06/10/2009]

filial *m*

- Els porters del **filial** també van formar part de la sessió preparatòria, en què Jordi Roura i la resta del cos tècnic van mirar d'animar la plantilla, tocada anímicament després del fort cop encaixat dimarts. [AV, 28/02/2013]
- El tècnic va considerar que l'actitud del davanter no era l'adequada en un assaig davant el **filial**. [PC, 02/10/2012]

final four *f*

- La inversió i una plantilla de somni obliga a plantar-se sense patir gaire a la **final four** de París, on a cara o creu tot és possible. [AV, 21/10/2009]
- I aquest no només no ha arribat, sinó que els blaugranes han perdut l'aportació del pivot eslovè, una peça bàsica fins a la **final four**, amb una mitjana de 13 punts per partit, que és ara una ombra de si mateix. [PC, 03/06/2012]

📖 DPN, MET

finger *m*

- La societat aplica diferents taxes pels serveis donats a les companyies que operen en els aeroports que gestiona, com, per exemple, l'aterratge, l'ús del **finger**, el handling o la facturació, entre d'altres. [AV, 21/03/2007]
- A hores d'ara, per exemple, encara no es coneix com es distribuiran els 35.000 metres quadrats de superfície comercial i quins grups els gestionaran, i els

fingers per accedir als avions no estaran llestos fins a finals del 2008, segons el concurs adjudicat recentment per AENA. [AV, 28/02/2007]

fisio [o **fisio**] *m i f*

- Em quedaven dues oportunitats més, i entre tots (la família, els amics, el meu entrenador i els **fisios**) vam allargar i vam esbrimar la màgia del nostre somni amb totes les forces. [PC, 23/09/2012]
- I com que nosaltres no tenim **fisio** de capçalera ni tantes sessions de dutxa i massatge com voldríem, s'entén que posem aquesta cara de dolor quan ens sentim sotmesos als capricis d'un atzar que ens fa parar bojos. [AV, 01/06/2009]

fitness *m*

- A més de poder consultar el tècnic en **fitness** sobre l'activitat a seguir, és imprescindible consultar el nutricionista sobre l'alimentació més recomanada. [DiR, 01/07/2010]
- Barcelona potencia els circuits a l'aire lliure de **fitness** per a gent gran. [PC, 29/09/2012]

📖 GDLC*, MET

flashmob *m*

- L'esdeveniment, ben organitzat a través d'internet, és un **flashmob**, una actuació massiva de gent corrent que fa una cosa diferent com si no passés res. [PC, 10/01/2010]
- La plaça Catalunya va ser l'escenari al migdia d'un multitudinari aplec llampec (**flashmob**) a favor de la independència. [Ara, 19/03/2012]

flyer *m*

- La presentació també en fa, de goig, amb **flyers** informatius. [AV, 09/12/2007]
- Han reforçat, a tall d'exemples recents, operatius de campanyes com la distri-

bució de **flyers** penjats a les motos durant la visita del papa o com el control de tanques d'alguns esdeveniments. [Ara, 18/02/2011]

folk *m i adj*

- Gràcies a la seva mescla de jazz, **folk** i diverses músiques tradicionals sud-americanes, presenta *Musiquita*, el seu cinquè llarga durada, que surt al mercat aquest mateix gener. [LV, 23/01/2009]
- Hamster va ser un grup d'estil **folk** americà però que escrivia les seves pròpies cançons. [AV, 09/11/2007]

📖 DPN

forquilla *f*

- L'empresa dona una **forquilla** de 28.000 a 40.000 euros per al personal en conveni. [PC, 17/02/2012]
- El Banc Central Europeu va revisar les seves projeccions de creixement per al 2012 fins a una mitjana del 0,3 %, dins d'una **forquilla** que va des d'una recessió del 0,4 % a un creixement de l'1 %. [LV, 09/12/2011]

forrar-se *v pron*

- Les empreses elèctriques que en amigable oligopoli es reparteixen el mercat hispà tornaran a **forrar-se** aquest any. [AV, 23/02/2010]
- En realitat som pobres i dèbils, els mercats se n'han adonat i esperen **forrar-se** amb les nostres despulles i, si no es fa un gran sacrifici públic i privat (i durant un llarg temps), la barraca se'n va en orris. [AV, 09/05/2010]

fotodenúncia *f*

- Sobre la **fotodenúncia** publicada el 21 de febrer, relativa a l'absència del piló de protecció d'un pas de vianants, ja s'ha procedit a la seva reposició. [PC, 26/02/2011]
- Vaig enviar a *El Periódico* la **fotode-**

núncia «Senyals al revés», que es va publicar el 5 de març. [PC, 22/03/2010]

fotogaleria *f*

- Aplega les opinions destacades dels lectors que han escrit els seus comentaris i opinions sobre les informacions publicades on line i els reportatges, especials i **fotogaleries** que complementen el bloc d'Informació. [AV, 23/04/2007]
- Una **fotogaleria** de 33 imatges recull la visió que 11 dels instagramers més populars del món tenen de Catalunya. [Ara, 30/06/2011]

fotonotícia *f*

- Les **fotonotícies**: un infant deixa un ram de roses sobre la placa commemorativa situada al carrer d'Estocolm on va tenir lloc l'assassinat del primer ministre suec. [Ara, 01/03/2011]
- Això no impedia, però —i vés a saber si té relació una cosa amb l'altra—, que tots els diaris generalistes madrilenys donessin diverses pàgines al Barça i despatxessin en una, en mitja o en una **fotonotícia** el passeig merengue celebrant la Copa a la capital del regne. [PC, 13/05/2011]

📖 MET

fotoperiodista *m i f*

- El **fotoperiodista** Agustí Centelles (1909-1985) no deixa indiferent ara a ningú. [AV, 23/10/2012]
- Aquell matí, Palmés i Oranich van recopilar proves contra el règim: van recollir els casquets de bala de l'execució i van exercir de **fotoperiodistes**. [Ara, 17/03/2012]

📖 DPN, MET

francofonia *f*

- Ha declarat a través d'un comunicat que aquesta operació suposa un salt important en el desenvolupament es-

tratègic del Grup Planeta, ja que a partir d'ara accedim a un altre gran mercat lingüístic, el de la **francofonia**. [AV, 01/06/2008]

- D'això se'n diu el marc jurídic que regula l'ús de les llengües en un determinat estat, i resulta obvi que no es pot dir que l'espanyol sigui un marc jurídic gaire igualitari, com sí que ho són, per exemple, el marc jurídic suís respecte a les quatre llengües que són oficials a la Confederació Helvètica, i el marc jurídic canadenc respecte a la **francofonia** quebequesa. [AV, 17/02/2007]

franquiciar *v tr*

- El Govern ho té tot a punt. La Generalitat, que té transferida la gestió de les Rodalies, haurà de convocar el concurs per **franquiciar** el servei. [Ara, 03/05/2012]
- Fonts d'Expofinques han explicat que aquest concurs només afecta la xarxa pròpia de la companyia, entre 27 i 28 establiments —que continuaran operant—, mentre que els locals **franquiciats**, al voltant del 80 % del total de la xarxa, en queden al marge, ja que tenen una bona salut financera. [PC, 10/04/2008]

freak *adj i m i f*

- Amélie Nothomb és ràpida, exhibicionista, punyent, ambiciosa, polèmica, **freak**, insuportable i incontinent. [AV, 03/05/2012]
- Però, ¿què passa quan la màquina que defensaven els avantguardistes deriva de la tele, per la qual desfila fins a l'últim **freak**? [PC, 26/02/2011]

friqui *adj i m i f*

- Anna Puig afegeix que si dius que estudies matemàtiques et veuen una mica **friqui**. [PC, 22/10/2009]

- Ara el que passa és que els més **friquis** són precisament els originals de La Trinca. [PC, 22/01/2010]

friquisme *m*

- Les campanyes d'Oliviero Toscani, l'extravagància calculada de Dalí, la megalomania amarga de Mourinho, el **friquisme** atòmic de l'Eccehomo de Borja o la indolència esgarriada de Paris Hilton. [LV, 24/11/2012]
- Segui com sigui, el **friquisme** s'ha disfressat de rigorós dol per donar el to cromàtic oportú. [PC, 22/02/2010]

frontisme *m*

- Això sí, amb una premissa clara: buscant des del primer moment acords puntuals amb tothom, fugint del **frontisme** i sense tancar la porta a un pacte permanent amb alguna altra formació més endavant. [Ara, 23/10/2012]
- També pretén governar en solitari, en una discutible traducció de la voluntat de defugir els **frontismes** de què ha fet bandera. [AV, 04/03/2009]

 MET

full de ruta *m*

- Aquest és el **full de ruta** que guiarà la direcció del periodista i professor Marçal Sintes. [Ara, 18/02/2012]
- Una proposta de **full de ruta** amb 51 mesures contra la corrupció és el resultat de la cimera en dues parts convocada pel president de la Generalitat, un cop escoltades les propostes i reflexions dels representants dels organismes de control institucional de Catalunya. [AV, 23/02/2013]

funk *m i adj*

- Hi sona jazz, **funk**, reggae i ska, i és el tipus de bar on es pot trobar la revista musical *MondoSonoro*, és a dir, perfecte

per a cert públic consumidor d'ambients alternatius. [LV, 23/01/2009]

- Els riffs monolòtics i saturats de Henning Rümenapp, reforçats pels d'un altre guitarrista a l'ombra, ofereixen un fort contrast amb la pulsio **funk** del baixista Stefan Ude, completament abocat a la percutiva tècnica del slap. [LV, 26/01/2012]

📖 DPN, GDLC*, MET

funky *m*

- Xavi Pascual i Josep Cubells celebren, a ritme de **funky**, el triomf en una festa que el club havia organitzat després de la final. [PC, 11/05/2010]
- Així, les escenes musicals estan elaboradíssimes, i inclouen cants i danses clàssiques i folklòriques típiques de l'Índia, mesclades amb passos de coreografies i tipus de ball occidentals, des del pop, el jazz, el **funky** o el hip-hop, fins a la samba i la salsa. [DiR, 01/01/2012]

📖 DPN

futbol base *m*

- Xavi, que va jugar des dels 10 anys al **futbol base** blaugrana, recorda que t'ensenyen molts valors, molts aspectes de la vida que són bàsics. [Ara, 14/04/2011]
- És un treball exhaustiu sobre els orígens, la manera de treballar, és a dir, tot el que envolta el **futbol base** del Barça. [TV3, 16/04/2011]

📖 MET

g

gadget *m*

- I és que Apple va decidir que l'estrena de l'iPad mini fos a escala mundial, i per això les existències a les botigues espanyoles són menors que en els llançaments d'altres **gadgets** (al voltant de 100 unitats). [PC, 03/11/2012]

- El nou **gadget**, que es va presentar la setmana passada, es mantindrà amb els preus actuals. [Ara, 10/03/2011]

📖 DPN

galàctic -a *adj*

- Per aconseguir-ho cal evitar la grandiloqüència econòmica i també la temptació **galàctica**. [AV, 08/06/2010]
- Mitt Romney sap què és suar la cansalada, per vèncer per molt poc i jugant a casa, tot i la campanya **galàctica**. [LV, 01/03/2012]

garantista *adj*

- L'actual llei és més **garantista** perquè fixa límits molt més clars. [Ara, 23/08/2012]
- És el de la seguretat alimentària un dels sectors més **garantistes** del món i, per això, no s'ha de posar en entredit per posar a resguard la seva carrera professional sense aportar cap prova, ni petita ni gran. [PC, 23/02/2011]

gasístic -a *adj i f*

- Però resulta que Polònia acaba de localitzar al nord del país unes fabuloses reserves de gas que en el termini de cinc anys poden afeblir la posició de privilegi de Gazprom com a subministradora europea i donar, esclar, autonomia **gasística** a Polònia, que ara depèn en un 75 % dels russos. [AV, 05/06/2010]
- La **gasística**, participada per Criteria-La Caixa i Repsol, calcula que l'efecte de la decisió del tribunal arbitral de París pot reduir els seus resultats aquest any en uns 400 milions. [PC, 02/10/2010]

📖 MET (*gasístic -a*)

geoestratègia *f*

- Pel que fa a la **geoestratègia**, és evident que la Xina necessita entrades a Europa per la Mediterrània passant pel canal de

Suez, suposant que la primavera àrab de revoltes actuals no tanqui aquesta via. [AV, 03/05/2011]

- És un model de revolució que aparentment no té una organització prèvia, de minories conspiratòries efectives, de grups polítics convencionals que l'hagin preparat des de sota de la taula, i d'ordidors externs que la impulsin per raons de **geoestratègia** internacional o d'interessos econòmics directes. [PC, 19/02/2011]

📖 MET

geoestratègic -a *adj*

- La instal·lació inaugurada és un equipament transcendent i susceptible de generar efectes molt beneficiosos a escala no solament local, sinó amb repercussions positives de caràcter gairebé **geoestratègic** per a la Mediterrània i el sud d'Europa. [AV, 07/10/2012]
- La resposta a la distància amb què la comunitat internacional s'ha mirat el conflicte potser rau en la importància **geoestratègica** de la Costa d'Ivori. [AV, 05/04/2011]

📖 MET, DPN

gigabyte *m*

- Entre les seves opcions d'equipament hi destaquen 8 **gigabytes** de memòria, bluray, connectivitat wifi, bluetooth. [PC, 24/02/2011]
- Et permet descarregar-te una pel·lícula de 20 **gigabytes** en cinc minuts en lloc de quatre hores. [PC, 06/01/2009]

glamurós -osa *adj*

- La nota **glamurosa** d'ahir la va donar la desfilada d'una besnéta del gran Hemingway, Dree. [AV, 04/09/2009]
- Acaba d'inaugurar botiga a Barcelona envoltat de talons i còctels **glamurosos**, però per a l'hivern que ve anuncia el re-

torn de les botes britàniques urbanes. [AV, 12/03/2009]

goal average *m*

- El conjunt guipuscoà ha aconseguit empatar a San Mamés (1-1) i ha fet valer el 0 a 0 de l'anada per classificar-se gràcies al **goal average** i deixar fora de la competició a l'actual subcampió. [Ara, 13/12/2012]
- El Barça compta a favor seu amb 8 punts d'avantatge, el **goal average**, i un calendari més propici. [PC, 14/04/2011]

gore *adj*

- El que plantegen aquestes històries de terror va més enllà de l'efecte **gore**. [PC, 06/06/2011]
- Les biografies **gore**, destinades a mostrar el pitjor del protagonista, estan de moda. [PC, 22/01/2010]

📖 MET, DPN

gospel *m*

- El Festival Castell de Peralada (Alt Empordà), una consolidada mostra de l'estiu musical, oferirà 33 actuacions amb primeres figures de la dansa, l'òpera, el teatre, el flamenc, el **gospel**, el jazz, la clàssica i la dansa. [PC, 12/04/2008]
- Un popular grup de **gospel** va amenitzar la vetllada. [PC, 26/03/2008]

📖 DPN, GDLC*

governança *f*

- En l'altra gran qüestió que domina el debat universitari, la **governança**, els candidats admeten que cal fer canvis, però rebutgen la proposta que ha plantejat la comissió, que preveu que el rector sigui elegit per un patronat i no en unes eleccions, com es fa actualment. [AV, 23/11/2012]

- Segons el discurs a què ha tingut accés la premsa, López ha esquivat fer servir el terme *federal* i ha apostat perquè les autonomies formin part activa de la **governança** de l'Estat, més enllà d'assistir a les cites territorials que convoca la Moncloa. [Ara, 03/10/2012]

grafiter grafitera *m i f*

- L'artista de carrer i **grafiter** Banksy arremet contra l'escàndol d'abusos sexuals de l'Església catòlica amb una nova escultura que s'exposa a la galeria Walker Art Gallery de Liverpool. [Ara, 16/12/2011]
- El Macba exhibeix avui 20 obres de **grafiters** i 20 fotografies de joves que han passat per la Fundació Èxit, entitat solidària que celebra el desè aniversari. [PC, 03/06/2011]

guacamole *m*

- Gairebé a qualsevol establiment podem trobar des de **guacamole** mexicà fins a sushi japonès i cuscús nord-africà. [AV, 09/08/2009]
- «Estic nerviosa però almenys no cuino», va dir Longoria, que va assegurar que fa el millor **guacamole** del món. [PC, 10/03/2008]

guai *adj*

- I el fet de viure aquí fa que cantant en català em senti més integrat, per més que l'anglès sigui **guai**, una cosa que, de fet, no m'interessa. [PC, 22/01/2012]
- Jo ja he viscut a l'Eixample, en un pis que aparentment era molt **guai** i modernista! [AV, 25/04/2010]

guiri *m i f*

- A part de qüestions materials, però, diria que si rebem tants **guiris** calents és perquè no hem elaborat un relat cultural sobre la costa. [Ara, 19/03/2012]

- La directora agafa les vivències de Vicky Sherpa al Nepal i en fa una pel·lícula en la qual defuig els tòpics del **guiri** simpàtic. [TO, 02/02/2012]

 MET, DPN

gunner *m i adj*

- Segons ha informat Televisió de Catalunya, Cesc estaria disposat a no fer acte de presència quan sigui convocat per començar la pretemporada amb els **gunners**, el proper dia 5 de juliol. [Ara, 03/07/2011]
- Un fet que propicia l'adaptació, igual que la seva bona amistat amb Cesc, amb qui ja va compartir vestidor al club **gunner**. [AV, 23/08/2012]

h

hacker *m i f*

- Un **hacker** usurpa el compte de Laporta a Facebook. [PC, 09/03/2011]
- Blomkvist es proposa provar la innocència de la **hacker** Lisbeth Salander. [PC, 11/05/2010]

 GDLC*, MET

hall *m*

- Com es podien perdre els papers, si just al mig del **hall** hi havia un esquelet d'un diplodocus? [Ara, 30/05/2011]
- Gairebé 200 músics van interpretar l'obra al **hall**. [PC, 10/03/2008]

 GDLC*, DPN

handling *m*

- El sindicat de pilots SEPLA sol·licita que durant la vigència del pla de futur es mantinguin els negocis de manteniment i **handling** (serveis d'assistència en terra) dins d'Iberia. [Ara, 14/01/2013]
- L'empresa encarregada del **handling** de Ryanair a l'aeroport de Girona ha iniciat aquest dimecres una vaga indefinida,

que ha comportat que els passatgers hagin de pujar a l'avió l'equipatge que normalment es facturaria per les seves dimensions. [AV, 15/06/2011]

hardcore *m*

- És la ciutat subterrània dels casals alternatius en cases ocupades, els fanzines, les ràdios lliures i l'acceleració creixent: del punk-rock al **hardcore**. [AV, 23/04/2011]
- *Balas perdidas*, que arriba quasi dos anys després d'*Odio obedecer* (Quarentena), on Mercadé rememorava el punk i el **hardcore** dels vuitanta, ja ha causat els primers efectes. [AV, 23/01/2011]

hashtag *m*

- El **hashtag** que s'impulsarà des de Nicaragua resumeix bé la personificació de la seva ofensiva de desgast. [Ara, 13/10/2012]
- El **hashtag** s'ha convertit en tendència mundial. [Ara, 03/08/2012]

hat trick [o hat-trick] *m*

- L'argentí li ha donat la victòria al conjunt blaugrana amb un nou **hat trick**. [PC, 22/03/2010]
- De fet, Messi va estar a punt d'acomiar-se amb un **hat-trick**. [AV, 13/12/2012]

📖 GDLC*, MET (*hat-trick*)

heavy *adj i m i f*

- Terratrèmol va demostrar que encara tenia corda **heavy** i va publicar *Passió sota la pell*. [AV, 01/03/2008]
- Capaços de transformar el **heavy** més urbanita en un fanàtic de la muntanya. [PC, 03/03/2011]

📖 DPN, MET

hemoderivat *m*

- Encara que no es pot atribuir tot a la intel·ligència, sinó a la sort, va aventu-

rar el president d'aquesta companyia farmacèutica especialitzada en **hemoderivats**. [PC, 23/11/2012]

- El president del grup d'**hemoderivats** Grifols, Víctor Grifols, ha assegurat que no invertirà més a Espanya mentre les coses no canviïn. [Ara, 23/11/2012]

hip hop [o hip-hop] *m i adj*

- Cultura urbana és un concepte molt ampli que casa bé amb els grafitis, el **hip hop**, la videocreació i, per descomptat, amb el transport públic per excel·lència, el metro. [PC, 03/04/2012]
- L'espectacle, que durant aquesta setmana s'ha ofert en el cicle Escoles al Palau, oferirà també l'estrena de La Santa Esfunkina, de Marc Timón, tible i compositor que ha fet una versió **hip-hop**, funky i ska de La santa espina. [AV, 03/02/2013]

📖 DPN (*hip hop*; *hip-hop*), GDLC* (*hip-hop*), MET (*hip-hop*)

hiperactiu -iva *adj*

- El bon rotllo ha de prolongar la vida, perquè la parella sempre ha estat vital i **hiperactiva**. [PC, 03/08/2012]
- Era una nena educada, curiosa, **hiperactiva**, sensata, brillant en els estudis. [AV, 15/05/2010]

📖 MET

hipster *adj i m i f*

- Fa una dècada que es manté com el barri **hipster**, i això és tot un mèrit. [PC, 03/01/2013]
- El Primavera Sound va presentar el cartell complet de l'edició d'aquest mes de maig amb una gala a l'Apolo en què es va reflectir la tasca d'una suposada fundació per a la rehabilitació de **hipsters** addictes al festival del Parc del Fòrum. [AV, 24/01/2013]

hit *m*

- Per això no van haver de lamentar cap problema quan la tuna es va personar a les postres i va sacsejar el matrimoni al ritme de «Baixant de la font del Gat», un **hit** en les seves celebracions familiars. [PC, 06/08/2012]
- El grup de Robert Smith repassa un repertori ple de **hits** en una de les actuacions més llargues de la història del Primavera Sound. [Ara, 03/06/2012]

 DPN

hooligan *m i f*

- Tot i els 111 detinguts i 132 ferits amb què es va saldar la nit, pels enfrontaments constants entre els **hooligans** blaugranes i els Mossos d'Esquadra, l'acampada va aconseguir mantenir-se com un recés de pau enmig del caos. [Ara, 30/05/2011]
- Això sí, les cançons d'aquests amants del futbol cada cop sonen menys pròpies d'uns **hooligans** i més sofisticades, com demostra el seu darrer treball, *Off with Their Heads*. [LV, 23/01/2009]

 DPN, GDLC*, MET

hub *m*

- Qatar vola ara des del seu **hub** (centre de connexió de vols) a Barcelona i Madrid, tot i que el seu autèntic enclavament europeu podria ser Londres-Heathrow, el feu de British. [Ara, 13/10/2012]
- En segon lloc, ja feia temps que es coneixien molt bé les dificultats de Spanair, que sola no tenia capacitat per desenvolupar un **hub**. [LV, 01/02/2012]

i**iaioflauta iaiaflauta** *m i f*

- A totes aquestes s'hi hauran de sumar les que van ser reunides gràcies a altres

associacions afins, com poden ser els **iaioflautes** o el Moviment 15-M. [PC, 23/01/2013]

- Els **iaioflautes**, equipats amb les seves habituals armilles grogues fosforescents, han entrat al consolat, al número 111 del passeig de Gràcia, en actitud pacífica i reivindicativa i han sol·licitat entrevistar-se amb el cònsol. [PC, 23/06/2012]

identificatiu -iva *adj*

- La singularitat d'aquesta col·lecció és que no és un recull de versos solts, sinó que ofereix diversos poemaris sencers, tal com els havia creat l'autor, amb les seves obres més **identificatives** i significatives. [Ara, 03/11/2012]
- És passar del bilingüisme com a amenaça al bilingüisme com a valor **identificatiu** del projecte de país. [Ara, 26/02/2012]

identitari -ària *adj*

- Artur Mas va presentar l'estat propi com a garantia de benestar social per intentar convèncer els ciutadans aliens a l'independentisme més sentimental o **identitari**, lligat a la llengua o la cultura. [AV, 13/11/2012]
- És per tot això que el moviment contra el pagament de peatges al nostre país presenta arguments legals, ètics, econòmics i també **identitaris** que fan que el seu missatge sigui entenedor i atractiu per a una gran majoria dels ciutadans de Catalunya. [PC, 03/06/2012]

ikastola *f*

- L'equip blanc estudia saltar-se un amistós a Sant Sebastià en saber que la recaptació va destinada a la festa de les **ikastoles** de Guipúscoa. [AV, 05/09/2009]
- Azkarate ha explicat a Amorebieta (Biscaia), municipi on se celebra la fes-

ta anual de les **ikastoles** biscaïnes, que la llei regularà una consulta amb dues preguntes. [PC, 26/05/2008]

📖 GDLC*

il·legalització *f*

- Fins al punt que la llei de partits habilita un bucle sense fi d'**il·legalitzacions** basat en una formulació àmplia del principi de continuïtat. [PC, 03/03/2011]
- Tots els partits coincideixen en els efectes d'aquestes últimes **il·legalitzacions**. [AV, 10/02/2009]

📖 MET

imaginari *m*

- Un poble inventat, naturalment, que conforma un **imaginari** i s'endinsa en una tradició oral apòcrifa, però carregada d'erotisme i comèdia. [TO, 01/06/2012]
- Cal treure de l'**imaginari** col·lectiu la tòpica i perversa visió de domini de Catalunya sobre el País Valencià. [Ara, 26/02/2012]

📖 MET

impàs *m*

- Darrere de l'actual **impàs** Nord-Sud (amb Irlanda) hi ha un rerefons religiós i cultural que va generar nacions i nacionalismes molt diferents. [PC, 03/07/2012]
- El normal és que en aquest **impàs** es mantingui el principi de bona voluntat dels empresaris i serveixi amb la presentació de la sol·licitud. [PC, 10/03/2011]

📖 MET, DPN

imprevisibilitat *f*

- El lletrat Pau Simarro, representant de part dels familiars de les víctimes mortals, va rebatre la tesi de la **imprevisibilitat** de les circumstàncies meteorològiques en observar que el temps va variar progressivament durant tres hores. [PC, 13/01/2013]

- L'estil directe i poc convencional de l'antic pastor protestant afegeix una **imprevisibilitat** a l'escena política alemanya que no entusiasma gens una Merkel que resisteix en les cotes altes de popularitat. [Ara, 19/03/2012]

impuntual *adj*

- N'hi ha prou fixant-se en com en som d'**impuntuals**. [AV, 03/06/2012]
- Avisa el govern que es tracta d'un incompliment **impuntual** que es corregirà en els pròxims pagaments. [AV, 05/06/2010]

inapropiat -ada *adj*

- Els resultats demostren que l'avi centenari presenta un epigenoma distorsionat que ha perdut molts interruptors encarregats d'apagar l'expressió de gens **inapropiats** i, en canvi, s'apaga l'interruptor d'alguns gens protectors. [PC, 13/06/2012]
- És del tot **inapropiat** que la Generalitat hi destini aquesta quantitat, ja que la catedral recapta diners de les visites. [PC, 02/11/2009]

inassumible *adj*

- Les provisions pretenen que el nivell de morositat no es dispari fins a límits **inassumibles**. [Ara, 26/02/2012]
- I la revisió de totes les lleis catalanes aprovades en temps de bonança i que obliguen els alcaldes a rascar-se la butxaca de manera, avui, **inassumible**. [PC, 23/08/2011]

incautar *v tr*

- En el registre al seu domicili se li **va incautar** un ordinador, a més de múltiples CD i DVD que contien els arxius fotogràfics de menors. [PC, 22/01/2011]
- A més, els agents **han incautat** diversos documents d'identitat espanyols, diners

en efectiu, ordinadors portàtils, discos durs, llapis de memòria, cables elèctrics i material electrònic, així com roba de muntanya, sacs de dormir, pics, pales i material d'acampada. [PC, 13/03/2011]

incivisme *m*

- A més, d'aquest 45 % dels residus orgànics recollits als contenidors marrons, segons xifres del departament de Medi Ambient de l'ajuntament, el 20,4 % són impropis, és a dir, escombraries no orgàniques que han acabat al contenidor marró per descuit, desconeixement o **incivisme**. [PC, 23/11/2011]
- Les festes il·legals, l'**incivisme** als carrers, els mercats ambulants irregulars, tot això és el que s'hauria d'haver solucionat. [AV, 13/04/2011]

 MET

inconcreció *f*

- L'esborrany policial que en plena campanya electoral atribueix pagaments directes de Fèlix Millet als líders de CDC és un continuïum d'**inconcrecions** i incorreccions, i fa una exposició de fets que en molts casos no té res a veure amb la realitat judicial d'un cas investigat des del 2008. [AV, 23/11/2012]
- Contrasta amb les **inconcrecions** de CiU envers la independència i amb la hipocresia de convergents i del PP, que segueixen governant junts. [AV, 23/10/2012]

inconcret -a *adj*

- Els populars van intentar que el PSOE i el PSM s'adherissin a la seva declaració de condemna al Parlament, però no ho van aconseguir, ja que els van presentar un text alternatiu rebutjat per **inconcret**. [AV, 13/06/2012]
- Castells s'ha mostrat contundent en assegurar que en el document hi ha ele-

ments prou ambigus i **inconcrets** com per dir que d'aquí en sortirà el model de finançament. [AV, 01/01/2009]

incriminatori -òria *adj*

- La policia confirma que no hi ha cap esborrany però el ministeri insinua que hi ha més informes **incriminatoris**. [Ara, 23/11/2012]
- No obstant això, sí que va apuntar que en estudiar-la valorava un resultat **incriminatori** contra el parlamentari procediria a elevar la causa al TSJB donat el seu aforament, tal com finalment farà. [PC, 03/03/2011]

 MET

indie *adj i m i f*

- I d'un BAM que tancarà avui amb una panoràmica a l'escena **indie** de Catalunya i de la resta de l'Estat. [AV, 23/09/2012]
- Una informació que combinarà amb una selecció de música rock de tot tipus i les últimes tendències d'**indie**. [Ara, 13/12/2011]

indignat indignada *m i f*

- El jutge Josep Maria Miquel Porres ha arxivat la causa contra els Mossos d'Esquadra i la Guàrdia Urbana per les càrregues contra els **indignats** a la plaça de Catalunya el 27 de maig passat i en la qual estaven imputats, entre d'altres, Prat i Escarp. [Ara, 02/03/2012]
- El fred ha causat caos a les carreteres, el tancament de l'espai aeri i marítim i la retirada (temporal) dels **indignats** del carrer. [Ara, 03/02/2012]

indoor *adj*

- Des d'aleshores el dèficit d'instal·lacions **indoor** havia impedit que aquesta competició es disputés a Catalunya, però ja s'ha resolt. [AV, 25/02/2012]
- El bicampió del món **indoor** i a l'aire

lliure, Toni Bou (Montesa), afronta la tercera prova del Mundial sota sostre, que diumenge vinent es disputarà al Palau Sant Jordi. [AV, 06/02/2009]

inequitat *f*

- Són pocs compromisos, atesa la situació crítica de molts vectors ambientals, la necessitat urgent d'eradicar la pobresa, la **inequitat** de gènere, la creixent crisi d'accés als recursos, o les externalitats ambientals del model energètic i de consum. [Ara, 23/06/2012]
- No obstant això, ha admès que en la societat, l'abundància i la qualitat dels recursos tecnològics i humans coexisteixen sovint amb la inseguretat econòmica, la precarietat o la **inequitat**. [PC, 23/06/2011]

infrahabitatge *m*

- També hem de continuar lluitant contra la sobreocupació i l'**infrahabitatge**. [AV, 03/05/2011]
- El pacte té per objectius millorar l'accés a l'habitatge amb un acord sobre el sòl, millorar l'allotjament a la gent gran i possibilitar el de la gent jove, evitar l'exclusió social residencial, millorar la qualitat del parc i l'accessibilitat física als habitatges, eradicar l'**infrahabitatge** i els sense sostre i l'assetjament immobiliari. [AV, 13/04/2007]

instagramer *m i f*

- És la que aquests dies es pot visitar als jardins del Palau Robert de Barcelona amb el títol Catalunya, vista per **instagramers**, que recull una selecció de fotos preses pels usuaris de la coneguda xarxa social Instagram. [AV, 13/10/2012]
- Onze rellevants **instagramers** d'arreu del món recorren el país per promocionar-ne l'oferta turística. [PC, 23/06/2012]

interanual *adj*

- Segons les estadístiques del Ministeri de Foment, basada en les dades de les taxadores, la caiguda **interanual** ha estat de l'11,2 %. [Ara, 23/01/2013]
- Fins al novembre, última dada disponible, la pujada salarial mitjana pactada en conveni va arribar a l'1,29 %, amb la qual cosa se situa 1,6 punts per sota de l'IPC **interanual** de desembre. [PC, 03/01/2013]

📖 DPN, MET

intercanviador *m*

- Abans eren en un altre emplaçament de la mateixa plaça, però es van haver de trasplantar quan es van fer unes obres de l'**intercanviador** de ferrocarril. [PC, 13/06/2012]
- Amb aquest objectiu, el dispositiu té també com a línia d'actuació el patrutllatge de saturació, que és com es denomina la presència de Mossos d'Esquadra uniformats als sis **intercanviadors** principals de la xarxa suburbana. [AV, 23/07/2011]

intergeneracional *adj*

- L'IES Maria de Bell-lloc ha ampliat la feina **intergeneracional**, una tasca que van iniciar fa uns mesos amb uns avis voluntaris que van al centre a explicar com cuidar i mantenir un hort. [Ara, 17/03/2012]
- Els homes més joves són els que més s'incorporen a ajudar a casa, la diferència **intergeneracional** és tremenda. [PC, 23/07/2011]

📖 MET

intermodal *adj*

- La companyia barcelonina manté aliances amb ALG, per a la reestructuració de la xarxa de transport urbà de Casablanca (Marroc) i avançar cap a un sistema **intermodal** en què convi-

quin els autobusos i el tramvia. [AV, 13/03/2011]

- La Cambra de Reus diu que a la nova estació **intermodal** no s'han de cometre els mateixos errors que a la de Perafort. [AV, 05/06/2009]

📖 MET

internacional *m*

- Un cop acabat el partit, l'expedició blaugrana tornarà cap a Barcelona per començar les vacances —a excepció dels **internacionals** catalans, que hauran d'esperar unes hores més—. [AV, 21/12/2009]
- És una novetat que tots els **internacionals** hagin arribat el dia després de jugar els seus partits, perquè normalment Messi trigava trenta-sis hores. [R1, 15/10/2009]

internet *m*

- Els Mossos d'Esquadra han identificat una dona, que és en parador desconegut, que proposava a través d'**internet** ofertes de treball falses —amb una remuneració molt sucosa— a Dubai. [Ara, 19/03/2012]
- La teòloga Teresa Forcades denuncia, en un vídeo a **internet**, irregularitats en l'actuació pública contra la pandèmia. [AV, 09/10/2009]

📖 MET

interreligió -osa *adj*

- És complementari del diàleg **interreligiós** desenvolupat al llarg de diverses dècades i constitueix un compromís de la Santa Mare a llarg termini per acostar creients i no creients. [AV, 03/04/2011]
- Presenten el calendari **interreligiós** del 2009. [AV, 06/02/2009]

interterritorial *adj*

- El model, en la línia de la proposta de

finançament fixada a l'Estatut aprovat al Parlament el 2005, fixa una quota de retorn a l'Estat en concepte del cost de les competències o dels serveis comuns que afecten Catalunya, i també en concepte de cooperació **interterritorial**, una quota revisable cada cinc anys de manera bilateral amb l'Estat. [PC, 13/07/2012]

- La sortida o no del règim de finançament comú, i el càlcul de la quota de solidaritat **interterritorial**. [PC, 23/05/2012]

📖 DPN

irreconeixible *adj*

- Tots els diners generats per les declaracions en què les obres no són reconeixibles per algun error ortogràfic o simplement per una lletra indesxifrable, passen a un fons que acumulen molts diners **irreconeixibles**. [Ara, 17/03/2012]
- Sóc conscient que la redacció d'aquests articles s'allunya del llenguatge habitual d'una Constitució, però té l'avantatge que com a mínim no sembla córrer perill que li passin el ribot fins a deixar-lo **irreconeixible**. [PC, 02/05/2010]

islamofòbia *f*

- La Mostra, que se celebrarà del 29 d'agost al 8 de setembre, posa sobre la taula el debat de la **islamofòbia** i el fonamentalisme. [Ara, 23/07/2012]
- Tot i tenir els orígens en una extrema dreta nostàlgica del règim de Vichy, el líder del Front Nacional francès ja ha fet el viatge cap a la **islamofòbia** com a principal objectiu. [AV, 25/01/2010]

isquiotibials *m pl*

- Ho farà, a més a més, privat de l'estrella de l'equip, Juan Carlos Navarro, que va patir un trencament fibril·lar abans del decisiu partit d'Atenes i es va afegir a les

molèsties als **isquiotibials** que ja arrossegava. [PC, 03/04/2011]

- Té un microtrencament als **isquiotibials** i jugarà al Camp Nou. [AV, 25/02/2011]

itinerància *f*

- La idea és que sigui una exposició d'**itinerància** internacional i que, molt probablement, arrenqui l'aventura a Llatinoamèrica. [AV, 23/07/2011]
- Prevista abans de la mort del pintor al febrer, la mostra ja s'ha vist al museu de Siegen i també al Museu d'Art de Reykjavík, i ara tanca la seva **itinerància** a Ceret. [AV, 03/07/2012]

j

jet lag [o **jet-jag**] *m*

- Amb l'objectiu de no veure's afectats pel **jet lag**, una disfunció de la son que s'accentua en llargs viatges contra la rotació de la Terra, els futbolistes han evitat agafar el son a l'avió, per recomanació dels preparadors. [AV, 12/12/2011]
- Cada setmana tens **jet-lag**, encara que el viatge sigui a França o a Portugal. [PC, 30/01/2012]

📖 MET (*jet-lag*)

ihadista *adj*

- Tombouctou, deu mesos sota el terror **ihadista**. [Ara, 03/02/2013]
- Aquest grup **ihadista** va néixer el 2011 per combatre el règim sirí de Baixar al-Assad i era desconegut fins al febrer passat, quan va reclamar l'autoria dels atemptats comesos a principis d'any a Alep i Damasc, on van morir almenys 35 persones. [Ara, 13/05/2012]

joint venture *f*

- Com a estratègia per arribar al mercat, a Icnita utilitzen, entre d'altres, les

joint ventures, buscant empreses catalanes que siguin un referent en el seu sector però que no tinguin producte tecnològic propi i que s'associen amb Icnita. [AV, 23/09/2012]

- De manera que, tant allà com aquí, convé fixar regles del joc acceptables i facilitar les inversions directes a la Xina o les **joint ventures**, de les quals la de Repsol amb Sinopec és la més recent. [PC, 06/01/2011]

📖 DPN, MET

judicialitzar *v tr*

- «Tenint en compte les característiques d'aquestes denúncies i les peticions que els denunciants formulaven, immediatament **van ser judicialitzades** perquè fos l'autoritat judicial la que decidís el que procedia fer», ha declarat el ministre. [Ara, 03/01/2013]
- La patronal era partidària de recórrer a l'arbitratge, mentre que els sindicats preferien establir com a obligatòria la figura d'un mediador per no **judicialitzar** les relacions laborals. [Ara, 03/06/2011]

k

kale borroka *f*

- Com és possible que el president Mas i el seu entorn mediàtic equiparessin els incidents del Parlament a la **kale borroka**? [PC, 03/07/2011]
- L'octubre del 2006 va ser detingut una altra vegada per haver comès actes de **kale borroka** i va sortir en llibertat sota fiança de 12.000 euros dos mesos després del centre penitenciari d'Aranjuez (Madrid). [PC, 10/01/2010]

📖 MET

kit *m*

- El preu del servei (5 euros la sessió, o bé

20 euros l'abonament per a tot el mes) inclou provar aquest tipus de banyadors, gentilesa de la firma Sailfish, i també inclou l'obsequi d'una bossa tècnica per portar el material i un **kit** de Mulebar amb barretes i gel energètic. [PC, 03/07/2011]

- Les persones invidents que ho desitgin tenen fins al dia 7 diversos punts de votació anticipada (com ara la seu d'aquest diari) on se'ls facilitarà un **kit** que els permetrà votar amb absoluta autonomia i mantenint el secret de vot. [AV, 03/04/2011]

kitesurf *m*

- Petardejar és més perillós que el **kitesurf** perquè poden esclatar-te els timpans i se't pot encendre la roba o el balcó. [PC, 03/07/2011]
- Es pot fer una passejada contemplant flamencs, mariscadors ocasionals recollint petxines i, últimament, grups d'aficionats al **kitesurf** que aprofiten el vent de la zona i omplen el cel dels colors llampants dels seus estels. [LV, 23/01/2009]

l

land *m*

- Aliats de Merkel al govern, els liberals van patir severes derrotes electorals als **lands** que han debilitat la coalició. [Ara, 18/02/2012]
- Les amenaces són conseqüència d'un possible pla secret del president de l'SPD, que consistiria a acceptar els vots de l'Esquerra durant l'elecció prevista per al 5 d'abril al Parlament de Hessen per invertir el nou cap del govern del **land**. [AV, 24/02/2008]

 GDLC*

lectoescriptura *f*

- Els joves ofereixen una atenció específica a alguns presos d'entre 18 i 21 anys: taller de **lectoescriptura**, prevenció de drogodependències, inserció sociolaboral, oci i temps lliure i acompanyament dels joves després de sortir de la presó. [PC, 18/06/2008]
- La consellera d'Ensenyament ha demanat al Ministeri d'Educació que posi una nota mínima de llengua per accedir a la carrera de magisteri per aconseguir que els mestres assoleixin un nivell més alt de **lectoescriptura**. [AV, 25/02/2011]

 MET

led *m i adj*

- I en aquesta descoberta no és aliena la nova il·luminació de **leds**, imperceptible per al visitant però que ajuda a trobar aquests petits acabats que fins ara ens podien passar inadvèrtits. [PC, 03/06/2011]
- Una altra de les novetats d'aquest any és l'aplicació de tecnologia **led**, que permetrà, segons va anunciar ahir Marta Almirall, directora artística de l'espectacle, un estalvi important d'energia i d'inversió. [PC, 03/01/2013]

lehendakari *m*

- Si aspira a ser **lehendakari**, i ara és el moment, la conjuntura política interna i externa li són del tot favorables. [Ara, 17/03/2012]
- És previsible que els populars posin més car el preu al seu suport al **lehendakari**. [AV, 08/03/2011]

 GDLC*

línia vermella *f*

- Aquí estem trepitjant una **línia vermella** perquè venem el que haurien de vendre les llibreries privades, i el Gremi de Llibreters ens ha tocat el crostó alguna vegada. [Ara, 02/03/2012]

- Els líders sindicals van deixar clar a Zapatero i al seu gabinet que hi ha **línies vermelles** que no han de traspasar. [PC, 24/02/2010]

link *m*

- Belategui vol pensar que el tancament del seu compte ha estat no intencionat, un error, encara que al matí havia estat un dels primers a tuitejar el **link** a la pàgina de TMZ amb el nu del príncep britànic. [PC, 23/08/2012]
- Abans de bloquejar-lo vam intentar bloquejar **links** particulars, però el contingut blasfem hi seguia apareixent i, per aquest motiu, vam ordenar un bloqueig complet. [PC, 24/02/2010]

 MET

lipdub *m*

- En aquest cas, l'espot té un format de **lipdub** i ha estat filmat al barri del Raval de Barcelona. [AV, 01/02/2011]
- Prop de quaranta alumnes graven un videoclip **lipdub** i el difonen a internet. [PD, 17/05/2010]

llauner *m*

- Mig miler de llaunes de beguda decomissades cada nit. La majoria s'intercepten als amagatalls que els **llauners** tenen per tot el centre. [AV, 04/02/2009]
- Veiem com llisca la vida del pare del protagonista, un **llauner** ambulant que dóna títol al llibre i que n'esdevé el protagonista gairebé absolut, coneixem la passió d'en George pels mecanismes de rellogeria —potser el recurs més obvi i, per això, menys eficaç de tots els del llibre—, escoltem els sermons de l'avi metodista i assistim als atacs d'epilèpsia del pare que terroritzaven en George de petit i que, avisem, poden estremit un lector despreviut perquè

són d'un realisme esparverant. [AV, 22/03/2012]

llegenda urbana *f*

- El Govern ha decidit posar en marxa un pla per frenar els rumors i les **llegendes urbanes** en relació amb el tracte de favor als estrangers. [PC, 06/06/2011]
- Aquesta no és una **llegenda urbana**, és verídica. [CR, 31/10/2009]

lobby [o **lobi**] *m*

- Algunes de les mesures més remarcables són el compromís de fer cessar els imputats, la renúncia a la immunitat parlamentària, la prohibició de fer contractes públics amb empreses que tinguin paradisos fiscals, un registre obligatori de **lobbies** i grups de pressió i la tipificació com a delictes al Codi Penal del finançament irregular de les forces polítiques. [AV, 13/02/2013]
- Per part seva, l'Associació Nacional del Rifle, el poderós **lobi** de la indústria d'armes del país, va prometre, a través d'un comunicat, col·laboració significativa per posar fi a aquest tipus de massacres. [Ara, 03/01/2013]

 DPN (*lobby*), MET (*lobby*)

localitzador *m*

- També porcions d'aliments i bengales per si queden a la deriva a l'aigua i un **localitzador** de GPS. [PC, 23/08/2011]
- Perquè se suposa que ara encara som lliures de triar aquest **localitzador**, però a l'altra banda també són lliures de buscar-te. [AV, 10/02/2009]

loft *m*

- Amb cert aire de **loft** novaiorquès però inequívocament barceloní per les seves vistes directes al lateral de la Catedral, el local ofereix una extensa carta que aconsegueix mantenir l'equilibri entre

la màxima de donar bé de menjar però a un preu sense sobresalts, gràcies a la bona mà del seu xef, Jesús García. [PC, 26/10/2010]

- Estrella Salietti li ha fet un **loft** sota els signes dels temps: és ecològic, sense luxes buits ni menjar porqueria. [AV, 21/11/2009]

look *m*

- Un **look** masculí feminitzat és el més extravagant que trobem. [AV, 23/06/2012]
- El canvi de **look** de l'estadi, la música, la preparació i, sobretot, la repercussió, saber que els veuran milions i milions de telespectadors, els motiva especialment. [PC, 13/03/2011]

 DPN

low cost *adj i m i f*

- Aquesta afirmació surt al pas en un moment de desconfiança, sobretot arran de la polèmica després dels incidents que ha protagonitzat en els últims mesos l'aerolínia **low cost** Ryanair. [PC, 23/09/2012]
- L'aviació civil ha perdut molt des que amb això del **low cost** s'ha de pagar per la supervivència a bord. [PC, 13/05/2012]
- És a dir que el 2011 dels més de 36 milions de passatgers que van transportar les **low cost**, almenys 40.000 seients van quedar buits malgrat que els seus propietaris sabien que no viatjarien amb diversos dies d'antelació. [PC, 13/07/2012]

m

mà dura *f*

- Les declaracions contradictòries dels portaveus dels grans partits, que demanen **mà dura** o invoquen la presump-

ció d'innocència segons si les acusacions els afecten a ells mateixos o als rivals, s'han succeït a un ritme tan accelerat que han provocat la hilaritat i la indignació dels ciutadans a parts iguals. [LV, 08/02/2013]

- Un altre objectiu va ser la **mà dura** contra els delictes mediambientals. [CR, 21/06/2008]

macarra *adj*

- A la retransmissió de la COPE, un dels periodistes va dir que el Madrid oblida que no cal ser **macarra** per guanyar i el que és pitjor és veure jugadors com Casillas o Xabi Alonso seguint el joc de Mourinho. [Ara, 18/08/2011]
- El portaveu del Govern rectifica les seves afirmacions després d'haver qualificat de **macarra** el ministre d'Hisenda. [Ara, 19/07/2012]

macrocomplex *m*

- Vet aquí algunes contradiccions al voltant de la categoria de projecte d'interès general que se li està donant al **macrocomplex** del joc. [AV, 03/09/2012]
- Aquests són els arguments que utilitza Las Vegas Sands Corp, l'empresa promotora del **macrocomplex** hotel·ler i d'oci que pretén instal·lar-se a l'Estat, ja sigui a Barcelona o a Madrid. [Ara, 02/03/2012]

macroconcert *m*

- El programa està carregat amb desenes d'actes d'exhibicions tradicionals, jornades esportives, exposicions i espectacles, actes culturals, d'entre els quals aquest dissabte n'han destacat un **macroconcert** amb més de 50 bateries a la plaça de Sant Joan o la revetlla de les cases regionals. [AV, 09/05/2010]
- Aquest **macroconcert**, de gairebé dotze hores de durada, reunirà en un mateix espai deu de les formacions més signifi-

catives de la música catalana. [Ara, 03/02/2011]

📖 DPN

macrofestival *m*

- Molts dels que van assistir al **macrofestival** van enviar fotos que mostraven la gran quantitat de persones que hi havia al recinte i van penjar vídeos dels moments de l'estampida. [PC, 03/11/2012]
- Creieu que les entrades per als **macrofestivals** són molt cares? [PC, 06/06/2008]

📖 DPN

macroprojecte *m*

- És la Barcelona que s'interessa per la sort d'un pakistanès, la que té por que algú converteixi en mesquita la Sagrada Família i la que és capaç de vendre-la per fer-hi un **macroprojecte**. [AV, 23/07/2012]
- Una derrota que deixa en molt mal lloc Pellegrini i que fa saltar pels aires el **macroprojecte** de Florentino. [PC, 12/03/2010]

📖 MET

madame *f*

- Aquestes dones, sotmeses a una situació d'esclavatge, viuen tancades en una casa (només podien sortir-ne en companyia d'un home o de la **madame**) que té dos espais clarament diferenciats. [AV, 13/06/2011]
- La **madame**, cinc prostitutes més i la dona de confiança, que era qui informava els proxenetes de la manera de treballar de les seves companyes, van ser detingudes per immigració irregular. [PC, 22/09/2009]

made in *loc*

- No en va el **made in** Italy és la tercera marca més reconeguda al món, només per darrere de Coca-Cola i Visa. [AV, 13/01/2013]

- El científic va recordar que en alguns camps, com en la lluita contra la malària i la leucèmia, ja hi ha avanços **made in** Barcelona. [PC, 23/09/2012]

📖 DPN, MET

making of [o **making off**] *m*

- La crònica sobre el pas de Shakira per Barcelona per rodar el videoclip de *Loca*, incloent-hi la gravació completa i el **making of**, va ser la informació més valorada pels internautes. [PC, 02/10/2010]
- No es tracta d'un vídeo informatiu, tampoc és el **making off** d'una producció, sinó una proposta amb aparença de cinta artística, musical, de moda o una barreja de tots. [PC, 26/09/2009]

malinterpretar *v tr*

- Ningú s'atreveix a riure per por a ser **malinterpretat**. [AV, 13/02/2013]
- La Comissió Europea ha intentat atribuir la rellicada de la vigília al fet que es **van malinterpretar** les paraules absolutament clares de l'11 setembre del seu portaveu. [PC, 13/09/2012]

📖 MET

maltractador maltractadora *m i f*

- Permetre l'existència d'una plataforma que empara els xenòfobs és com acceptar-ne una altra que protegís els **maltractadors**. [PC, 23/08/2011]
- Si hi ha una condemna a un **maltractador**, a la víctima se li concedirà un permís de residència i treball durant cinc anys. [AV, 09/02/2011]

📖 MET

mantra *m*

- I un exemple que no té sentit canviar-la, com pretén obsessivament el **mantra** sobiranista, per una altra que no utilitzi el cens electoral i no tingui totes les garanties legals d'un referèndum. [PC, 23/06/2012]

- El crec-crec del plàstic té efectes no pas dissímils als d'un **mantra**. [AV, 03/07/2011]

manualitat *f*

- L'oferta d'activitats és molt àmplia i per a totes les edats: s'ofereixen tallers d'idiomes, d'informàtica, de cuina, de música, d'arts, de **manualitats**, de dansa i d'esports. [LV, 09/01/2013]
- No obstant això, l'IVA de la resta de material pujarà 17 punts: portallapis, cartolines, blocs de **manualitats**, compassos, paper acolorit, plastilina, etc. [PC, 13/08/2012]

marca blanca *f*

- Aquestes quatre operadores controlen 8,5 de cada 10 estacions de serveis abanderades per una petrolera i suposen el 71 % de tots els punts de venda —incloent-hi els de cadenes d'hípers i els de **marca blanca** o independents. [PC, 23/07/2009]
- Altres indicadors assenyalen que el consumidor cada cop opta més per les **marques blanques**. [Ara, 19/03/2012]

mascareta *f*

- L'investigador universitari Jaled Awad, que es protegia amb una **mascareta**, com la majoria dels manifestants, va assegurar a Efe que avui és un dia important perquè, com durant la revolució, no hi ha partits polítics i se sent tan sols la veu del poble. [PC, 23/11/2011]
- És una **mascareta** amb propietats nutritives i tensores per a la pell facial. [PC, 24/02/2010]

 MET

masterclass *f*

- Les actuacions i **masterclass** de street dance del grup Brodas, les cançons populars catalanes amb un toc de reggae de The Penguins o el ritme dels joves

discjòqueis Pioneer Dj Kids han estat algunes de les actuacions més populars. [AV, 28/05/2012]

- I ja a partir del mes d'octubre es programaran nous cursos i convencions, com la Vinyasa Flow amb Krista i Brock, que tindrà lloc del 7 al 9 d'octubre, o la **masterclass** amb Sylvie Tremblay, el 21 d'octubre. [DiR, 01/09/2011]

matalasser -a *adj*

- L'equip **matalasser** va fer fora Gregorio Manzano al mes de desembre perquè era una ànima en pena i va entregar les regnes de la plantilla a un argentí que s'estima el club i que ha transmès a l'equip la força i l'energia que necessitava, Diego Pablo Simeone. [Ara, 26/02/2012]
- L'Atlètic de Madrid va confirmar ahir un acord per a les renovacions dels seus tres jugadors, seguint així la política de continuïtat de l'entitat **matalassera**. [PC, 02/10/2010]

 DPN, MET

match ball *m*

- El Barça manté la fe davant el primer **match ball** del Madrid. [PC, 13/06/2012]
- Els de Quim Patüls van salvar el **match ball** a la pista d'un Reus que va perdre una ocasió d'or per guanyar un campionat que se'ls resisteix des de fa 35 anys. [PC, 10/06/2008]

maternoinfantil *adj*

- Durant el recorregut, l'alcalde va inspeccionar les dependències pendents d'ampliació, on s'han d'ubicar les noves urgències, l'àrea **maternoinfantil** i diverses unitats de cardiologia i de l'aparell digestiu. [AV, 03/04/2011]
- Dos nens d'una mateixa família de Sabadell s'han contagiats de salmonel·la, presumptament pel consum de la llet

maternoinfantil de la marca Blemil Plus —al lot 236—, segons ha explicat a Europa Press el pare dels nens, Antonio Maya. [PC, 03/03/2011]

matinal *f*

- La companyia Pelota de Trapo amenitzarà el pròxim diumenge 24 d'abril una nova **matinal** d'activitats infantils al Centre Cívic l'Elèctric, a la carretera de Vallvidrera. [AV, 15/04/2005]
- La Milla Sagrada Família, organitzada per la Fundació Claror, es va celebrar la **matinal** del diumenge 6 de maig sota una constant pluja que no va ocasionar incidents remarcables. [CLR, 15/05/ 2013]

mediar *v intr*

- El govern espanyol **va mediar** perquè la UE auxiliés Catalunya amb 110 milions. [Ara, 23/11/2012]
- «Una vegada finalitzat el partit, mentre ens dirigíem a l'interior de les instal·lacions, a la zona que separa els dos vestidors, ens vam trobar un nombre reduït de jugadors, tècnics, personal dels dos equips i forces de seguretat, intentant **mediar** entre dues persones que estaven discutint en actitud provocativa i amenaçant», va escriure. [PC, 13/11/2012]

mediàtic -a *adj*

- Les coincidències no són, de fet, tantes, atès que la bandera de la nouvelle cuisine francesa la van recollir pocs anys després el País Basc i Catalunya en les persones dels professionals **mediàtics** corresponents, com ara Arzak i Subijana allà i Mercader i també Cabau aquí. [AV, 01/08/2008]
- Una empresa catalana ofereix a pobles i ciutats pregoners famosos, ja siguin actors televisius, models o, fins i tot, cuiners **mediàtics** i polítics. [AV, 25/06/2008]

 DPN, MET

megapíxel *m*

- Keon compta amb processador Qualcomm 7225A 1GHz, amb pantalla de 3,5 polzades i càmera de 3 **megapíxels**. [PC, 23/01/2013]
- Continuarà sent de 8 **megapíxels**, però reduirà més els sorolls, podrà captar fotos més lluminoses i dispararà les fotos un 40 % més ràpid. [PC, 13/09/2012]

megawatt *m*

- Quan està a ple rendiment consumeix uns nou **megawatts**, el mateix que unes 9.000 cases. [PC, 13/11/2012]
- El que sí que comença a produir ara és electricitat; està previst que arribi a 16.000 **megawatts** l'any i, de moment, s'evacuarà a la xarxa de distribució. [AV, 23/03/2011]

memòria històrica *f*

- Fernández Díaz considera que hem d'estar al marge de **memòries històriques**, amnèsies selectives i revisionisme del passat i centrar-nos en el present i el futur. [AV, 01/02/2011]
- I, si en l'anomenada llei de la **memòria històrica** s'han fet alguns passos per recordar el que la transició va voler oblidar, és hora de continuar avançant cap a un Estat realment laic. [PC, 17/07/2008]

menysteniment *m*

- Tampoc no ho repetiria per la contumaç persistència a convertir el debat sobre les corrides de toros en una qüestió identitària, ni finalment tampoc perquè la declaració en si constitueixi un **menysteniment** flagrant als polítics catalans de gairebé tots els partits que han expressat públicament el seu suport a la festa taurina. [AV, 21/01/2010]
- El Consell Assessor de RTVE a Catalunya lamenta el **menysteniment** del

Telediario a la manifestació. [Ara, 13/09/2012]

📖 MET

mercat d'hivern *m*

- Parlarem de l'Espanyol, a veure si fitxa o no en aquest **mercat d'hivern**, i també de l'inici del top 16. [R1, 27/01/2010]
- Tu no veus necessari un Robinho al **mercat d'hivern** i un mig centre defensiú? [CR, 18/10/2009]

merci *m*

- **Merci** pel consell, que aquesta noia és maquíssima. [AV, 21/03/2010]
- Amb dir adéu i **merci** (català genuí) ja cauen bé i s'ha acabat. [AV, 05/08/2009]

meritocràtic -a *adj*

- Ens cal un sistema àgil, modern, flexible, més obert a Europa que tancat en les inèrcies incomprensibles del sistema espanyol, **meritocràtic** i, sobretot, col·laboratiu, capaç d'establir una agenda comuna en què tothom guanyi. [Ara, 02/03/2012]
- Que la societat catalana és una societat fluida i **meritocràtica**, on el factor que més influeix a l'hora de determinar el grup social no és l'origen familiar sinó l'educació. [Ara, 30/11/2011]

meublé *m*

- Viatjant de recanvis d'automòbil i fotògraf aficionat, es va dedicar a aquell any a fotografiar els **meublés** del barri xino, amb les inquilines retratades com si estiguessin davant els clients, movent-se a gust, segures de si mateixes i els seus cossos, inquietantment confiades. [LV, 26/01/2012]
- Cal doncs, una discoteca per a pares i fills a la vegada? Farem també **meublés** per a tota la família? [Ara, 24/02/2011]

microcrèdit *m*

- En el cas dels estudis reglats de música,

els increments poden superar el 300 % i el govern local vol buscar fórmules per repartir costos amb municipis veïns —molts alumnes no són de Sabadell—o crear un sistema de beques o **microcrèdits**. [AV, 03/06/2012]

- El Govern de Lula s'ha caracteritzat per resultats econòmics com la baixa inflació, l'alta taxa de creixement del producte interior brut, la reducció de la desocupació, l'incentiu a les exportacions i la creació de **microcrèdits**. [PC, 03/04/2012]

📖 MET

microempresa *f*

- Vam observar que moltes empreses petites i fins i tot **microempreses** tenien necessitat de professionalitzar la seva estratègia de màrqueting però ni tenien recursos ni volum de feina per tenir un director de màrqueting en plantilla. [AV, 03/02/2013]
- Com que el sector està format majoritàriament per **microempreses** i és molt difícil que aquestes investiguin, la confederació ha creat una secció, Innopan. [PC, 03/04/2012]

📖 MET

micromecenatge [SIN **crowdfunding**] *m*

- És una producció que neix de l'entusiasme i del **micromecenatge**, fet que demostra que, quan algú creu en un projecte, troba la manera per dur-lo a terme. [AV, 03/12/2012]
- L'Ajuntament de Barcelona ha llançat una campanya de **micromecenatge** a través de la plataforma Verkami per reunir els 25.000 euros necessaris per a la seva restauració. [Ara, 23/03/2013]

microrelat *m*

- Aquesta mostra es desplega com un calidoscopi per submergir-nos en un seguit de **microrelats** que ens presenten

la realitat canviant de l'Àsia urbana contemporània. [BTX, 01/02/2012]

- Els **microrelats** es van connectant i la novel·la, la ficció, deixa nua la vida. [PC, 01/04/2009]

mileurisme *m*

- Això és veritat, però també ho és que la precarietat d'una part important dels contractes, el **mileurisme** endèmic del jovent, les disparitats salarials, la sinistralitat laboral, les discriminacions de gènere, el preu de l'habitatge, l'exigüïtat de les pensions de jubilació i alguns motius més d'aquest mateix signe són realitats tan injustes com abans a les nostres societats avançades. [PC, 02/05/2008]
- I això per no parlar dels efectes que aquesta manera d'actuar ha provocat en la societat (excés d'immigració, **mileurisme**, etc.). [Ara, 04/02/2011]

mileurista *adj i m i f*

- La foto resultant és la d'un mercat que amb prou feines arriba a ser **mileurista**. [PC, 06/06/2011]
- La rebaixa dels salaris públics es va fixar com a temporal si les condicions canvien, es va decidir no tocar la nòmina dels **mileuristes** i es van reduir encara més els sous als alts càrrecs perquè ningú guanyés més que el president. [PC, 03/07/2012]

miniestat *m*

- A continuació, ha reclamat a totes les comunitats una reflexió sobre el cost de mantenir algunes competències i unes administracions que es comporten com **ministats**. [PC, 03/05/2012]
- Assegurar que Espanya no pot competir al món amb unes comunitats autònomes aspirant a convertir-se en **mini-estats** és un argument infantil. [Ara, 04/02/2011]

minisèrie *f*

- L'humorista protagonitza la **minisèrie** setmanal *Verano amarillo* a la xarxa social Bananity amb el jove emprenedor Pau Garcia-Milà. [PC, 13/07/2012]
- Nicolás Coronado protagonitzarà *No soy como tú*, una **minisèrie** inspirada en *Crepúsculo*, la saga vampírica. [PC, 11/05/2010]

📖 DPN, MET

minitransvasament *m*

- Des de les Terres de l'Ebre es defensa que el riu no té fixat el cabal ecològic i que, en tot cas, no sobra aigua per a **minitransvasaments**. [Ara, 26/02/2012]
- Creuen que un cop acabi la neteja del pantà els pous seguiran funcionant per reforçar el cabal del **minitransvasament**. [AV, 04/02/2009]

📖 MET

minutatge *m*

- L'avantmatx electoral ha de comptar amb la desqualificació política entre adversaris, el degoteig d'enquestes d'intenció de vot i el debat sobre el lamentable **minutatge** dels informatius durant la campanya. [Ara, 30/05/2011]
- Per què no demanen fer el missatge en tres parts, amb **minutatge** d'acord amb la representació de cada partit del govern, i així podrien fer 3 campanyes electorals? [AV, 01/01/2010]

míster [o **mister**] *m*

- Sóc mal suplent però en el sentit que m'enfado, em pico i sempre vull demostrar més i superar-me cada dia i en cada entrenament per fer veure al **míster** que he de jugar jo i no un altre. [PC, 03/11/2012]
- He vingut a jugar on el **mister** em digui, a ajudar i a guanyar-me el lloc. [AV, 23/08/2012]

📖 DPN (*mister*)

mitja punta *m i f*

- Tal com ja es preveia el **mitja punta** madrileny estarà un mes de baixa. [AV, 05/04/2011]
- No li fa gaire gràcia que el facin jugar d'extrem dret i l'allunyin permanentment de la seva posició natural de **mitja punta**. [R1, 08/06/2008]

mobbing [o mòbing] *m*

- Els autors de l'estudi apunten, però, que el percentatge real és més elevat, ja que existeixen mecanismes com el **mobbing** (assetjament moral) que acaben provocant l'acomiadament voluntari de l'afectat. [AV, 01/12/2002]
- Viu a Barcelona, a tocar de la Boqueria, però el barri no té res a veure amb el de la seva joventut i els propietaris del pis pressionaven perquè el deixi: li han fet **mòbing** però ella i una altra veïna resisteixen. [Ara, 29/09/2012]

modus operandi *m*

- El **modus operandi** d'aquest grup consistia a desplaçar-se per diversos establiments comercials, tallers i altres empreses vinculades al món de la construcció, indústria i alimentació oferint un suposat servei d'esmolament d'eines i manteniment de maquinària. [Ara, 13/02/2012]
- No el va demanar Elena ni l'exsecretària del Govern Laia Bonet, que reclama celeritat en la renovació i un **modus operandi** respectuós amb la pluralitat interna. [PC, 03/01/2013]

📖 DPN, GDLC*, MET

moguda *f*

- No ens hem plantejat mai ser influents, ni formar part de cap **moguda**, ni abanderar res, ni hem pensat que podíem canviar el món. [PC, 06/08/2012]
- Una de les coses més xocants del cas

Millet fou la cara de plat que se'ls va posar als que formaven part de la **moguda**, amb les seves natges en els consells d'administració, les seves festes i la seva bonica complicitat amb qui, en els bons temps, era el capítol de la burgesia pàtria. [LV, 29/02/2012]

📖 MET, DPN

mojito *m*

- El barman té la mà trencada a l'hora d'elaborar daiquiris, cubanitos i **mojitos**. [DiR, 01/07/2010]
- Si opteu per les caipirinhas i els **mojitos**, us sortirà més barat: 2,50 per colze. [TO, 02/03/2012]

monitoritzar *v tr*

- L'Exèrcit israelià va presentar una nova queixa a la Força de l'ONU d'Observació de la Separació, encarregada de **monitoritzar** la zona fronterera entre Israel i Síria. [PC, 13/11/2012]
- De fet, Rajoy ha afirmat que l'FMI ja està **monitoritzant** la nostra economia. [Ara, 13/09/2012]

morbo *m*

- Les imatges també eludeixen el **morbo**, encara que els silencis denoten l'emotivitat. [PC, 22/11/2011]
- El **morbo** té a veure amb el fet d'estar davant d'unes senyores tan dolces i rodones a les quals se les sotmet al sexe més hardcore de la xarxa. [PC, 24/02/2010]

📖 DPN, MET

morgue *f*

- Les autoritats franceses han localitzat a la **morgue** de la ciutat de Tolosa un cadàver que, per les seves característiques, podria ser el del membre d'ETA Jon Anza, desaparegut des del 18 d'abril del 2009. [PC, 12/03/2010]
- En la instantània apareix l'artista adolescent encara en una **morgue** rient al

costat de la cara inflada d'un home mort. [PC, 06/06/2008]

mosso mossà *m i f*

- Sis **mossos** i agents de seguretat privada van haver de tancar els accessos a les cotxeres de Santa Eulàlia. [Ara, 26/02/2012]
- Per canviar la mentalitat, la responsable del programa aposta per fer moltes campanyes de comunicació externa en què la dona vegi que la feina de **mossa** i bombera és una possibilitat més. [AV, 12/04/2010]

motard *adj i m i f*

- Ahir va ser en una cita **motard** en honor als veterans de guerra. [Ara, 30/05/2011]
- El mateix va passar a Consell de Cent amb Bailèn fa un parell de setmanes, quan un **motard** despistat per un semàfor espatllat va acabar per terra. [PC, 13/05/2011]

 MET

motxiller *m*

- El 2004 va tornar al Dakar com a **motxiller** de Roma i Esteve, encara que una forta caiguda a falta de cinc etapes el va obligar a abandonar la carrera. [PC, 18/01/2009]
- Juan Pedrero, el **motxiller** de Coma, ha estat dotzè, seguit pel brasiler Jean De Azevedo i el bolivià Juan Carlos Salvatierra. [PC, 12/01/2011]

multiculturalitat *f*

- El comiat ha estat en àrab, amazic, urdú, xinès, anglès, castellà i català, en un gest a la **multiculturalitat** de la ciutat. [Ara, 23/09/2011]
- La **multiculturalitat** de Barcelona permet, a través de rutes que recorren diferents barris, disfrutar d'un dia a l'estranger sense travessar fronteres

ni fer cues en un aeroport. [PC, 23/08/2011]

 MET

multiplataforma *adj*

- L'*Ara* també representem una renovació en el panorama periodístic, som un diari de nou encuny, independent, **multiplataforma**. [Ara, 26/02/2012]
- Segons el president del diari, Arthur Sulzberger, Jill Abramson, exreportera d'investigació, és l'elecció perfecta per liderar la nova fase en l'evolució del *Times* cap a una organització informativa **multiplataforma** profundament compromesa amb l'excel·lència periodística. [Ara, 03/06/2011]

multireincident *adj i m i f*

- Els Mossos d'Esquadra han desarticulat dues bandes de lladres **multireincidentes** al metro de Barcelona que acumulaven 279 denúncies per robatoris i 210 detencions. [AV, 03/02/2012]
- De la mateixa manera, la Generalitat, l'Ajuntament i la justícia s'han de coordinar per agilitzar les expulsions dels **multireincidentes**, arrencar els menors de les xarxes delictives i abolir la llei de la selva que impera en molts immobles de Salt. [PC, 22/01/2011]

 MET

n

narco *m i f*

- Aquesta frase va sortir el 16 d'abril de la boca de Juan Pedro Lozano, un **narco** penedit que va posar al descobert una de les principals xarxes de presunta corrupció policial descobertes a Catalunya. [PC, 13/06/2012]
- Dues característiques definien aquest **narco** de rang mitjà. [PC, 13/03/2011]

 DPN, MET

negacionisme *m*

- El desconcert del govern espanyol, ha passat del **negacionisme** a la perplexitat, però encara no ha adoptat una política de resposta ni ha fet cap gest per evitar la secessió. [AV, 03/10/2012]
- José Luis Rodríguez Zapatero serà assenyalat als papers pel seu tossut **negacionisme** de la crisi econòmica a Espanya. [AV, 24/05/2010]

negacionista *adj i m i f*

- Tot i així, amb el que es veu n'hi ha més que prou per sentir un fàstic perdurable envers els defensors de les tesis **negacionistes** de l'Holocaust. [AV, 02/12/2009]
- Va desafiar els **negacionistes** del canvi climàtic, va reclamar la igualtat de salaris per a les dones i de drets per als gais, va defensar els pilars de l'Estat del benestar i va advocar a favor d'una solució per als milions d'immigrants indocumentats que viuen als EUA. [PC, 23/01/2013]

neoconservador neoconservadora *m i f*

- Entre les quatre escoles d'opinió que es disputen la direcció de la diplomàcia —**neoconservadors**, nacionalistes, liberals intervencionistes i realistes—, Clinton s'alinea amb els últims. [PC, 02/03/2009]
- Té la confiança dels **neoconservadors** i dels partidaris de la guerra. [AV, 28/02/2008]

netbook *m*

- En el moment de l'entrega, s'haurà de donar la cartilla completa amb tots els cupons, comunicar el número de reserva i abonar els 79,95 euros que costa el **netbook** de Prixton. [PC, 03/04/2011]
- El popular buscador ha destacat que el nou sistema operatiu basat en codi obert té com a objectiu inicial el seg-

ment de **netbooks** (ordinadors portàtils de baix cost). [PC, 10/07/2009]

neurociència *f*

- James Holmes, l'antic estudiant de **neurociència** acusat del tiroteig en el cinema durant l'estrena de Batman, anava armat amb un rifle d'assalt, una escopeta i una pistola. [Ara, 23/07/2012]
- Allà publicava notícies i investigacions en relació amb estudis de **neurociència** i lactància. [PC, 10/02/2011]

 MET

neurodegeneratiu -iva *adj*

- El diagnòstic precoç del Parkinson permetrà preparar el malalt i els seus familiars, i orientar la seva activitat de manera que s'ajorni el màxim possible l'aparició dels símptomes **neurodegeneratius**. [PC, 03/10/2012]
- Ara ho volem fer amb cèl·lules de cervell perquè sabem que pot estar associat a un risc més gran de malalties **neurodegeneratives**. [PC, 13/06/2012]

new age *m i adj*

- S'endinsa en recerques sonores on apareixen essències de blues, càlids aromes del Brasil, fragàncies de clàssic i atmosferes de **new age** repartits entre les cinc peces que conformen la suite del nou treball, Orchestrion. [AV, 23/02/2010]
- Pel que fa a la resta, el gruix de la pel·lícula transcorre entre l'afectació, el sermó i el to **new age** que Malick sol esquivar amb elegància, però al qual aquesta vegada es veu arrossegat per aquella marea que puja i que baixa al francès Mont Saint-Michel, on comença i acaba la pel·lícula. [PC, 03/09/2012]

 DPN

new wave *f i adj*

- El grup, que va saber entrellçar com

ningú el punk i la **new wave**, per aconseguir un so molt propi, mai va arribar a separar-se i ha continuat amb les actuacions en directe. [PC, 26/03/2008]

- Quan es van formar el 1994, molt influïts per sons foscos amb influències post-punk i **new wave**, tothom es prenia el seu nom com una ironia, un contrasentit. [Ara, 22/06/2012]

📖 DPN

ni-ni *adj i m i f*

- Definíu-la tal com us doni la gana. Generació invisible. Generació perduda. Generació **ni-ni**. [AV, 03/03/2011]
- Es dobla la mitjana estatal dels **ni-ni** i les perspectives són d'empitjorament. [AV, 01/02/2012]

nouvelle cuisine *f*

- La idea sorgeix, però, de Michel Guerard, qui poc abans va sorprendre l'afició amb un dels plats estel·lars de la **nouvelle cuisine**. [AV, 01/08/2008]
- Les altres tres sacsejades havien estat franceses: una després de la Revolució, una altra en la belle époque i la inefable **nouvelle cuisine**. [AV, 01/08/2011]

📖 DPN, MET

nòvio nòvia *m i f*

- I ara l'important és imaginar-se Mortadel·lo i Filemó buscant dades d'una conversa que només podia beneficiar el **nòvio** ressentit i poderós. [PC, 13/02/2013]
- No és un musical sobre el fenomen de l'últim pop català, però Litus, la seva **nòvia** Laia, el seu company de banda Pepe, el seu company de pis Pau, el seu amic Marc i Toni, el seu germà, es podrien moure sense desentonar en aquests cercles professionals. [TO, 01/06/2012]

núvol *m*

- Microsoft va oferir aquest dimarts més detalls del seu pròxim sistema operatiu conegut com Windows 8, que suposarà una regeneració de la plataforma per competir en un entorn de pantalles tàctils, aplicacions i serveis en el **núvol** (aplicacions carregades des d'internet). [PC, 14/11/2011]
- Els serveis TIC al **núvol** formen part d'aquest conjunt de tecnologies lleugeres que, de ben segur, transformaran la manera d'entendre la gestió municipal de proximitat en el si d'una societat digital. [AV, 17/03/2013]

O

octavilla *f*

- La precampanya electoral té poca credibilitat entre els votants i CiU sembla haver optat per desdibuixar-la en l'agenda oficial del president, evitant així llançar qualsevol material que els situï en un context de precampanya: ni eslògan, ni **octavilles**. [PC, 03/11/2012]
- Aquella foto va sortir l'endemà a la revista clandestina *Solidaritat* i en diverses **octavilles**. [Ara, 17/03/2012]

ocupabilitat *f*

- A més, Soraya Sáenz de Santamaría ha insistit que es buscarà més rigor en l'**ocupabilitat** i es pretenen reforçar els mètodes de recerca de feina i la formació per als beneficiaris d'aquest programa. [Ara, 23/08/2012]
- La formació, la innovació i la investigació es converteixen en els eixos claus de l'**ocupabilitat**, la productivitat i la competitivitat. [PC, 02/10/2010]

oenagé *f*

- Empreses, **oenagés** i associacions de

Barcelona es bolquen aquests dies en la recollida de joguines per ajudar que els Reis de l'Orient arribin a totes les cases. [PC, 03/01/2013]

- Segons un estudi que ben aviat publicarà l'**oenagé** Plataforma del voluntariat d'Espanya, les persones majors de 65 anys que es dediquen al voluntariat representen un 23 %. [LV, 01/03/2012]

📖 MET

oficialisme *m*

- A Veneçuela l'**oficialisme** busca alternatives per no haver de convocar noves eleccions. [Ara, 03/01/2013]
- Durant les últimes setmanes, l'**oficialisme** s'ha esforçat a intentar vincular-lo amb el neoliberalisme i amb la corrupció. [PC, 03/10/2012]

📖 MET

okupar *v tr*

- **Han okupat** uns locals. [PC, 17/02/2012]
- Confien treure'n rendiment llogant espai, tot i que dilluns passat membres de la Marea Roja insinuaven la possibilitat d'**okupar** la Sala Tallers per habilitar el seu punt de trobada. [AV, 15/02/2013]

📖 MET

olimp *m*

- Aquest actor va ser elevat a la categoria de mite per la seva mort prematura i també per haver-se fet un lloc a l'**olimp** dels déus del cinema. [Ara, 17/03/2012]
- La seqüència està perfectament descrita per Isabel Coixet, en l'**olimp** de les escasses directores de cine espanyoles i estrangeres reconegudes. [PC, 13/06/2011]

online [o on line o on-line] *adj*

- Carbonell ha intervingut en el sisè Fòrum FemCat, organitzat pel Banc Sabadell i

per aquesta fundació empresarial, i ha explicat que les vendes **online** de Mango són un segment de creixement important per a l'empresa. [Ara, 13/12/2012]

- El fet de compartir informació **on line** tan personal amb la parella aparentment no tindria més importància, si no fos perquè pot convertir-se en un veritable maldecap quan la relació es trenca. [PC, 13/02/2013]
- Mercats de carrer, centres cívics i xarxes **on-line** centralitzen la demanda dels ciutadans. [PC, 23/07/2012]

📖 GDLC* (*on-line*), MET (*on-line*)

onze *m*

- Va sortir en l'**onze** inicial i no va poder tenir més bon debut, ja que va marcar un golàs. [Ara, 30/05/2011]
- La jornada 25, l'**onze** entrenat per Lotina era tretzè amb quatre punts de marge i menys sensació de perill de la real. [AV, 04/03/2009]

opa *f*

- Mecalux prepara una **opa** per sortir de la borsa. [AV, 27/11/2009]
- Telefónica acudeix a l'**opa** de Prisa sobre Sogecable amb la seva participació del 16,79 %. [PC, 10/05/2008]

📖 DPN, MET

opera prima *f*

- *Eva*, de Kike Maíllo, s'ha endut el premi a la millor **opera prima** espanyola, i José Coronado ha estat escollit en la categoria de millor actor en una pel·lícula espanyola, mentre que Michelle Jenner ha guanyat el de millor actriu en una pel·lícula espanyola. [Ara, 30/01/2012]
- Una notable **opera prima** sobre la vida palatina d'un càrtel mexicà narrada intramurs per un compositor de corridos analfabet. [PC, 23/09/2009]

📖 DPN

opinador opinadora *m i f*

- La reacció dels tradicionals **opinadors** més oposats a la independència de Catalunya no s'ha fet esperar després de la resposta ciutadana massiva de la Diada. [PC, 13/09/2012]
- Catalunya Ràdio es nodreix d'una colla de senyors i senyores que d'una punta del dia a l'altra van passant per davant dels seus micròfons amb la missió de fer de tertulians, **opinadors** i entrevistats. [AV, 05/04/2011]

📖 MET

oscaritzat -ada *adj*

- L'**oscaritzada** actriu de 39 anys, casada amb el cantant Chris Martin de Coldplay, ha aconseguit superar en la llista de les més ben vestides la dona del príncep Guillem d'Anglaterra, Caterina. [PC, 13/09/2012]
- El director **oscaritzat** de Hollywood Clint Eastwood s'apunta a la moda dels reality shows televisius amb un programa que se centrarà en la vida de la seva família i que serà emès per la cadena per cable nord-americana E! [Ara, 15/12/2011]

outlet *m*

- Les botigues d'excedents **outlets** fan la competència als altres comerços. [PC, 12/01/2008]
- Barna Centre es va oposar a la sol·licitud —denegada per la Generalitat— de l'Ajuntament de la Roca del Vallès de ser declarat municipi turístic perquè pogués obrir en festius l'**outlet** La Roca Village. [AV, 12/11/2011]

outsider *adj i m i f*

- No puc evitar sentir-me una mica **outsider**, estranger, però no crec que això sigui necessàriament dolent. [PD, 16/11/2009]

- Novament a l'escenari Ray-Ban, tocava cita amb uns il·lustres **outsiders** del postpunk dels 80. [Ara, 03/06/2012]

📖 DPN

overbooking *m*

- Ser progre, cursi, provocar un **overbooking** a l'infern de les bones intencions, però voler fer avançar el món, ha avergonyit poca gent. [Ara, 27/02/2011]
- Hi ha **overbooking** malgrat haver ampliat seients. [PC, 27/11/2010]

📖 DPN, GDLC*

P**pack** *m*

- Una de les propostes que ven Cementiris, en aquest sentit, és el **pack** Natura, que inclou una urna biodegradable i un petit arbre per plantar. [Ara, 23/10/2012]
- «Formem part del **pack** d'empreses que acompanyen Air One» —diu Vilar—, «com Avis o Hertz, per exemple». [LV, 02/01/2012]

📖 MET

paki *m i f*

- Ara, a Barcelona, Londres o Nova York, així que cauen quatre gotes, els exèrcits de **pakis** t'ofereixen uns paraigües plegables i dubtosos que no resisteixen cap vent i que abans de néixer ja acaben molt morts en alguna paperera. [PC, 10/01/2010]
- Harry el nazi, ara contra els **pakis**. [AV, 13/01/2009]

panàrab *adj*

- En declaracions a la premsa, Ben Heli va assenyalar que la cita, que abordarà també la futura designació del successor de l'enviat especial de l'ONU i l'organització **panàrab** per a Síria, Kofi Annan, ha estat posposada per a més tard, sense oferir detalls en aquest sentit. [PC, 13/08/2012]

- «Els preocupava que passés una cosa així», va afirmar Assange, en una entrevista concedida aquest diumenge a la cadena **panàrab** Al-Jazira. [AV, 23/08/2010]

papamòbil *m*

- Després de la cerimònia de benvinguda, el Pontífex ha estat conduït en **papamòbil** fins a La Valletta, la capital de Malta, i al seu pas pels carrers de la ciutat milers de persones han sortit a saludar-lo. [PC, 18/04/2010]
- S'han detectat problemes en la cerimònia de la visita del Papa i sobretot en els inútils itineraris del **papamòbil**. [PC, 21/11/2010]

 MET

paradeta *f*

- En aquestes **paradetes** o bodegons les coses més inofensives de la vida quotidiana esdevenen armes funestes o peces necessàries d'un pla criminal. [AV, 03/12/2012]
- L'aspecte extern ahir a la nit quan va començar una nodrida assemblea nocturna per debatre les protestes de la setmana que ve era el mateix que el que hi havia quan es va decidir aixecar l'acampada: segueixen les **paradetes** de les comissions, segueixen les tendes de campanya i segueixen les precàries barraques de plàstic i fusta. [PC, 13/06/2011]

 MET

paradista *m i f*

- La fira, que durant tres dies i fins ahir va reunir cellers de vi i cava, artesans, **paradistes** i cuiners, va atraure un 10 % més de públic, que va comprar 55.000 tiquets de plats i begudes. [AV, 23/10/2012]
- Uns metres més enllà, una **paradista** els rebutja el fulletó. [PC, 13/03/2011]

 MET

parafarmàcia *f*

- No era viable ni econòmicament ni laboralment, ja que jo sola regentava tres farmacioles en nuclis pròxims i una **parafarmàcia** a Tremp, a més de la farmàcia de Talarn. [PC, 13/08/2012]
- Els farmacèutics asseguren, a més, que la **parafarmàcia** és un percentatge molt petit de la facturació dels seus establiments. [AV, 23/08/2011]

 MET

parapentista *m i f*

- Els bombers de la Generalitat han trobat aquest migdia el cadàver d'un **parapentista** que participava en el campionat del món d'Osca, en una zona boscosa a prop del pantà d'Escales de Castner de les Olles, al municipi de Tremp (Pallars Jussà). [PC, 22/06/2008]
- Un **parapentista** troba el cadàver de la noia desapareguda a Alacant el dia de Nadal. [PC, 02/01/2008]

partit d'anada *m*

- En el **partit d'anada** contra l'Arsenal, l'equip blaugrana va fallar infinitat de gols senzills buscant el més barroc de la història. [PC, 16/04/2011]
- Interrogats sobre la cordialitat del **partit d'anada**, els màxims dirigents de Madrid i Barça han assegurat que tots dos mantenen una relació d'amistat. [Ara, 16/04/2011]

partit de tornada *m*

- En el **partit de tornada**, l'Arsenal no va disparar ni una sola vegada a porta. [PC, 16/04/2011]
- El representant de la Lliga espanyola en la cita de l'estadi londinenc es coneixerà, el 3 de maig, en el **partit de tornada** del Camp Nou. [PC, 14/04/2011]

partner *m i f*

- La seva relació amb els **partners** ja els ha

permès començar a vendre els primers equips als Estats Units, el Canadà, Mèxic, el Brasil, el Perú, Colòmbia, Xile, Alemanya, Anglaterra, els Països Baixos, la República Txeca i Itàlia. [AV, 23/09/2012]

- La Universitat Pompeu Fabra s'ha convertit definitivament en el principal **partner** de la Fundació Pasqual Maragall. [Ara, 03/02/2012]

📖 MET

passotisme *m*

- El **passotisme** de la Federació Espanyola, presidida Àngel María Villar, que intenta ser president d'algun organisme internacional i només es preocupa de guanyar diners amb la Roja. [PC, 23/06/2011]
- No som davant d'una febrada passatgera, i el mal —ja sigui desafecció, empenyament, o radical **passotisme**—, s'enquista. [AV, 09/06/2009]

📖 MET

patchwork *m*

- Prova d'aquesta tendència és la bona acollida que tenen activitats com la tradicional caminada d'una hora que es va celebrar ahir al matí pels parcs de Can Serra i Can Boixeres, els tallers de **patchwork** i risoteràpia i les sessions de tai-txi i gimnàstica. [PC, 13/05/2012]
- Les principals activitats són cuina, gimnàstica activa, exercicis antiestrès, **patchwork**, informàtica, tai-txi, Bollywood, guitarra, internet, capoeira o ioga. [PC, 23/09/2009]

📖 MET

patrullatge *m*

- Segons els càlculs de la Guàrdia Urbana a principi d'estiu hi havia entre 100 i 110 venedors ambulants de cervesa que operaven habitualment al litoral barceloní, una quantitat que segons fonts del cos ha anat migrant com a conseqüèn-

cia dels **patrullatges** intensius dels agents uniformats i de paisà. [AV, 03/08/2012]

- Es van habilitar 30 places més als centres de dia i 80 als de nit per donar cobertura als més vulnerables, mentre que la Guàrdia Urbana va incrementar els seus **patrullatges** en zones potencialment sensibles, com les rondes. [AV, 03/02/2012]

pel·li *f*

- També m'agrada anar al cine a veure **pel·lis** de terror, jugar a bitlles i alguns diumenges vaig a ballar a la sala B de la discoteca Luz de Gas. [PC, 03/03/2011]
- Per això preferíem les **pel·lis** de monstres de cartró dels 50 aquells entranyables mutants sorgits d'un bassal contaminat de residus radioactius. [AV, 25/01/2010]

📖 MET

penabista *adj i m i f*

- A l'acte, celebrat al Palau Euskalduna, hi han assistit els consellers del Govern basc, i també els anteriors lehendakaris **penabistes**. [PC, 13/01/2013]
- En aquesta situació els **penabistes** no disposen d'un candidat carismàtic. [Ara, 17/03/2012]

📖 MET

penyista *m i f*

- L'entitat felicita el president del Barça després que s'ha adreçat als **penyistes** en català i no en castellà, com l'any passat. [Ara, 23/08/2011]
- Si no hagués sigut pels petits accionistes, pels **penyistes**, per la massa, no hauria aguantat 14 anys en la presidència. [PC, 13/07/2011]

📖 MET

pepero -a *adj*

- La Universitat Rutgers de Nova Jersey

—segons publica un diari tan pudibund i **pepero** com *El Mundo*— ha fet un experiment amb escàner a 16 voluntaris. [AV, 23/11/2010]

- Garzón era sant de la devoció **pepera**. [AV, 23/02/2010]

📖 MET

performance *f*

- El glamur de la jugada, i sobretot els cossos dels actors, ho deixen tot més aviat en una **performance** evanescent d'aparença tèrbola i rerefons d'allò més polític. [AV, 12/12/2011]
- És una **performance**, un espectacle de dansa i de música experimental molt visual i sensorial que aprofundeix en la relació entre el poder i l'artista. [PC, 02/10/2010]

📖 DPN, GDLC*, MET

perico -a *adj i m i f*

- Avui el capità **perico** ha trencat el silenci per contradir la versió oficial del club i per afegir sal a una ferida oberta que fa mal a la massa social blanc-i-blava. [R1, 15/10/2009]
- Un és culer de sang i medul·la i l'altre, **perico** de pro. [DiR, 01/12/2009]

periquito -a *adj*

- El Granada, després d'uns minuts de menys arribada, ha tornat a bolcar-se en l'àrea **periquita** i ha encadenat entrades per banda i centrades perilloses. [Ara, 03/12/2012]
- La mateixa porta que l'afició **periquita** va convertir en santuari en aquells tristos dies d'agost amb tota mena d'objectes en honor del capità que des d'ahir llueixen en un mural presentat davant la família del desaparegut central. [PC, 18/04/2010]

pernoctació *f*

- Greenpeace, finalment, també ha de-

manat al Govern de la Generalitat que l'ecotaxa que gravarà les **pernoctacions** a Catalunya reverteixi directament en la preservació del medi i no en la indústria turística. [PC, 13/07/2012]

- Després de dos anys consecutius d'estancaments, el nombre d'entrada de turistes estrangers i el de **pernoctacions** hoteleres a Catalunya, un dels principals indicadors de la recuperació del sector, es va incrementar el 2010 respecte a l'exercici anterior. [AV, 25/01/2011]

pijo -a *adj i m i f*

- S'ha de ser molt **pijo** i tenir molts diners per renunciar-hi com el Javier Marías. [AV, 23/11/2012]
- El seu aire de **pijo** guaperes molt pagat d'ell mateix i un pèl fanfarró no el va beneficiar en la seva relació amb els sindicats ni amb els mitjans de comunicació. [PC, 13/01/2013]

📖 DPN

pilates *m*

- L'última incorporació a la graella d'activitats incloses a la quota és el combybalance, una combinació d'exercicis de diverses disciplines, com el ioga, el tai-txi o el **pilates**. [CLR, 01/06/2012]
- La cadena catalana DIR, amb més de 80.000 socis, afegirà d'aquí uns mesos, als seus 12 actuals centres a Barcelona (més un estudi de **pilates**), un centre més exclusiu. [PC, 02/03/2009]

pitxitxi *m*

- En la temporada 2001/02 Diego Tristán va ser **pitxitxi** de primera divisió amb el Deportivo, amb 21 gols. [AV, 03/12/2012]
- Ha sigut el **pitxitxi** de l'Eurocopa. [Ara, 03/07/2012]

📖 MET

pixelat -ada *adj*

- L'artista ha manipulat el rostre d'un sacerdot del segle XVII amb un mosaic de petites rajoles, tot simulant una cara **pixelada**. [Ara, 16/12/2011]
- La imatge d'aquesta primera és el rostre ampliat del líder d'Al-Qaeda, amb una imatge **pixelada**, desfigurada. [Ara, 03/05/2011]

plantada *f*

- La **plantada** dels periodistes en la prèvia amb el Barça a l'hora d'anunciar-se que parlaria Karanka va ser la bandera que va esgrimir el tècnic portuguès. [PC, 18/04/2011]
- Karanka creu que el fet que Mourinho no parli no és una falta de respecte i no entra a valorar la **plantada** de la premsa madrilenya en la roda de premsa. [Ara, 15/04/2011]

play-off [o **play off**] *m*

- El primer any vam ser campions, vam jugar el **play-off** contra el Torrelavega. [PC, 13/06/2012]
- Caldrà esperar la jornada d'avui per saber qui passa a segona ronda i qui haurà de jugar el **play off** pel descens al setembre. [PC, 03/02/2013]

📖 DPN (*play-off*), GDLC* (*play-off*)

pole *f*

- El doble campió del món de F-1 considera que Ferrari ha de centrar el seu treball a millorar en la sessió de classificació dels dissabtes, per lluitar per les **poles** i sortir tan endavant com sigui possible en cada carrera. [PC, 03/12/2012]
- Vettel fa la cinquena **pole** i supera el rècord de Mansell. [Ara, 27/11/2011]

📖 MET

pole position *f*

- Lewis Hamilton, amb 1.46.362, el mi-

llor temps del cap de setmana, ha sumat la quarta **pole position** consecutiva de l'equip britanicoalemany i afegeix un pèl més de pressió al liderat de Fernando Alonso (Ferrari). [PC, 23/09/2012]

- Ahir, sota una calor intensa, Casey Stoner va aconseguir la segona **pole position** de la temporada. [AV, 03/06/2012]

📖 DPN, MET

pop-rock *m*

- Pel que fa a *My Teenage Stride*, l'estrena a l'Estat del projecte de Jedediah Smith va permetre sentir en directe, en formació de quartet, el seu **pop-rock** a moltes revolucions per minut, veloç com el hardcore. [Ara, 30/05/2011]
- Enhorabona a tots els que han fet possible aquest musical i sobretot al genial Elton, que després de 40 anys de convertir-se en superstar del **pop-rock**, segueix demostrant què s'ha de fer i què s'ha de tenir per convertir-se en un clàssic i un dels més importants de les últimes dècades. [AV, 09/06/2009]

📖 MET

popular *m i f*

- El **popular** García Albiol pacta amb l'ajut de CiU els pressupostos per al 2012. [LV, 29/02/2012]
- Els **populars** no hi estaven d'acord, perquè els socialistes no van donar suport a la llei. [Ara, 19/03/2012]

📖 MET

porra *f*

- Guardiola manté la prudència després de la **porra** de Rosell i talla amb fermeza les insinuacions de dopatge. [PC, 17/04/2011]
- Cap dels dos no s'ha atrevit a fer cap **porra**, i han remès els seguidors a gaudir del futbol. [Ara, 16/04/2011]

posicionar-se *v pron*

- Ja és hora de **posicionar-se** obertament a favor de la independència i deixar de navegar entre dues aigües. [AV, 09/05/2010]
- Els socialistes de la federació de Girona **es posicionaran** a favor del mapa edic que va aprovar ahir el Consell Comarcal. [PC, 24/02/2010]

postelectoral *adj*

- La plataforma Prou Retallades, que aplega entitats socials i sindicats, va prendre posició ahir en el debat social i polític **postelectoral** amb la presentació d'un memoràndum amb propostes per posar fi a les polítiques d'austeritat i garantir l'estat del benestar. [AV, 23/01/2013]
- La foscor de les negociacions **postelectorals** als despatxos i el soroll del carrer són aquests dies una combinació perfecta perquè, sense adonar-se'n, els sectors sobiranistes de CiU s'hagin d'empassar aquesta pepevergència. [AV, 23/06/2011]

📖 DPN, MET

postindustrial *adj*

- Per Time, l'origen de tots aquests excessos arquitectònics és el Guggenheim de Bilbao, un edifici que, explica, inaugurat el 1997 va transformar una ciutat decadent i **postindustrial** en epicentre artístic. [PC, 23/05/2012]
- A *La Moràvia*, la seva segona novel·la, Julià Guillamon (Barcelona, 1962) col·loca un personatge melancòlic i entotsolat al centre d'una Barcelona **postindustrial** en què desapareixen formes de vida populars, s'extingeixen oficis gairebé ancestrals i el present s'oposa irremediablement al passat més recent. [AV, 30/06/2011]

📖 DPN

postobligatori -òria *adj*

- Això és el que m'ha explicat una professora tutora de cursos **postobligatoris** que s'ofereixen als qui han fracassat en l'educació secundària. [AV, 13/10/2012]
- Els defensors de la prova argumentaran que si és necessària no és perquè es desconfiï de la qualitat del sistema educatiu **postobligatori**, sinó perquè cal alguna mena de certificació dels coneixements dels alumnes que garanteixi un nivell mínim sense el qual es fa difícil aprofitar els estudis universitaris. [AV, 13/02/2010]

preadolescent *adj i m i f*

- Castellsagué ha defensat la necessitat de continuar vacunant les noies **preadolescents** perquè està prevenint infeccions. [Ara, 03/05/2012]
- Un xiquet hiperactiu i una **preadolescent** enrabada amb el món han decidit fer malbé el nostre periple i no han parat en la gairebé mitja dotzena d'hores que hem volat. [AV, 17/03/2012]

prealerta *f*

- Protecció Civil ha rebaixat la fase d'alerta del pla Inuncat a la fase de **prealerta** després de la millora de la situació meteorològica aquest dilluns, amb una disminució de la intensitat de pluges. [Ara, 23/10/2012]
- Protecció Civil de la Generalitat manté en **prealerta** el Pla Especial d'Emergència per a Inundacions a Catalunya (INUNCAT) davant les previsions de pluja, que en alguns casos podran superar els 20 litres per metre quadrat en 30 minuts. [PC, 13/10/2012]

precandidat precandidata *m i f*

- Tot indica que el **precandidat** que surti de les urnes es convertirà en un president executiu. [PC, 03/10/2012]

- La **precandidata** socialista a l'alcaldia de Barcelona admet discrepàncies amb l'aparell del partit pel que fa a la relació de Catalunya amb Espanya i el PSC amb el PSOE. [Ara, 17/01/2011]

📖 MET

precandidatura *f*

- Després dels episodis de la requalificació del Miniestad i de la **precandidatura** de Barcelona als Jocs d'Hivern del 2022, aquesta vegada ha estat a compte de la seguretat ciutadana i, en concret, sobre com posar fi als problemes que generen els delinqüents reincidents. [PC, 02/05/2010]
- Els punts calents de la negociació són els noms que han de formar la **precandidatura**, ja que Ferran Soriano no vol tenir en el seu equip algun dels actuals directius que ja han assegurat que farien costat a Godall en la seva lluita per accedir a la presidència. [AV, 13/02/2010]

📖 MET

preconstitucional *adj*

- El líder ecosocialista ha acusat Wert de voler imposar un avantprojecte de llei ideològic, ultraconservador i gairebé **preconstitucional**, i per això ha reclamat a CiU, ERC, PSC i la CUP que denunciïn també aquests atemptats del text. [Ara, 13/12/2012]
- Podria començar per fer una repassada a l'Administració central de l'Estat i eliminar tots els organismes **preconstitucionals** que acumula. [PC, 18/01/2011]

preestrenar *v tr*

- El TR3SC **preestrena** el film *Day-breakers* demà dijous a la nit al cine Cinesa Diagonal de Barcelona. [PC, 24/02/2010]
- Filmada només amb llum natural, aquesta recreació descreduda del mite fundacional de l'Epifania **va ser prees-**

trenada a Cannes amb acollida discreta. [PC, 02/01/2009]

prerevolucionari -ària *adj*

- La gravetat de la crisi grega i les mesures d'austeritat imposades des de fora han fet pujar l'aposta violenta d'aquests joves convençuts de viure en un estat **prerevolucionari**. [PC, 03/11/2010]
- L'artista català utilitza còmic i premsa per reflectir l'Egipte **prerevolucionari**. [Ara, 22/12/2011]

prèvia *f*

- La retransmissió del partit començarà a les 20.30 hores amb una gran **prèvia** en què hi haurà entrevistes a set jugadors. [PC, 14/04/2011]
- La resposta no és fàcil, i només la tindrem quan hàgim vist els quatre partits. Però hi ha prou elements sobre els dos equips per aventurar possibles respostes a la **prèvia**. [NO, 16/04/2011]

principi d'ordinalitat *m*

- Comissions defensa que la contribució a la solidaritat interterritorial no pot anar en detriment de Catalunya, com passa ara, com destaca el sindicat quan alerta que l'actual model de finançament no respecta el **principi d'ordinalitat** (que Catalunya no perdi posicions un cop repartida la solidaritat) que recull l'Estatut. [Ara, 03/07/2012]
- El conseller d'Economia diu que abans s'han de superar esculls com fer respectar el **principi d'ordinalitat**. [PC, 10/07/2009]

progovernamental *adj*

- Suleiman es va mantenir lluny de la tempesta, però sobretot va controlar les seves hosts amb mà ferma per impedir que l'exèrcit intervingués quan guerrillers de Hezbol·là es van enfrontar a milícies armades **progovernamentals**

als carrers de Beirut i en altres ciutats libaneses. [PC, 26/05/2008]

- A Trípoli, tancada a la premsa internacional, la població tem sortir al carrer per por de rebre trets de les forces **pro-governamentals**. [AV, 25/02/2011]

📖 DPN

progre *adj*

- Segons la presidenta de la comunitat de Madrid, la legislatura estava més que acabada l'any 2010 quan el comunista Hu Jintao, el **progre** Obama i la fracassada Merkel van ensenyar economia a Zapatero amb unes trucades telefòniques. [AV, 31/10/2011]
- Treballa a Cuatro, aquesta tele tan **progre** i tan moderna. [CR, 28/11/2007]

psicodèlia *f*

- Els seus cànctics folk, amb cuidades harmonies vocals i ressons de **psicodèlia** encantada, semblen vinguts d'un altre planeta. [PC, 02/01/2009]
- El pop es vesteix de negre rock per entrar en una dimensió pròxima a la **psicodèlia**. [AV, 23/05/2011]

📖 MET, DPN

publicitar *v tr*

- El gran error del seu predecessor havia estat **publicitar** amb tanta antelació la seva renúncia a un tercer mandat, i alimentar així quínieles i intrigues successòries. [PC, 13/02/2011]
- El 2010 i el 2011 la Comissió Europea va denunciar que alguns contractes públics que ja havien estat atorgats es modificaven a posteriori i es tornaven a adjudicar a les mateixes empreses, sense convocar un nou concurs públic i **publicitar-lo**. [AV, 01/02/2013]

📖 MET

punk *adj i m*

- El rock xinès existeix, encara que a Oc-

cident se sàpiga poc o gens de l'efervescent escena **punk** de Pequín o de l'incipient culte al hip-hop a Shangai. [PC, 23/09/2009]

- Emir Kusturica i la seva banda de rock gitano, la No Smoking Orchestra, inicien una gira per l'Estat espanyol amb un repertori protagonitzat per l'estil **punk** de l'òpera *Le temps des gitans*. [AV, 01/02/2008]

📖 DPN, GDLC*, MET

punta *m*

- L'entrenador dibuixa un ampli somriure i se li il·luminen els ulls quan se li pregunta si la principal variació passa per jugar amb un mitja punta i dos **puntes** en comptes de posar tres atacants a la mateixa línia. [AV, 30/07/2007]
- El jugador és un **punta** de qualitat, rematador, mòbil, s'adaptaria ràpid a les diferents posicions de l'atac blaugrana. [Ara, 30/05/201]

📖 DPN

putejar *v tr*

- T'ha tocat la típica pregunta sobre mi que no té cap interès però que **puteja** igualment. [R1, 09/05/2008]
- Ahir **van putejar** milers de persones a punt per anar-se'n de vacances (perdonin-me l'expressió, però si vostès anit haguessin estat en algun aeroport els semblaria l'adjectiu mínim) i no passa res. [AV, 04/12/2013]

puticlub *m*

- Els propietaris dels **puticlubs** ara tancats van fer una bona mossegada a l'ajuntament sociata (trenta anys!) com a ajuda per l'invent d'allò de «clubs amb habitacions», inèdit fins aleshores. [AV, 21/10/2009]
- També el centre comercial, el **puticlub** i Can Rata donaran molt de joc. [AV, 17/09/2007]

Q

quantios -osa *adj*

- Els tornados han provocat **quantiosos** danys materials, per la qual cosa el governador ha declarat l'estat d'emergència i ha autoritzat l'enviament de 1.000 efectius de la Guàrdia Nacional a les zones més afectades. [PC, 03/06/2011]
- Els socialistes consideren intolerable que un dirigent polític cobri salaris tan **quantiosos**. [PC, 03/01/2013]

quinqüi *m*

- Parlava el **quinqüi** del Baix Llobregat, el president del PSC, l'exministre d'Indústria del PSOE i el president de la Generalitat que no sap fer la *o* amb un canut. [AV, 05/01/2010]
- Ja no són els tradicionals **quinquis** descendents del Vaquilla, els nanos també són d'importació, en aquest cas majoritàriament de l'Europa de l'Est. [IG, 15/07/2011]

R

radiofonista *m i f*

- Tots els conferencians han destacat el paper històric que va tenir el **radiofonista**, sobretot en la promoció de la Nova Cançó. [AV, 01/04/2008]
- Fa més d'una dècada que remouen els ossos d'aquesta **radiofonista** que va morir el 1996 i que T-5 s'ha encarregat que no hagi pogut accedir al descans etern, un dret que se suposa que té qualsevol criatura difunta. [PC, 16/09/2012]

 DPN, MET

radiofórmula *f*

- Ràdio 4 torna a agonitzar convertida en **radiofórmula** a l'estiu i els treballadors

denuncien el desmantellament de l'emissora i la desaparició de programes històrics. [AV, 05/08/2009]

- L'empresari i periodista va impulsar amb uns amics la seva primera emissora a inicis dels 80: primer era una **radiofórmula**, però va acabar esdevenint la ràdio local del municipi. [AV, 31/01/2011]

 DPN, MET

radiotelevisió *f*

- Els organismes de **radiotelevisió** públics estatals de la Unió Europea de Radiotelevisió (UER) semblen haver-se posat d'acord per descartar els representants friquis per Eurovisió. [AV, 04/03/2009]
- Durant el parlament va fer referència a la situació que viu la **radiotelevisió** pública valenciana i va mostrar el seu rebuig als acomiadaments que preveu el govern. [Ara, 26/02/2012]

 DPN

ravalejar *v intr*

- Fa una dècada, la invitació a la ciutat era a **ravalejar**, passejar pel Raval. Ara que l'Ajuntament de Barcelona ha entès que la cultura és una aposta per situar la ciutat en un lloc de privilegi, aquest ravalejar porta implícit intervenir en la cultura. [AV, 13/06/2013]
- El Raval més que un barri és una actitud, una manera de fer i de viure de la gent. D'aquí ve **ravalejar**. [PC, 09/11/2006]

reagrupament *m*

- Per tramitar un informe d'arrelament o de **reagrupament**, instal·lar un caixer automàtic a la via pública o fer sevir la marca Barcelona, també caldrà passar per caixa. [AV, 13/10/2012]
- Per facilitar el **reagrupament**, el 2005 va comprar un pis al passeig de la Vall

d'Hebron (el que estan a punt de perdre) per 222.000 euros i es va entrampar en una hipoteca de 1.200 euros. [PC, 13/11/2012]

📖 DPN

reagrupar *v tr*

- El papa va fer un discurs reclamant als governs que fomentin **reagrupar** les famílies d'immigrants. [AV, 17/05/2008]
- Un dels líders d'ERC insisteix que el partit ha de triar entre **reagrupar** l'independentisme o obrir camí cap al centre-esquerra per ocupar l'espai del PSC, que ja avança que, a criteri seu, és on ERC té camp per córrer. [Ara, 22/11/2011]

📖 DPN

reality show [o **reality**] *m*

- De ben segur que el període d'esplendor no es perllongarà gaire temps, i més tenint en compte que la fórmula s'està esprenent compulsivament gràcies a la seva incursió en mitjans massius com ara la televisió en format de **reality shows**. [LV, 23/01/2009]
- Tot i que el **reality** va regnar sense oposició de matinada, durant la franja en què van coincidir els dos espais el resultat va ser d'empat tècnic. [Ara, 17/03/2012]

📖 GDLC* (*reality show*), MET (*reality show*), DPN (*reality show*)

reallotjar *v tr*

- Per als ciutadans que no es van poder **reallotjar** a casa de familiars o amics, l'Ajuntament els va oferir passar la nit a l'hotel Rambles, on al final es van quedar una vintena. [AV, 17/11/2010]
- Incasòl està pendent de confirmar la xifra de persones que falten per **reallotjar** —es calcula que unes 163— per iniciar la construcció d'un nou bloc de pisos. [AV, 03/03/2011]

📖 MET

realpolitik *f*

- L'única **realpolitik** possible ara és donar suport amb totes les nostres capacitats als que lluiten per la democràcia. [PC, 28/02/2011]
- El Barça va ser pioner en aquesta **realpolitik** en admetre a la seva samarreta publicitat de Qatar, amb la molt més estètica (i ètica) de la Unicef. [PC, 03/03/2011]

📖 MET, DPN

rebuscar *v tr*

- És la voluntat tossuda de l'inconformista que **rebusca** entre els perquès mirant de trobar respostes a tot el que no comprèn. [PC, 26/01/2011]
- Miraculosament, traient focs de flaqueja, va agafar embranzida i **rebuscant** en la seva cabalosa memòria va trobar una taula d'escapament i salvació. [PC, 03/07/2012]

recapitalització *f*

- El ministre va explicar que la idea de les **recapitalitzacions** de les entitats financeres a través del Fons de Garantia de Dipòsits està obrint-se camí a Espanya. [AV, 12/03/2009]
- Si hi ha **recapitalitzacions** de bancs i caixes, aquestes accions hauran de ser compatibles amb les regles que tenim en vigor. [PC, 26/01/2011]

recapitalitzar *v tr*

- El pla està ben dissenyat i proposa **recapitalitzar** el Banc Europeu d'Inversions per permetre-li finançar projectes d'infraestructures per valor de 200.000 milions d'euros, el 2 % del PIB de l'eurozona. [PC, 03/05/2012]
- Espanya ha de reconèixer ràpidament les pèrdues del seu sistema bancari, **recapitalitzar** les entitats que siguin viables i tancar les que no, segons l'OCDE, que estima que les sumes que falten per

afllorar no haurien de qüestionar la sol·lència de l'Estat. [Ara, 23/05/2012]

recaptatori -òria *adj*

- Com ara fa un any, quan es va implantar la limitació a 80, els conductors que van entrar ahir a Barcelona per la C-31 i la C-32 van denunciar l'afany **recaptatori** de les mesures. [AV, 17/01/2009]
- Un impost sobre les grans fortunes hauria estat comprensible per a la ciutadania, hauria tingut capacitat **recaptatòria** i no hauria distorsionat l'activitat econòmica. [PC, 26/10/2009]

📖 DPN

recentralitzar *v tr*

- Amb l'excusa de la crisi, el govern central intenta **recentralitzar** un model ja prou centralista i centralitzat. [Ara, 02/03/2012]
- Per millorar la qualitat de l'educació no cal **recentralitzar** les polítiques. [AV, 23/09/2012]

recol·locar *v tr*

- La precipitació del canvi de model productiu suscita el dubte de si és possible transformar els operaris en tècnics o **recol·locar**-los en altres activitats. [PC, 06/04/2010]
- La companyia de material elèctric Simon ha decidit tancar la fàbrica ubicada en el districte tecnològic del 22@ de Barcelona i **recol·locar** els seus 64 treballadors en les plantes que el grup té a Olot, Riudellots de la Selva i Martorelles. [AV, 23/02/2011]

recolzar *v tr*

- Els pronòstics no es van complir i els suïssos **van recolzar** en referèndum la polèmica proposta dels partits populistes de dreta. [PC, 30/11/2009]
- Destacades veus del món econòmic **van recolzar** la proposta del Govern

d'allargar l'edat de jubilació per garantir la sostenibilitat del sistema públic de pensions. [PC, 24/02/2010]

reconeixible *adj*

- Tots els diners generats per les declaracions en què les obres no són **reconeixibles** per algun error ortogràfic o simplement per una lletra indesxifrable, passen a un fons que acumulen molts diners irreconeixibles. [Ara, 17/03/2012]
- Per celebrar la investidura d'Obama, Marvel presenta un nou còmic en què uneix una de les més **reconeixibles** figures polítiques amb el més gran del món dels superherois. [PC, 10/01/2009]

recopilatori *m*

- Els Antònia Font celebren els seus primers deu anys de carrera amb el disc més marcià, un **recopilatori** gravat amb orquestra i amb els vint temes que més els agraden. [AV, 21/11/2007]
- El cantant, que acaba de publicar un exquisit **recopilatori** en doble CD i DVD, avança que a l'estiu farà un recital en català. [AV, 09/12/2007]

📖 MET

redefinir *v tr*

- La intenció, coneguda per la premsa, de **redefinir** el model d'immersió en català en el sentit d'aplicar-lo només allà on calgui és lluny de fonamentar-se en la realitat; i crec que és una falta de respecte envers els nostres infants, i nois i noies, els d'ara i els que vindran. [AV, 21/02/2007]
- El que no es **redefineixi** des de la política, es farà des del mercat, que aplicarà la seva pròpia lògica. [PC, 18/01/2011]

📖 DPN, MET

redimensionar *v tr*

- La raó inconcessible darrere l'optimis-

me amagat és que confien que, en el darrer moment, el racisme acabi **re-dimensionant** l'onada obamista que avui per avui sembla imparable. [AV, 02/11/2008]

- L'Agència Catalana de l'Aigua deixaria de finançar amb fons públics les obres i serveis en urbanitzacions privades i **re-dimensionaria** les ajudes als ajuntaments en la neteja de les platges i aigües litorals. [AV, 13/05/2011]

📖 DPN, MET

redissenyar *v tr*

- El col·lectiu ha entregat al consistori dotze propostes per **redissenyar** la fisonomia de les seves parades, les quals han estat elaborades per estudiants d'arquitectura i disseny, sota la tutela de l'Agència de Suport a l'Arquitectura de Barcelona. [AV, 13/07/2012]
- El vicepresident de gestió de productes de Google ha destacat que pretén **redissenyar** l'arquitectura subjacent de seguretat per restringir les amenaces de virus. [PC, 10/07/2009]

📖 DPN

reenfocar *v tr*

- Un client va plantejar d'entrada el disseny de **reenfocar** la seva vida professional tot recuperant antics projectes que havia ideat amb il·lusió. [AV, 24/04/2009]
- El grup necessitava airejar el local d'assaig i **reenfocar** el futur més imminent després d'una trajectòria de 20 anys als escenaris. [Ara, 07/11/2012]

reenviar *v tr*

- El resultat de la consulta va ser comunicat a la directora general de l'OMS que, després de revisar-lo, el **va reenviar** als ministeris de Sanitat dels 193 països que són membres de l'organisme. [PC, 24/02/2010]
- L'artista havia gestionat ajudes, **reenvi-**

at missatges amb telèfons de suport i telèfons per a afectats mentre lidiava amb altres seguidors que li preguntaven com ajudaria. [PC, 13/05/2011]

reequilibrar *v tr*

- El Fons Monetari Internacional (FMI) considera que la incipient recuperació de l'economia espanyola serà feble i fràgil i per això reclama l'aplicació urgent de mesures d'ampli abast dirigides a **reequilibrar** l'economia i a restaurar la confiança. [AV, 25/05/2010]
- S'oferirà un nou servei de salut d'osteopatia, una tècnica de diagnòstic i tractament que utilitza diverses tècniques de teràpia manual amb l'objectiu de **reequilibrar** les estructures i funcions de l'organisme. [CLR, 27/02/2012]

📖 DPN

reequilibri *m*

- Els canvis normatius signifiquen la transformació de les concessions administratives en llicències, el **reequilibri** entre el sector públic i el privat, la generalització de les autoritats audiovisuals independents i la multiplicació de les plataformes de distribució de continguts. [PC, 10/01/2010]
- La comunitat autònoma afirma que això dependrà de com funcioni el pla de **reequilibri** impulsat, però es reafirma en el fet que totes les comunitats ja estan intervingudes. [Ara, 23/07/2012]

📖 DPN

refinançament *m*

- L'operació de **refinançament** dels bancs en problemes desembocarà en un increment del dèficit públic, que Brussel·les exigeix a la política econòmica del Govern de control. [PC, 13/06/2012]
- Les entitats han estudiat cas per cas per oferir als clients hipotecaris la mesura

més oportuna, com **refinançaments**, períodes de carència, dacions en pagament amb caràcter voluntari o l'adquisició d'habitatge per al posterior lloguer al deutor. [Ara, 13/11/2012]

refinançar *v tr*

- La zona euro i el Fons Monetari Internacional (FMI) han entregat ja el primer paquet de 20.000 milions d'euros de préstecs bilaterals a Grècia per **refinançar** el seu deute públic sense dificultats. [PC, 18/05/2010]
- Argentina va reestructurar el 2005 la major part del deute per 102.000 milions de dòlars, mentre que el juny de 2010 va tancar un nou canvi per **refinançar** els deutes restants des de començaments de la dècada passada. [Ara, 03/08/2012]

reformular *v tr*

- El Govern haurà de reenfocar les prioritats de despesa, revisar algunes polítiques a la baixa, desinvertir en altres, **reformular** els estàndards de servei en certs casos, eliminar subsidis, introduir copagaments. [PC, 06/01/2011]
- L'associació Promoció del Transport Públic (PTP) opina que la solució no és rescatar els peatges sinó **reformular** les concessions. [PC, 03/06/2012]

 MET

refundació *f*

- Dos dels partits que durant els darrers vuit anys han decidit el rumb del govern de Catalunya, el PSC i ERC, que fins abans d'ahir encara es veien amb cor d'engrescar la ciutadania, afronten ara els moments difícils però inevitables de la **refundació**. [AV, 30/11/2010]
- El secretari general del PSOE no va ni insinuar la dimissió, però va obrir la **refundació** del partit i va fixar un con-

grés ordinari el 4 i el 5 de febrer. [AV, 22/11/11]

 DPN, MET

refundar *v tr*

- Cap d'aquestes dues darreres formacions concorrien aquesta vegada a les eleccions, atès que la coalició d'esqueres s'ha dissolt per a aquests comicis i UM s'ha hagut de **refundar** després dels casos de corrupció que l'han afectat. [AV, 23/05/2011]
- Des de la tribuna de l'ONU molts mandataris estan fent una crida a **refundar** aquest organisme mundial per adaptar-lo a la nova realitat mundial i que reflecteixi la creixent influència dels països emergents. [Ara, 23/09/2011]

 DPN, MET

reggae *m*

- Amb el concert en ascens, va arribar el torn del cantant nubi Mohamed Mounir, tota una figura a Egipte amb el seu estil indefinible que va del **reggae** africà al rai magribí. [AV, 04/03/2009]
- Conscient de ser una icona mundial, reconegut com Bob Marley, segons afirma la filla del cantant de **reggae**, el govern jamaicà va llançar una campanya publicitària per atraure turistes a l'illa caribenya. [PC, 06/08/2012]

 DPN, GDLC*

reiki *m*

- Combina el **reiki**, una teràpia alternativa que pretén la sanació mitjançant la transferència de l'energia universal a través de les mans, amb la prevenció dels riscos laborals. [PC, 04/02/2009]
- Vaig començar amb flors de Bach, extractes de 38 flors diferents per a temes emocionals no físics i vaig trobar que era un substitut molt bo; després vaig començar amb el **reiki** també per a ani-

mals, per relaxar. [AV, 23/10/2011]
 MET

reiniciar *v tr*

- L'aeroport del Prat **reinicia** aquest dimecres a la nit l'operativa de la pista transversal després de finalitzar les obres de conservació que permeten recuperar-ne l'ús per a la configuració nocturna i que han suposat una inversió de 9,6 milions d'euros, segons ha informat AENA. [PC, 03/05/2012]
- L'activitat pesquera es **va reiniciar** al juny de forma parcial en la província japonesa on es troba la nuclear destruïda pel tsunami del 2011. [PC, 23/08/2012]

 DPN

reinstaurar *v tr*

- Ja l'endemà, Obama va demanar a Mubàrak que **reinstaurés** Internet i els mitjans socials. [Ara, 03/02/2011]
- El compliment de les obligacions fiscals és un instrument necessari per **reinstaurar** la situació de qualsevol país. [Ara, 13/06/2012]

reinterpretar *v tr*

- Sota les ordres de Danton Supple (Coldplay), la banda britànica **ha reinterpretat** alguns dels hits pop dels 80 com «True», «Through the barricades», «Communication», «Only when you leave». [AV, 13/03/2010]
- L'exposició reuneix una selecció de bodegons del segle XVII i els posa en contacte amb obres contemporànies que **reinterpreten** la utilització del menjar com a objecte de l'art. [Ara, 23/02/2011]

 DPN

reintroduir *v tr*

- El Govern de CiU ha oficialitzat la seva intenció de complir la seva pro-

mesa electoral de **reintroduir** els exàmens de recuperació del mes de setembre a l'ESO i al batxillerat, si és possible en el curs 2011-2012, és a dir, el setembre d'aquest últim any. [PC, 10/02/2011]

- L'executiu comunitari serà l'encarregat de concretar-la amb una iniciativa legislativa que posi per escrit quan i de quina manera es poden **reintroduir** fronteres i si caldrà o no l'autorització de la Comissió Europea per poder fer-ho. [Ara, 13/05/2011]

remake *m*

- A Sitges-2007, *REC* va guanyar quatre premis i va iniciar una sorprenent trajectòria internacional que va culminar amb un **remake** americà. [PC, 02/10/2009]
- Zac Efron ha encarnat aquest personatge en les tres parts de la franquícia, i ara prepara a corre-cuita, entre la cridòria de les fans, un **remake** de *Footlose* per al cine. [LV, 23/01/2009]

 DPN, GDLC*, MET

renegociar *v tr*

- El president de torn de la Unió Europea va presentar les prioritats de la presidència portuguesa a l'Eurocambra i va aprofitar l'ocasió per tornar a advertir Polònia que no pensa **renegociar** el contingut polític del futur tractat europeu. [AV, 12/07/2007]
- En alguns casos, s'ha aconseguit que els desnonats es poguessin quedar al seu habitatge, perquè s'**ha renegociat** la hipoteca amb el banc o el contracte de lloguer amb el propietari, mentre que en altres no hi ha hagut aquesta possibilitat. [AV, 13/11/2012]

 DPN

reorientar *v tr*

- A la trobada, que ha acabat cap a dos

quarts de cinc de la tarda, el president espanyol també ha exposat la intenció de **reorientar** el sector del turisme i impulsar la seva activitat amb criteris de sostenibilitat, qualitat i respecte al medi ambient. [AV, 05/09/2009]

- Seria convenient fer una revisió mèdica esportiva cada any, per poder revalorar antigues patologies i lesions, determinar els progressos aconseguits, detectar nous factors de risc i **reorientar** la pràctica de l'exercici en cas necessari. [CLR, 08/09/2011]

 DPN

repostar *v tr*

- Al quilòmetre 227, quan els pilots **repostaven** abans del segon tram cronometrat, es va indicar a diversos pilots i a càmeres de televisió que prestessin atenció a la goma de Coma, perquè segons ell estava nova. [PC, 10/01/2010]
- Es queda dintre d'un cotxe aparcant en una gasolinera, ja que prefereix dormir-quejar allà que arriscar-se a passar hores l'endemà esperant en una cua per **repostar** combustible. [PC, 22/01/2010]

 MET

repunt *m*

- El director general del Consell Electoral Provisional (CEP), Pierre Louis Opont, ha admès que en els darrers dies hi ha hagut un **repunt** de la violència. [Ara, 28/11/2010]
- Per això el **repunt** de les exportacions és una notícia excel·lent que constata la rellevància d'un teixit empresarial fort i competitiu. [PC, 06/06/2011]

requalificació *f*

- L'Audiència de Girona ha ordenat reobrir la investigació penal contra l'exconseller de Governació per les presumpcions irregularitats en la **requalificació** d'uns terrenys. [PC, 23/07/2009]

- La companyia municipal d'aigües va ser una de les que van ser registrades per agents de la Divisió d'Investigació Criminal (DIC) dels Mossos a la recerca d'expedients relacionats amb diverses **requalificacions** urbanístiques. [PC, 03/12/2012]

 DPN, MET

resort *m*

- El **resort** està situat a la vall de Boí i la cota mínima també és a força altura, als 2.020 metres del pla de Vaques, on hi ha la restauració i els aparcaments. [LV, 23/01/2009]
- L'anàlisi elaborada per Las Vegas Sands, difosa ahir per l'ACN, es basa en l'experiència del **resort** construït el 2010 a Singapur. [Ara, 02/03/2012]

resultadisme *m*

- La primera meitat contra l'Arsenal va regalar senyals optimistes i il·lusionants als qui creuen que el bon joc apropa més als títols que el simple **resultadisme**. [AV, 05/04/2010]
- Va escollir tàctiques arriscades més per **resultadisme** que no pas per convicció i estil. [PC, 27/11/2010]

resultadista *adj i m i f*

- El Barça no és ni serà un club **resultadista**, si per resultadisme entenem una filosofia futbolística que ho supedita tot al resultat. [AV, 21/01/2008]
- Els amants del bon futbol hem passat l'any en blanc, i els **resultadistes** somien justificar-lo guanyant la Champions. [AV, 21/04/2008]

retallada *f*

- Brussel·les i l'FMI no estarien salvant les finances públiques irlandeses, sinó només el seu sistema bancari, així que no podrien imposar a Dublín les doloroses **retallades** que ha hagut de

fer Grècia a canvi de l'ajuda. [AV, 17/11/2010]

- Les **retallades** en el sector sanitari s'han traduït aquests últims dies en una clara amenaça de reducció de plantilles. [AV, 05/04/2011]

retallar *v tr*

- La manca de recursos econòmics ha afectat també les estructures dels clubs, que en alguns casos s'han vist obligats a unificar càrrecs per reduir despeses o fins i tot **retallar** personal, una opció que a la llarga pot comportar encara més problemes. [CLR, 08/09/2011]
- El Barça ha encadenat cinc victòries seguides i **ha retallat** dos punts al Madrid. [Ara, 19/03/2012]

retro *adj*

- Després de St. Vincent, la proposta de pop clàssic **retro** de Gils empal·lidia una mica. [Ara, 27/11/2011]
- Tot l'encant gairebé **retro**, malgrat el 3D, que podia tenir la versió de *Viatge al centre de la terra* realitzada fa quatre anys es converteix en desídia. [PC, 17/02/2012]

📖 DPN

retroalimentar *v tr*

- Les editorials i les distribuïdores acostumen a unificar forces en la promoció de pel·lícules sorgides a partir d'un llibre, ja que l'èxit d'un sector **retroalimenta** l'altre. [PC, 02/03/2009]
- La crisi de visibilitat que viu l'esport femení **retroalimenta** encara més aquesta situació perquè la falta de cobertura mediàtica allunya els patrocinadors, que fugen d'un esport que no arriba al gran públic i no genera recursos. [CLR, 08/09/2011]

retuitejar *v tr*

- L'heterogènia comunitat virtual s'ha

encarregat de **retuitejar** milions de vegades el vídeo. [LV, 01/03/2012]

- Molts periodistes han vingut a donar-me les gràcies pel compte de Twitter, i no és estrany veure que molts d'ells **retuitegen** algunes de les coses que us explico. [PC, 03/07/2012]

reubicar *v tr*

- Segons han assenyalat fonts de la companyia Iberia, l'avió ha aterrat a Barajas amb normalitat i els passatgers del vol **han estat reubicats** en un vol del pont aeri. [PC, 10/07/2009]
- Cadascun dels campaments tindrà capacitat per allotjar 10.000 persones, però que en total preveuen **reubicar** 400.000 habitants que van quedar sense sostre arran del sisme de 7,0 graus a l'escala Richter la setmana passada. [PC, 22/01/2010]

📖 MET

reurbanitzar *v tr*

- Al Raval Sud, amb un pressupost de 15 milions d'euros, el consistori barceloní aspira a **reurbanitzar** carrers i places per donar prioritat als vianants. [PC, 23/06/2010]
- El govern **ha reurbanitzat** la superfície d'aquesta via, aprofitant que havia de fer les obres de l'estació d'Ernest Lluch de l'L5. [AV, 03/03/2011]

📖 MET

revalorització *f*

- Després de cinc anys consecutius de **revaloritzacions**, el mercat va abaixar la persiana ahir amb un saldo anual negatiu pròxim al 40 %. [AV, 01/01/2009]
- El Santander i el BBVA van viure una **revalorització** dels seus títols del 23,2 %, la més alta de tot l'Ibex. [PC, 11/05/2010]

📖 MET

revaloritzar *v tr*

- L'ajuntament i l'Associació de Relacions Culturals Catalunya-Israel (ARCCI) han firmat un conveni per **revaloritzar** el llegat jueu i han elaborat un programa que, amb el nom d'*Enyorada Tarragona*, posa l'accent en la celebració d'un congrés a l'acabament d'aquest any. [PC, 25/05/2008]
- El diferencial amb el bo alemany s'ha reduït de l'1 al 0,71 % i la borsa s'**ha revaloritzat** el 4,4 % aquesta setmana, la principal alça des del juliol. [PC, 22/02/2010]

📖 DPN

revertir *v tr*

- El govern canari va decidir al llarg de la nit autoritzar el retorn d'uns 3.500 veïns a la majoria dels nuclis de població del municipi de Valle Gran Rey un cop els bombers van aconseguir **revertir** la situació de risc que va obligar a evacuar-los durant el dia d'ahir. [AV, 14/08/2012]
- El líder d'ICV-EUiA reclama a Junqueiras que treballi per **revertir** la política d'austeritat del Govern català. [PC, 26/09/2013]

revisitar *v tr*

- El disc *Les cançons tel·lúriques* recupera temes en els quals musica Jacint Verdaguer i hi suma d'altres en els quals **revisita** músiques tradicionals del Solsonès i el Berguedà. [AV, 01/01/2009]
- Només falta que en els últims dies, i a propòsit de l'impost de successions, ens **hagin revisitat** les clàssiques tensions entre CDC i UDC que ja van estar a punt de costar-li les dues últimes majories al mateix president Pujol. [PC, 23/03/2011]

rigorositat *f*

- Es tracta de la primera sentència judici-

al d'aquesta naturalesa a Catalunya i posa en dubte la **rigorositat** de la implantació d'aquesta energia alternativa per part de la Generalitat. [AV, 09/01/2009]

- Si vols en podem parlar amb més detall i **rigorositat**, però mentides i males interpretacions no, si us plau. [PC, 22/01/2009]

risotto *m*

- S'ofereixen una gran varietat de plats relacionats amb l'arròs, servits de diferents formes, com, per exemple, tipus **risotto**, arrossos en paella o en cassola, o bé saltats en wok. [LV, 23/01/2009]
- Clos Parera és un vi elegant i balsàmic, ideal per a **risottos**. [PC, 27/11/2010]

📖 MET

road movie *f*

- La **road movie** d'Hermida aborda de forma metafòrica la buidor d'un país, l'Equador, que ha anat perdent la seva gent per la forta emigració dels darrers anys. [AV, 04/02/2009]
- El realitzador Eran Riklis presentarà la seva cinta *El viatge*, una peculiar **road movie** que ens porta des de Jerusalem fins a Romania. [PC, 13/06/2011]

📖 DPN, MET

rockeur *-a adj i m i f*

- És un format en principi menys engrescador però amb el qual va acabar conduint un altre concert d'elevada intensitat **rockera** en què no van faltar ni aquells gargalls escopits de manera gairebé icònica. [AV, 23/02/2011]
- El **rockeur** barceloní José María Sanz, Loquillo, i el francès Johnny Hallyday cantaran junts en castellà en els seus respectius nous discos, que es publicaran a l'Estat espanyol el mes d'abril vinent. [AV, 01/02/2008]

📖 MET, DPN

rookie *m i f*

- Aquesta propera matinada comença l'All Star NBA de Los Angeles, en la qual els millors jugadors debutants (**rookies**) i els de segon any jugaran l'habitual partit d'exhibició. [Ara, 18/02/2011]
- La malaguenya havia estat segona aquest any en dos tornejos del circuit nord-americà, on va desembarcar el 2010 quan va guanyar el títol de principiant (**rookie**) de l'any. [PC, 23/05/2012]

 DPN

rotllo *m*

- Si cantes les excel·lències dels nens davant d'una amiga al·lèrgica al **rotllo** infantil, et mirarà amb odi. [AV, 04/03/2007]
- El bon **rotllo** que hi ha fa que em vingui de gust anar a treballar. [PC, 21/11/2010]

rumber -a *adj i m i f*

- Estopa, els ambaixadors més **rumbers** de Cornellà, també van usar com a aperitiu una peça del seu nou disc, *Estopa 2*. [PC, 23/05/2012]
- En actiu fins fa ben poc, Tío Paló va participar tot just fa unes setmanes en l'últim videoclip de Macaco, encara inèdit i que ara s'ha convertit en l'obra pòstuma del **rumber**. [AV, 09/10/2009]

rumorologia *f*

- La **rumorologia** sobre més que possibles endarreriments és una altra de les batalles plantejades. [PC, 03/04/2012]
- Guardiola atribueix la **rumorologia** a la falta de partits amb alguna cosa en joc. [PC, 13/05/2012]

 DPN

S**sancionable** *adj*

- El pas de vehicles no autoritzats es considera una infracció greu **sanciona-**

ble amb 200 euros de multa. [AV, 23/10/2012]

- El club prendrà mesures contra aquells accionistes que van portar a terme actituds **sancionables** i van intentar sabotejar la junta. [PC, 23/11/2012]

sanfermines *m pl*

- Els **sanfermines**, les populars festes navarreses, són famoses pels seus encierros, les corrides i la gran afluència de visitants. [PC, 10/07/2009]
- Sis corredors han estat traslladats fins al Complex Hospitalari de Navarra per diferents lesions després del sisè encierro dels **sanfermines**, encara que cap d'ells ha estat banyegat. [PC, 13/07/2012]

 MET

secretari tècnic secretària tècnica *m i f*

- El responsable de la campanya i **secretari tècnic** de la Confederació de Comerç de Catalunya ha informat que la iniciativa es reprendrà als mesos de juliol i agost, quan es preveu que el top manta pugui estendre's per punts de la costa tarragonina. [LV, 04/04/2012]
- En parlaré en directe amb el **secretari tècnic** de la secció d'handbol del Barça. [R1, 03/02/2009]

segellar *v tr*

- Pep Guardiola va fer exercitar els seus jugadors a Donetsk, abans de viatjar cap a Barcelona després d'haver **segellat** el pas a les semifinals de la Lliga de Campions, i els ha donat un dia i mig de festa. [Ara, 14/04/2011]
- La sessió de judici d'avui s'ajorna a demà a la tarda a l'espera de **segellar** un pacte entre les dues parts. [PC, 24/01/2013]

seguidisme *m*

- El problema dels iraquians és la balca-

nització del seu sistema polític, i les relacions de **seguidisme** que alguns partits polítics importants tenen amb l'exterior, cosa que podria presagiar dificultats per formar govern. [PC, 06/04/2010]

- La federació nacionalista vol ajuntaments dòcils, doblegats econòmicament, sense poder i sense servei, arrenglerats en la seva corda i sintonia polítiques per tal que facin **seguidisme** acrític i acomodat a la seva gestió autonòmica. [Ara, 11/03/2011]

📖 DPN

selfie [SIN autofoto] *m*

- La moda del **selfie**, l'autofoto que es capta amb el telèfon mòbil o la càmera web d'un ordinador i es penja tot seguit a les xarxes socials, no para de guanyar adeptes. [LV, 25/12/2013]
- Molts polítics aficionats al **selfie** pretenen, amb aquestes fotos més íntimes i casolanes, difondre una imatge més propera a la resta de ciutadans. [LV, 25/12/2013]

semis *f*

- La tetracampiona i dos cops subcampiona —només en una ocasió no ha superat les **semis**— va vèncer l'espigada rival per 6-3 i 7-5 en una hora i 24 minuts en el segon torn de la pista central [AV, 04/07/2012]
- El Barça està obligat a guanyar a Màlaga si vol ser a **semis** de la Copa. [Ara, 24/01/2012]

sense papers [o **sensepapers**] *m i f*

- Hi hauria debat sobre el que és legal o no, sobre si els **sense papers** s'han de poder empadronar o no. [AV, 19/01/2010]
- Aquesta setmana el Parlament Europeu ha aprovat la directiva que endureix la legislació contra els **sensepapers**, inclo-

ent-hi aberracions jurídiques com la possibilitat de retenir aquestes persones durant un termini d'un any i mig. [AV, 21/06/2008]

📖 MET (*sense papers*)

sense sostre [o **sensesostre**] *m i f*

- Des del desembre, desenes de **sense sostre** van plantar les seves tendes al costat del canal per reclamar un allotjament digne. [AV, 23/04/2007]
- El film és en castellà amb subtítols en francès. El treball és un testimoni sobre els **sensesostre** veneçolans, la seva lluita i la seva organització. [AV, 12/03/2009]

📖 DPN (*sense sostre*), MET (*sense sostre*)

sentenciar *v tr*

- Amb un arbitratge permissiu, el Madrid empata amb 10 un partit que domina un Barça que **sentencia** la Lliga (1-1). [Ara, 17/04/2011]
- El Llevant es va defensar amb coratge i disciplina, refusant totes les pilotes que els locals penjaven a l'àrea i sempre amb l'esperança de caçar algun contracop que **sentenciés** el triomf. [Ara, 26/02/2012]

sessió galfa *f*

- Trepidant comèdia d'emboïcs que ha guanyat el Goya al millor actor. En **sessions golfes**. [AV, 13/03/1996]
- Recentment el cinema Verdi ha anunciat que deixarà de fer **sessions golfes** perquè no s'omplen. [Ara, 02/03/2012]

📖 DPN

setmana blanca *f*

- L'aflluència d'aficionats a Vaquèira-Beret ha estat massiva durant els últims caps de setmana, sobretot per la visita d'esquiadors francesos, que gaudeixen d'uns dies de vacances durant la **setmana blanca**. [PC, 01/03/2007]

- El govern es riu de les associacions de pares d'alumnes, ja que ens demanen que preparem activitats per a la **setmana blanca** i es comprometen a ajudar les famílies econòmicament. [PC, 25/02/2011]

sex appeal *m*

- No és una nit de graduació, només una festa entre setmana, però el Barça vol recuperar el seu **sex appeal**. [AV, 04/03/2009]
- Més enllà de la seva bellesa i l'explosiu **sex appeal**, Marilyn Monroe va ser una actriu completa i versàtil, capaç de saltar d'un gènere a l'altre i interpretar números musicals que han passat a la història del cinema. [Ara, 04/08/2012]

sex shop [o **sex-shop**] *m*

- Situada a l'estat de Florida, la ciutat nord-americana compta amb el percentatge més alt de DVD porno comprats i descarregats i és també la que té més **sex shops**. [Ara, 13/05/2012]
- A l'abril es va quedar el **sex-shop**, la botigueta de l'amor de Girona, després d'estar 15 anys treballant en una empresa fabricant de bombes elèctriques i ser un dels afectats per un ERO. [AV, 18/02/2013]

📖 DPN (*sex-shop*)

sexi *adj*

- La **sexi** imatge que va oferir a la revista *DT* abans d'anunciar el compromís amb el president francès, l'ha convertit en l'estrella de la setmana rosa, i davant de tant exhibicionisme ja han començat les primeres bastonades. [AV, 01/02/2008]
- Passem per la vida buscant el reconeixement, la glòria, l'èxit, ser el mecànic més eficaç, l'estrella del rock més **sexi**, i ens oblidem que tot plegat és només una il·lusió. [Ara, 17/03/2012]

📖 DPN

share *m*

- Determinar quanta gent ha vist un programa de televisió o un altre i durant quant temps és el principal motiu de discussió dels programadors de televisió i el seu famós **share**. [PC, 03/04/2011]
- *Hispania* va tancar la segona temporada amb un 19 % de **share** mitjà i va liderar pràcticament totes les emissions. [Ara, 17/03/2012]

📖 MET

showcase *m*

- Entre les veus femenines de dubstep, UK Funky i voltants destaca també Jessie Ware (que actua dissabte, 18, a l'escenari SonarLab, com a part del **showcase** del col·lectiu Numbers). [PC, 13/06/2011]
- Gestmusic ha organitzat a Barcelona un **showcase** en què els concursants de *El número 1* actuaran en directe amb temes propis, per tal de sotmetre'ls al judici de professionals de la indústria musical (crítics, discogràfiques, músics i productors). [AV, 28/05/2012]

showman showwoman *m i f*

- El tècnic li va fer la introducció com si fos un **showman**, per posar en tensió el públic, però Messi només és atrevit amb una pilota als peus; amb el micròfon a la mà torna a ser aquell noi tímid que va arribar amb 13 anys de l'Argentina, i va destrempar el personal dient que en realitat no tenia res a dir. [Ara, 30/05/2011]
- La il·lustradora Pilarín Bayés, **showwoman** absoluta, té encaterinats els petits amb les seves històries sobre Picasso. [AV, 25/10/2010]

📖 DPN, MET

showroom *m*

- La proposta de la catalana, que va ser

als dos **showrooms** del govern a París, és apta per a dones que volen marcar avantguarda allunyades de les estridències sexis. [AV, 12/07/2007]

- A quinze dies de l'inici de la passarel·la barcelonina del 080, tres dels dissenyadors que havien participat en l'edició zero i que també havien format part dels tres **showrooms** fets a París van anunciar la intenció de presentar les seves col·leccions de manera independent. [AV, 21/02/2008]

sisplau *adv*

- No em pregunti això, **sisplau**, no m'ho pregunti. [PC, 03/07/2011]
- **Sisplau**, no perdeu mai l'esperit crític ni les ganes de renovació constant que esteu tenint. [Ara, 03/02/2012]

 MET

ska *m i adj*

- A més de les 15 peces dels quatre treballs ja publicats, el disc conté quatre cançons inèdites, entre elles el primer senzill, *El presente*, que combina música popular mexicana i **ska**. [PC, 10/06/2008]
- Amb un imperceptible toc **ska** i, fins i tot, pop en l'element femení, quasi punk-manga barrejat amb garage-mod setmanada-nifunifa. [AV, 13/06/2009]

 MET

skin *m i adj*

- El jutge entén que el 2005 van torturar dos joves que van confondre amb uns **skins** i els condemna a un any de presó i vuit d'inhabilitació. [AV, 09/02/2011]
- Un jutge ha decretat l'ingrés a la presó per a un jove **skin** d'ideologia neonazi per presumptament clavar una pallissa en una terrassa d'un bar de Barcelona a un altre jove que havia abandonat el grup. [PC, 13/05/2011]

 DPN, MET

slot *m*

- Si el mercat ho demana, incrementarem les freqüències o la capacitat dels avions i això dependrà dels **slots** que ens assigni AENA al Prat. [PC, 01/03/2007]
- La decisió d'Iberia de suprimir, també, aquesta estratègica connexió regalant els seus **slots** a Clickair, que té menys freqüències i pitjors horaris, ha convertit la capital de la Unió Europea, paradoxalment, en un destí a la qual només es pot volar amb aerolínies de baix cost. [AV, 25/03/2008]

smartphone *m*

- Gràcies als **smartphones** i Internet s'obre un camp brutal per a la informació i el coneixement, amb un grau molt alt d'accessibilitat per part de l'usuari. [Ara, 17/12/2011]
- El 37 % dels usuaris de **smartphone** utilitza el telèfon per navegar mentre mira la televisió, segons un estudi de Google. [LV, 29/02/2012]

sms *m*

- 702 persones van rebre al seu telèfon mòbil un missatge **sms** d'encoratjament. [PC, 02/03/2009]
- Els experts consideren que l'ús dels aparells al Parlament per enviar **sms** de contingut polític, una pràctica habitual a l'hemicicle, no té res a veure amb la vida privada. [AV, 21/10/2009]

sobiranisme *m*

- El **sobiranisme** és sobre la taula, l'espanyolisme ha quedat demostrat que és nefast per a Catalunya i l'encaix de Catalunya dins d'Espanya ha fracassat. [AV, 17/09/2007]
- Els catalans no tindrem mai un futur nacionalment digne, culturalment ple i econòmicament avançat a Espanya i l'autonomisme o el **sobiranisme** ambi-

valent ja no són capaços d'oferir la promesa ambiciosa que el país necessita per aconseguir l'adhesió dels catalans d'avui. [AV, 13/06/2009]

📖 MET

sobreactuar *v intr*

- També **sobreactuen** els que al·ludeixen al nacionalisme alemany com a única raó per explicar la ficada de pota d'Hamburg quan va denunciar l'origen de la infecció. [PC, 03/06/2011]
- Alguns analistes l'han criticat per **sobreactuar**. [Ara, 13/10/2012]

sobrecost *m*

- Els transportistes adverteixen que hauran de traslladar al client el **sobrecost** que suporta el sector per l'encariment del combustible. [AV, 05/07/2008]
- A banda de la quota anual, l'increment del tipus impositiu que grava el servei —del 18 % passarà al 21 %— també provocarà que pugi el **sobrecost** que es paga quan es fa servir la bicicleta més de mitja hora. [AV, 23/08/2012]

📖 DPN, MET

sobredimensionar *v tr*

- Cal informar-ne sense **sobredimensionar**-los ni silenciar-los i fer-los preguntes crítiques buscant contradiccions igual que es fa amb els altres partits. [AV, 08/03/2011]
- Gastar els diners públics a mans plenes, **sobredimensionar** les coses en resposta a l'ego personal i sense tenir en compte l'harmonia amb l'entorn social i cultural a l'hora de fer un edifici, imposar criteris estrictes en els contractes econòmics, per aconseguir els majors guanys... Tot això és immoral. [AV, 13/05/2012]

📖 DPN

sobreocupació *f*

- Jordi William Carnes va afirmar ahir

que estudia amortitzar algunes de les parades de la Rambla on tradicionalment es venien animals, sector ara en ple —i lent— procés de reconversió, amb l'objectiu d'evitar la **sobreocupació** del passeig. [PC, 02/10/2010]

- La Generalitat està preparant un decret llei que endurirà la normativa sobre els límits d'habitabilitat d'una vivenda amb l'objectiu d'evitar els casos de **sobreocupació**. [PC, 01/03/2007]

sobreocupat -*ada adj*

- L'Agència de l'Habitatge de Catalunya ha imposat als tres propietaris del pis de la Florida una multa solidària de 6.000 euros per una falta greu contra la llei de l'habitatge de Catalunya, en concret per haver-lo tingut **sobreocupat** des del 2005. [Ara, 31/05/2011]
- Menys operacions, menys metges de guàrdia, sense substitucions d'infermeria, cosa que vol dir llistes d'espera més llargues, més temps d'espera a urgències, el personal sanitari **sobreocupat** i en definitiva un servei més precari. [AV, 30/03/2011]

sobreoferta *f*

- Venim d'una situació que està viciada per un creixement basat sobretot en sectors de poca productivitat, entre ells la construcció, que ha generat una **sobreoferta** d'habitatges. [PC, 02/01/2009]
- És normal que el sector de la construcció mantingui una mínima activitat, tot i el fort ajustament viscut a causa de la **sobreoferta**. [Ara, 27/11/2011]

sociata *adj i m i f*

- Aquesta cultura **sociata** de pagar aturats en comptes d'ajudar-los quan treballaven perquè no pleguin les empreses sembla fomentar vot captiu. [AV, 01/09/2009]
- Molts que van fer tots els papers de

l'auca en l'era convergent i ara que manen els **sociates** fan també tots els papers de l'auca, i encara més. [AV, 28/02/2008]

📖 DPN

socioeconòmic -a *adj*

- Per determinar les zones amb més perill, els investigadors han analitzat fins a 29 variables com ara transformacions **socioeconòmiques** d'àrees rurals. [AV, 12/03/2009]
- En la seva obra com a medievalista destaquen una vintena de llibres i uns sis-cents cinquanta treballs de síntesi i investigació històrica i arqueològica que aborden la història eclesiàstica i **socioeconòmica** i la vida quotidiana de la Catalunya de l'edat mitjana. [AV, 05/01/2011]

📖 DPN

sociolaboral *adj*

- La reforma laboral és imprescindible abans d'animar les centrals a participar en altres temes de l'àmbit **sociolaboral**: les polítiques actives d'ocupació, la negociació col·lectiva i la constitució del fons de provisió. [PC, 02/10/2010]
- 111.715 euros estan destinats a la contractació dels serveis de neteja nocturna a Integra, una empresa d'inserció **sociolaboral** de persones amb discapacitat. [CLR, 01/06/2012]

📖 DPN

sociopolític -a *adj*

- El Constitucional, amb la inestimable ajuda del PP, pot acabar fent més pel sentiment sobiranista que totes les organitzacions **sociopolítiques** del catalanisme. [AV, 09/02/2007]
- Els aristòcrates propietaris d'una poderosa empresa siderúrgica, els Von Essenbeck, es plantegen el seu futur dins aquest nou context **sociopolític**. [AV, 23/07/2011]

sociosanitari -ària *adj*

- Les artritis cròniques constitueixen un grup de malalties reumàtiques inflamatòries que afecten individus de totes les edats i tenen un gran impacte **sociosanitari**. [PC, 23/07/2009]
- Les retallades pressupostàries, en drets socials, ajuts, places a escoles bressol, centres **sociosanitaris** o atenció primària, suposen haver d'assumir de nou aquelles responsabilitats de què l'Estat es desprèn i augmentar la doble jornada. [TG, 01/03/2012]

sociovergència *f*

- El PSC, que ha governat durant 16 anys amb ERC i ICV, obre la porta a la **sociovergència** amb vista al 22-M. [AV, 03/05/2011]
- El moment polític i econòmic que viu el nostre país està a punt de tenir conseqüències, polítiques, a la seva capital: el pròxim 5 d'octubre, CiU i el PSC escenificaran un inici de **sociovergència**. [AV, 17/09/2012]

software *m*

- Microsoft obrirà els seus programes per desenvolupar **software** independent. [PC, 22/02/2008]
- Els grans grups informàtics han començat a distribuir un peça, un **software** de correcció, en què han treballat discretament en els últims mesos per solucionar un important error de seguretat a Internet. [PC, 10/07/2008]

📖 GDLC*

sonoreductor -a *adj*

- Pel que fa a la mobilitat, s'ha instal·lat asfalt **sonoreductor** a la calçada, s'ha reordenat el trànsit de vehicles i s'han creat carrils bici nous. [AV, 27/02/2011]
- En els comptes tampoc no hi figuren les pantalles **sonoreductores** per als pisos de l'avinguda Mediterrani, a Ba-

dia, que són a tocar de la C-58. [AV, 03/06/2011]

📖 MET

soul *m i adj*

- La controvertida estrella del **soul** va demostrar al Rock in Rio que també domina la música en viu. [PC, 06/07/2008]
 - El grup de referència estatal de l'escena **soul** i funk, Sweet Bandals, actuarà a la festa que un any més organitza el col·lectiu Superfly a l'Ateneu Popular de Nou Barris. [PC, 19/01/2012]
- 📖 DPN, GDLC* (només adj)

souvenir *m*

- Al centre de Barcelona, els quioscos que han obert aquest matí només venen **souvenirs** turístics i altres productes que no tenen res a veure amb la premsa diària. [AV, 01/01/2008]
- Les antigues parades d'ocellaires, reconvertides en pastisseria, gelateria i venedors de **souvenirs**, recullen firmes per evitar el tancament. [AV, 25/01/2011]

📖 DPN, MET

spa *m i adj*

- Al marge de les conegudes piscines, jacuzzis, bars, **spa**, gimnàs, casino, teatre i altres instal·lacions a bord, la instal·lació també compta amb sis restaurants (dos de pagament suplementari), inclòs un de privat per a grups de 10 persones. [PC, 13/05/2012]
- Els centres esportius municipals que gestiona i cogestiona la Fundació Claror a Barcelona disposen d'una zona **spa** amb piscines d'hidromassatge i amb un ampli catàleg de serveis de salut. [CLR, 31/05/2011]

spam *m*

- La hipòtesi d'un atac massiu de **spam** i virus troians ha quedat descartada. [PC, 18/03/2008]

- Aquests avisos que emet la xarxa social es produeixen quan es detecten usuaris que envien **spam** o assetgen altres membres. [Ara, 08/03/2011]

spinning *m*

- Barcelona ha batut el rècord de persones fent una classe de **spinning** (bicicleta estàtica) a la vegada, quan 453 persones han estat pedalant al mateix temps. [PC, 10/07/2009]
- El més recomanable per assolir l'objectiu de cremar calories és optar per exercicis cardiovasculars i de resistència, com ara l'**spinning**. [DiR, 01/12/2009]

stand by [o **stand-by** o **standby**] *m*

- El PSC, després de l'**stand by** de la campanya, afronta l'enèsima recta final de la negociació de finançament, que espera com a trumfo electoral. [AV, 09/06/2009]
- Entremig de les cares dels grans, en modus **stand-by**, segurament cansats de buscar aparcament, de fer cua o de demanar permís per obrir-se pas entre les aglomeracions que poblaven la Festa dels Súpers, hi havia unes altres cares, un metre més avall, que transmetien tot el contrari. [Ara, 25/10/2011]
- Les exportacions catalanes sembla que s'estan despertant de la letargia que les havia mantingut en **standby** els últims anys. [AV, 21/07/2007]

star system *m*

- Mentre que els Oscars o l'**star system** formen part evident de l'engranatge comercial de Hollywood, és a dir de la promoció de les pel·lícules, els festivals europeus pretenen apostar per l'art. [AV, 01/03/2007]
- Vam tenir ocasió de veure com una de les corones més desprestigiades del món, la britànica, intentava fer-se un

nom en l'**star system** del paper cuixé. [PC, 03/05/2011]

📖 DPN

step *m*

- En aquesta màquina pots córrer o fer **steps** (pujar escales) i s'adapta al teu moviment natural sense forçar les articulacions. [DiR, 01/12/2009]
- Un altre exercici indicat per treballar els glutis és pujar escales fent **step** o utilitzar la màquina cardiovascular de step quan anem al gimnàs. [CLR, 01/06/ 2012]

📖 GDLC*, MET

stock *m*

- Es tracta d'un instrument imprescindible per desenvolupar operacions tan necessàries com el control de l'**stock** o la gestió de comandes per part de les empreses. [AV, 05/10/2007]
- L'auge de l'estètica en mans de xinesos, el dels outlets (gènere d'altres temporades) i **stocks** (sobrants), no només a l'eix del carrer de Girona, sinó per tota la ciutat. [PC, 02/03/2010]

streaming *m*

- *Old Ideas* ja es pot reservar a la web de Leonard Cohen, on també es pot disfrutar en **streaming** d'un dels seus temes, «Show me the place». [PC, 23/11/ 2011]
- El videoclub en línia, a més de fer front a la dura competència de les descàrregues i l'**streaming** que no paga drets, no té pas menys competència als videoclubs de les plataformes de televisió de pagament. [LV, 26/01/2012]

stripper *m i f*

- Al saló del sexe nostrat també es van portar a terme classes de seducció, a càrrec de l'**stripper** Lena Gasol, en què l'actriu X ensenyava tècniques per despullar-se. [AV, 01/04/2007]

- Mathieu Amalric és també el guionista i actor principal de *Tournée*, crònica de la gira d'una troupe d'**strippers** que aspiren a actuar a París. [AV, 24/05/2010]

📖 MET

subdirector **subdirectora** *m i f*

- El **subdirector** de la policia metropolitana ha dit a la premsa que, a causa de les cremades o asfíxia, almenys 53 persones van morir a l'interior del local. [PC, 02/01/2009]
- La **subdirectora** general de programes de Protecció Civil s'ha congratulat del fet que els mecanismes d'informació hagin funcionat correctament per comunicar a la població més vulnerable els riscos de la calor i la necessitat d'adoptar mesures de protecció. [PC, 23/08/2011]

📖 DPN

subprime *adj*

- El catedràtic d'economia, famós per haver pronosticat la crisi **subprime**, creu que seria positiu demanar ajuda externa i advoca per flexibilitzar els objectius de dèficit públic. [Ara, 23/10/2012]
- D'aquesta manera s'explica que els banquers europeus hagin trobat en la negativa alemanya a acceptar els eurobons que demanaven els francesos per fer front als deutes sobirans una via més fàcil que la de les hipoteques **subprime**. [PC, 17/02/2012]

suggester *adj*

- La pressió mediàtica que patia i la seva intenció de preservar una intimitat que, en canvi, exhibia sense gens de pudor en forma de **suggesters** fotogràfics. [PC, 22/10/2009]
- Koetània és un altre espai exclusiu, poètic i **suggester** del Poble-sec que es pot visitar aquest cap de setmana per

observar el procés de creació d'una joia. [PC, 13/05/2012]

supercopa *f*

- Mai abans l'entrenador del Barça no ha pogut viatjar amb la totalitat de la plantilla, ja que des de la tornada de la **supercopa**, jugada al Camp Nou, sempre ha tingut alguna baixa per lesió. [AV, 09/01/2011]
- Només cal pensar en el fet que el jugador s'ha adaptat molt bé a la dinàmica de l'equip, com va demostrar en l'anada de la **supercopa** i que, a banda de garantir sacrifici i mobilitat, també aportarà desequilibri en l'un contra un. [AV, 23/08/2011]

superheroi *m*

- La mort d'un **superheroi** en sèries paral·leles o la seva posterior resurrecció és un gran negoci dins el món del còmic: *La mort de Superman*, l'any 1992, va fer vendre a DC milions d'exemplars. [Ara, 23/06/2011]
- *Catwoman* és una altra de les ja moltes traduccions al cinema que ha patit l'univers de **superherois** que, en el seu moment, van néixer gràcies a la feina d'editores com ara Marvel, que ha pasat recentment a mans de Disney. [AV, 04/09/2009]

 DPN, MET

superlliga *f*

- L'equip de voleibol del Barça va allargar la línia de victòries de la segona volta a la pista del Tenerife Sur, penúltim de la **superlliga**, al qual va superar per un clar 0-3. [AV, 13/03/2011]
- La secció de voleibol del FC Barcelona va acomiadar la temporada de la **superlliga** amb una derrota en el tercer partit del play-off de semifinals contra el totpoderós CAI Terol. [AV, 23/04/2011]

superordinador *m*

- L'exemple més mediàtic d'una eina informàtica basada en la intel·ligència artificial és el **superordinador** Watson d'IBM Research, un sistema que s'ha posat a prova en el programa televisiu nord-americà Jeopardy. [AV, 23/07/2011]
- Titan, un **superordinador** fabricat per l'empresa nord-americana Cray, s'ha convertit en el més poderós del món en destronar el seu compatriota Sequoia-Blue Gene, d'IBM, segons mostra la nova llista TOP500, la més prestigiosa en aquest àmbit al món. [PC, 13/11/2012]

superstar *m i f*

- Alberto, segon a la general en la segona jornada de descans a Pau, es va presentar com a **superstar** en una roda de premsa multitudinària. [PC, 02/06/2008]
- Alguns d'aquests personatges són ben coneguts a tot el país i, fins i tot, a fora, com el senador Obama, convertit en **superstar** de la televisió i en el primer negre que podria tenir possibilitats presidencials. [AV, 21/01/2007]

supervendes *adj*

- És la versió televisiva del còmic **supervendes** i estrella del passat Saló de Còmic de Barcelona. [PC, 06/06/2011]
- La publicació de *Jo confesso* ha revolucionat el sector editorial català, que necessitava l'aparició d'un llibre **supervendes**: 40.000 exemplars despatxats en un mes i una gran acollida de la crítica. [PC, 06/06/2011]

supramunicipal *adj*

- Les cambres de comerç de Reus i Tarragona coincideixen en la idea que la planificació ha de ser **supramunicipal** i negocien, juntament amb la de Valls,

milliores en les infraestructures de les comarques del Baix Camp, l'Alt Camp i el Tarragonès. [PC, 10/06/2008]

- Un altre signe de transversalitat, en aquest cas geogràfica, que certifica que en entorns urbans densos com el de Barcelona fan falta polítiques **supramunicipals**. [PC, 06/08/2012]

📖 DPN, MET

supranacional *adj*

- Potser algun dia s'acceptaran confederacions **supranacionals** que responguin a un mateix ànim polític. [PC, 02/10/2009]
- S'ha d'aprofitar el ressò i gestionar-lo davant d'Espanya i del món i d'una manera molt especial de les instàncies **supranacionals** com la Unió Europea i les Nacions Unides. [AV, 13/09/2012]

📖 DPN, MET

sushi *m*

- La clau és cuinar bé les peces de peix i, en cas que es vulgui consumir cru —tipus **sushi**, marinat o en carpaccio, per exemple—, congelar-lo almenys durant 24 hores i a un màxim de 20 graus sota zero. [AV, 12/07/2007]
- Recomanem el yakitori (pollastre i verdures a la brasa), el **sushi** (peix cru) i la tempura (peix i verdures arrebossades). [RACC, 01/02/2008]

📖 GDLC*

t

tablet [SIN tauleta] *f*

- Més de 60.000 persones van passar per la fira, que va servir per donar a conèixer les darreres novetats en **tablets**, smartphones i aplicacions per a mòbils. [AV, 23/07/2011]
- La nova interfície serà multiplataforma i estarà adaptada als nous formats de

lectura, com ara **tablets** i smartphones. [CLR, 27/02/2012]

tacticisme *m*

- Pensant en una doble dimensió política —l'espanyola i la catalana— els empresaris del Cercle d'Economia van fer ahir una crida per abandonar la crispació i l'excés de **tacticisme**. [AV, 05/04/2008]
- Les properes setmanes serviran per fer visible si els partits polítics catalans prioritzen la política estratègica o segueixen amorrats al **tacticisme**. [AV, 13/01/2009]

📖 MET

tacticista *adj*

- Tenen davant seu la possibilitat —i el deure històric— de remuntar, perquè aquest país no pot continuar eternament al caire de l'abisme institucional provocat pels moviments **tacticistes** dels partits de govern als quals ens van acostumar els anteriors inquilins de la plaça de Sant Jaume. [PC, 23/03/2011]
- A l'altre extrem hi tenim una visió de la política que respon al màrqueting eminentment **tacticista**, que es limita a administrar les pors de la societat. [PC, 06/06/2011]

📖 MET

tai-txi *m*

- De fet, la corporació ha decidit donar de baixa quatre activitats, en concret el ioga i el **tai-txi** per a adults, la informàtica per a infants i el grup de perfeccionament de rítmica per falta de demanda. [AV, 01/08/2010]
- I la sessió finalitza amb una part de relaxació i estiraments amb diferents tècniques, com el **tai-txi** o el ioga. [DiR, 01/07/2010]

📖 MET

tantsemenfotisme *m*

- Jo crec que la nostra estabilitat actual no és més que un **tantsemenfotisme** eutanàsic, i que una sacsejada política ens convé moltíssim. [AV, 13/02/2010]
- No podem defallir en el nostre intent de continuar avançant, perquè llavors entrem en la deixadesa: no hi ha pitjor feina que aquella que es fa des del **tantsemenfotisme**, perquè just en aquell punt s'atura l'embranchida i reculem. [AV, 02/02/2012]

tarifari -ària *adj*

- No és gens lògic que enmig d'una profunda crisi econòmica i quan imperen les exigències d'austeritat i les queixes pel dèficit **tarifari**, una antiga empresa pública hagi contractat l'expresident espanyol per uns emoluments d'aquesta envergadura. [PC, 12/01/2011]
- Una rebaixa en el preu del bitllet dels trens de rodalia i mitjana distància, a Catalunya, a més, implicaria també un descens de les tarifes del metro i l'autobús, ja que el sistema **tarifari** és integrat. [AV, 03/03/2011]

📖 DPN, MET

tauleta [SIN **tablet**] *f*

- Com és habitual, davant les botigues Apple es van formar cues de clients que volien ser els primers a aconseguir la nova versió de la **tauleta**. [Ara, 17/03/2012]
- Les fronteres entre telèfons intel·ligents, **tauletes** i portàtils s'estan dissipant gradualment. [LV, 29/02/2012]

teatralitzar *v tr*

- Els humans dediquem els nostres millors esforços a **teatralitzar** les emocions. [PC, 02/01/2011]
- *Tala* és pensament, i la millor manera de **teatralitzar** el pensament era mitjançant el monòleg, mentre que a l'ho-

ra de fer la posada en escena, el que han intentat és incloure els elements estètics que són presents en l'obra evitant una proposta realista, absolutament impossible de dur a terme. [AV, 19/10/2011]

📖 DPN

tècnic tècnica *m i f*

- No és la primera vegada que el **tècnic** del Madrid s'absenta de la sala de premsa i delega aquesta tasca en Aitor Karanka, el seu ajudant al Madrid. [AV, 31/10/2011]
- El primer clàssic reforça el missatge del **tècnic** de no menysprear el rival i ser contundents. [PC, 18/04/2011]

teleassistència *f*

- Però si tenen una urgència a la nit o durant el cap de setmana, cada habitatge compta amb un servei de **teleassistència** que deriva l'incident, si és necessari, als serveis d'emergència. [PC, 23/06/2010]
- Pel que fa a serveis, 24.123 persones tenen una plaça de residència, més de 18.000 disposen d'una ajuda a domicili i 17.300, de la **teleassistència**. [AV, 13/07/2012]

📖 MET

telemedicina *f*

- La Fundació Althaia de Manresa posa en marxa un sistema de **telemedicina** que permet connectar-se amb una doctora dels Estats Units. [AV, 01/01/2008]
- Quan es parla de **telemedicina** probablement no es pensa en això, però aquest curiós programa us indicarà el vostre ritme cardíac si poseu el dit sobre l'objectiu de la càmera del telèfon durant deu segons. [Ara, 27/02/2011]

tempura *f*

- Com el seu nom indica, l'especialitat de la casa és la **tempura**, i per tant, a més

de la qualitat i frescor, s'hi afegeix la diversitat que ofereixen: de verdures, de verdures tallades fines, de peix, de marisc, de bolets japonesos. [TO, 01/11/2012]

- Són dues propostes d'un ampli pica-pica on també trobem una **tempura** de verdures amb salsa romesco molt encertada i sobretot unes curioses i saboroses tires de pollastre amb salsa de soja. [TO, 28/11/2012]

tendinopatia *f*

- Els serveis mèdics han explicat que el futbolista del Barça va ser operat ahir de la **tendinopatia** al vast extern del genoll esquerre i que estarà de baixa durant dos o tres mesos. [AV, 03/06/2011]
- El jugador s'està recuperant dels problemes que patia al genoll esquerre, i que li havien provocat una **tendinopatia** que li va impedir rendir en condicions durant bona part de la temporada passada. [Ara, 23/08/2011]

think tank [o **think-tank**] *m*

- En aquesta campanya electoral, els laboratoris d'idees dels partits polítics (en anglès **think tanks**) col·laboren amb les seves respectives formacions organitzant actes i editant publicacions de caire programàtic. [AV, 18/11/2010]
- Segons aquests dos **think-tanks**, en menys de vuit mesos hem acabat amb tots els recursos que el planeta pot proveir. [Ara, 23/08/2012]

thriller *m*

- L'autor va escriure la novel·la ja fa uns anys i és una barreja irònica de novel·la policíaca i **thriller**. [AV, 23/04/2007]
- Una novel·la de Robert Cormier és el substrat literari d'aquest **thriller** que vol tenir la terbolesa moral i el pessimisme de les pel·lícules com *El jura-*

ment, de Sean Penn, o *Mystic River*, de Clint Eastwood. [AV, 21/11/2009]

📖 DPN, GDLC*

tie-break [o **tie break** o **tiebreak**] *m*

- Després d'emportar-se el primer i disputat set en el **tie-break**, el tennista espanyol ha aconseguit vèncer la resistència del croat amb el 2-2 de la segona mànega. [PC, 02/05/2008]
- El mallorquí es va mostrar irregular i va cedir en el **tie break** del tercer set. [PC, 22/03/2010]
- La parella catalana que debutava en aquesta competició s'ha imposat en la final celebrada a l'Arena de Londres als hindús Mahesh Bhupathi i Rohan Bopanna per 7-5, 3-6 i 10-3 en el **tiebreak**. [PC, 13/11/2012]

📖 DPN (*tie-break*), GDLC* (*tie-break*)

timing *m*

- Una negociació política que, segons el **timing** del govern, s'ha d'encetar entre els mesos de setembre i octubre. [Ara, 17/03/2012]
- Els últims esdeveniments polítics han accelerat el **timing** polític i, davant la perspectiva més que probable que Mas convoqui comicis anticipats a finals de la setmana que ve, els dos líders perfilaran el full de ruta per a les properes setmanes. [Ara, 23/09/2012]

📖 DPN

tinglado *m*

- L'Estat cedeix competències però no s'aprima, no entén que si cedeix alguna cosa desapareix el ministeri o **tinglado** que ho controlava i amb ells els seus treballadors. [AV, 01/09/2009]
- Va ser un negoci ruïnós, i la beneïda Mourreau s'esforçava per desmarcar-se d'aquell **tinglado** assegurant-nos que mai va confraternitzar amb l'empresari ni res de res. [PC, 06/10/2009]

📖 DPN

tio tia *m i f*

- Aquests **tios** són com els anuncis, si no els fas cas desapareixen, així que encaixem-ho amb una mica de sentit de l'humor i menys dogmatisme ultraliberal, perquè això ja és fer-los publicitat i és el que volen. [AV, 25/01/2010]
- Joves llicenciats i empresaris de Girona van a un concert a Barcelona, i en sortir tenen ganes d'anar a fer un got mirant **ties** aprofitant que les parentes són a casa. [AV, 01/02/2011]

 DPN

titularitat *f*

- El seleccionador d'Holanda es va queixar ahir pels pocs minuts que Van der Vaart i Huntelaar juguen al Madrid, deixant entreveure que això pot fer perdre la **titularitat** dels jugadors. [AV, 10/02/2009]
- L'entrenador del Barça, amb un as a la màniga, ha amagat fins a última hora la **titularitat** de Carles Puyol. [PC, 17/04/2011]

tonteria *f*

- Em sembla una **tonteria** que, en un país com Espanya, tinguem els dos pilots més joves de la categoria, líders del Mundial, que lluitaran tot l'any per conquerir el títol, i parlem de coses que no siguin els seus triomfs. [PC, 22/04/2008]
- El president de la Generalitat va demanar al govern que deixi de fer **tonteries** com la reducció indiscriminada de la velocitat i que tiri endavant les obres que diuen voler fer. [AV, 17/01/2009]

 DPN

tonto -a *adj*

- Evidentment, la indústria no és **tonta** i, si hi ha una universitat que està fent una investigació que és bona, va allà i li compra la patent, però el que ha bene-

ficiat la humanitat és el que s'estava inventant: que ens vingui una indústria i hi faci negoci no ens fa cap bé. [Ara, 26/02/2012]

- Els valencians ens preguntem per què el futur polític de la seva comunitat està en mans d'un tribunal, sobretot quan la raó és tan **tonta** com uns vestits. [PC, 11/05/2010]

 DPN

top manta *m*

- Aquests quatre dies els guàrdies urbans estaran al carrer per evitar activitats com ara la venda il·legal de begudes i de **top manta**. [AV, 21/09/2007]
- Les corredisses entre els venedors del **top manta** i la policia comencen a ser un clàssic del bon temps a la capital catalana. [AV, 08/03/2011]

top ten *m*

- De segur que aquest any, un dels candidats a ocupar un lloc en el **top ten** de supervendes de Sant Jordi serà el llibre mediàtic de Polònia. [AV, 23/04/2007]
- Per la seva banda, el *30 Minuts* de TV3 no va aconseguir col·locar-se entre el **top ten** de programes més vistos del dia. [Ara, 25/02/2013]

 DPN, MET

totterreny *m*

- La policia local i els Mossos d'Esquadra ja tenien identificat l'individu, que el dia 31 a la matinada va accedir a la zona restringida a la circulació de vehicles al volant d'un **totterreny** i va baixar per l'escalinata de la catedral. [AV, 05/01/2007]
- Com que havia nevat amb intensitat, l'ambulància no podia fer el trajecte, de manera que s'ha hagut de demanar la col·laboració dels Mossos d'Esquadra, que hi han acudit amb un **totterreny**,

en el qual també viatjava un metge del SEM. [AV, 09/01/2010]

📖 DPN, GDLC (*tot terreny*), MET

tour *m*

- La gira començarà un altre cop als Estats Units i a partir de maig realitzarà un **tour** per diverses ciutats europees, que finalitzarà a Barcelona. [AV, 01/12/2007]
- El cantautor canadenc va iniciar ahir a la nit a Gant el seu nou **tour** mundial amb un refinat recital i el concert es va obrir amb «Dance me to the end of love» i va recalar en el nou disc, el primer en vuit anys. [PC, 13/08/2012]

📖 DPN, MET

tour de force *m*

- En l'epicentre hi ha la proposta de casa gran i refundació del catalanisme que impulsa Artur Mas, a la qual Duran s'oposa frontalment amb el seu **tour de force**. [AV, 17/09/2007]
- El Teatre Rus Acadèmic de la Joventut de Moscou protagonitza al Lliure un **tour de force** de nou hores interpretant l'obra magna de Tom Stoppard sobre els prerevolucionaris russos. [TO, 30/09/2011]

📖 DPN, MET

traçabilitat *f*

- D'aquesta forma s'han desenvolupat eines informàtiques per facilitar la **traçabilitat** de les comandes i la informació al client amb l'ús de terminals de telèfons mòbils. [AV, 23/07/2011]
- L'operació contra la venda de llaunes al carrer s'ha portat a terme els dies 19, 20 i 21 d'aquest mes i ha comptat amb la col·laboració de les empreses fabricants, amb la qual cosa s'ha pogut establir la **traçabilitat** del producte —des que surt de la fàbrica fins que arriba als llauners— i atacar els punts d'emma-

gatzematge i distribució. [PC, 23/06/2012]

transeuropeu -*ea adj*

- Brussel·les veu difícil que el projecte ferroviari pugui formar part de la xarxa **transeuropea** de transport prioritari amb cofinançament comunitari. [Ara, 18/02/2012]
- Els socialistes donen suport a una moció per incloure el corredor central entre els projectes **transeuropeus** prioritaris. [Ara, 19/07/2012]

transfronterer -*a adj*

- El Departament d'Interior ha signat un compromís de col·laboració en matèria de cooperació **transfronterera** amb la Guàrdia Civil i la Gendarmeria de Llenguadoc-Rosselló per fer accions comunes entre aquests. [AV, 01/07/2008]
- El comissari europeu de Fiscalitat va justificar aquesta pujada dels impostos per la necessitat de reduir el consum de tabac, retallar l'abismal diferència de preus entre els països de la Unió Europea (UE) i limitar les compres **transfrontereres** i el contraban. [PC, 17/07/2008]

📖 DPN

transversalitat *f*

- Hem de recuperar el retorn del públic per recuperar la **transversalitat** del màxim nombre d'espectadors, alhora que també hem de pensar a augmentar ingressos a taquilla i optimitzar recursos. [AV, 13/08/2012]
- La **transversalitat** de les cares, les edats i la condició social dels moltíssims que ahir van sortir a manifestar-se ho ha retratat igual que ho estan retratant les enquestes, una darrere l'altra, i els cicles electorals, sobretot els últims. [PC, 13/09/2012]

📖 MET

trending topic *m*

- El hashtag #acampadapedralbes ha arribat a superar el de l'acampada real constituïda pel moviment dels indignats i és un dels **trending topics** de la xarxa. [Ara, 23/05/2011]
- L'arribada al món del primer fill de Messi es va propagar ràpidament fins a convertir-se en **trending topic** mundial. [AV, 03/11/2012]

trendy *adj*

- Fins i tot hi havia cues de joves **trendy** a les portes de l'històric edifici d'estil paladí, que no va resultar gens fàcil d'aconseguir. [AV, 18/02/2008]
- Una de les virtuts del cartell del festival és que, a banda dels grans noms i de les noves sensacions del moment, també reivindica artistes de culte o amb cert seguiment molt underground, lluny del que està de moda, tot i ser un festival **trendy**. [Ara, 30/05/2011]

triler trilera *m i f*

- Altres estafes molt esteses que es multipliquen a l'estiu són les dels **trilers**, que se solen practicar en llocs de pas, com ara estacions de transport i zones comercials. [PC, 03/07/2011]
- Quan es tracta de trens, la ministra fa de **trilera** entre Renfe i Adif perquè les dues empreses són públiques. [AV, 13/01/2009]

📖 MET

tripartit *m*

- Més habitatges de lloguer, més ajudes per a aquesta opció i més polítiques de rehabilitació van ser les principals línies de treball esgrimides pel **tripartit**. [PC, 25/04/2007]
- Lligant la seva sort als companys d'aventura intenta desactivar els sectors més possibilistes de la federació, però també usa republicans i ecosocia-

listes com a eina per atreure els seus exsòcis del **tripartit**, que no volen quedar-se sols amb el PP fent pinya contra el pacte fiscal. [Ara, 02/03/2012]

triplet *m*

- Un **triplet** de Copa, Lliga i Champions no s'aconsegueix cada any i és per això que el Barça vol lluir els seus èxits també en aquesta gira nord-americana. [AV, 01/08/2009]
- El seu equip va estripar la temporada passada 13 rècords estadístics absoluts, inclòs, naturalment, haver fet el que mai cap equip de la Lliga espanyola havia fet abans, que és guanyar el **triplet**. [AV, 01/10/2009]

tripleta *f*

- Busquets, Xavi i Keita, la **tripleta** del migcamp, tocaven ràpid i amb criteri, obrien a una banda esquerra productiva amb Henry i s'associaven amb Messi pel centre. [AV, 13/01/2009]
- Però per si no n'hi hagués prou amb això, Hazanavicius també ha de competir amb una **tripleta** de directors que són, simplement, llegendes vives del cinema nord-americà: Martin Scorsese, Woody Allen i Terrence Malick. [Ara, 26/02/2012]

📖 DPN

troupe *f*

- Mentre el govern central incomplia de manera flagrant el termini del finançament tota la **troupe** mediàtica de Catalunya no sabia fer altra cosa que aprofitar les protestes contra el pla Bolonya. [AV, 05/04/2010]
- Gina Burdel i la seva **troupe** són els protagonistes d'un xou que es pot veure tots els divendres i dissabtes a partir de la mitjanit i que inclou música i, sobretot, humor àcid. [TO, 02/03/2012]

📖 DPN, MET

tsunami *m*

- Si ERC esperava tenir un congrés convuls la tardor vinent, ara té assegurat un **tsunami** intern. [PC, 05/03/2011]
- Qüestions empresarials a part, el decés es pot interpretar d'una manera al·legòrica: el pensament d'esquerres, l'opinió progressista, es bat en retirada davant el **tsunami** liberal, la supremacia del discurs únic. [Ara, 26/02/2012]

tuït *m*

- Twitter té més de 175 milions d'usuaris que comparteixen comentaris de no més de 140 caràcters i escriuen al dia una mitjana de 95 milions de **tuïts**. [Ara, 06/03/2011]
- L'empresari australià ha declarat amb un **tuït** que estarà molt content si *The Sun on Sunday* aconsegueix superar substancialment els dos milions de vendes. [Ara, 26/02/2012]

tuitaire *m i f*

- La decisió d'*El Mundo* de canviar la portada prevista és resultat de l'elevat nombre de **tuitaires** que durant la tarda d'ahir van criticar que el diari hagués situat a la portada de la web aquesta fotografia. [Ara, 13/05/2011]
- La venjança de la presentadora, que ha fet públics els números de telèfon mòbil dels **tuitaires** que la molestaven li podria costar fins a 300.000 euros. [Ara, 23/10/2012]

tuitejar *v tr*

- Els membres de la redacció **tuitegen** en directe esdeveniments tals com el Català de l'Any, la manifestació per l'Estatut i la votació al Parlament de la prohibició dels toros. [PC, 22/01/2011]
- El líder d'ERC **tuiteja** després de l'entrevista, divendres passat, al seu despatx de la seu nacional a Barcelona. [PC, 27/02/2011]

tuïter *-a m i f i adj*

- Més de dos-cents seguidors periquitos van fer ahir una trobada de **tuïters** en una iniciativa pionera que s'ha escampat com una taca d'oli. [AV, 05/04/2011]
- Comença la ressaca **tuïtera** política? [Ara, 18/02/2011]

tunejar *v tr*

- Sistemes de detecció de drogues a banda, el clavegueram barceloní s'ha **tunejat** aquests últims anys per evitar imatges que, fins fa no gaire, no eren poc habituals, com la dels contenidors i les motos flotant en places i carrers inundats. [Ara, 30/05/2011]
- Però en temps de crisi, molts bars **tunegen** els combinats i acaben cobrant fins a 12 euros per un gintònic. [Ara, 13/08/2012]

tuppersex *m*

- Amb 18 locals franquiciats arreu de l'Estat, també funciona en la línia de botiga d'articles eròtics, té un servei de consultes on-line amb una sexòloga i fa temps que organitza reunions **tuppersex**. [AV, 09/01/2011]
- Des de fotografies a viatges passant per vestuari, maquillatge, restauració, o fins i tot, productes de **tuppersex**. [PC, 08/11/2009]

tweet *m*

- Es tracta d'una iniciativa pionera a Catalunya i a l'Estat espanyol que consisteix a agrupar en temps real els **tweets** que els internautes catalans hi publiquen. [AV, 05/06/2010]
- El líder catòlic va fer un primer pas per endinsar-se en aquest món amb un primer **tweet** a partir del compte oficial del Vaticà, que té gairebé 95.000 seguidors. [PC, 13/07/2012]

u**ultracompacte** -a *adj*

- La campiona de natació sincronitzada Gemma Mengual va convidar ahir els seus amics al còctel de presentació d'un nou portàtil **ultracompacte** ideal per a professionals que viatgen molt. [PC, 25/03/2009]
- El model més petit de Toyota respon a una idea que per a molts hauria semblat impossible: dissenyar un vehicle **ultracompacte** de mides, però amb espai per a més de dues persones al seu interior, i també relativament lleuger, però suficientment rígid per fer oblidar certs defectes. [AV, 13/05/2009]

ultraconservador -a *adj*

- El líder cubà recorda que la congressista demòcrata, en estat crític després de rebre un tret al cap, estava en la mira del moviment **ultraconservador** Tea Party. [PC, 10/01/2011]
- El president iranià va aixafar les protestes al carrer després de les eleccions, però ara la contestació és **ultraconservadora** i en clau interna. [Ara, 30/05/2011]

 DPN

ultradefensiu -iva *adj*

- L'entrenador del Real Madrid ahir es va destapar, desmentint el discurs propi, amb una alineació **ultradefensiva**. [Ara, 17/04/2011]
- El Madrid ens ha deixat la pilota en els tres partits, han viscut del contraatac, han sigut **ultradefensius**, hem d'estar preparats per si ens pressionen a dalt, però hem de ser fidels a la nostra filosofia. [PC, 03/05/2011]

 DPN

ultraliberal *adj i m i f*

- Han doblat el producte per càpita i han

millorat les condicions de vida dels xilens, establint les bases d'un sistema de protecció social que el model **ultraliberal** implantat per la dictadura militar havia eliminat d'arrel. [PC, 28/09/2009]

- Tenen part de raó els **ultraliberals** que critiquen que el BCE s'està extralimitant en les seves funcions, però per motius diferents d'aquesta tímida defensa del mateix euro que, a estones, el banc emissor exerceix. [PC, 03/08/2012]

 DPN

ultraortodox -a *adj*

- Ahir un diputat del partit al Govern va revelar un projecte oficial per construir un assentament **ultraortodox** d'11.000 vivendes a Jerusalem Est, molt a prop de l'antic aeroport d'Atarot. [PC, 01/03/2007]
- En total, es presentaven a les eleccions 33 llistes, de les quals els dos partits **ultraortodoxos** van obtenir uns 15 diputats i podrien donar suport a una coalició de dreta. [AV, 11/02/2009]

 DPN

underground *adj i m*

- S'hi courà un festival **underground** que neix amb la vocació de convertir-se en un referent en el gènere terrorífic i un punt de trobada d'autors i aficionats al terror. [AV, 12/07/2007]
- Malgrat estar abocat a l'**underground** pel nul suport institucional que rep, la música en valencià ja és un clam que ningú pot fer callar. [Ara, 26/02/2012]

 DPN

v**vacacional** *adj*

- El festival funciona com una gran plataforma d'atracció turística per a gais i lesbianes de tot el món, ja que es pro-

mociona com una setmana de diversió i interrelació, amb Barcelona com a teló **vacacional**. [PC, 06/04/2010]

- Des d'aquell moment, els accessos a la Costa Brava han guanyat un carril per sentit i les cues en aquest tram —típiques dels caps de setmana i dels períodes **vacacionals**— per acumulació de vehicles han dit adéu. [PC, 23/06/2011]

📖 DPN

vampíric -a *adj*

- L'actor intenta prendre's amb cert sentit de l'humor i estoïcisme la seva condició **vampírica** i afirma que ha estat un respir interpretar un ésser humà. [AV, 03/05/2011]
- El final de la sèrie **vampírica** aconseguix 11 nominacions dels Razzie, que premien les produccions més nefastes de Hollywood. [Ara, 09/01/2013]

vaselina *f*

- El millor jugador del Barça es va estrenar com a goleador blaugrana contra l'Albacete amb un golàs de **vaselina**. [AV, 04/02/2009]
- L'entrenador va col·locar l'argentí en l'onze titular i va fer un recital de tals dimensions que fins i tot va marcar de cap, controlant la pilota primer i rematant de **vaselina** davant de les dues torres. [PC, 27/02/2011]

📖 DPN

vendetta *f*

- S'utilitza una unitat territorial com Catalunya per a les **vendettes** polítiques entre uns i altres. [AV, 13/12/2007]
- Roma, Atenes, Nicòsia, Beirut o París van servir d'escenari per a aquella **vendetta**, batejada com a operació Ira de Déu. [PC, 22/02/2010]

📖 MET

verd -a *adj*

- L'objectiu de Renault també és apostar pels vehicles **verds**. [AV, 10/02/2009]
- El Grup Grinó produeix energia **verda** a partir dels residus urbans que gestiona. [PC, 28/02/2011]

📖 DPN

versionar *v tr*

- Una de les tasques dels grups de folk era **versionar** cançons de moda en aquell moment als EUA. [AV, 01/12/2007]
- The Bluetones van dir adéu amb un concert en què van repassar la meitat de les cançons del seu disc de més èxit, **van versionar** la coneguda cançó «Love» i es van acomiadar, definitivament. [Ara, 03/07/2011]

vestidor *m*

- El **vestidor** blaugrana està preparat per al repte, blindat amb cautela pel seu entrenador per centrar-se únicament en qüestions esportives. [PC, 14/04/2011]
- L'argentí, que va penjar les botes el 2006 per fer el salt a les banquetes, és un especialista a revolucionar **vestidors** en poc temps, però encara no ha demostrat si és capaç de donar estabilitat a un projecte de més d'un any. [Ara, 26/02/2012]

vialitat *f*

- Des del Consell han reclamat que el Govern netegi la xarxa de carreteres secundàries perquè no s'agreugin els problemes de **vialitat**. [AV, 09/03/2010]
- Tracta l'avinguda de manera global, des de temes urbanístics, locals de pública concurrència i termes d'usos d'aquests locals, fins a temes de **vialitat** i de connexió mar-muntanya. [PC, 10/02/2011]

📖 MET

videoartista *m i f*

- Un total de 37 comerços, des d'una botiga de bicicletes fins a una perruqueria, programaran obres de **videoartistes** dels seus països d'origen, que inclouen entre altres l'Equador, les Filipines o el Pakistan. [PC, 18/05/2008]
- La part de l'estructura que té la forma d'una roca estarà recoberta d'una pell semitransparent, feta d'una tela dicroica, en la qual es projectaran imatges de la **videoartista**. [AV, 12/03/2009]

videobloc *m*

- Una nova entrega del suposat **videobloc** protagonitzat per una tal Bree que en realitat és una minisèrie per a inicis. [PC, 21/02/2007]
- A través d'un **videobloc** penjat al web del Col·legi Oficial de Metges de Barcelona, va manifestar el seu desacord amb la forma com s'estan duent a terme les mesures. [AV, 13/04/2011]

videocàmera *f*

- Microsoft també ha mostrat noves habilitats per a Hotmail, a partir de l'ús de les **videocàmeres** i del contingut publicitari relacionat. [PC, 10/01/2009]
- Samsung Electronics ha ampliat la seva família de **videocàmeres** ultracompatibles amb la incorporació de dos models. [PC, 24/02/2010]

 MET

videocomentari *m*

- Vegeu el **videocomentari** d'aquesta informació. [PC, 03/06/2011]
- El diari ofereix una nova manera de llegir la premsa a través d'Internet, ja que combina la pulcritud i l'agilitat de la lectura en una tauleta amb tot el potencial multimèdia de la web: vídeos exclusius, galeries de fotos, **videocomentaris** i enllaços amb les xarxes socials. [PC, 14/11/2011]

videoconsola *f*

- Alguns dels seus productes, com la **videoconsola** Xbox i el lloc web MSN, no són gaire populars al país asiàtic. [PC, 10/05/2008]
- Els jugadors de **videoconsola** no estan acostumats al pagament per subscripció, però crec que n'entendran fàcilment els avantatges que suposa rebre periòdicament actualitzacions de contingut, noves històries i nous personatges. [PC, 02/02/2011]

 MET

videocreació *f*

- A l'Espai Jove Boca Nord, s'hi pot aprendre guitarra, dansa del ventre, fotografia digital, Linux, acrobàcia, flamenc, **videocreació** i fins i tot grafitis, per sortir a pintar els llenços urbans. [PC, 23/09/2009]
- El cicle De Prop de l'Obra Social de Catalunya Caixa investiga des de l'any passat les relacions entre música i **videocreació**. [AV, 08/03/2011]

 MET

videogràfic *-a adj*

- A més d'aquest informe, el jutge, a instàncies de la fiscalia, també ha reclamat a les cadenes de televisió d'àmbit nacional i a l'ETB que facilitin els reportatges **videogràfics** sobre el desenvolupament de la marxa. [PC, 12/01/2011]
- Tècnicament, el muntatge **videogràfic** va ser impecable i suggeridor, d'una plàstica imaginativa i estimulante. [AV, 13/04/2011]

 DPN

videomarcador *m*

- Per a escarni de l'equip italià i dels seus seguidors, la jugada ha estat repetida en els **videomarcadors** de l'estadi davant la sonora protesta dels blaus. [PC, 10/06/2008]

- El sorteig se celebrarà a la gespa del Camp Nou i s'emetrà pels **videomarcadors** de l'estadi perquè pugui ser seguit per tots els espectadors que estiguin presenciant en directe el partit de la Champions. [PC, 03/04/2012]

videovigilància *f*

- Les estacions de tren i els combois incorporaran més càmeres de **videovigilància** i policies que patrullaran pels vagons. [AV, 05/04/2011]
- En una primera fase, la plantació de l'ABCDa ocuparà 500 metres quadrats en un hivernacle amb llum natural, però tancat i controlat les 24 hores del dia amb **videovigilància** i seguretat privada. [Ara, 02/03/2012]

vintage *adj*

- Són aquells comerços on pots comprar mobles antics, llençols i tovallons brodats, motllos per fer galetes, targetes **vintage**, camises del temps de les àvies i moltes altres andròmines delicioses. [AV, 21/01/2007]
- Aplicacions com Instagram fan possible que qualsevol persona amb un smartphone capturi imatges i amb una sèrie d'artificis com els filtres **vintage** sature colors, desvirtui paisatges o aconseguixi blancs i negres fantàstics. [PC, 23/06/2012]

violència domèstica *f*

- De totes maneres, el servei personal no només es manifesta en l'ajuda a la dona víctima de violència de gènere, **violència domèstica**, els nens en risc o la gent gran que està malalta o sola, sinó que també ha de contemplar els passos comuns que fa la gent cada dia. [PC, 23/09/2009]
- Els agents tenien previst tornar a interrogar ahir la parella per aclarir si es tracta a no d'un cas de **violència domèstica**. [PC, 30/11/2009]

vivenda *f*

- L'objectiu és cobrir els costos de la fase inicial de la reconstrucció, que inclourà la neteja de runa a les regions del nord-est afectades per la catàstrofe i la construcció de **vivendes** provisionals per a les víctimes. [PC, 23/04/2011]
- L'edat mitjana de les persones que comparteixen pis és de 28 anys, són no fumadors, no tenen ni admeten animals domèstics, i prefereixen les **vivendes** centríques. [PC, 23/08/2011]

 DPN

W

webcam *f*

- La Regza Cell TV també tindrà una **webcam** integrada que permetrà realitzar videoconferències i un disc dur integrat que pot funcionar com a servidor de continguts d'una xarxa domèstica. [PC, 10/01/2010]
- Els espectadors també podran fer arribar les seves preguntes al programa, ja sigui per telèfon o a través de **webcam**, i d'entre totes se n'escollirà una que el convidat també haurà de respondre. [Ara, 23/05/2012]

western *m*

- *El dia dels tramposos* és una enverinada, juganera, subversiva i molt estimulante combinació de **western**, comèdia i film de presons, pletòrica de cinisme i ambigüitat moral. [AV, 30/07/2007]
- L'autor del mític **western** *El tinent Blueberry* ha revelat que ja des de petit va adoptar dues maneres de treballar. [AV, 21/04/2008]

 DPN, GDLC*

wifi [o **wi-fi** o **wi fi**] *m i adj*

- El Congrés de Diputats ha instal·lat inhibidors per tallar la comunicació del

3G i el **wifi** a la cambra en què ha comparegut durant prop d'una hora el president del Banc Central Europeu (BCE) davant d'un ampli grup de diputats. [Ara, 12/02/2013]

- L'iPad venut exclusivament als EUA funciona a uns nivells de força d'emissió **wi-fi** compatibles amb els estàndards nord-americans. [PC, 18/04/2010]
- La incipient activació de les llibreries en línia anima Sony a llançar per primer cop a Espanya els seus lectors de llibres electrònics, però sense connexió **wi fi** ni 3G. [PC, 02/10/2010]

wok *m*

- El comerç xinès lidera les obertures de barri amb bars i cuina **wok**, perruqueries i estètica. [PC, 02/03/2010]
- Al **wok** s'hi pot fregir, saltar aliments, cuinar al vapor, i tot d'una forma sana i natural, ja que aquest tipus de recipient permet cuinar amb menys oli que el que requereixen els estris tradicionals. [PC, 23/02/2013]

X

xarxa social *f*

- La revolta d'Egipte té punts de contacte amb la de Tunísia: mobilització a través de les **xarxes socials**; desconcert dels partits polítics; desesperació d'una joventut sense futur; protesta per la pujada de preus, per l'escandalosa corrupció i per la repressió i l'absència de llibertats. [AV, 01/02/2011]
- La Comissió Europea exigirà als principals portals d'Internet que compten amb informació personal, com la **xarxa social** Facebook, que elimini les dades personals dels usuaris que es donen de baixa en comptes de conservar tota la informació. [PC, 14/11/2011]

xiringuito *m*

- Les platges de la Nova Icària, Bogatell i la Mar Bella van reunir joves estrangers que van optar per les begudes alcohòliques combinades i la música alternativa que oferien els diferents **xiringuitos**. [PC, 26/06/2008]
- A les nits, el **xiringuito** Mojitos Bailarines y Caipiriñas Cantantes continua el seu èxit entre els llatinoamericans mentre que molts joves opten per portar-se l'alcohol en motxilles. [PC, 03/05/2011]

 DPN, MET

xivatada *f*

- En aquests casos, la banda, després de rebre la **xivatada** sobre el contingut, els treia del recinte portuari i els portava a una empresa on els buidaven i substituïen els objectes per pedres o bidons plens de sorra. [PC, 11/05/2010]
- El jutge ha demanat identificar els usuaris de tres telèfons de la subsecretària del Ministeri de l'Interior des dels quals es van fer trucades als tres imputats en la causa en què s'investiga la **xivatada** amb què es va alertar ETA d'una operació policial contra la seva xarxa d'extorsió el 2006. [PC, 02/02/2011]

xuleria *f*

- Com tothom sap, aquestes **xuleries** en dia de partit s'acaben pagant amb la derrota, però aquest Barça està fet a prova de malastrucs. [PC, 18/01/2009]
- Cal que l'entrenador del FCB es deixi de **xuleries** i no faci vuit canvis en una eliminatòria a dos partits quan ho pot fer a casa en partit de lliga. [AV, 09/01/2010]

 MET

xulesc *-a adj*

- Segons els cinc policies, el jove va adoptar una actitud **xulesca** i desqualificant. [AV, 28/02/2008]

- El portaveu del govern català diu que el ministre és un tipus de plantejament de macarra, amb un to **xulesc** i amb un abús d'autoritat. [AV, 19/07/2012]

xulo -a *adj*

- Molt de seguida el govern espanyol va oferir milions d'ajuda per al crac grec; és el seu tarannà de ser més **xulo** que ningú. [AV, 09/05/2010]
- Quan tens un fill aprens que no es pot parlar, que no et pots fer el **xulo** explicant als altres pares allò que fa el teu nano, que no els pots dir que dorm tota la nit o que els caps de setmana es lleva a les deu. [AV, 07/02/2011]

Z

zona euro *f*

- L'expresident francès va arribar fins i tot a plantejar la possibilitat d'una cimera dels setze estats de la **zona euro** per tractar la crisi. [AV, 10/02/2009]
- El ministre d'Economia espanyol va explicar ahir als seus homòlegs de la **zona euro** que el dèficit d'Espanya s'ha disparat fins al 8,5 % del seu producte in-

terior brut (PIB) i que prendrà mesures addicionals per corregir el desviament. [Ara, 02/03/2012]

zona mixta *f*

- La polèmica va arribar a la **zona mixta** un cop el partit ja havia conclòs. [AV, 03/09/2012]
- El club, que havia rebut crítiques per l'allunyament de la nova **zona mixta** dels vestidors, posa en marxa un nou mètode. [Ara, 17/12/2012]

zulo *m*

- La policia austriaca ha revelat avui que el carceller d'Amstetten hauria pogut amenaçar la seva filla i els seus fills-nets, tancats en un **zulo** sota casa seva, d'introduir gas en cas que intentessin rebel·lar-se en contra seu. [PC, 02/05/2008]
- Els serveis d'informació antiterrorista de la Guàrdia Civil feia uns quants mesos que anaven rere la pista d'aquests dos presumptes membres d'ETA i esperen, en les pròximes hores, localitzar algun dels **zulos** amb armaments i explosius. [PC, 13/04/2011]

 DPN, MET

BIBLIOTECA FILOLÒGICA

Títols publicats

- 1 Pere PUJOL (comp.), *Documents en vulgar dels segles XI, XII i XIII procedents del bisbat de la Seu d'Urgell* (1913)
- 2 Pere BARNILS, *Die Mundart von Alacant. Beitrag zur Kenntnis des Valencianischen* (1913)
- 3/[1] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. I, Lletres A i B (1915)
- 3/[2] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. II, Lletres C (1916)
- 3/[3] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. III, Lletres D i E (1918)
- 3/[4] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. IV, Lletres F a Ll (1921)
- 3/[5] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. V, Lletres M a O (1924)
- 3/[6] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. VI, Lletres P i Q (1929)
- 3/[7] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. VII, Lletres R i S (1931)
- 3/[8] Marià AGUILÓ, «Diccionari Aguiló». *Materials lexicogràfics aplegats per Marian Aguiló i Fuster*, vol. VIII, Lletres T a Z (1934)
- 4 Antoni GRIERA, *La frontera catalano-aragonesa. Estudi geogràfico-lingüístic* (1914)
- 5 Josep M. ARTEAGA, *Textes catalans avec leur transcription phonétique. Précédés d'un aperçu sur les sons du catalan* (1915)
- 6 *Estudis romànics (Llengua i literatura)*, vol. I (1916)
- 7 Pere BARNILS, *Vocabulari català-alemany de l'any 1502* (1916)
- 8 Jaume MARCH, *Diccionari de rims* (1921)
- 9 *Estudis romànics (Llengua i literatura)*, vol. II (1917)
- 10 Vincenzo CRESCINI i Venanzio TODESCO (ed.), *La versione catalana dell' Inchiesta del San Graal. Secondo il Codice dell'Ambrosiana di Milano 1.79 sup.* (1917)
- [11] INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS, *Diccionari ortogràfic. Precedit d'una exposició de l'ortografia catalana segons el sistema de l'I. d'E. C.* (1917; 2a ed., 1923; 3a ed., 1931; 4a ed., 1937)
- 12 Pompeu FABRA, *Gramàtica catalana* (1918; 2a ed., 1919; 3a ed., 1922; 4a ed., 1926; 5a ed., 1930; 6a ed., 1931; 7a ed., 1933; facsimil de la 7a ed., 1995; 1a reimpr., 2000; 2a reimpr., 2004; 3a reimpr., 2006)
- 13 Joseph ANGLADE, *Bibliographie élémentaire de l'ancien provençal*
 Pierre ROKSETH, *L'article majorquin et l'article roman dérivé de IPSE*
 Pere BARNILS, *Les vocals tòniques del rossellonès*
 Manuel de MONTOLIU, *El llenguatge com a fet estètic i com a fet lògic* (1921)
- 14/[1] Manuel MILÀ I FONTANALS, *Epistolari d'en M. Milà i Fontanals*, vol. I, 1840-1874 (1922)

- 14/[2] Manuel MILÀ I FONTANALS, *Epistolari d'en M. Milà i Fontanals*, vol. II, 1875-1880 (1932)
- 15 Pierre ROKSETH, *Terminologie de la culture des céréales à Majorque* (1923)
- 16 Max-Léopold WAGNER, *Notes linguistiques sur l'argot barcelonais* (1924)
- 17 Jaume MEDINA i Enric SULLÀ (cur.), *Actes del Simposi Carles Riba. Barcelona, 17-19 d'octubre de 1984* (1986)
- 18 Carles RIBA, *Cartes de Carles Riba*, vol. I, 1910-1938 (1989)
- 19 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA, *Documents de la Secció Filològica, I* (1990)
- 20 Antoni NUGHES, *El sínode del bisbe Baccallar. L'Alguer, església i societat al segle XVI* (1991)
- 21 Daniel RECASENS, *Fonètica descriptiva del català (Assaig de caracterització de la pronúncia del vocalisme i consonantisme del català al segle XX)* (1991; 2a ed., rev., 1996)
- 22 Núria VILÀ, *Estudi del vocabulari de les eines agrícoles a la comarca del Baix Camp* (1991)
- 23 Loïs ALIBERT i Josep CARBONELL, *La correspondència entre Loïs Alibert i Josep Carbonell i Gener (Materials per a l'estudi de la codificació de la llengua occitana)* (1995)
- 24 Carles RIBA, *Cartes de Carles Riba*, vol. II, 1939-1952 (1991)
- 25 Ernest QUEROL, *Anàlisi de camps lèxics de l'oví de la comarca dels Ports* (1992)
- 26 Pius FONT I QUER, Pompeu FABRA i Miquel de GARGANTA, *Un epistolari fonamental per a la lexicografia científica catalana (1928-1953)* (1991)
- 27 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA, *Documents de la Secció Filològica, II* (1992; 2a ed., rev., 1993; 3a ed., rev., 1996)
- 28 Carles RIBA, *Cartes de Carles Riba*, vol. III, 1953-1959 (1993)
- 29 Jordi FARRÉ i Andreu MOIX, *Els noms de casa de Llorenç i de Maldà* (1993)
- 30 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA, *Documents de la Secció Filològica, III* (1996)
- 31 Montserrat BIGAS i Marta MILIAN, *Anàlisi morfolèxica dels noms de planta* (1996)
- 32 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA, *Documents normatius 1962-1996 (Amb les novetats del diccionari)* (1997)
- 33 Ramon ARAMON, *Estudis de llengua i literatura* (1997)
- 34 Guillem CALAFORRA, Wilhelm Meyer-Lübke i 'Das Katalanische'. Introducció i traducció (1998)
- 35 Joan PETIT I AGUILAR, *Gramàtica catalana* (1998)
- 36 Joan Anton RABELLA, *Un matrimoni desavingut i un gat metzinat. Procés criminal barceloní del segle XIV* (1998)
- 37 *Miscel·lània Fabra. Recull de treballs de lingüística catalana i romànica dedicats a Pompeu Fabra* (1998)
- 38 Antoni M. BADIA I MARGARIT, *Les 'Regles de esquivar vocables' i «la qüestió de la llengua»* (1999)
- 39 Montserrat BARRI, *Aportació a l'estudi dels gallicismes del català* (1999)
- 40 Francesc FELIU, *Catàleg dels manuscrits filològics d'Antoni de Bastero* (2000)
- 41 Pere BOHIGAS, *Mirall d'una llarga vida. A Pere Bohigas, centenari* (2001)
- 42 Antoni FEBRER I CARDONA, *Diccionari menorquí, espanyol, francès i llatí* (2001; reimpr., 2005)

- 43 Joan ARMANGUÉ, *Estudis sobre la cultura catalana a Sardenya* (2001)
- 44 Aurora BEL, *Teoria lingüística i adquisició del llenguatge. Anàlisi comparada dels trets morfològics en català i en castellà* (2001)
- 45 Joaquim MIRET I SANS, *Cafè i quilombo. Els diaris de viatge de Joaquim Miret i Sans* (2001; reimpr., 2005)
- 46 Simona ŠKRABEC, *L'estirp de la solitud. Arthur Schnitzler, Italo Svevo, Thomas Bernhard, Drago Jančar* (2002)
- 47 INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS. SECCIÓ FILOLÒGICA, *Documents de la Secció Filològica, IV* (2003)
- 48 *El català de l'Alguer: un model d'àmbit restringit* (2003)
- 49 M. Dolors FARRENY, *La llengua dels processos de crims a la Lleida del segle XVI* (2004)
- 50 Antoni FEBRER I CARDONA, *Obres gramaticals, I* (2004)
- 51 Josep Vicenç FOIX, *Diari 1918* (2004)
- 52 *Els mètodes en dialectologia: continuïtat o alternativa? I Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Barcelona, 11 de març de 2004)* (2005)
- 53 Carles RIBA, *Cartes de Carles Riba, vol. IV, Apèndix 1916-1959* (2005)
- 54 Joan SOLER, *Definició lexicogràfica i estructura del diccionari* (2006)
- 55 Paul AEBISCHER, *Estudis de toponímia catalana* (2006)
- 56 *Cap a on va la sociolingüística? II Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Barcelona, 20 d'octubre de 2005)* (2006)
- 57 *Homenatge de l'IEC a Joan Coromines, en el centenari de la seva naixença* (2006)
- 58 Montserrat ADAM, *El català septentrional de transició: nova visió des de la morfologia* (2006)
- 59 *Llenguatge. Articles de 'La Vanguardia' (1999-2002)* (2006)
- 60 Jordi JULIÀ, *L'art imaginatiu. Les idees estètiques de Gabriel Ferrater* (2007)
- 61 Antoni FEBRER I CARDONA, *Preceptiva poètica* (2008)
- 62 Anna MATAMALA RIPOLL, *Interjeccions i lexicografia. Anàlisi de les interjeccions d'un corpus audiovisual i proposta de representació lexicogràfica* (2008)
- 63 *Novetats del diccionari ('Diccionari de la llengua catalana', segona edició)* (2008)
- 64 *Del llatí al romanç, com hem emplenat el buit? III Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Barcelona, 17 de maig de 2007)* (2008)
- 65 Pere GÓMEZ I INGLADA, *Quinze anys de periodisme: les col·laboracions de J. V. Foix a 'La Publicitat' (1922-1936)* (2010)
- 66 M. Salomé RIBES, *L'obra lingüística d'Alfons Par* (2011)
- 67 *La lingüística romànica al segle XXI. IV Jornada de l'Associació d'Amics del Professor Antoni M. Badia i Margarit (Barcelona, 23 d'octubre de 2009)* (2012)
- 68 A. BOSCH I RODOREDÀ, *El lèxic alguerès de l'agricultura i la ramaderia entre els segles XVII i XVIII* (2012)
- 69 Carles MIRALLES, Jordi MALÉ i Jordi PUJOL PARDELL (cur.), *Actes del III Simposi Carles Riba. Barcelona, 30 de novembre i 1 i 2 de desembre de 2009* (2012)
- 70 Josep MARTINES, *El valencià del segle XIX: el lèxic. L'aportació del 'Diccionario valenciano' de Josep Pla i Costa* (2012)
- 71 Ester LIMORTI i Artur QUINTANA, *El Carxe. Recull de literatura popular valenciana de Múrcia* (2012)

- 72 Cesáreo CALVO, *Estudi contrastiu del lèxic de la traducció italiana del 'Tirant lo Blanc' (1538)* (2012)
- 73 Miquel Àngel PRADILLA CARDONA (ed.), *Fabra, encara. Actes del III Col·loqui Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra» (Tarragona, 17, 18 i 19 de desembre de 2008)* (2012)
- 74 Daniel RECASENS, *Fonètica i fonologia experimentals del català. Vocals i consonants* (2014)
- 75/1 Josep Antoni AGUILAR, *La 'Crònica' de Ramon Muntaner: edició i estudi (Pròleg - capítol 146), vol. 1* (2015)
- 75/2 Josep Antoni AGUILAR, *La 'Crònica' de Ramon Muntaner: edició i estudi (Pròleg - capítol 146), vol. 2* (2015)
- 76 Judit FREIXA, Elisenda BERNAL i M. Teresa CABRÉ (ed.), *La neologia lèxica catalana* (2015)

La neologia lèxica catalana

El lèxic és el motor de la llengua, aquella part de la maquinària lingüística que mou el conjunt. En moviment constant, el lèxic va canviant, deixant de banda paraules que en moments anteriors havien estat necessàries i freqüents, i incorporant-ne d'altres. No totes les paraules noves que arriben a la llengua s'estabilitzaran en l'ús, això dependrà dels parlants i de les institucions, però en qualsevol cas seran, durant un temps, neologismes.

En la primera part d'aquest volum, s'hi presenten les innovacions lèxiques del català estudiades segons el tipus de formació i s'hi fan reflexions sobre aspectes tan diversos com el grau d'estabilització i de novetat, les característiques pragmàtiques i semàntiques o el nivell d'autonomia d'aquestes unitats respecte d'altres llengües. En la segona part, s'hi fa constar un recull de prop de set-centes unitats, exemplificades amb contextos que provenen principalment dels diaris *Ara*, *La Vanguardia*, *El Periódico de Catalunya* i *l'Avui*.

Obra Social "la Caixa"

9 788499 652351